

Dr. Albel Andor

Piliscsabán született 1945-ben. Középiskolai tanulmányait Szarvason végezte, majd Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanári szakán végzett 1969-ben. Szegeden a József Attila Tudományegyetemen doktorált 1984-ben. Európai uniós tanulmányokat egyéves tanfolyam keretében Budapesten, Brüsszelben és Maastricht-ban folytatott. Az 1970-es évek közepétől foglalkozik területfejlesztési kérdésekkel, elsősorban a közép-békési centrum szerepével és fejlesztésével, valamint az ifjúsági turizmus Körös-völgyi lehetőségeivel. A Közép-békési (Békéscsaba, Békés, Gyula) Területfejlesztési Társulás alapítója és első alelnöke 1988-ig. Létrehozója és választott elnöke a Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők Közhasznú Egyesületének és a 2004-ben megalakult Termálklubnak. Gyulán él, 1998-tól 2000-ig vezette a Dél-alföldi Regionális Idegenforgalmi Bizottság titkárságát, majd 2003-tól a Magyar Turizmus Zrt. Dél-alföldi Regionális Marketingigazgatóságát vezeti.

Elindítója az „Alföld Turizmusáért” könyvsorozatnak, az „Útmutató idegenforgalmi fejlesztésekhez és pályázatok elkészítéséhez” (1998) és a „Gyógyító vizek a Dél-Alföldön” című könyvek (1999) társszerzője, valamint részt vett a „A dél-alföldi régió turisztikai kézikönyve” (2000) szerkesztésében is. Eredményesen dolgozik a határmenti turisztikai kapcsolatok létrehozásában és az együttműködésben.

Dr. Tokaji Ferenc

Gyulán született 1957-ben. A Szegedi József Attila Tudományegyetem jogi karán végzett 1982-ben, majd az olaszországi Firenzében sportedzői diplomát szerzett.

Gyulán él, 1989 óta vezeti a gyulai Hőforrás Üdülésszövetkezetet. 1994 és 1998 között mint országgyűlési képviselő az Országgyűlés Idegenforgalmi Albizottságának tagjaként jelentős szerepe volt a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok létrehozásában. 1998-ban a Dél-alföldi RIB alapító elnöke, három év kivételével jelenleg is betölti az elnöki funkciót. Tapasztalatainak és munkájának, valamint konszenzusteremtő magatartásának köszönhetően a Dél-alföldi RIB jó szakmai közösségként végzi munkáját, szakmai segítője a Regionális Marketing Igazgatóságnak. Tagja a Regionális Területfejlesztési Tanácsnak, valamint a Békés Megyei Területfejlesztési Tanács alelnöke – mindkét funkciójában a turisztikai fejlesztések eredményes támogatója. Jelentős figyelmet fordít a határ menti turisztikai kapcsolatokra, elsősorban Románia észak-nyugati régiójában és Szerbia-Montenegró Vajdasági területein. Tagja a Magyar–Román Turisztikai Vegyesbizottságnak, a termálturisztikai albizottság elnöke. A magyar „Pro Turismo” díj kitüntetettje.

Albel Andor–Tokaji Ferenc

ALFÖLD SPA

Gyógyítás és wellness
a Dél-Alföld termálfürdőiben

Albel Andor–Tokaji Ferenc

ALFÖLD SPA

Gyógyítás és wellness a Dél-Alföld termálfürdőiben

Albel Andor–Tokaji Ferenc

ALFÖLD SPA

Gyógyítás és wellness a Dél-Alföld termálfürdőiben

Gyula, 2006.

Lektorálta:
Dr. Szabó Ferenc

Fotók:
Kasza József és Kiss Attila

ISBN 963 229 7199

Felelős kiadó:
Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők Közhasznú Egyesülete
Felelős szerkesztő: dr. Albel Andor
Tipográfia: Rigler Attila
Borítóterv: dr. Albel Andor
Nyomdai előkészítés: Reproform Bt., Békéscsaba
Nyomtatás, kötetet: Schneider Nyomda Kft., Gyula

TARTALOM

Bevezető.....	7
I. fejezet	
Alföld – Fürdőök – Spa	
1. A Dél-Alföld turisztikai értékei.....	11
2. Fürdőtúra a régióban.....	19
3. Alföld Spa.....	27
II. fejezet	
Turizmus – Egészségturizmus – Jövő	
1. Egészségturizmus az országban és a régióban.....	45
2. A turizmus számokban.....	57
3. Spa szolgáltatások, trendek.....	75
4. Egészségturizmust szolgáló létesítmények, támogató rendszerek.....	91
III. fejezet	
Tervek – Tények – Remények	
1. Turizmusirányítás és tervezés a régióban	99
2. A Dél-alföldi Termálklaszter	108
3. Fürdőfejlesztés a Dél-Alföldön 1975 és 2000 között.....	111
4. Az egészségturizmus fejlesztése az ezredfordulót követő régiós fejlesztési programokban.....	147
IV. fejezet	
Kutatás – Képzés – Innováció	
1. Ásványi vizek kutatása és hasznosítása.....	187
2. A rekreációs szemlélet és turizmus.....	202
3. A kutatás, a képzés, a fejlesztés helyzete a régióban.....	205
V. fejezet	
A régió fürdői és a Termálklaszter	231
VI. Mellékletek	
1. Régióstatisztika	339
2. Fogalmak.....	343
3. Forrásjegyzék	349

Bevezető gondolataink

1998-ban, amikor létrejöttek a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok – és munkaszervezeteik, a Titkárságok – lehetőségünk nyílt áttekinteni a dél-alföldi régióba irányuló turizmus helyzetét, és részt venni a turisztikai fejlesztés koncepciójának elkészítésében. Ekkor indítottuk el „Az Alföld Turizmusáért” könyvsorozatot, melynek második kötete a „Gyógyító vizek a Dél-Alföldön”, a fürdők helyzetéről és fejlesztésükről írt könyv volt. E kötet azért volt idősebb, mert a szerzők – közülük is kiemelnénk dr. Unk Jánosné kutatásait – a magyar fürdőfejlesztési programot (Széchenyi Terv) megelőzően vizsgáldtak, régiós katasztert készítettek, felmérték a fejlesztési szándékokat a régióban, és a szervezeti keretek kialakítására is javaslatokat tettek. Mindez azért volt fontos, mert a későbbiekben igen sok bírálat érte az elkapkodott fürdőfejlesztéseket, a források elaprózódását, tehát a hatékonyságot. A szakma és a közvélemény egyaránt megosztott volt – talán ma is az – a fejlesztések megalapozottságának megítélésében. A régióra is némileg jellemző ez a kép, de a fenti kutatások igyekeztek megalapozni a fejlesztéseket, és az azokat követő sikereket. Sikeres egészségturisztikai fejlesztés valósult meg a dél-alföldi régióban akkor is, ha ez nem elsősorban a pályázatokon elnyert pénzek nagyságát jelenti. Ez utóbbi ugyanis nagyban függött a pályázó önkormányzatok pénzügyi helyzetétől (fejlesztési források képzése, önerő biztosítása). A dél-alföldi fürdőtelepülések nem igazán rendelkeztek forrásokkal, és a vállalkozók, tőkebefektetők számára sem igazán vonzó terep még a régió.

Mégis történelmi léptékű fejlődés indult meg az elmúlt 5 évben, melyet szám-bavenni és az érintettekkel, az érdeklődőkkel megismertetni kötelességünk.

Miután a szakmánál szélesebb körnek szánjuk ezt a könyvet, szükségesnek látjuk a fogalmak értelmezését és ismertetését is. Elsősorban az egészségturizmussal összefüggésben tesszük ezt, mert a gyógyturizmus miatt elengedhetetlen, hogy a fürdőintézményekben folyó gyógyítás, a terápiák területéről is közöljünk ismereteket. A potenciális turistákat is tájékoztatjuk ezzel, nem beavatkozva az orvosszakmai kérdésekbe.

A megalapozott tervezés számára segítség, hogy a régiós tervezési folyamatra is visszatekintünk egy fejezet erejéig, és a jövő számára igen fontos kutatás–képzés–innováció területének törekvéseiről és lehetőségeiről is szólunk.

A második Nemzeti Fejlesztési Terv régiós tervezési folyamatában is igen fontos számunkra, hogy az Országos Turizmusfejlesztési Stratégiára alapozva, még átgondoltabb és hatékonyabb turisztikai beruházások történjenek a Dél-Alföldön – témánknál maradva – elsősorban az egészségturizmus, az egészségipar területén.

Könyvünk végén színes albumot nyújtunk át a régió fürdőiről és lehetőséget biztosítottunk a Dél-alföldi Termálklaszter tagjainak a bemutatkozásra.

Végezetül, de nem utolsó sorban könyvünk címe, az „Alföld Spa” arra utal, hogy az alföldi fürdőknek megvannak azok a jellegzetes adottságai és vonásai, amit a piacrajutás, a marketing területén a klaszter és minden fürdőtelepülés, fürdőintézmény közösen hangsúlyozhat.

Ezekkel a szándékokkal írtuk, szerkesztettük a könyvet, melyet most az érdeklődők figyelmébe ajánlunk.

A SZERZŐK

I. fejezet

Alföld – Fürdők – Spa

1. A Dél-Alföld turisztikai értékei: a széles rónaság tengernyi kincse

*Itt vagyok megint a
Nagyvárosi élet örökös zajában
Oh de képzeletem most is odalenn az
Alföld rónáján van;
Testi szemeimet
Behunyom, és lelki szemeimmel nézek,
S előttem lebegnek szépen, gyönyörűen az
Alföldi vidékek*

(PETŐFI SÁNDOR: KISKUNSAG – részlet)

Eurázsia legnyugatibb sztyeppéjén, az Alföldön az idelátogató biztonságos kalandok részese lehet, a térség rendkívül színes és izgalmas kínálata várja a vendégeket.

Európa egyik legnagyobb egybefüggő síkságának meghatározó része a kiváló természeti adottságokkal rendelkező – Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyét magában foglaló – Dél-Alföld. Nyugaton a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig folyó Duna, délen és keleten Szerbia-Montenegró Vajdaság tartománya, valamint Románia észak-nyugati régiója határolja ezt a tengerszint feletti magasságkülönbséget alig mutató tájat. A napsütéses órák száma kiemelkedően magas, évről évre meghaladja a kétezer órát. A folyókkal szabdaltsági régióban, a mély rétegekben gazdag termálfőzőkincs rejtőzik.

Csipetnyi történelem: népvándorlás és vérszerződés

A sztyeppén a lovaglásnak és a lovas kultúrának több évezredes hagyományai vannak. A Kárpát-medencébe érkező magyarok állataik számára dús legelőkre leltek e tájon. A magyar honfoglalás (896-ban) ismert legendája e síksághoz köthető.

A mai régióközpontokhoz, Szegedhez közel fekvő Ópusztaszer legelőször Anonymus említi meg híres Gesta Hungarorumában, mint az első országgyűlés helyét. A krónika szerint az addigi szokásjogokat törvényekbe foglalták és

birtokadományozásokra is sor került. A történelmi emlékhely rotundájában Feszty Árpád monumentális körképe valóságghűen adja vissza a magyar törzsek Kárpát-medencébe érkezésének pillanatát. A magyar történelem nagy tablóját felmutató ópusztaszeri emlékpark a leglátogatottabb magyar kiállítóhelyek egyike, ahol falu-skanzen és a népvándorlás korát idéző interaktív nomádpark is található.

Alig három évszázaddal a magyarok honfoglalása után súlyos csapás érte az országot és különösen a Dél-Alföldet. 1241-ben a keleti tatár hordák csaknem a földdel tették egyenlővé ezt a fejlődésnek indult vidéket, az Alföld szinte lakatlanná vált. A következő nagy történelmi megrázkódtatás a 16. században a Török Birodalom európai térfoglalásakor érte a térséget. A másfél évszázados uralmuk után, a 18. század elején hasonlóan szomorú helyzetnek lehettünk szemtanúi, mint a tatárok dúlása miatt. A népességfogyás mérete után a dél-alföldi térségben szinte új honfoglalással ért fel a török utáni építkezés időszak.

Az elnéptelenedett Alföldre, a töredék magyarság visszatérése után szervezett betelepítéssel németek, szlovákok érkeztek, majd a románok, valamint szerbek beköltözésével valódi multikulturális tér alakult ki a Dél-Alföldön.

A török uralom idején a pusztítás mellett hasznos dolgok is történtek, ilyen volt például a térségre ma oly jellemző fürdőkultúra kifejlesztése.

Történelem és a legendák

A térség két legrégebbi, eredeti funkciójában megmaradt építészeti értéke a szegedi Alsóvárosi Havi Boldogasszony Templom épülete, valamint 2005-ben, az építésének 600 éves évfordulójára szépen felújított Gyulai Vár, amely Közép-Európa egyetlen síkvidéki gótikus stílusban épült téglavára.

A térség legendavilága igen gazdag, elég ha csak a kecskeméti „beszélő köntösré” utalunk. Ez utóbbi egy csodás elemekkel felruházott ruhadarab (köpeny-köntös) története, amely így szól: Az egri vár ellen vonuló török haderő vezére, III. Mohamed átvonulva az Alföldön, maga elé kérte Kecskemét előljáróit. A megszeppent urak, hogy megszerezzék a hadúr kegyeit, nagy mennyiségű élelmiszert és élő állatot adtak át a töröknek. Cserébe egy csauszt, azaz őrző törököt kértek a szultántól, aki majd megóvja a rabló török hadaktól a várost. A török vezér, azonban nagy meglepetésre a katona helyett a kaftánját adta oda, azon szavak kíséretében, hogy ha háborgatni merné valaki is a várost, akkor mutassák meg neki ezt a köpenyt. A török sereg elvonulta után, nemskára megjelentek a rabló törökök a város alatt, ekkor a város bírója magára öltötte a kaftánt és kiállt a martalócok elé. És láss csodát, amikor a fosztogatók

meglátták a köntöst, leugráltak lovaikról, és térden állva megcsókolták III. Mohamed kaftánját, majd békében elvonultak a város alól.

A táj megteremtette a pusztai világ hőseit, köztük a gazdag utasokat és földesurakat veszélyeztető alföldi betyárokat. A puszták rablói jó helyismeretüknek köszönhetően többnyire kereket tudtak oldani a rend őrei elől, így a zsandárok csak bottal üthették a nyomukat. Csanádban és Szeged környékén Rózsa Sándor, a Kiskunságban Bogár Imre, Békésben Babáj Gyurka volt a leghíresebb betyárvezér. Kondoroson a Betyárcsárda volt a helyi bandák egyik találkozó- és búvóhelye, a csárdában ma is áll az a kémény, amelyből egy föld alatti folyosóra jutva menekülhettek a puszták fiai, ha zsandárok fogták körül az ivót.

A betyárvilág romantikus, olykor szerelmekkel átszőtt legendás világa igazi veszélyeket is jelentett. 1867 körül a sok postarablás miatt egy időre szünetelt is a Szeged és Kecskemét közötti postai szállítás. A betyárok nem kímélték az utasokat sem, ezért a kormányzat erőteljes intézkedéseket foganatosított, 1869-ben gróf Ráday Gedeon személyében teljhatalmú kormánybiztost nevezett ki a betyárvilág felszámolására. (Ezt az időszakot idézi föl Jancsó Miklós klasszikus filmje, a Szegénylegények.)

A lovas hagyományok ma is erőteljesen élnek a térségben. Számtalan lovas-tanya és útvonal, valamint évről-évre megrendezett jelentős lovasversenyek és lovasfesztiválok várják az ideérkező turistákat.

Pusztákkal ölelkező folyók

A Duna, Tisza, Maros, Körösök, Berettyó folyókkal gazdagon átszelt síkság jó lehetőséget kínál az aktív pihenésre: vízi turizmusra, evezésre, sétahajózásra, horgászatra, lovaglásra, vadászatra, vagy a szinte érintetlen természeti táj és az állatvilág megfigyelésére.

A régióban három nemzeti parkot találunk. A Kiskunsági Nemzeti Park része a bugaci pusztá, ahol a táj jellegzetes buckavilága, homok- és szikes pusztái, délebbre a Holt-Tisza érintetlen területei várják a látogatókat.

A Körös–Maros Nemzeti Park területén, Dévaványa mellett található Európa legnagyobb tűzokrezervátuma. Réhelyen a kontinens legnagyobb testű szárnyas madarának tanulmányozására van lehetőség. A Kardoskúti Látogatóközpontban a Fehér-tónál pihenő vándormadarak megfigyelésére nyílik alkalom. Biharugra vízivilága a ramsari egyezmény védettségét bírja.

A Duna–Dráva Nemzeti Park kis része az Alföld dél-nyugati szélén található. Leghíresebb része a Gemenci-erdő, amely mint vadászterület, az itt élő gímszarvas-állománya miatt rendkívül keresett, de Európa fekete gólyák és réti sasok által legsűrűbben lakott területe is.

Az Alföld arca

Népiesen „orcát” is mondhatnánk, ami egy kerekded, pirospozsgás, egészségtől duzzadó fiatalos arcot jelent. Ez a dél-alföldi „orca” a kedvessége mellett markáns és semmivel sem téveszthető össze, sok egyedi értéket és felfedezni érdemes élményt kínál a turistáknak. Ehhez az előzőekben vázolt olyan karakteres térségi vonások párosulnak, mint a magyar puszták és a hozzá kapcsolódó lovas hagyomány, a folyók, az érintetlen természeti környezet, valamint a termálvizes fürdők. A régió turisztikai logója a napfényben fürdőző vizet, folyókat, pusztákat és erdőket jelzi, és szlogenje erre a tájra utal: „Ahol a nap is megpihen”.

Az „orcán” a városok történelmi és kulturális öröksége is nyomot hagyott. A napfény, a kultúra és az universitas városa Szeged, ahol többek között Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas tudós kutatott és tanított. A „hírös város”, Kecs-kemét, Kodály Zoltán zeneszerzőről, kutatóról és pedagógusról, kertészeti kultúrájáról és a fütyülő barackpálinkáról is nevezetes. Gyulát középkori váráról és várfürdőjéről messze földön emlegetik, a középkor jeles képzőművészeinek, Albrecht Dürernek családja innen vándorolt ki a németországi Nürnbergbe, a város szülötte a magyar opera megteremtője és a nemzeti himnusz szerzője, Erkel Ferenc. Ezeken a tájakon gyűjtötte a falusi kultúra gyümölcseit, a népdalokat Bartók Béla és Békéscsabán meg Gyulán élte ifjúkorát a nagy magyar festő, Munkácsy Mihály.

A Duna mellett fekszik a történelmi városmagját megőrző Baja és az érseki székhely Kalocsa, a Körös partján a Bolza grófok arborétumáról és a holtágáról nevezetes Szarvas, a Tisza partján a valamikori kedves halászfalu emlékeit is őrző Csongrád, de Hódmezővásárhely, Orosháza, Kiskunfélegyháza, Kiskőrös és a többi kedves alföldi település mind-mind hozzáadnak egy-egy egyedi árnyalatot a régió „orcájához”.

Tovább árnyalják, és színesítik a képet a régióban előállított, fellelhető, nemzeti oltalom alá eső „hungaricumok”: fűszerek, étkek, kézműves remekek és termékek, és más, csak a térségre jellemző népművészeti, képzőművészeti alkotások.

Csodatévő termálvizek: *Sanus per aqua!*

A víz segítségével elérhető egészségmegőrzést elsősorban a régió fiatalító és gyógyító vizei szolgálják. Termálvölgyként is nevezhetjük ezt a tájat, ahol a föld mélye a régióban található közel ötszáz termálkutat táplálja, melyekből száz kút a fürdők vizét adja. Európa hévizekben igen gazdag térsége ez, ahol a

fürdőkultúra hagyományai a török időkig nyúlnak vissza. A fürdők egyre gazdagabb spa (gyógyító és wellness) szolgáltatásokkal hívják a látogatókat. Egyediségük, az „Alföld Spa” nem kevesebbet kínál és nyújt, minthogy a gyógyító vizek és szolgáltatások sokasága itt pusztai romantikával, sok napfénnel, a kedves kisvárosok, falvak és tanyák hagyományaival és kultúrájával, valamint jellegzetes gasztronómiai kínálattal kiegészülve várja a vendégeket.

Palotás városoktól a romantikus tanyákig *

A Dél-Alföld településszerkezete magán viseli a történelem lenyomatát. Szóltunk már a másfél évszázados török uralom okozta pusztulás után az élet „újraindításához” szükséges szervezett betelepítésekéről. Ennek eredményeként az addigi laza településszerkezet eltűnt, és ma már aprófalvakat nem, de a földműveléshez és állattartáshoz szorosan kapcsolódó tanyákat még sokat találni a térségben. A történelem viharai mellett a természeti erők is formálták a településeket. A Tisza-parti Szegedet 1879-ben romba döntő árvíz után európai fővárosok – Berlin, Róma, Brüsszel, Párizs, London, Bécs és Moszkva – segítségével építették újra. Ekkor alakult ki modern, a francia fővároshoz hasonló térszerkezete. Az első világháborút lezáró békekötés után a határ túloldalára került kolozsvári egyetem átköltözött Szegedre. Ezt követően jelentős tudományos, kutatói és felsőoktatási potenciál épült ki a régióközpontban. Szomszédságában a patinás Makót és Hódmezővásárhelyt, a Tisza mentén felfelé haladva a kétszáz éves halászházairól ismert Csongrádot, és a volt megyeszékhelyet, a Kurca-parti Szentest városát ajánljuk a látogató figyelmébe.

A Duna–Tisza-közén, az aranylómokon, a homokhátság közepén Kécskemét, a „hírös város,” az egykori nagy mezőváros az ország szívében, a Fehérvári repülőtérrel elérhetően található. Belvárosában a magyar szecessziós építészet valóságos tárháza épült meg: a Városháza, az Ujkollégium, a Cifrapalota, melyek a magyar szecesszió különböző irányzatait jelenítik meg, mégis csodás egységet alkotnak. Érdemes felkeresni Kiskunfélegyházát, a Duna felé haladva Kiskunhalast és Kiskőröst, és ellátogatni a Duna partján fekvő Szalkszentmártonba, Dunavecse, Hajósra, Nemesnádudvarra és Dávodra. A Dél-Alföld karakteres és jellegzetes városai közé tartozik a Duna-parti érseki székhely Kalocsa és a hangulatos belvárossal rendelkező Baja.

* Tanya: a külföldiek számára aligha ismert, de talán mára a magyar emberek számára is elfeledett, hogyan is keletkezett e kedves szavunk. A 11–15. században halászó helyet jelentett, majd ezután veszi fel az építmény, a tartózkodási hely jelentését, de még sokáig – a 18. században is – inkább szállásnak nevezték a mai tanyát. Erre utalnak egyes településnevek is.

Dél-keleten Békéscsaba, Gyula és Békés város együttese egymást jól kiegészítő és erősítő közép-békési városeyüttest alkot, amelyben a gazdasági és kereskedelmi központ szerepét betöltő Békéscsaba, a dánfoki üdülőközpontról nevezetes Békés és a patinás Gyula turisztikai kínálata számtalan élmény forrása. A békési térség további meghatározó turisztikai központja Orosháza, valamint a Bolza-kastélyról, ligeteiről és a Pepi-kertről ismert Szarvas, és a nyomdászatáról híres Gyomaendrőd egyaránt egyedi értékeket kínálnak vendégeiknek.

Hungaricumok hazája

Egy-egy tájegység sajátos, semmi mással sem azonos ízvilágának és különleges termékeinek megismerése is számos élmény forrása lehet. A régió bővelkedik a nemzeti oltalom és eredetvédelem alá sorolt termékekben, amelyeket hungaricumoknak nevezünk.

Büszkék vagyunk arra, hogy a hungaricumok nagy része a Dél-Alföldön „terem”. A sor elején a híres gyulai kolbász, mellyel Stéberl András hentesmester és gyáralapító, 1935-ben a Brüsszeli Világkiállításon aranyérmet nyert. A szomszédvár terméke, a csabai kolbász sem kevésbé nevezetes, de ne feledkezzünk meg a világhírű szegedi Pick szalámiról sem. A hungaricumok nem egy esetben más híres magyar termékek ízesítésére szolgálnak (például a kolbászhoz elengedhetetlen kalocsai és a szegedi fűszerpaprika-őrlemények). De pirospaprika és a makói hagyma nélkül elképzelhetetlen lenne a bajai, a szegedi vagy a körösi halászlé is, amelyek csúcspontjai a térség ételkülönlegességeinek. Ugyancsak védett termék a kecskeméti barackpálinka és a békési szilvápálinka is. Ezekre a termékekre számtalan, a régióban rendezett, de immár nagyobb kitekintésben is jelentős gasztronómiai fesztivál épül. Elég utalni a Gyulai Pálinka és Kisüsti Fesztiválra, a Bajai Halászléfőző Népünnepélyre, a Nemzetközi Tiszai Halfesztiválra, a Csabai Kolbászfesztiválra. Az Orosházi Kenyérünnep, a Szarvasi Szilvanap, a Medgyesegyházi Dinnyefesztivál, Makói Hagymafesztivál a Gyomaendrődi Sajt- és Túrőfesztivál szintén a térség termékeit mutatják be. A Szeged-Szőregi rózsatövek is élvezik a hungaricumok védelmét, az évenkénti Rózsafesztivál szemet gyönyörködtető látványa és a virágillatok egyaránt rabul ejtik érzékeinket.

Nagyon fontos egyedi terméke a Dél-Alföldnek a világszerte ismert és keresett halasi csipke, amely a St. Louisi, a Milánói, a Párizsi és a Brüsszeli Világkiállításokon számtalan díjat kapott. Feltétlenül említésre érdemesek a kalocsai hímzés és falfestés, a szegedi papucs, a tiszakécskei kékfestett kelme, és a hódmezővásárhelyi fazekasok munkái.

A dél-alföldi térség három borvidékén – a kunságin, a hajós-bajain és a csongrádin – termelt szőlőkből kiváló borok születnek, a magyar bortermés csaknem fele innen származik. A sok nemes fajta mellett ki kell emeljünk a Kunsági Kadarkát, a Kövidinkát, az Izsáki Ezerjót és finom pezsgőket, a Pusztamérgesi Olaszrizlinget, a csongrádi és a hajósi Kabernét és Kékfrankost, Soltvadkert és Kiskörös roséit és más finom nedűket.

Szívesen fogadjuk! Érkezzen hozzánk földön, vízen, légtéren át

A régiókon két európai főközlekedési útvonal (korridor) halad át. Az egyik az M5-ös autópálya, amely Budapestet, ezen keresztül Közép- és Nyugat-Európát köti össze a Balkánnal, a másik a Budapest–Bukarest villamosított vasúti fővonal. Készül az M8-as autópálya, amely Dunaújvárost Kecskeméttel köti össze. Az országot átszelő majdani M9-es gyorsforgalmi út a dél-alföldi térséget mintegy keresztbe szeli, így kapcsolva jobban a régiót Európa és az ország közlekedési vérkeringésébe. A Dél-Alföld belső kapcsolatrendszerét erősíti a Kecskemétet Gyulával összekötő M44-es út, amely a Románia és Balkán felé zajló tranzitforgalmat éppúgy segíti, mint a régióból Budapest felé a gyorsabb eljutást. Fontos közlekedési ütőér a Battonya–(országhatár)–Orosháza–Sentes–Kiskunfélegyháza közlekedési útvonal is.

Bár még nem számít nemzetközi vízi útnak a Tisza, de napjainkban turistákat szállító kabinos hajók a Dunán Passautól Titelig, s onnan felfelé a Tiszán egészen Tokajig viszik a folyami hajózás szerelmeseit. Baján a dunai, míg Szegeden a tiszai kikötők fejlesztése egyre kedvezőbb fogadási feltételeket teremt.

A régióban Szeged és Békéscsaba–(Gyula) regionális repterei 2006 nyaratól közepes méretű utasszállító gépeket képesek fogadni.

Fesztiválokra, a nyári színházakba hívogató dallamok

A Dél-Alföld gazdag kulturális, művészeti, gazdasági és gasztronómiai értékeit bemutató rendezvényeivel is sok vendéget csábít a térségbe. Szegeden, a Dóm előtt a „Szeged híros város” taktusaira ezrek gyülekeznek a szabadtéri előadásokra, a Gyulai Várszínház előadásai előtt Erkel Ferenc Bánk bánjának, Kecskeméten Kodály Zoltán Hány Jánosának dallamai csendülnek fel, hívogatva a nyáresti előadásokra a vendégeket.

A térség három legnagyobb kulturális attrakcióját a Szegedi Szabadtéri Játékokat, a kecskeméti Híros Hét Fesztivált és a Gyulai Várszínház előadásait évről évre százezernél több néző tekinti meg. A szegedi Dóm tér világhírű produkciók, többségében operák és daljátékok színtere. A hét évtizede „híros”

kecskeméti rendezvény középpontjában a hagyománytisztelet áll. A középkori gyulai vár falai hiteles helyszínét adják a többségében történelmi tárgyú előadásoknak, míg a régi várak tőszínpadán a zenés produkciók mindenkinek – a nyelvünket nem beszélőknek is – élvezetesekek.

A régió rendezvényei között kiemelkednek a gasztronómiai fesztiválok.

A hungaricumok bemutatásánál említettekén túl Makó városának és környékének kora őszi rendezvénye a térség hagyományos termékét ünneplő Hagymafesztivál, míg Kalocsa és Szeged környékén az ott termelt nemesített fűszerpaprikához fűződnek a nyárutón nevezetes rendezvények. Egyre rangosabb esemény a kalocsai Duna-menti Nemzetközi Folklor Fesztivál, a hajósi pincefalu Orbán-napja, a kiskunmajsai Szüreti Fesztivál, a pusztamérgesi Kaskaspörkölt-főző Fesztivál, a Kiskőrösi Szüret, Békésen a Madzagfalvi Napok és Kecelen a Tavaszköszöntő Virágfesztivál.

Kétévente százezrek a nézői a Kecskeméti Nemzetközi Repülőnapnak, amely Közép-Európa egyik legnagyobb légi és haditechnikai bemutatója. Szeged számtalan nemzetközi sportversenynek, köztük az evezős világversenyeknek ad rendszeresen otthont. Kecskemét és Mezőhegyes a lovas világesemények, Szarvas és Orosháza visszatérő lovas rendezvények színhelyei.

Ez tehát a „széles alföldi rónaság tengernyi kincse”, a háborítatlan folyóvölgyek, a félszáz gyógy- és termálfürdő, a gasztronómiai, kulturális, építészeti és népművészeti különlegességek, a pusztai lovas-programok, a fesztiválok és a rangos sportesemények sora.

Kalandra fel! Mindig, mindenkit szeretettel vár a számtalan élményt kínáló magyar Alföld.

Szabó Zoltán „Szerelmes földrajzának” sorait ajánljuk útravalónak:

„– Ez egészen sík síkság, e tökéletesen legyalult föld, az őszinteség földje, hol minden egészében mutatkozik meg, hol hibátlan és makulátlan kör a szemhatár, hol a Nap semmivel, a táj egy részletével sem tesz kivételt, hol nincs napos oldal és árnyékos oldal, ez az egyenesség földje, mely betölti a bibliai parancsot: a te beszéded legyen igen, vagy legyen nem.”

2. Fürdőtúra a régióban:

Dél-alföldi termálvizek az egészség szolgálatában

Az Alföld sík vidéke Magyarország napsütéses órákban leggazdagabb területe. Nem csak az égiek mérték bőven áldásukat erre a tájra. A helybeliek úgy tartják, ha leszúrnak egy karót a földbe, máris ásványi anyagokban gazdag termálvíz tör a felszínre. A dél-alföldi régióban közel félszáz gyógy- és termálfürdő található, ezek az alföldi oázisok egyben a wellness fellegvárai is, ahol a vendégek a fürdőzés örömei mellett testileg-lelkileg is épülhetnek.

Tegyük egy virtuális fürdőkirándulást a magyar Alföld déli részén.

Induljunk el Kecskemétre a „Homokország” központjából. A város Bács-Kiskun megye székhelye, főterén gyönyörű épületeivel kiérdemelné a „magyar szecesszió fővárosa” rangot, ahol a kultúra és főként a zene számtalan élmény forrása.

A Szikszósi Élményfürdőt kedvelik a színvonalas fürdést, kikapcsolódást kereső vendégek, a strand sportmedencéjében vízilabda-mérkőzéseket is rendeznek. Népszerű a fürdő hatpályás csúszdaparkja, ahol a lassú siklástól a legvadabbig választhatnak a száguldás szerelmesei. Mögötte a tóparti plázs a csónakázótóval már egy egészen más, nyugodt világ. Felnőttek és gyerekek egyaránt találnak a strandon élménymedencét, amely legkülönbözőbb vízi attrakcióival, masszázsaival a minőségi fürdőzés örömeit nyújtja. A Széktói strand nyugodt szegletében a három részre tagolt, kör alakú termálmedence a gyógyulásra vágyók csendes szigete. A strandtól nem messze fedett uszoda is várja a sportolókat és a fürdőzőket, parkjában gyógyvizes medencékkel a betegek számára.

Kecskemét minden évszakban érdekes programokkal szolgál vendégeinek. Kiemelkedőek a Kodály Zoltán zeneszerző és zenepedagógus munkásságához kapcsolódó rendezvények. A város hagyományos nyári rendezvénye augusztusban a „Hírös Hét” Fesztivál. A fesztiválon megismerkedhetünk a térség gazdag kézműves hagyományaival, a Borutcában finom hazai borokat kortyolhatunk, a kiállításon szemünk elé tárul a sok ínycsiklással, gyümölcssel, zöldekkel, fűszerrel szolgáló régió.

Fürdőtúránk következő állomása *Lakitelek* lehet. Ezt a helyet nyugalma, hatalmas zöld területei és a Tóserdő közvetlen szomszédsága miatt kedvelik a vendégek. Alkalikus termálvizét vegetatív idegrendszeri panaszok és mozgásszervi megbetegedések kezelésére, valamint baleseti rehabilitációra javasolják.

A gyógyulást, pihenést keresők különböző hőfokú medencében fürödhetnek. Az aktív fürdőzés kedvelői a nagy medencében úszhatnak, a legkisebbeket a gyermekpancsoló várja.

A fürdőtől rövid sétával a Holt-Tisza partjára, a Tőserdőhöz érkezünk, ahol fürdeni, horgászni, csónakázni, túrázni egyaránt lehet.

Hajóval is érkezhetünk *Tiszaécskére*. A folyó hatalmas kanyarulatát elhagyva kiköthetünk a Tisza-parti Termálfürdő közelében. A régió szépen fejlődő pihenőközpontja parkosított, virágos környezettel várja vendégeit. Két ülőmedencéjében gyógyvíz és különböző vízmasszázsok segítik a gyógyulást. Az élménymedencébe is termálvizet töltenek, ahol a gyerekek a két csúszdának, az idősebbek a minden oldalról feltörő víz testet-szellemet lazító, frissítő erejének örülhetnek. A nagyobbak választhatják az óriáscsúszdás strandmedencét is. A legifjabbak a bébi-pancsolóban ismerkedhetnek a víz örömeivel. A fedett fürdőben az úszómedence, a jacuzzi, a hang- és fényterápiás infrakabin mellett számos gyógyászati kezeléssel is szolgálnak. *A Dél-Alföld fürdőinek jellegzetessége és egyben az Alföld Spa fontos része a fürdők közvetlen környezetében található kempingek, motelek, panziók. Tiszaécskén is közvetlen átjárás vezet a fürdőből a kempingbe, a faházakhoz és nemsokára a wellness-panzió is megépül. Kikapcsolódásként látogassunk el a folyó túlsó partján lévő Tiszaakerti arborétumába, ahol a sok faritkaság mellett a Tiszaakerti természetes növényvilágát is megcsodálhatjuk.*

Ezután *Kiskunfélegyházára* érkezve, megcsodálhatjuk a szép szecessziós Városházát, majd az árnyas főutcán a fürdőbe sétálunk. A fürdő gyógymedencéit magas metakovaszav-tartalmú, gyógyhatású termálvíz táplálja, különösen reumatológiai bántalmakra ajánlják. A tiszta, rendezett parkban elhelyezkedő szabadtéri medencéket és fedett uszodát is termálvízzel töltik fel.

Félegyházáról látogassunk ki a Kiskunsági Nemzeti Park legnagyobb területére, Bugacra, ahol a sokszínű, változatos pusztával barátkozhatunk, megcsodálhatjuk a bravúros ügyességű „Pusztai Ötös” lovasbemutatót, és ízelítőt kaphatunk a vidék gasztronómiájából is. *Az „Alföld Spa” szolgáltatásainak körében fontos szerephez jutnak a pusztákon, réteken, mezőkön tett kirándulások, lovon, fogaton, kerékpárral, gyalogosan, vagy a kécskei, bugaci, gemenci kisvasutakon.*

„Van egy hely a Nap alatt, Bugac és Ópusztaszer között, ahol mindenki kedvére megpihenhet” – mondják a *kiskunmajsaiak*. A majsai fürdő itthon és külföldön is egyre népszerűbb. 72 °C-on feltörő gyógyvizét lehűtve, a szabadtéri ülőmedencében és a fedett csarnok gyógymedencéiben a fizioterápiás kúrákon hasznosítják. Egész évben üzemel a 400 négyzetméter vízfelületű, sok érdekességgel felszerelt élménymedence, és tavasztól őszig a tengerparti fürdőzés örömeit élhetik át a hullámmedencében. A kicsik zsvajva a gyermek víziparadicsomból, a fiatalok sikoltozása a négyeleemes csúszdapark felől hallatszik.

A 20 hektáros, fákkal és zöld fűszőnyeggel borított területen strandolásra alkalmas természetes tavat alakítottak ki és horgásztó is található a területen. A fürdő közvetlen szomszédságában szálláslehetőségek széles választékával szolgálnak: kemping és motel, faházak, üdülőfalu, falusi, tanyai szállás egyaránt.

Felejthetetlen élményekkel gazdagodhatnak, ha ellátogatnak a honfoglaló magyarság történelmi emlékhelyére, a közeli Ópusztaszerre, melynek rotundájában Feszty Árpád monumentális körképén tekinthető meg a magyarok bejövetele a Kárpát-medencébe.

Induljunk most nyugatra a Duna felé.

Kiskunhalason a gyógyfürdő jódos-alkalikus gyógyvizének segítségével hatásosan kezelhetők a degeneratív megbetegedések, a porckopások, de a műtét utáni gyógyulási folyamat is felgyorsítható. A fedett fürdőben három, különböző hőfokú gyógyvizes termálmedence, egy úszómedence és egy gyermekmedence található. A szabadtéri strandfürdő friss levegőjében is lehetőség van úszásra, az úszómedence mellett egy kisebb termálmedence a gyógyulást keresők kedvelt tartózkodási helye. A legkisebbek az új, csúszdás pancsolóban hódolhatnak a víz örömeinek. A fürdővel itt is egybeépült a kemping, szemben a Csipke Hotel, ahol a hosszabb időre érkezők megszállhatnak.

A városban járva látogassunk el a Csipkemúzeumba, csodáljuk meg a párizsi és brüsszeli világkiállításon nagydíjat nyert, leheletfinom „verésű” halasi csipkét!

Valamikor, az 1950-es évek végén, *Kiskőrösön* is olajkutatás során akadtak a kincset érő hévízre. Szezonális fürdő, ahol a nyári szezonban tanmedence, termálvízzel töltött, vízi masszázsokkal felszerelt gyógymedencék, és egy úszómedence szolgálja a fürdőzőket. A fürdő területén kemping, közvetlen szomszédságában a Hotel Imperial gyógyszálló található. A szálloda gyógyászatán orvosi javaslatra különböző masszázsokat, fizio- és balneoterápiás kezeléseket végeznek. Az étterem konyháján sok friss zöldséget és gyümölcsöt felhasználnak, az étek mellé minőségi homoki borokat kóstolhatnak.

Közel a Dunához, *Kalocsán*, a *Csajda-Fürdő* gyógyvízzel töltött, ülőpados medencéje télen-nyáron üzemel. Magas ásványianyag-tartalmú vizét elsősorban mozgásszervi betegségek kezelésére javasolják, a gyógyászaton frissítő és gyógymasszázszt is igénybe vehetünk, vagy szaunázhatunk is. A fedett uszoda területén tanmedence és úszómedence várja a kikapcsolódásra, aktív fürdőzésre vágyókat.

A Dél-Alföld legszínesebb városa, és a fűszerpaprika hazája *Kalocsa*. Népművészetének gazdag virágmotívumai megtalálhatók a népviseleteken, hímzésekben, de a pingált falakon is. Végigsétálva a Szent István király út csodálatos

épületei között, a hét érsek bronz szobrai mellett elhaladva érkezünk meg a Főszékesegyházhoz, ahol a díszes templombelső megtekintése után nézzük meg az egyházi műtárgyakat őrző Érseki Kincstárat is!

Vízen is folytathatjuk utunkat dél felé, érintve *Nagybaracska és Dávod fürdőit*, majd visszaútban *Baján* kikötve megpihenhetünk a főtérre néző Duna Wellness Hotelben, mielőtt keletnek indulunk Szeged felé.

A Homokháton átvető utunkon először a *mélykúti*, majd az *ásotthalmi termálfürdőt* érintjük. Tovább utazva az ízletes zöldségek és gyümölcsök hazájába, *Mórahalomra* érve, a Szent László parkon átsétálva az Erzsébet Gyógyfürdőbe érkezünk. A családi csúszdás élménymedencében kicsik és nagyok is szívesen megmártóznak, a kisebbek a gyermekpancsolóban játszhatnak. A termálvizes kombinált élmény- és tanmedencében különböző masszázselemek segítik a felfrissülést. A strand üde foltja a rendezvénymedence, közepén a koktélbárral. Az úszómedence kristálytisza vizében öröm a sportolás, de a fedett csarnok tanmedencéjében is van lehetőség úszásra. A fürdővendégek számára épült a Termál Panzió. A szálloda és a fedett fürdő közötti nyugalmas szegletben a masszázselemekkel felszerelt gyógy- és ülőmedencékben pihenhetnek a vendégek. A gyógyászaton a bab alakú wellnessmedence különleges hangulatát a szépen megvilágított égetett zománc képek adják. Az Erzsébet Gyógyfürdő a térségben a térd- és vállizületek betegségét kezelő gyógycentrum. A gyógyulást gyógytornával, elektroterápiával, hévízi iszappakolással és hidroterápiával segítik, kuriózum a fényterápiás „Caracalla” kád.

A Homokhát kedves kis városából *Szegedre* érkezünk, ahol a fürdőkultúrának évszázados hagyományai vannak. Az Anna-kút felújításával a város egyik jelképe újjult meg. A kút korábbi mészkőtalapzatát edzett üveglapokból álló gúla váltotta fel, amelyen Csáky József világhírű szegedi születésű párizsi művész alkotása, a Táncoslány című szobor kecses nőalakja áll. A kutat négy díszpad és egy kör alakú pergola veszi körül, melyre a lila akác indái futnak. A kutat 1927-ben fúrták, 944 méter mélyről feltörő lúgos, jódos gyógyvize 52 °C hőmérsékletű, mely a négycsillagos Anna-fürdő medencéit táplálja.

A fürdő műemléképületének jobbszárnyában a gyógymedence a csendes, nyugodt pihenést, gyógyulást szolgálja, mellette a családi élménymedence a mozgalmasabb fürdőzést kedvelőket várja, de a pezsgőfürdő, a gyermekmedence és az időszakonként gyógytornára használt úszómedence is itt található.

A patinás fürdőépület hajdani női szárnya ma a wellness központja. Kedveltek az élménymedence számos frissítő elemei, a pezsgőágy és a szaunapark szolgáltatásai. A fizio- és balneoterápiás központ kezelései fokozzák az Anna-forrás gyógyvizének jótékony hatását, amely elsősorban a mozgásszervi, nőgyógyászati, bőr-, légzőszervi és emésztőszervi betegségekre jelent gyógyírt.

A Tisza újszegedi oldalán három fürdőt is találunk. A Forrás Szállóval folyosó köti össze az egész évben nyitva tartó termálfürdőt, melynek félgömb alakú kupolája alatt gyógyvizes ülőmedencéket, úszómedencét és családi medencét találunk, ugyanitt a wellness szerelmesei kipróbálhatják többféle szauna méregtelenítő, sejtregeneráló hatását.

A Belvárosi híd lábánál, a Ligetfürdőben a télen sátorral fedett termálvizes medencék és az úszómedence mellett nyáron a különböző, látványos elemekkel felszerelt élménymedence és a csúszdapark is a gondtalan kikapcsolódást szolgálja. Innét átsétálhatunk a Tiszával érintkező Partfürdőbe egy kis úszásra, strandolásra, pihenés közben a szőke Tiszát és a távoli tornyokat csodálva. Mindegy, mikor érkezünk Szegedre, pezsgő kulturális életébe bármikor bekapcsolódhatunk. Szeged-Kiskundorozsmán egy szikes tó partján épült fürdő, a tó partján kemping, külön naturista strand és kemping, valamint kiváló horgászhelyek találhatók.

A virágok városában, *Makón* a kiváló minőségű marosi iszappakolások és a gyógyvíz hatásától remélhetnek hatékony gyógyulást a betegek. A fürdőben hidro-, balneo- és fizioterápiás kúrákkal szolgálnak, a gyógymedencében víz alatti csoportos gyógytornát is tartanak. A vendégek kedvelik a szabadtéri élményfürdő sodrófolyosóját, hidromasszázsait, nyakzuhanyait, és a gömbbel gerjesztett hullámfürdőt. A kicsinyek kedvenc tartózkodási helye a pancsolómedence, a fiatalok az óriáscsúszdán teszik próbára bátorságukat.

Minden évszakban érdemes Makóra látogatni, de szeptemberben a Nemzetközi Hagymafesztivál gazdag programmal, számos látnivalóval és szórakoztató rendezvényekkel várja az érdeklődőket.

A Maros partjától távolodva, hagymaföldek között és pusztán át vezet az út a szlovák nemzetiségű településre, *Tótkomlóra*. A főtéri evangélikus templom közelében találjuk a Száraz-ér két partjára épült, szépen virágosított Rózsa Fürdőt. Egész évben látogatható a fürdő fedett csarnokában az úszómedence és a hangulatos, gyógyvízzel töltött termálmedence. Nyáron a park nagy medencéjének kristálytiszta vizében úszhatnak, a kisebbeknek a gyermekmedencében élmény a fürdés. A Száraz-ér másik partján az ülőpados gyógymedence nyújt felfrissülést, a mellette lévő épületben a kistérség egyik legszínvonalasabb gyógyászati központja kapott helyet.

A számos 18–19. századi műemléképülettel és parkkal ékes, közeli *Mezőhegyesre* érdemes kitérnünk. A valamikori császári méneshirtok a magyar lótenyésztés fellegvára, ahol a híres Nonius fajtát, a fogathajtásban Európa-szerte eredményes versenylovakat tenyésztik.

Orosházán a Gyopáros fürdő „Az Alföld gyöngye”. A gyógy-, park- és élményfürdőt a határainkon túl is kezdik ismerni. Az 1925-ben épült, szép kilátást

nyújtó víztorony, a festői környezetű tórendszer, a sok zöld terület mind az ideérkező vendégek kikapcsolódását, pihenését szolgálják. A fürdő alkáli-hidrogénkarbonátos vizét az egész évben nyitva tartó Gyógyászati Centrum gyógy- és termálvizes medencéiben és kádjaiban használják, a kezelőkben a fizio- és balneoterápia széles választékát kínálják. A gyógyászat mellett, a Wellness Központ 6000 négyzetméter alapterületű élményfürdő fedett és szabadterei részében számtalan lehetőség nyílik a színvonalas strandolásra. A szaunaparkban különleges szolgáltatásokat is igénybe vehetnek a vendégek. A parkfürdő élménymedencéje közvetlenül a tó partjára, a torony mellé épült, itt felnőttek és gyerekek együtt fürödhetnek. A kisgyermekeket külön élménymedence, a sportolókat úszó- és tanmedence, az izgalmakat keresőket két óriáscsúszda várja. A fürdő területén kemping is található és szálloda is csatlakozik hozzá. *Az alföldi spa élmények együttesét nyújtja Gyopáros,* ahonnan a közeli kardoskúti Fehértó természetvédelmi területére, az ország értékes madár élőhelyeire is ellátogathatunk.

A *nagyszénási fürdőt* valamikor sokan kedvelték, talán újjáépül és ismét számos vendége lesz. Viszont *Szarvason* a hajdani gőzfürdőből a felújítás és bővítés után csak két régi ülőmedence maradt meg. Az új fürdő fedett csarnokának vízforgató medencéit a vendégek sportolásra, élmény- és pezsgőfürdőjét a pihenésre használják. A fürdő gyógymedencéiben magas huminsav-tartalmú alkáli-hidrogénkarbonátos hévíz csordogál, amely számos betegség hatékony gyógyítására alkalmas.

Szarvason járva kellemes kikapcsolódást nyújthat egy hangulatos hajókirándulás a Körös-holtágon, a liget és az arborétum mocsári ciprus matuzsálemei mellett.

Utazhatunk tovább a Körösökön vagy közúton is.

Gyomaendrődre érve az Erzsébet Liget kellemes környezetében találjuk a Liget Gyógyfürdőt. Az egész évben nyitva tartó létesítmény fedett fürdőjében a vendégek különösen kedvelik az élményelemekkel felszerelt lazító medencét és az úszómedencét. A fizio- és balneoterápián a gyógyvíz és a különböző színű fények nyugtató, lazító hatását ötvözi a relaxációs kád, de igénybe vehetjük az értágító hatású szénsavfürdőt és az egyéb vizes kezeléseket is. A park szabadterei gyógymedencéjének vize jó hatással alkalmazható idült betegségek kezelésére. Az úszómedence és a strandmedence minden korosztály számára nyújt fürdőzési lehetőséget. A legkisebbek a pancsolóban ismerkedhetnek a víz örömeivel.

A Körös-Sárréten észak felé vezető utunkon *Dévaványán* gyógyvizű fürdő fogad bennünket, jól felszerelt gyógyászzal, télen is használható úszómedencével. Gyalogtúránkon a természet csodálatos gazdagságáról győződhetünk

meg, a vidék ma is őrzi a vízszabályozás előtti idők természeti szépségeit. A Réhelyi Bemutatóközpontban az ország legnagyobb tűzokrezervátumának nagytestű madaraival ismerkedhetünk.

Egy jó túra – gyalog, kerékpáron vagy fogattal – Réhelytől *Füzesgyarmat*, ahol a szépen parkosított környezetben lévő termálstrandot látogathatjuk meg. Mozgásszervi, nőgyógyászati és idegrendszeri betegségek ellen javasolt gyógyvizét a több részre osztott külső, és az élményelemekkel felszerelt belső medencében is kipróbálhatják. A fürdőben minden korosztály megtalálja a számára legmegfelelőbb szórakozási, strandolási, sportolási lehetőséget. Az *Alföld Spa minden eleme jelen van a fürdő közvetlen környezetében*. A termálforrás nátrium-kloridos, jódos „Sárrét gyöngye” nevű gyógyvizét a szomszédságában található Hotel Gara Gyógy szálló, és annak európai minőségű mozgás- és egészségterápiás centruma is felhasználja. Tejben-vajban vagy tejszínben, és a különböző gyógynövény- és gyógyszeres fürdőkben is pihenhetnek a vendégek. Gyógykezelések széles választékát kínálják: masszázsokat, súlyfürdőt és elektro- és balneoterápiát. A szálloda úszó-, gyermek- és gyógyvizet medencéivel igazi oázis az ott lakók számára, de a fürdő és a szálló mögött egy nemzetközi autós kempingben is megszállhatnak a vendégek.

Békés megye székhelye felé vezető utunkon két kisebb fürdőben is megpihenhetünk. A szépen fejlődő *Mezőberényi Termálstrandon* és a *Békési Gyógyfürdőben* is megpihenhetünk, vagy a közeli *Dánfokon* a körösparti üdülőterületen táborozhatunk.

Békéscsabán az Árpád fürdő 1927-ben épült az Élővíz-csatorna melletti parkban. A patinás épület megújulva, ismét legszebb arcát mutatja vendégeinek. Gyógyvizét a Jázmin Egészségcenter medencefürdőjében elsősorban mozgásszervi betegségek kezelésére ajánlják, kínálatában masszázs és aktív, masszírozó fürdő is szerepel.

A mozgalmasabb fürdőzést kedvelők választhatják az élménymedencét, vagy az óriáscsúszdás tanmedencét. Az úszómedencét az úszó és vízilabda sport szerelmesei télen sátorral fedve is használhatják.

A város messze földön híres októberi rendezvénye a Csabai Kolbászfesztivál, ahol 300 csapatban 3000 böllér és böllérsegéd, 30 000 néző előtt tölti a hungarikumnak számító csabai kolbászt.

Termáltúránkra a koronát Gyulán rakhatjuk fel. Most elsősorban nem azért, mert királyaink nyomdokán Corvin János várához érkezünk, hanem mert a régió fürdőinek „zászlóshajóját”, a Várfürdőt látogatjuk meg. A valamikori „Szigeterőd” területén a középkori főúri életet bemutató Vármúzeum, az Almásykastély, egyik tornyában egy középkori keresztény kápolna felsejlő részletei, parkjában a török dzsámi alapjai, mögötte szép ortodox templom magaslik,

körötte a régi várak maradványai mind 600 évvel ezelőtti időket idéznek. A 200 éves, kilenckektáros kastélypark évszázados tölgyei és faritkaságai között szinte elvész az a 19 medence, amely évente akár egy millió vendéget is képes kiszolgálni. A gyógyvizet elsősorban mozgásszervi megbetegedésekre, krónikus idegbántalmakra, balesetek utáni rehabilitációs kezelésekre ajánlják. A kisgyermekes családok örömeire épült fel a 400 négyzetméteres vízi játszótér szökőkúttal és sokféle élménnyel. Az izgalmakat keresők megmártózkodhatnak a hullámmedencében, de kipróbálhatják a csúszdákat is, az úszás szerelmeseit a télen fedett uszoda és tanuszoda várja. A régi Lovarda épülete is élményelemekkel felszerelt medencéket rejt, innen fedett folyosó vezet a Wellness Centrumba, ahol a legfáradtabb vendégek is visszanyerhetik erejüket az élménymedence frissítő vízi masszázsaitól. A fürdő az ország legnagyobb egybefüggően fedett létesítménye, melynek gyógyászatán a Pándy Kálmán Megyei Kórház felkészült orvosai és szakápolói magas színvonalú ellátásban részesítik a betegeket. A fürdő tágabb környezete is gyógyhely, a fürdés után jól esik a séta a patinás kisváros utcáin és parkjaiban. A kellemes nyári estéken rendre megszólalnak a vár fokáról a fanfárok, és a város szülötte Erkel Ferenc zeneszerző „Hazám, hazám, te mindenem...” dallamára a Várszínházba hívják a vendégeket.

„Alföld Spa” – talán érthető ezek után, amit e fogalom takar, de hogy milyen érzéseket kelt, azt csak akkor tudhatják meg, ha megtapasztalják a termál-völgy kínálatát. Alföld Spa – alföldi vizek és szolgáltatások az egészség megőrzésében, helyreállításában:

– mert egészségesebbek lesznek a termál- és gyógyvizek hatására, pihentebbek és erősebbek a wellness kényeztető szolgáltatásaitól, és így majd hazatérve frissen, fiatalosan élhetik hétköznapjaikat.

3. Alföld Spa

Mint a bevezetőben már volt szó róla, a Spa világméretű piacán az egyedi kínálat megjelenésével lehet sikereket elérni. Az egészségturizmus marketing-jének meg kell felelnie ennek a kihívásnak. Ezért úgy gondoljuk, hogy a turisztikai célterület (desztináció) egyediségét kell hangsúlyozni, ami lehet egy tájegység egészségturisztikai kínálata is, mint jelen esetben az Alföld Spa értékei. Mielőtt azonban kifejténénk a táj és ásványi vizeinek egyedi értékeit, elmondjuk miként gondolkodunk néhány – a témánkat meghatározó – fogalomról.

Egészségturizmus: A wellness és spa, rekreáció és gyógyítás

A magyar turisztikai szakmai szótárban a 2000. év táján új fogalom jelent meg: az egészségturizmus. A fogalom megjelenését a Széchenyi Terv által intenzíven támogatott fürdőfejlesztés is generálta, valamint a közszájon forgó szakkifejezések fogalmi rendezése. A legkézenfekvőbbnek a „gyógy- plusz wellness-turizmus egyenlő az egészségturizmussal” képlet tűnt már akkor. Azóta megjelent a „Spa” mint kifejezés (latin nyelvű mondat a „Sanus per aquam”) magyarul a vízzel való gyógyítás vagy a „Sanitas per aqua – az egészség a víz által”, amellyel az Egyesült Államokban és néhány európai országban a termálvízzel (gyógyvízzel) nem feltétlenül rendelkező wellness-intézményeket illetik.

Könyvünkben a fentebb említett termékfejlesztéssel összefüggésben arról az egészségturizmusról beszélünk, amely a magyar és főként az alföldi sajátosságokat foglalja magában. A magyarországi egészségturizmus alapja a gazdag termálvízkészlet, a sok hévizes fürdő és egyre több helyen a kiváló minőségű, igazoltan gyógyhatással rendelkező gyógyvíz, valamint a hidroterápiás kúrákhoz kapcsolódó orvosi, természetgyógyászati és turisztikai szolgáltatások összessége. A meglévő klasszikus értékeinkre (évszázados fürdőkultúra és gyógyvíz turizmus) építve megjelentek az alternatív orvoslási eljárások, a szépségápolási szolgáltatások, a kondicionáló és erősítő tornák, melyek az aktív sport lehetőségeivel együtt jellemzik a magyar egészségturizmust.

A wellness az egészségturizmuson belül értelmezve, a fitneszt is tartalmazó fogalomként használjuk. Napjainkban szinte frázisokban hallunk a wellness kifejezésről: áru, szolgáltatás, intézmény. Mind-mind „koptatja” a kifejezést.

Pedig a wellness valójában egy tudatosan vállalt életvitel: egy olyan tudatosan választott életforma, ahol az egészség megőrzése, a fittség harmonikus fejlesztése mellett a test és a lélek egyensúlyának megteremtése a cél.

Egy másik megfogalmazásban a wellness a jóllétet, belső harmóniát elérni segítő, a külső megjelenést tudatosan formáló tevékenységek, és az ehhez szükséges szolgáltatások, eszközök összessége. Ebben a megközelítésben hangsúlyozott szerepet kap a helyes életmód kialakítása, az életmódváltás kondicionálása mellett a különféle stresszoldó technikák, a nyugalmat, a kikapcsolódást, felüdülést jelentő tevékenységek. Úgyisint az alternatív gyógymódok a mozgásterápiák, a masszázsek, a természetgyógyászat, a szépségápolás és a reformtáplálkozás elveinek alkalmazása. A fókuszban a jó közérzet megteremtése áll, melynek első mozzanata az orvosi állapotfelmérés, majd az életvezetési szaktanácsadás, melyet egy személyre szabott edzésprogram, és a megfelelő táplálkozási szokás kialakítása követ.

Az egészségturizmusban is felelhető gondolkodásmódok és filozófiák

Egészségfilozófia (holistic philosophy): az egészség jobbítására és megőrzésére irányuló gondolkodásmód. A megismerésről és a tudásról, az okokról és az elvekről valamint a dolgok és az ember igazi természetéről szóló elmélet.

Holizta: (a holosz görög szó és egészet, teljességet jelent) a társadalmi, szociológiai, filozófiai továbbá egészségügyi jelenségeket, mint az egész, és a részek közötti kölcsönös kapcsolatok megnyilvánulását alkalmazó egységben, egészben gondolkodó terapeuta. Megvalósítja a test, a lélek, a szellem, a környezet, mint élettér harmóniáját, és ezt jelen időben hajtja végre. Filozófiai irányzat szerint a világmindenség egymástól függetlenül létező és egymásra ható egységekből épül fel, olyan egységes egész, amely ezeknek nem egyszerű összessége. A holisztikus egyensúly alapvető szintje az ember egészsége, ugyanakkor az individuum közösségi felelősségtudattal párosul. Ennek megőrzése (prevenció), megteremtése, fejlesztése és menedzselése (rekreáció), valamint visszaállítása (rehabilitáció) a gyógyítás stratégiai célkitűzései.

Életmód-tanácsadás: a természetes gyógymódok hagyományokra alapozott gondolat- és eljárásrendszere, amely az élettani folyamatokba a szervezet ellenálló, öngyógyító erejének fokozásával avatkozik be. Ennek érdekében főként természetes anyagokat és módszereket alkalmaz. A test-, a lélek-, a szellem-környezet egységét, valamint a mikro-, a globális és a kozmikus környezet átfogó összefüggéseit holisztikus módon, egységben szemléli. A klienst aktív közreműködésre biztatja a megelőzés, az egészség fejlesztés, a gyógyítás során.

Az Amerikából indult wellness mozgalom nélkülözhetetlen eleme a spa. Az ottani fogalom szerint a „Spa” a wellness életforma kiszolgálására hivatott létesítmény.

A mi értelmezésünk szerint a Spa: a klasszikus és modern értelemben vett gyógyfürdők és az ezek köré csoportosuló speciális szolgáltatások összessége.

Az amerikai létesítménytípusok között magasan vezet (az intézményeknek majd kétharmada) az ún. Day Spa, azaz az egész napos spa szolgáltatásokat nyújtó létesítmény, ahol feltűnően magas a szépségszolgáltatások aránya (mennyire szükséges lenne a hazai szállodák szépségszolgáltatásainak fejlesztése), amely azonban szálláshellyel nem rendelkezik. Ezt nagy lemaradással követik a Resort/Hotel Spa-k közel 15%-ban, majd a többi 10%-ot tesz ki.

Az amerikai spa szereplői közül a Dél Alföldön a fürdők és wellness-centrumok az egésznapos spa-szolgáltatásokat nyújtó létesítmények, többnyire szálláshely nélkül. A „Destination Spa”-nak a wellness hotelek, panziók felelnek meg azzal, hogy vendégeik számára az életmódváltáshoz, egészségi állapotuk erősítéséhez szükséges spa-szolgáltatásokat, valamint a kondicionálást (tudásátadást és továbbképzést) biztosítják.

Az amerikai „Medical Spa”-t – amely már gyógyászati és wellness-szolgáltatásokat egyaránt nyújtó létesítmény hagyományos és komplementer kezelésekkel és eljárásokkal együtt – a dél-alföldi régióban a gyógyfürdők és gyógy-szállók (esetleg kórházi háttérrel is) nem egy esetben egybeépítve vagy közvetlen kapcsolatban nyújtják a spa szolgáltatásokat.

Spa a magyar fürdőkultúrában

A vízgyógyászat, a fürdőzés feljegyzett történetében Hippokrates hirdette először azon eszmei szavakat, hogy „a természet gyógyítja a betegségeket”. A geológusok, fizikusok, archeológusok munkája alapján, a barlangászok, balneológusok, orvoskutatók feltárásaiból érdemleges képet alkothatunk a gyógyító víz megannyi csodájáról.

Paracelsust, a „csodaorvost” nevezhetnénk a víz- és természetgyógyászat úttörőjének. Később a sziléziai Hahn, majd Priesnitz hirdette a víz, a gyógyító víz alkalmazásának szerepét. Őket Schroth követte, aki a dietetikát is alkalmazta. Rausse, Rikli, Kneipp sorra reformálták a vízgyógyászatot. Azután következtek a fény- és légfürdők, a gőzfürdők, a masszázs, a hidegvíz-kúrák, és a második évezred végén megannyi speciális kényeztető kezelés.

A polgárosodás életmódjában mind több egészséges felfogás és módszer kapott helyet, melyek aztán ötvöződtek a gyógyhelyi gyakorlatban is. Ezek együttes eredményeként bizonyos rétegek számára divattá vált az „üdülés”. Így jött

létre a belföldi és nemzetközi idegenforgalom sajátos ága, a lokális gyógyhelyi kínálatra épülő „gyógy-idegenforgalom”.

Egy kis „hazai” fürdőtörténelem. A Kárpátok térségébe a Pannónia területén álmomásozó római katonaság hozta magával a fürdőzés ókori kultúráját, szokásait. A helyszínen talált latin feliratok („ad aquas Herculi sacras”) és Herkules szobrok után kapta a hajdani Mehádia a Herkulesfürdő elnevezést. Ókori adatok szerint a horvátországi Varasd melletti Toplice (Varasd-töplíc) előzménye az „aquae lassae”, az erdélyi Algyógyé a „thermai Dodonae”, a szlavóniai Daruváré a „thermae Iasornenses” nevet viselhette. Az osztrák Baden bei Wien, a stájerországi Bad Gleichenberg és a salzkammerguti Badgastein is római emlékekkel dicsekszik. Pannónia provincia területén a rómaiak egyik legnagyobb castrumában, Budán, Aquincumban már a 2. században létesítettek termálvízü fürdőt, és a Rudas fürdő is létezett a rómaiak idején. Septimus Severus császár és fia Caracalla építettek e tájon fürdőket és fürdőkórházakat is katonáik részére. Anonymus Gestája szerint Attila király és a honfoglaló Árpád vezér is élvezték a budai hévizes fürdés örömeit.

A hazai fürdőzés a középkorban egyre nagyobb teret nyert, az Árpád-házi királyok uralkodása idején a mai Buda helyén ekkor két település volt: Felhévíz (a Lukács és a Császár fürdő körzete, és a Király fürdő is innen kapta a hévizet) és Alhévíz (Gellérthegy vidéke, a Sáros fürdő, a mai Gellért fürdő). Idézet Oláh Miklós esztergomi hercegprímás Hungaria című munkájából: *„A szent Gellérthegy tövében alig húszlépcsnyire a Duna partjától, fakadnak a hővizek, amelyek különösen egészségesek a betegeknek, elsősorban a kiütéseknek és sorvadóknak.”*

Fürdő szavunk a feredőzik (a középkori magyar feredeuzyg – mosakszik) szóból ered. Agricola foglalkozott elsőként a magyarországi forrásokkal és vizekkel a „De nature eorum quae effluunt ex terra” (A természetről, amely a földből előtör, kifolyik) című, 1533-ban megjelent könyvében. Ezt követően jelent meg az első magyarországi fürdőkről készült mű, melynek szerzője Georgius Wernher. A könyv címe: „De admirandis Hungariae aquis” (Magyarország csodálatos vizeiről). Az 1549-ben megjelent mű, forrásértékén kívül fontos határkövet jelent a balneológiai szakirodalom területén is, hiszen a 16. században meginduló gyógyvízanalízisek között szinte első helyen állt.

Andreas Baccius „De thermis” (A hévizekről, 1571) és Leonhard Thurneisser: „Von kalten-warm-mínárischen und metallischen Wassern” (A hideg-meleget ásványi és fémess vizekről, 1572), az első rendszeres analíziseket rögzítő munka.

A Gyula város Ajtósfalva névre hallgató régi részéről Nürnbergbe elszármazott család fia, Albrecht Dürer (1471–1528) Férfifürdő előtere című rézmet-

szetén látható a falikútból iszogató fürdőző, amely művészien idézi a kor „ivókúráját”.

Az oszmán törököknek, akár a rómaiaknak szintén magas fokú fürdőkultúrájuk volt. Törökök a fürdő: „ilidse”. A török fürdőzés szabályait a Korán írja elő, a fürdőzés az egészséget és a gyógyítást szolgálja. A hamam (izzasztó) fürdő általában kör vagy sokszögletű alaprajzú, külön vetkőző- és pihenőhellyel és egy enyhe, illetve egy meleg levegőjű izzasztóhelyiséggel. A fürdőzés során nélkülözhetetlen a masszázs és a hidegvíz-leöntés.

Nem meglepő tehát, hogy magyarországi uralmuk idején a középkori fürdőket bővítették és tovább működtették a Rác, a Rudas, a Császár és a Király fürdőket. A török számára Bizánc mellett Buda második fürdővárossá lett, de Budán kívül Székesfehérvárott, Hatvanban és Egerben is építettek fürdőt. Evlia Cselebi így írt a budai fürdőkről: „E városnak gőzfürdőre szüksége nincs, mert sok hévvize van. Nyolc helyen teljes és tökéletes hévvize van.”

Az Osztrák–Magyar Monarchia idején (50 év) és területén, amely 676 333 „négyzög kilométer” volt, a fürdőélet ismét felvirágozott. A kulturált társasági élet, a tisztaság és az egészség jegyében fürdöztek a tehetős polgárok Karlsbadtól Badgasteinen át Herkulesfürdőig. Badgastein hírért növelték a „Sóhercegek”, miszerint Károly Ferenc főherceg, a király második legidősebb fia és felesége, Zsófia házasságát már hatodik éve nem kísérte gyermekáldás. Orvosai tanácsára a hercegi pár sorra járta a fürdőhelyeket, míg eljutottak az addig névtelennek mondható, kis salzkammerguti helységbe. Az itteni kúra következményeként született meg 1830-ban a későbbi I. Ferenc József császár és király, majd a következő évben három testvéröccse, akiket mind „Salzprinz”-ként (sóherceg) emlegetett a tréfás közvélemény.

Mai fogalmainkkal szólva 100 évvel ezelőtt a Monarchia volt a Spa központja Közép-Európában. Kiterjedésénél fogva orosz földtől Sziléziától Svájcig és Triesztől a Balkánig „mindent tudott” a víz általi egészségmegőrzésről számtalan és sokféle ásványi vizes, hévizes fürdőjével, mofettáival és barlangjaival, klimatikus gyógyhelyeivel és tengerpartjaival együtt.

Azután az első világháborút lezáró trianoni békeszerződéssel a nagy múlttal, komoly vonzerővel rendelkező gyógyhelyeink döntően Magyarország határain kívülre kerültek.

Az ország határainak változása visszafogta a hazai fürdőkultúra fejlődését. A II. világháború előtt, majd azt követően az 1950-es években a kőolaj és földgáz utáni kutatások nyomán számos esetben meleg vizek törtek a felszínre (ld. dél-alföldi fürdők története). Magyarországon az 1975-ös ENSZ–UNESCO-

tanulmány kapcsán indultak jelentősebb fürdőfejlesztések. Javult a fürdőhelyek közlekedési elérhetősége, a fürdőhelyi szolgáltatások színvonala, új fürdők is épültek. 1985-ben zárult a program, és azt követően 2001-ben a Széchenyi Tervvel egy nagyobb léptékű fejlesztés kezdődött meg.

Ivókúrára alkalmas ásványi vizeink a 19. század végére (Európában a középkor végén lehanyagló közös fürdőzést az ivókúrák korszaka követte) egyre szélesebb körben váltak ismertté. Hamarosan egész Európában, de még a tengerentúl is megkedvelték és fogyasztották az összetevői miatt egyre híresebbé váló magyar ásványvizeket. Kiváló minőségüket több nemzetközi díjjal jutalmazták, ismerték el, pl. 1880-ban a grazi, 1882-ben a trieszti, 1904-ben a St. Luis-i, 1912-ben a párizsi kiállításon, 1991-ben a torontói, illetve számos Magyarországon rendezett nemzetközi kiállításon. Az alföldi vizek közül legutóbb 2004-ben a Párizsban rendezett „Termál-expón” a Szentkirályi ásványvíz nyert első díjat.

Az „Alföld Spa” gyógyító vizei

Hazai termális vizeink elsősorban az Alföld peremén, tehát a Magyar Masszívum lesüllyedt és összetöredezett sziklatömbjének szélein, valamint az ország testén keresztülhúzódnó középhegység átlós és hosszanti törésvonalai mentén fakadnak. A Pannon-medence kialakulása során a litoszféra és vele együtt a földkéreg elvékonyodott, a köpeny a felszín 24–28 km-re közelíti meg. A felszín alatti hőmérséklet alakulását a földi hőáram és a hőszigetelő kőzetek együttesen határozzák meg. Az alföldi termális vizeket adó kutak talphőmérsékletei ezen 35–110 °C értékek között változnak.

Mint említettük, az olaj és gáz kutatófúrások nyomán letek hévizekre e tájon. 1927-ben Hajdúszoboszlón és ugyanebben az évben Szegeden a sikeres fúrások Pávai Vajna Ferenc geológust dicsérik. 1939-ben Mezőkövesd határában Zsóry Lajos birtokán fúrtak sikerrel, a feltörő termálvizet ásványvízként palackozták és egy év múltán fürdő is nyílt a településen. Tótkomlós és Nagyszénás is olajfúrás révén jutott fürdőhöz. 1953-ban Hódmezővásárhelyen ezer méterről tört fel a 45 °C-os termálvíz, mellyel egy év múltán a medencét töltötték.

Makón *dr. Batka István* reumatológus főorvos az 1950-es években már haltott a környék lakóitól a marosparti gyógyító iszapról. A főorvos kezdeményezésére kútúrásba kezdett a város, és 1956 júniusában 993 m mélyből 41 °C-os alkáli-hidrogénkarbonátos ásványvíz tört fel. A vizet is, az iszapot is megvizsgáltatták, és kiderült, hogy számos betegség, köztük a szklerózis multiplex kezelésekre nagyon hatásos a *gyógyvíz*, illetve a *marosi gyógyiszap*.

1958-ban Gyulán örvendezhettek Enyedi G. Sándor tanácselnökkel az élen a 2 km-es mélységből feltörő termálvíznek, és még ebben az évben Szentesen is termálvíz tört fel a kórház részére fúrt kútból. 1960-as években Kiskunmajsán Vedress Ferenc kitarása hozott sikert, és 1977-től Kecskeméten is rendelkezésre állt már a termálvíz. A régióban 62 kút szolgálja a fürdőzést és gyógyítást.

Kútfúrás Tótkomlóson 1942-ben (FOTÓ: TÓTKOMLÓS)

Az „Alföld Spa” megfogalmazása, ismérvei, a fejlesztés irányai

Az Alföld termálfürdőit vizsgálva és fejlesztési elképzelést kialakítva a sajátos adottságoknak megfelelő *Alföld Spa koncepciót lehetne kimunkálni*, majd elfogadtatva az alföldi régiók területfejlesztési tanácsaival, turisztikai szervezeteivel, termálklastereivel eredményesebb marketinget végezhetnénk. Akik figyelik a Spa irodalmat és reklámokat, azok bizonyára felfigyeltek arra, hogy nem csak bizonyos egészségturisztikai szolgáltatási csomagokat jelölnek meg valamilyen spa-ként, hanem földrajzi fogalmakkal is jelölik egy adott térség, a táj adottságain építkező spa-kat – például hegyvidéki (többnyire klimatikus), tengeri óceán spa (többnyire a thalasso terápián alapulnak) – és másokat. Ezért gondoljuk, hogy az alföldi egészségturizmus közös jegyeit viselő spa megfogalmazható és kialakítható.

Melyek lehetnének ezek a jellemzők?

- Az ásványi vizeink, a termális vizek kémiai összetétele;
- a gyógyvizeink hatása;
- alföldi gyógyiszapok hatása;
- a vizek hőfoka;
- a napfényes órák magas száma;
- a fürdőtelepek az alföldi építészeti jegyeit viselik;
- a síkvidéki fürdőtelepek;
- a pusztai fürdőtelepek;
- a folyómenti fürdőtelepek;
- a szikes tavak mellé települt fürdők;
- a fürdőhöz közvetlenül csatlakozó szálláshelyek;
- a falusi szállások;
- a termálfalvak létesítése;
- speciális szállások és üdülési igények;
- a szállások belső berendezése is a táj jellege alapján történjen;
- a fürdőközelí lovastanyák szolgáltatásai: szállás, lovaglás, kocsizás, hippoterápia;
- jellegzetes programkínálat a fürdőtelepeken;
- az Alföldön termesztett gyógynövények, fűszernövények felhasználása;
- fürdőhelyeken termesztett zöldségek, gyümölcsök (biokultúrák) kínálata;
- helyben feldolgozott, előállított és tartósított élelmiszerek kínálata;

- a gasztronómiai jellegzetességek kínálata;
- palackozott alföldi ásványi- és ivóvizek;
- alföldi borok;
- a bicikliutak kiépítése;
- horgászati lehetőség;
- más egyedi kínálat, melyeket fürdőtelepenként meg kéne határozni, és a fejlesztések során megkövetelni, amelyek a marketing számára is jó lehetőségeket hordoznak.

Az egyediség tartalma

A Dél-Alföld termális ásványi vizeinek eredete:

Az Alföld medencéjének igen vastag alapzatát a földtörténet ókorából származó átalakult kőzetekből és a középkorból származó üledékes kőzetekből álló, lesüllyedt röghegységek alkotják. Az újkor harmad időszakában megkezdődött süllyedés térben és időben szakaszosan folyt le, kialakult a pannóniai tenger, ami a kéregmozgások hatására beltengerré, majd édesvízű tóvá alakult át. A feltöltődés végén az Alföld folyókkal, ártéri ligeterdőkkel és mocsárvilággal váltakozó sztyepp-jellegű pusztarétté formálódott.

Ezen a tájon a föld mélye tehát vizeket, melegvizeket rejt. A mélyfúrások során már 400-500 méter után olyan rétegvízkészletre akadunk, ami hőmérsékleti alapon (a 19–27 °C-os vizet langyosnak, a 30–40 °C-ost melegnek, azon felül hévíznek nevezzük.) termálvíznek tekinthető. Ez a vízkészlet a pleisztocén és pliocén korú üledékekben, valamint a medencealjzat kőzetrepedéseiben helyezkedik el. A még mélyebb kutak (500 méter alatt) vízszolgáltatásából és a vízminőségekből területileg változó nagyságrendű és kémiai összetételű vízkészletekre következtethetünk. A mennyiséggel kapcsolatos rétegnyomás, hőmérséklet (alacsony geotermikus gradiens: 17–26 m/°C) és a *víztárazó üledék összetétele különbözőségéből adódik a változatosság*. A kedvező hidrogeológiai és geotermikus tényezők eredményeként ezen a területen felbecsülhetetlen értékű termálenergia halmozódott fel.

A gyógyvíz hatásáról:

Amint arról már szóltunk, ezek az alkáli-hidrogénkarbonátos gyógyvizek, elsősorban degeneratív mozgásszervi elváltozások, idült gyulladásos mozgásszervi megbetegedések, lágyrész reumatizmusok és a műtétek, illetve törések utáni állapotok, nőgyógyászati betegségek kezelésére javasolt kúrákra alkalmasak. Ugyanakkor az eltérő vegyi összetételből fakadóan egyes betegségek más-más termális vizekkel hatékonyabban kezelhetők, (példa erre, hogy a mórachalmi

gyógyfürdő váll- és térdizületi centrumként kínálja szolgáltatásait), a gyógyhatásra vonatkozóan kellene több kutatás és szakmai alátámasztás. Így lehetne célzottabb marketinget végezni, illetve a megbízósítókat megnyerni a páciensek anyagi támogatására.

Alföldi gyógyiszapok terápiás felhasználása:

Legismertebb a marosi iszap, melyet 1961-ben nyilvánítottak gyógyiszappá. A helyi gyógyvízzel és fizioterápiákkal együtt komplex terápiára használják. Az Alföldön a hajdúszoboszlói és a kolopi iszapokkal is kezelnek betegeket.

A dél-alföldi klímáról:

Az Alföld déli területe a Duna–Tisza-közi homokhátság, a Tisza–Maros és Körösök közötti területeket szélsőséges éghajlat jellemzi. Itt a legmelegebb a nyár, és a tél pedig a leghidegebb. A hőmérséklet évi abszolút ingadozása a 70 °C-ot is meghaladja, de a havi és a napi ingadozás is igen nagy. Alacsony a levegő páratartalma, kevés a csapadék, a szél pedig nem túl erős. Tehát egy igen jellegzetes klímáról van szó, az alföldi klíma ingerklíma, mely alkalmas a szervezet regenerálódásának elősegítésére, tbc-s megbetegedések és vérszegénységi tünetek gyógyítására. Természetesen a zömmel folyók közelségében (holtágak és tavak mellett) létesített fürdőtelepek mikroklímája további egyedi jegeket hordoz. Ilyen a Szarvas–Békésszentandrás (kákafoke) holtággal körüölelt terület, ahol az arborétum növényi ritkaságait ez a mikroklíma tartja életben, de a tiszakécskei fürdöket is holtágak és az élő Tisza öleli körbe, Gyula és Gyopárosfürdő is hasonló, és más példák is bőven akadnak.

A víz hőfoka:

Az alföldi vizek magas hőfokúak: 40 °C-tól 110 °C-os talajhőmérsékletű vizekig. Ezért lehetőség van (a frissítővíz folyamatos adagolásával) a téli időszakban is a kinti ülőmedencék használatára. Igen fontos, hogy a közlekedő folyosók – melyeket nem egy esetben provizórikus jelleggel építenek meg – ne csak a csapadéktól védjenek, hanem fűtöttek is legyenek.

A sok napfény:

Igen jó hatással van az emberekre, a depressziós betegek számára terápiás hatású. A túlzottan erős napsugárzás árnyékolókkal kivédhető. Az árnyékolók anyagukban és építésükben is a vidék, a táj adottságaihoz igazodjanak, kellemesebb látványt nyújtsanak, mint a reklámokkal ékesített műanyagok, palák vagy bádogok. Akkor is a környezetbe illő anyagokkal és módon kell megépíteni, ha esetleg kevésbé tartósak, és drágábbak lennének.

Az alföldi építészet jegyeit érvényesíteni a fürdők és fürdőszállók építésében:

Mintha a reformkorban és a 20. század elején több figyelmet fordítottak volna egy-egy fürdőtelep megtervezésére, a fürdő és környezetében épített létesítmények (szállás, éttermek, boltok stb.) harmóniájára, mint később a század második felében. „Betörték” ide is a panelok és az emeletek. Pedig milyen kedves a kiskunmajsai fürdő tornácos fogadó épülete, vagy az újabbak között a mórakalmi fürdő és panzió-csárda együttese. Viszont sokan nem tudnak megkülönböztetni a gyulai vár fölé magasló kilenc emeletes szállodai épületek látványával, most talán még szembeötlőbb, hogy a fürdő fogadó épületét és gyógyászatát átépítették.

A sík vidéken – így az Alföldön – ne az emeletekkel nyugözzön le a fürdő és a szálló épülete, hanem a tájba illő harmonikus egységével. A tanyabokrokra emlékeztető egységekből épített üdülőfaluk, motelek, kempingek kedves tartozékai egy-egy fürdőtelepnek.

Pusztai fürdők:

A homokhátság fürdői – akkor is, ha történetesen egy város szélén helyezkednek el, de onnan a pusztára látni (Majsa, Kiskőrös, Kiskunhalas, Kecskemét-Ballószög és mások, nemsokára Bugacon is épül fürdő és üdülőfaluk) – a pusztai romantikát idézik. A puszták nem homokos tengerpart valahol az egyenlítő és a „térítők” között, ezért felesleges pálmafás tengerpartot idevarázsolni, hanem a puszták egyediségével kell „megkínálni” a vendégeket. Ugyanitt nagyon kedvesek a szikes tavakkal egybeépült fürdők, főként ott, ahol a tó nem csak látvány, hanem fürdésre is alkalmas (Orosháza, Kiskunmajsa, Szeged-Kiskundorozsma), vagy tóparti fürdő (Kecskemét), ahol a tavakon csónakázni, esetleg pecáználni is lehet.

Folyó menti fürdőtelepek:

A Duna, a Tisza és a Körösök mentén számos alföldi fürdőtelep épült (Kálcsa, Dávod, Szeged partfürdője, a Tiszaújvárosi fürdők, Lakitelek-Tőserdő, a Gyomaendrődi, Szarvasi fürdők stb.). A medencékből sokszor szinte rálátni a folyóra, vagy holtágra, vagy a tóra. Egészségturisztikai kínálatukban együtt jelenhetnek meg a folyóvízi, felszíni vízi (még ha holtágokról, vagy tavakról is van szó) és a termálvízi kínálati elemek.

Fürdőket közvetlenül szolgáló szálláshelyek:

Elsősorban azokról van szó, ahol egy kerítés (vagy az sem) választja el a fürdőtől a szállásokat. Az építészettel kapcsolatosan már tettünk említést a szálláshelyekről, most részletesebben és a fürdővel való kapcsolatukról szólnánk.

Igen kedveltek a közvetlen átjárást biztosító kempingek, motelek, panziók, üdülőfaluk. A nyári nyújtott nyitva tartás, és az éjszakai fürdőzések kedveltek a kempingezők, az üdültulajdonosok és a helyben lakók körében. A fürdőben lévő sportpályák, a több irányba, a fürdőn kívülre is „kiszolgáló” éttermek, a szabadtéri színpadok és mások kihasználtsága így kedvezőbb. Az emeletes házak, szállók helyett épített kempingek, üdülőfaluk, termálfalvak kellesebb, természetközelibb szállást nyújtanak, mind a turistáknak, mind az üdülőknek.

Falusi szállások:

Számos fürdőtelepünk van falusias környezetben, ahol ötvözni lehet a gyógy- és a termálturizmust a falusi életformával. Ha van bicikliút, akkor a fürdőtől való távolság sem „veszélyes”, a biciklizés vagy a séta (reggel, este) fáradalmi miatt is bőségesen kárpótolnak a jó falusi vendéglátók szolgáltatásai.

Lovas tanyák fürdőtelepek közelében:

Nem egy esetben a lovas tanyán is van fürdőmedence, ez jó, de nem az igazi, hiszen többnyire kis kerti medencék épültek a tanyákon. Ahol pár kilométerre van termálstrand, fürdő, ott a lovas tanya vendége is rendszeres látogató lehet, így van ez Tizsakécskén, Kiskunmajsán, Kecskeméten és más környéken. Ahol még hyppoterápia is társul a fürdőkultúrához, ott szoros kapcsolatot is lehet teremteni a két szolgáltatás között. Ott, ahol az útviszonyok ezt megengedik lovas járművekkel is el lehetne jutni a fürdőkbe és vissza a tanyára.

Speciális fürdési és szállás igények:

Tervezték már az Alföldre (Orosháza-Gyopáros, Tizsakécske-Kerekdomb) termál-biofalut, melynek lényege a teljesen természetes anyagokból épített házak, bent termálvizes kád vagy medence használatával. Ide sorolnám a naturisták számára kialakított strandokat és szállásokat is (pl. Szeged-dorozsmai sziklón), és más speciális igények kiszolgálására is lehet építeni a tájba illő szálláshelyeket.

A szállások belső berendezése:

A bútorok, a szőttesek, a használati tárgyak szintén tükrözzék az alföldi kultúrát. Miért kéne ide ugyanaz az ág, mint egy fővárosi szállodába? A szőnyegek, a szőttesek a vázák és a képek, más díszítő és használati tárgyak miért ne ezt a népi kultúrát, tradíciót hordozzák? Egy kis odafigyelés kell, még ha drágább, mint a tömeges „kultúrcikkek” beszerzése, de talán meghálálnák a bentlakók

ezt az élményt. Vonatkozik ez a csatlakozó előterek, erkélyek és más közvetlen környezet „bútorzatára” is.

Alföldön termesztett, feldolgozott, tartósított zöldségek, gyümölcsök kínálata:

A friss zöldség és gyümölcs varázsa üdítő színfolt és étvágygerjesztő az asztalunkon, főként, ha bio-kertészetből hozzák. A házi savanyúság, a házi kenyér és péksütemény, a házi tészták, a helyben préselt gyümölcslevek nem csak egészségesebbek, hanem megjelenésükben is (főként, ha az asztal is úgy van terítve és az evés kellékei is a hely varázsát erősítik) is kedvesek. Az ilyen „porták” részei lehetnek az alföldi fürdők vonzó kínálatának, és jobb is a chipek vagy a popcorn helyett egy zacskó aszalt szilva, de még a tökmag, vagy a pörkölt napraforgómag, az uszu is egészségesebb.

Alföldön termesztett gyógynövények, fűszernövények:

Számos nagy parkkal bíró fürdő egy-egy szegletében „kolostorkert” építhető, azaz bemutatathatók a tájon tenyésző gyógy- és fűszernövények. Nyilván a kezelések során már helyben fel is használják azokat, árusító is akad és olyan szakember is, aki elmagyarázza, melyik növény mely része mire jó. A fűszerek ismerete is előre viheti a hagyma-só-paprika triumvirátusára túlzottan építő magyar konyhát.

Az alföldi konyha:

Nem kell feltétlenül a zafos pörköltekre és szalonnás húsokra gondolni, a jó szakácsok igen remek alföldi ételeket készítenek „kímélő” módon. Még a diétás menük is – legyenek azok cukormentesek (vagy szolgálják a fogyást) – jól összeállíthatók a táj ízeiből, receptjeiből. Az alföldi konyha erőssége a különféle sült és főtt tésztás ételek sokfélesége is, a túróslepenyőtől a mákos-diós-lekváros sült tésztáig.

Az alföldi, a homoki borok is hozzájárulnak egészségünk őrzéséhez, úgyszintén a mindennapi fogyasztásra szánt palackozott alföldi ásványvizek.

Horgászat a fürdőhelyeken vagy a környéken:

Mint említettük, számos dél-alföldi fürdő települt folyók (holtágak), tavak partjára, vagy pár száz méterre azoktól. Miért ne lehetne a horgász szenvedélyt vagy csak a horgászat lehetőségét ötvözni a termálstrandok kínálatával. Még a gyógyító kúrán résztvevő vendég is gazdálkodhat úgy idejével, hogy egyben a hobbijának is hódol. Nem beszélve a családosan érkezőkről, amikor a fürdőző családtagokat, a kúrát igénylő nagyszülőket, a szenvedélyes horgász családtag is szívesen elkíséri.

Jellegzetes és speciális programkínálat:

Az előzőekben már említett lovaglás, kocsizás, horgászat (esetleg vadászat) is ide kívánczik, de számtalan más is, mellyel a két fürdés közötti heverészést helyettesíthetjük és a zárás utáni időt kedvére eltöltheti a vendég. Gyerekek és felnőttek számára egyaránt kínálhatók ilyen szolgáltatások.

Persze ezekhez animátorok, segítők is kellenek és akkor lehet pl. korongozni, szőni-fonni, kelmét festeni, főzni-sütni, egy-két étel elkészítésének fortélyait megtanulni, és más olyan tevékenységeket elsajátítani, amelyek szintén az alföldi kultúrához vinnék közelebb a messziről érkezett vendégeket.

Közlekedés a fürdőhelyeken és környékén:

Talán a bicikliutak lennének a legfontosabbak, de a kishajó és evezős lehetőségek is jól szolgálhatnák a fürdőtelepek elérését, netán egy nyári fürdőtúra (Tisza- vagy Körös-parti termáltúra) megvalósítását. Persze a kisvonatok – lehetőleg síneken (Tisza- és Körös-parti termáltúra) –, a gyalogos és kocsis túraútvonalak is egyaránt fontosak.

Természetesen a gyógyító kezelések (fizioterápiák) is ötvözhetők alföldi „ízekkel”:

Ugyan a gyógyító eljárások egyformák, illetve szakmai alapon végezhetőek, de már a spa egyéb holisztikus és természetgyógyászati elemei kaphatnak alföldi „ízeket” mint ezt említettük például a gőz-, széna- és gyógynövény-fürdőknél.

Palackozott hévizek a régió kútjaiból:

Szegedi Anna-víz

- Természetes ásványvíz, amely 1000 m mélyből kerül a felszínre, 1927 óta fogyasztják.
- Nátrium-hidrogénkarbonátos ásványvíz 0,86 mg fluoridot is tartalmaz literenként, így az összes oldott ásványianyag-tartalma 1338 mg/l.

Szegedi Szent László víz

- Természetes ásványvíz, amely 1000 m mélyből 50 °C-os hőmérséklettel fakad.
- Nátrium-magnézium-hidrogénkarbonátos, kloridos ásványvíz, melynek összes oldott ásványianyag-tartalma 1538 mg/l.

Lakiteleki „Mineralis 305” gyógyvíz

- Lakitelek-Kisalpár kútjából, 305 m mélyről jut a felszínre és széndioxid-dal dúsítva forgalmazzák.
- Nátrium-hidrogénkarbonátos természetes ásványvíz, amely metakovasavat is tartalmaz jelentős mennyiségben, így az összes ásványianyag-tartalma 1434 mg/liter.

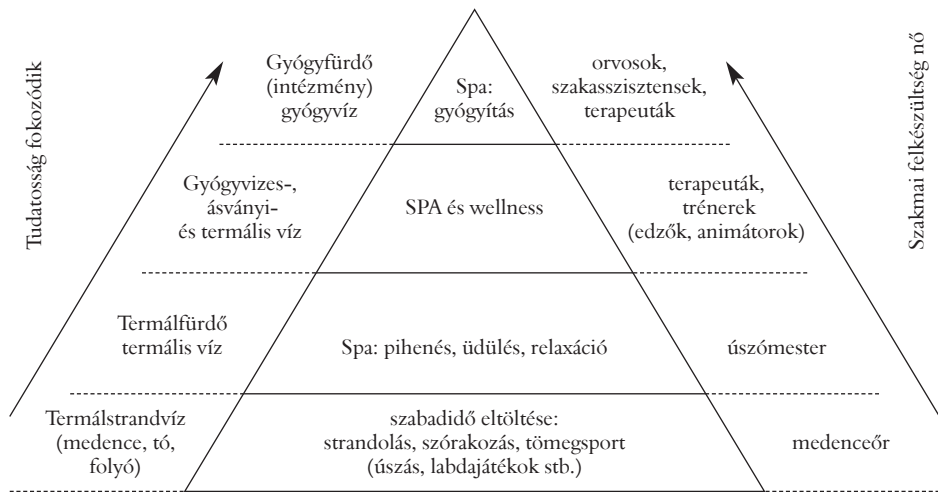
Szentkirályi Ásványvíz

- Ózondús illatú, édes ízű, nitrit- és nitrát-mentes, enyhén konyhasós, laci-umot és magnéziumot is tartalmazó igen tiszta ásványi víz.
- Az 1988-ban fúrt kút vize már abban az évben sikerdíjas a Foodapset kiállításán, majd 2004-ben és ebben az évben is világdíjas Párizsban.

Alföldi milió

Földrajzi értelemben lehet az alföldi környezethez való szubjektív viszonyulás: „itt vagyok honn, hol a puszták végtelenjét látom” – az érzelmeitől vezérelt Petőfi szavai ezek. A turizmus felől ízelve a fogalmat, már egy szűkebb környezethez való érzelmi viszony, amely megérinti a látogatót, vagy nem. Ez utóbbi esetben kevés reményt fűzhetünk a vendég visszatéréséhez. A spa szempontjából viszont jó lenne többet foglalkozni a milióval, mert nem csak arról van szó, hogy a termálfürdő melege, a halk zene a masszázs szalonban, és friss ropogós zöltségek a salátabárban, hanem arról is, hogy a táj és az ott élők, a hagyományok megérintik-e a látogatót, az üdülőt és élménnyé teszik-e az ott töltött napokat. Ahány alföldi fürdő, annyi eltérő környezet, ezért csoportosítjuk a régió fürdőcsokrait a folyók, a puszták, mezővárosok köré. Az előbbi már egy szűkebb tér, de igazán a miliót a fürdőtelepülés jelentheti. Persze önmagában a fürdő is, ha kellő figyelemmel vannak rá a fenntartók. Ha a Rózsza Fürdőben szépek a rózsák, ha a kastélykert fái, cserjéi pihentetik a szemet, ha a pázsitra élmény rálépni (s nem tilos), ha a medencéből a rónára lehet látni, vagy a virágos rét illatát hozza felénk a szél. A milió „gondozása” a spa-nak, a wellnessnek a lelki aspektusait erősíti, erre azért is nagy szükség van, mert sokan hajlamosak egy-egy masszázsra, egy szaunázásra, vagy „dagonyázásra” leegyszerűsíteni az egészségükkel való törődést, melyek röpké élménye nem hagy maradandó nyomot.

Spa-piramis (dr. Albel Andor)

A piramis csúcsa felé haladva a résztvevők részéről egyre több tudatosságot feltételezünk, míg a szolgáltatók részéről egyre nagyobb képzettség kell a vendégek kiszolgálásához.

Ugyancsak a piramis csúcsa felé haladva a szórakozástól az egészségmegőrzés, a kondíciójavítás, majd a rekreáció, ezt követően a gyógyítás, majd a rehabilitációs szolgáltatások részese a vendég, a páciens.

II. fejezet

Turizmus – Egészségturizmus – Jövő

1. Egészségturizmus az országban és a régióban

Magyarország, mint európai „gyógyvíznagyhatalom” nemzetközi összehasonlításban is jelentős termálvízkezesetekkel és rendkívül kedvező geotermikus adottságokkal rendelkezik. Magyarország hőforrásokban és ásványvizekben Európa egyik leggazdagabb országa, a világanglistán csak Japán, Izland, Olaszország és Franciaország előzi meg.

Hazánk gyógytényezőit az alábbi betegségek kezelésére lehet alkalmazni:

- Termál- és gyógyvizek mozgásszervi panaszok kezelésére, prevencióra.
- Ivókúrák számos emésztőszervi betegség kiegészítő kezeléseként.
- Fürdőkúra (magas kén- és sótartalmú vizek) bőrbetegségek (pl. pikkelysömör) kezelésére.
- Fürdőkúra (jódos-sós vizek) krónikus nőgyógyászati bajokra.
- Fürdőkúra ideggyógyászati célokra.
- Gyógyvizek inhaláció formájában légzőszervi kezelésekre.
- Gyógybarlangok légzőszervi (asztma, allergia) kezelésekre.
- Klímaterápia hormonbetegségekre.
- CO₂-terápia (szénsavas gyógyvíz, mofetta, szénsavhó) érszűkületre.

Magyarországi kínálatunk a következő (2005. évi adatok):

Magyarországnak 1200 db olyan hévízkútja van, ahol a felszín feletti víz hőmérséklete meghaladja a 30 °C-ot.

- 147 minősített gyógyvízkút
- 100 ásványvízkút működik
- 360 közfürdő 1200 medencével, köztük 600 termálvizes medence
- 38 gyógyfürdő
- 1 mofetta
- 13 gyógyhely
- 5 gyógybarlang
- 4 gyógyiszap
- 52 gyógyszálló
- 46 wellness szálloda

Az életminőség javulásával egyre többen és többen törődnek honfitársaink is egészségük megőrzésével, de sajnos sokan szenvednek mozgásszervi, reumatikus, és idegrendszeri betegségekben, miközben az egészségmegőrzés és az említett betegségek tüneteit enyhítő termálvizek bőségesen állnak a rendelkezésünkre. Tehát a hazai igény megvan, és ezt dr. Gellai Imre táblázatai és grafikonjai bizonyítják. Ugyancsak lenne elegendő páciens és turista külföldről is, mint azt a következő táblázat mutatja az egészségturizmus (gyógyturizmus) európai piacáról:

Ország	Vendég / év (millió fő)	Vendégéjszakák száma / év (millió fő)
Németország	9	94
Ausztria	2	18
Franciaország	1	10
Olaszország	2,5	25
Magyarország		1,5

Az európai fürdőlátogatók 40%-át Németország 330 fürdővárosában, 15 600 vállalkozás, 760 000 férőhelyén fogadja, a 94 millió vendégéjszaka bevétele 14 millió DEM, a GDP 0,4%-a. Franciaországban a szakkórházi kezelések 95%-át az állam fedezi. Száznál több a fürdőtelepülés, a legnagyobb Dox, ahol a vendégéjszakák száma eléri az 1 milliót. Spanyolországban a gyógyszállók száma 2068, ez 12 500 férőhelyet jelent. A külföldi turisták ötödik helyen választják az egészségturizmust, a magyar turisták tevékenysége között 4%-ban szerepel az egészségturizmus. (Kiss Kornélia, Hévíz 2001.)

Az előzőekben a turisták (köztük a betegek) szemszögéből közelítettünk az egészségturizmus hasznához, most a fogadók „nyereségére” utalunk.

A gyógy- és termálturizmus a turizmus más hagyományos ágaival összehasonlítva számos egyedi előnnyel rendelkezik. Ezen a területen gyakorlatilag nem érvényesül a szezonális negatív hatása. Az átlagos tartózkodási idő – az átlagos 3-5 nappal szemben – 10-14 napnál is hosszabb lehet.

A fajlagos költség a gyógyászati szolgáltatások miatt átlagosan 30-35%-kal haladja meg a turizmus más területein elköltött pénzeket. A vendégek döntő hányada, mintegy 90%-a konvertibilis valutával egyenlíti ki számláját.

Az egyedi előnyök következtében a gyógy- és termálturizmus makrogazdasági szinten is jelentős, pozitív hatást fejt ki a nemzetgazdaság egészére. Jelentős a multiplikátor hatása, mely során a vendégek által elköltött minden újabb 100 Ft 167 Ft pótlólagos termelést indukál. A turizmusban elköltött minden újabb 100 Ft után a nemzetgazdasági munkajövedelmek 75 Ft-tal növekednek.

A gyógy- és termálturizmus fejlesztése során minden 100 új munkahely a nemzetgazdaságban további 214 új munkahelyet teremt.

Az egészséges életmód társadalmi felértékelődése és terjedése következtében világszerte a gyógy- és termálturizmus iránti kereslet általános növekedése várható. Ugyanakkor a kereslet növekedésével párhuzamosan egyre jobban előtérbe kerülnek a minőségi követelmények, és fokozatosan felértékelődnek a komplex szolgáltatások.

Változások, főként erős differenciálódási folyamatok várhatóak a gyógy- és termálturizmus keresleti csoportjainál:

- A fiatalabb korosztályok elsősorban a fürdők fitness- és a wellness-szolgáltatásait veszik igénybe, igaz közepes jövedelemmel rendelkeznek, de piaci arányuk folyamatosan növekvő trendet mutat.
- A fiatal, kisgyermekes családok egyre sűrűbben főként élményfürdőzés céljából keresik fel a termálfürdőket.
- A középkorúak – másod- vagy harmadszabadságukat töltve – elsősorban rekreációs és prevenciós céllal veszik igénybe a gyógy- és termálturisztikai szolgáltatásokat. Mivel a fejlett országok társadalombiztosításában egyre nagyobb hangsúlyt kap a prevenció, ezért a jövőben ennek a keresleti csoportnak a bővülése és vásárlóerejének növekedése várható.
- Az idős korosztályok a klasszikus gyógyturizmushoz kapcsolódó szolgáltatások elsődleges igénybevevői, és legnagyobb vevőcsoportja is. Az európai társadalom elöregedése miatt piaci szerepük a jövőben tovább erősödhet.

Új célcsoportok megnyerésére kell törekedni, főként ott, ahol már lehetőség nyílt a három generációs célközönség bevonására, és ahol speciális, egyedi szolgáltatások épültek ki.

A kedvező adottságok ellenére a gyógy- és termálturizmusban rejlő lehetőségek a szolgáltatások viszonylag alacsony színvonala és a kínálati paletta szűkösége miatt még kihasználatlanok. Amíg hazánkban a gyógy- és termálturizmus döntően a klasszikus gyógy-szolgáltatásokra és az idősebb korosztályokra épül, addig ebben az ágazatban világszerte a szolgáltatások széles és szervezett kínálatával a komplex fejlesztések kerültek előtérbe.

A fürdőfejlesztések eredményeként javultak a gyógy-turisztikai szolgáltatások is, de az alap- és turisztikai infrastruktúra, valamint a települési környezet turisztikai célú összehangolt fejlesztése sok esetben nem követte a fürdőfejlesztéseket (erre már nem futotta az önkormányzatok pénzéből, és a Dél-Alföldön a szállodai beruházók alig jelentek meg).

Nem lehet megállni a fejlesztésekkel, mert a nemzetközi szinten csak a tartósan versenyképes termékekkel lehetünk eredményesek. Továbbiakban is támogatni kell a minőségi és exkluzív befektetéseket, és kompetitív befektetési lehetőségeket biztosítani az egészségturizmus területén. Változatlanul szükséges – sőt a fejlesztések miatt egyre égetőbb – a termék- és szolgáltatásfejlesztés, a finanszírozás és beruházás, a szabályozás, a marketing, valamint a humán erőforrás fejlesztés összehangolása.

A marketingtevékenység nem veszi figyelembe kellően a célcsoportokat, a fejlesztésben és a marketingben egyaránt hiányzik a regionális szemléletmód. Lemaradás van a komplex szolgáltatási csomagok kialakítása és kijánlása terén, így az idegenforgalmi szezon megnyújtása még a fürdőtelepeken sem kelő mértékű.

Az elmúlt öt évben a fürdők szolgáltatásának komplex fejlesztése során kevés gondot fordítottak a fürdőhelyi, üdülőhelyi arculat kialakítására, a fürdőtelepek pihenő és aktív zónáinak tervezett kiépítésére és bővítésére, a lelket rabul ejtő miliő megteremtésére.

Különösen fontos lenne ott, ahol a fejlesztés eredményeként új célcsoportok is megjelenhetnének, a célcsoport-orientált kisebb fejlesztéseket és a szolgáltatások bővítését szorgalmazni.

A legnagyobb lemaradás a szállásférőhelyek területén mutatkozik a régióban. Nemzetközi tapasztalatok alapján is a *vegyes finanszírozási konstrukciók* kialakításával lehetne előre lépni, állami, vállalkozói források bevonásával, és az önkormányzatok közvetett támogatásával (terület biztosítása, kedvezmények, környező infrastruktúra).

A régióban is beigazolódott ugyanis, hogy a fürdőfejlesztések során *a teljes fejlesztési, beruházási összeg egyharmadát kitevő állami támogatás már képes mobilizálni a nem állami, a vállalkozói és az önkormányzati fejlesztési forrásokat* (nemzetközi tapasztalatok).

A gyógy- és termálturizmus fejlesztés viszonylag nagy forrásigénnyel jár. (Egy 100 szobás gyógyszállodai beruházás, illetve egy modern gyógyturisztikai létesítmény bekerülési költsége 3 milliárd forint fölött van.) Ezért a szállásférőhelyek fejlesztéséhez további önálló forrásokra volna szükség, ha nem is olyan arányban, mint a fürdőfejlesztések esetében (NFT II. régiós terve).

A fejlesztések összehangolása új gondolkodásmódot is feltételez. A térségi szemlélet még csak kialakulóban van hazánkban, a túrizmus irányításában a térségi desztinációs menedzsmentek felkészítése most folyik (Heller Farkas Főiskola, Budapest), a szervezetek létrehozása vontatottan halad. Évek óta szó

van róla, de még kísérleti jelleggel sem jöttek létre (a német nyelvterületen jól bevált „Kurvelwaltung” mintájára) gyógyfürdő-igazgatóságok. Valószínűleg azért sem, mert a működésükhöz szükséges jogi szabályozás feltételeinek megteremtésére nincs igazán törekvés (az önkormányzati törvény módosítását, vagy az önkormányzatok önkorlátozó magatartását is igényelheti működésük), és a fürdőintézmények sem „védőernyőt” látnak bennük, hanem még egy intézményt, amely az amúgy is csekély önállóságukat tovább gyengíti.

A magyarországi egészségturizmus fejlesztésének célja a kínálat nemzetközi versenyképességének és jövedelmezőségének javítása, ezért a gyógyhelyek számának növelése mellett a gyógytérsegek létrehozása is folyik. A gyógytérsegek egy olyan funkcionális kistérséget jelöl, amelyben a természetes vagy speciálisan létrehozott gyógyító tényezőkkel összehangoltan fejlesztik az egészségügyi és a turisztikai szolgáltatásokat. Stratégiaileg fontos lenne ilyen marketing és turisztikai térségek létrehozása, amely nemzetközi szinten is képes lehet termékként megjelenni. A termáltérsegeken belül (termálgyűrűk), a Dél-Alföldön „fürdőcsokrokba” rendeződve egyre jobban körvonalazódnak a régió gyógytérsegei:

- *Puszták fürdői* (a kiskunsági puszták térségében): Kecskemét, Ballószög, Lakitelek, Tiszakécske, (Cserkeszőlő), Kiskunmajsa, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kistelek és Kiskőrös (majdan Bugac és Izsák);
- *Dunamenti fürdők*: Kunszentmiklós, Kalocsa, (Baja), Nagybaracska, Dávod;
- *Homokhát és Tiszamente fürdői*: Mélykút, Ásotthalom, Mórahalom, Kiskundorozsma, Szeged, Makó, Csongrád, Szentes;
- *Orosháza és környéke fürdői*: Mezőhegyes, Battonya, Mezőkovácsháza, Véggyháza, Tótkomlós, Orosháza-Gyopáros, Nagyszénás;
- *Körösmente fürdői*: Gyula, Békéscsaba, Békés, Mezőberény, Gyomaendrőd, Szarvas, Dévaványa, Füzesgyarmat, (Vésztő).

Ezen fürdőcsokrokba – vagy nevezzük most már inkább gyógytérsegekbe – tartozó fürdők többségének jól kialakult kórházi háttérük, kapcsolatuk is megvan, így:

- a pusztai fürdőknek Kecskemét, Kiskunhalas, Kiskunfélegyháza kórházaival;
- a Duna mentieknek Kalocsa, Baja kórházaival;
- a Homokhátságon és a Tisza mentén Szeged, Makó, Szentes kórházaival,
- az Orosházi Kórháznak a térség fürdőivel;
- a Körösök mentén Gyula és Békéscsaba kórházaival történő együttműködés a jövőben döntő lehet a gyógyászati fejlesztésekben és az egészségipar térhódításában.

A gyógytérsek szinergikus rendszerben történő kialakítása, tehát a gyógyító kezelések, az alternatív gyógyászati, rekreációs, a kiegészítő turisztikai termékek és ezekre épülő szolgáltatások, valamint az alpinfrastruktúra fejlesztése együtt dinamizálhatja a térséget.

Egy-egy térségen belül (termálgyűrű és fürdőcsokrok), a fürdő létesítmények egyedi profiljának kialakításában, a fejlesztések és a szolgáltatók kínálatának összehangolásában, a marketingben, valamint a hálózatépítésben sokat segítettek az utóbbi években létrejött termálklaszterek. A dél-alföldi termálgyűrűn belüli gyógytérsekben az egymást erősítő kínálati elemeket (*természetes gyógytényező, természeti környezet, kulturális örökség*) a szinergia jegyében fejlesztve, majd működtetve, európai szinten is versenyképes kínálat hozható létre.

Mindezek eléréséhez szükséges a térségben az NFT régiós programjához illeszkedő fürdőintézmények, egészségügyi intézmények, és a fejlesztésben érdekelt iparok és szolgáltatások, valamint az egyéb térségi turisztikai attrakciók célzott és koordinált fejlesztése.

A dél-alföldi fürdők pozicionálása a Termálklaszter középtávú marketing tervében

A kiemelt fürdők: – a zászlóshajó és kísérői:

Zászlóshajó a Gyulai Várfürdő, amelynek vizét 1969-ben gyógyvízzé nyilvánították, és 1971-től gyógyfürdő, valamint 1985-től a fürdő környezete gyógyhely. Az országban a legnagyobb egybefüggő fedett területű fürdő, amely nemzetközi jelentőségű gyógyhellyé fejleszthető.

Orosháza-Gyopáros gyógyfürdőjét már a 20. század elején is „az Alföld gyöngyszemének” nevezték. A három tagból álló tórendszer a 19. század végén vált közzismertté gyógyító hatásáról. Gyógyászati központja és wellness centruma, valamint sport és élménymedencéinek sora egyaránt jól szolgálják az egészség megőrzését és a pihenést, jelentős szállásfejlesztéssel európai rangú fürdő lehet.

Kiskunmajsán, a Jonathermál Rt. Gyógy- és Élményfürdője ma már nemzetközi hírnév pihenőhely. Az Alföld spa védjegyre leginkább jellemző vonások itt tapasztalhatók meg együttesen, ahol mihamarabb gyógyszállót kell építeni.

Szegeden igazán három nagy egységbe lehet foglalni a fürdőszolgáltatásokat: a belvárosi régi, patinás teljesen megújult Anna gőzfürdő, amely gyógyfürdőként üzemel, az újszegedi termálfürdők, és a dorozsmai szikes tó köré települt strandok.

Külföldiek fogadására is alkalmas belföldi „kiszolgálók”:

Kecskemét két fürdővel is rendelkezik. A *Városi Sportuszoda* fedett létesítmény, de parkjában termálmedence is van, 1987 óta gyógyvízes kút táplálja az itteni és a széktói ülőmedencéket. A szezonban a *Széktói Strandfürdőben* élménymedence és csúszdapark, valamint sportolásra is alkalmas úszómedence is működik.

A *Makói Termál- és Gyógyfürdő* különlegességét a Marosból nyert gyógyiszap adja. A gyógyászaton víz alatti sugármasszázzsal, örvényfürdővel, elektromos kezelésekkel és ivókúrával is várják a gyógyulni vágyókat.

A *Mórahalmi Erzsébet Gyógyfürdő* mellé 2004-ben új élménymedencét, szabadtéri termál ülőfürdőket építettek, közvetlen szomszédságában új termálpanzió létesült.

A *Csongrád Városi Gyógyfürdő és Strand*. Az 1960-ban feltárt termális vizet 1976-ban gyógyvízzé nyilvánították. A reumatológiai szakrendelés és a legkülönbözőbb kezelések várják a betegeket.

Szentesen a városi gyógyfürdőt 1963-ban a török fürdők mintájára építették. A nemrég felújított gyógyfürdőben nappali kórház is üzemel. A Széchenyi ligeti *Strandfürdő* sportuszodával, csúszdaparkkal és termál ülőfürdőkkel rendelkezik.

A *Hódmezővásárhelyi Városi Strandfürdő és Sportuszoda* területén, az Erzsébet ligetben már az 1930-as években is fürdő volt, termális vizét 1994-ben gyógyvízzé nyilvánították.

Füzesgyarmat – Kastélypark Fürdő. Az egykori kastélypark 12 hektáros, szépen virágosított területén szezonális és fedett gyógyvízes medencék, szabadtéri úszó- és tanmedence működik. Szomszédságában a *Gara Hotel-gyógy szálló*, korszerű gyógyászzal és konferencia-termekkel is rendelkezik.

Gyomaendrődön a *Ligetifürdő* gyógyfürdő, amelynek már 1960 óta van gyógyvize és 2004-ben új fedett úszó és élménymedencéket és gyógyászatot építettek.

Tótkomlóson a *Rózsa Fürdő*, amelyben az 1980-as évek derekán reumatológiai, fiziko- és hidroterápiás gyógyászatot építettek, amely ma új épületben teljes körű szolgáltatásokkal várja a betegeket.

Tiszaécske Tiszaparti Gyógy- és Termálfürdőjének termális gyógyvize jó hatással van a mozgásszervi, reumatikus és nőgyógyászati betegségekre, de műtétek utáni rehabilitációra is használják.

A *Kiskőrösi Termál Gyógyfürdő és Kemping* nyári szezonban működő fürdő, melynek két különböző hőfokú gyógymedencéje, gyermek- és úszómedencéje, mellette az *Imperiál Gyógy szállóban* balneoterápia és fizioterápia működik.

Kistérségi és helyi kiszolgáló fürdők:

Békéscsabán az Árpád-fürdőt az 1920-as években építették, nemrég teljesen felújították, fedett gyógyászatán meghagyva a régi török fürdő jellegét, gyógyvízzel rendelkezik, a szabadtéren élményfürdőt és egy sportuszodát is építettek.

A *Békési Gyógyfürdőben* 1927-ben kezdték el gyógyításra használni a termálvizet, amelyet 1996-ban gyógyvízzé minősítettek, a fürdőben reumatológiai szakrendelés és fizioterápia működik.

Déaványa Strandfürdő és Gyógyászat nátriumban és káliumban gazdag hidrokarbonátos termálvizét jódérzékenyek is használhatják. A fürdő területén úszó- és tanmedencében strandolhatnak.

Szarvason, a Városi Gyógyfürdő és Sportuszodában úszómedence és élményfürdő, új gyógyászati kezelők épültek.

Kecskemét-Ballószög termálfürdője az Idősek Otthona szomszédságában üzemel, és a fürdőben wellness és terápiás szolgáltatásokat is kialakítottak.

Mezőberény strandfürdője időszakosan tart nyitva, termálvizét izületi, reumatikus és mozgásszervi fájdalmak enyhítésére ajánlják.

Mezőkovácsházán a Parkfürdő szezonálisan működő medencéit 1966-ban fűrt termálvízű kút látja el, a vizet 1998-ban gyógyvízzé minősítették.

Kiskunfélegyháza Városi Strandfürdő és Uszoda gyógymedencéit gyógyhatású víz táplálja, a fürdő területén egész évben üzemel a fedett uszoda.

Kalocsán a Csajda Kert Uszoda és Termálfürdőben gyógyvizes medencék találhatók és uszoda is működik.

Kunszentmiklós Sportközpont Tanuszodája úszó, termálvizes ülő- és gyermekmedencékkel rendelkezik.

Kisteleken nemrég fűrtak termálkutat, amelynek vize kisebb strandot táplál, a termálfürdőt folyamatosan fejlesztik.

Kiskunhalason a Halasthermál fürdő jódos ásványvizét 1983-ban nyilvánították gyógyvízzé, fedett csarnokában gyógyvizes termálmedencét, felnőtt úszó- és gyermekmedencét alakítottak ki, a szabadban szintén három medence várja a vendégeket.

Kerekdombi Termálfürdő, Tiszakécskén a négy különböző méretű és hőfokú medencével, gyógyvizes ülőfürdőkkel, parkosított környezettel várja a vendégeket.

Lakitelken, a Tősfürdőben a szezonális nyitva tartású fürdő három, különböző hőfokú termálmedencéjét jellegzetes alföldi alkáli-hidrogénkarbonátos termálkút táplálja, gyerek-, pancsoló- és úszómedencéje is van.

Ásotthalom Strandfürdő a szezonálisan nyitva tartó strandon termál ülőmedence úszómedencével és gyermekpancsoló található.

Nagybaracska Termálfürdő nátrium-hidrogénkarbonátos termálvizét két ülőmedencében reumatikus betegségek kezelésére használják.

A *Dávod Fürdő* Püspökpusztán a víz gyógyító hatását a 1920-as években ismerték fel, gyógyvízének fluorid tartalma jelentős. A csontizületi és nőgyógyászati megbetegedés kezelésére alkalmas gyógyvíz ivókúrára is használható. A szomszédos Fortuna Hotelben fizioterápiás részleg működik.

Nagyszénáson az 1950-es években akadtak a melegvízre, valamikor szezonális és fedett fürdőben élvezhették a vendégek a víz jótékony hatását, felújítása folyamatban van.

Mezőhegyes szezonális termálfürdője ma nem működik, felújításáról nem szabadna lemondani.

A fenti pozicionálás nem mindig egyezik meg az országos besorolásokkal, hiszen mi a szegedi adottságokat együttesen kezelve tekintjük nemzetközi rangúnak a fürdőkínálatot, vagy Orosháza és Kiskunmajsa fürdői az utóbbi évben befejezett fejlesztésekkel emelkedtek magasabbra.

Ugyanakkor a külföldiek fogadására is alkalmas fürdők nagyrészt az utóbbi évek fejlesztései kapcsán, és jelentős külföldi látogatószámmal még nem minden esetben alátámaszthatóan kerültek ebbe a csoportba. Fontos volt viszont, hogy gyógyfürdők, vagy gyógyvízzel bíró fürdők legyenek. Az ország 55 gyógyfürdője közül 10 a régiókban van, további 30 fürdőnkben gyógyvízzel töltött medencék is üzemelnek.

A helyi és kistérségi jelentőségű fürdőink nemrég befejezett, vagy tervbe vett fejlesztéseik révén kerülhetnek feljebb. A csoporton belül jelentős eltérések vannak nagyságrendileg is, de a szolgáltatások számában és színvonalában is. Valószínűleg ezt a csoportot a későbbiekben tovább kell bontani, differenciálni, a működés színvonalát és a környezet adottságait figyelembe véve.

Végül vannak a most nem működő, de valamikor térségi rangú fürdőink (pl. Mezőhegyes, Nagyszénás), valamint a kistelepülések termálstrandjai: pl. Gerendás, Mindszent, Nagybánhegyes, Végegyháza, Mélykút és mások. Ez utóbbiakat sok esetben a bezárás veszélye fenyegeti, hiszen ha nem tudják megépíteni medencéik vízforgatóit, a rendelet értelmében jövőre már nem nyithatnak ki. Országosan több mint 300 medencét fenyeget a bezárás veszélye, a régióban is több, mint hatvan helyen hiányzik a vízforgató, csak Csongrád megyében 30 medencéből. 50%-os pályázati támogatással és önkormányzati vagy vállalkozói tőkével ez év őszén megépülhetnének a vízforgatók.

Az országos nyilvántartás szerint a nemzetközi vonzáskörrel rendelkező
kiemelt fürdőket látogatók száma 2000–2004. években

Fürdő	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2003/2004	Index 2000/2004
Bük	840 000	852 000	903 372	969 727	911 996	94,05	108,57
Gyula	742 690	763 058	830 000	860 000	739 603	86,00	99,59
Hajdúszoboszló	1 495 000	1 681 000	1 631 000	2 072 889	1 744 377	84,15	116,68
Harkány	985 132	977 888	903 532	915 000	828 849	90,59	84,14
Hévíz	1 352 633	1 251 383	1 256 916	1 248 668	1 134 448	90,85	83,87
Zalakaros	714 055	734 563	734 634	736 000	708 779	96,30	99,26
Széchenyi	1 206 751	1 229 854	1 313 859	1 359 882	1 320 090	97,07	109,39
Gellért	563 156	523 463	456 159	480 093	543 953	13,30	96,59
Lukács	660 788	653 783	680 606	624 999	596 610	95,46	90,29
Dagály	613 523	545 416	485 717	465 565	429 950	92,35	70,07
Sárvár	164 567	185 400	170 000	570 000	450 000	78,95	273,45
Tapolca	257 778	215 000	354 349	449 600	519 562	115,56	201,55
Debrecen	559 900	600 600	563 200	647 900	658 600	101,65	117,63
Zsóni	460 000	450 000	466 240	485 395	480 000	98,88	104,35
Eger	352 000	320 000	319 552	345 268	310 000	88,07	9,79
Kehidakustány	123 259	40 354	165 000	394 279	379 042	96,14	307,52

Megjegyzés: A Szegedi Fürdők Kft. fürdői 2005-ben közel 450 000 látogatót regisztráltak, helye lenne a táblázatban.

Országos és nemzetközi vonzáskörrel rendelkező fürdők látogatottsági adatai
a Dél-Alföldön a 2000–2005. években

Fürdő	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Gyula	742 690	763 058	830 000	860 000	739 603	743 228
Szeged:						
1. Anna fürdő				zárva	65 924	77 360
2. Liget fürdő				99 117	111 589	122 050
3. Part fürdő				75 914	56 139	15 860
4. Sziksós fürdő				28 326	30 380	29 630
5. Termál fürdő				176 455	158 945	186 440
1–5. Összesen	426 257	419 334	384 013	379 812	422 977	431 340
Orosháza-Gyopáros	116 605	150 562	150 000	182 173	208 204	162 600
Kiskunmajsa *	250 000	363 000	398 000	383 000	367 000	344 000
Összesen	1 535 352	1 695 954	1 762 013	1 804 985	1 737 784	1 681 168

Regionális és körzeti jelentőségű termál- és gyógyfürdők látogatottsága
a Dél-Alföldön a 2000–2005. években

Fürdő	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Békés	39 761	36 797	41 795	35 803	39 479	39 479
Békéscsaba	33 000	100 000	97 362	313 978	275 867	256 670
Csongrád	86 847	109 869	74 232	72 802	74 085	68 600
Füzesgyarmat	80 000	80 000	67 000	75 000	71 000	63 500
Gyomaendrőd	81 000	79 000	68 147	63 673	68 100	115 000
Hódmezővásárhely	272 000	263 000	205 000	198 000	275 000	190 000
Kecskemét fedett	201 089	217 698	189 238	199 332	188 582	182 460
Kecskemét élmény és csúszdapark	47 945	45 758	38 505	121 339	82 767	66 320
Kecskemét összesen:	249 034	263 456	227 743	320 671	271 349	248 780
Kiskunhalas	132 223	114 992	114 000	112 000	77 000	100 000
Kiskőrös **	41 000	43 000	43 000	37 400	37 000	39 300
Makó	271 946	267 433	274 942	256 378	281 492	244 470
Mórahalom	29 868	31 835	49 443	70 552	121 292	197 810
Szarvas	13 871	14 835	13 898	6 148	13 000	38 030
Szentes gyógyfürdő	50 000	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	38 200
Szentes strandfürdő	100 000	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	186 650
Szentes összesen:	150 000	n. a.	–	–	–	224 850
Tiszaújváros Tiszaparti	33 000	100 000	100 000	110 000	150 000	120 000
Tiszaújváros Kerekdomb *	56 000	48 000	45 000	41 500	40 000	25 000
Összesen	1 569 550	1 552 217	1 421 562	1 713 905	1 794 664	1 971 489

*: becsült adatok

**: Kiskőrösön a gyógyszálló adatai nem ismertek

n. a.: nincs adat

Helyi és lokális jelentőségű termál- és gyógyfürdők látogatottsága 2000–2005. években

Fürdő	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ásotthalom	3 500	7 500	n. a.	n. a.	n. a.	*2 500
Battonya	5 771	8 239	n. a.	n. a.	n. a.	8 500
Dévaványa	20 000	23 000	n. a.	11 600	n. a.	14 500
Dávod	25 000	–	–	25 000	n. a.	*25 000
Izsák	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	188 582	180 000
Kalocsa	41 384	n. a.	n. a.	49 892	39 996	64 990
Kecel	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Kiskunfélegyháza	75 000	n. a.	n. a.	90 000	70 000	75 000
Kistelek	–	–	–	–	–	n. a.
Lakitelek	96 000	87 000	72 000	66 311	58 275	56 350
Mezőhegyes	4 404	3 719	5 443	3 108	7 492	–
Mezőberény	26 520	25 204	24 890	27 312	21 631	*26 000
Mezőkovácsháza	10 688	8 760	6 800	5 661	n. a.	*6 000
Mindszent	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Nagyszénás	10 000	10 000	n. ü.	n. ü.	n. ü.	n. ü.
Nagybaracska	10 000	10 000	n. a.	n. a.	n. a.	*9 500
Tótkomlós	35 500	36 859	28 130	32 052	38 188	30 220
Újkígyós	–	–	–	–	–	n. ü.
Végyegyháza	–	–	–	–	–	n. ü.
Összesen	363 767	220 281	137 263	310 936	424 164	498 560

*: becsült adat

n. a.: nincs adat

n. ü.: nem üzemel

A legutóbbi három táblázatból kitűnik – természetesen a főszezon időjárásának függvényében –, hogy a nemzetközi érdeklődésre is számot tartó fürdőinkben közel 1 700 000, a regionális fürdőkben közel 2 000 000, és a helyi jelentőségű termálfürdőkben közel 500 000 belépés történik évről évre. A három szinten 4 millió 200 ezer belépést regisztráltak a 2005-ös évben (természetesen a belépőjegyek/bérletek/jogosultságok számánál lényegesen kevesebb a vendégek/személyek/turisták száma).

2. A turizmus számokban

A következőkben a KSH statisztikai és az MT Rt. kutatásai alapján számba vesszük, hogyan is alakultak a turizmus mutatói 2000 és 2005 között hazánkban és a régióban.

Miután könyvünket a szakmai körön túli érdeklődőknek is szánjuk, a statisztikai táblák megértéséhez nyújtunk információt:

Kereskedelmi szálláshely: minden, engedélyben feljogosított, erre a célra épített vagy átalakított és használt létesítmény (szálloda, panzió, turistaszállás, ifjúsági szálló, üdülőház, kemping), amely üzletszerűen, egész éven át vagy időnyelleggel, folyamatos napi üzemeltetéssel, megszakítás nélkül szállásszolgáltatást nyújt. Az adatok tartalmazzák az egyéni vállalkozók által üzemeltetett szálláshelyek adatait is.

A szálláshelyek 2004. évi éves és a 2005. évi havi adatai az 5-nél több szobával, 10-nél több ágygal (kempingek esetében az 5-nél több hasznosított területtel) rendelkező szálláshelyek adatait tartalmazzák. Az indexek számításakor az összehasonlíthatóságot biztosítottuk. A kapacitásadatok csak a működő egységekre vonatkoznak. A 45/1998. (VI. 24.) IKIM-rendelet, illetve az ezt módosító 54/2003. (VIII. 29.) GKM-rendelet szerint:

– *gyógysszálloda* az a szálloda, amely megfelel a szállodára előírt követelményeknek, továbbá vendégei számára főként természetes gyógytényező alkalmazásával saját gyógyászati részlegén önálló vagy más gyógyintézet kiegészítő szolgáltatásainak bevonásával, orvosi ellenőrzés mellett terápiás lehetőséget biztosít, és megfelel a természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM-rendeletben foglalt feltételeknek;

– *wellness-szálloda* az a szálloda, amely megfelel a minimum háromcsillagos szállodákra előírt követelményeknek, az egyes szállodai szaktevékenységeket, illetőleg a szálloda által nyújtott szolgáltatásokat az erre vonatkozó szakképzettséggel rendelkező személyekkel látja el, az egészséges életvitelhez szükséges gasztronómiai, sport-, relaxációs, illetve wellness-szolgáltatásokat nyújt, valamint közösségi programokat biztosít, továbbá megfelel az 54/2003. (VIII. 29.) GKM-rendelet I./F pontjában meghatározott feltételeknek;

– *garni-szálloda* az a szálloda, amely megfelel a szállodára előírt követelményeknek, azzal az eltéréssel, hogy a főétkezések közül csak a reggelizési lehetőség áll a vendégek rendelkezésére;

– *apartmanszálloda* az a szálloda, amelyben az ágyak több mint 80%-a berendezett és felszerelt háló- és nappali szobával, valamint konyhával rendelkező apartmanban található, és megfelel a garniszállodára előírt követelményeknek, azzal az eltéréssel, hogy a kétszeres alapterületű szobaegységek méretébe az erkély és a terasz alapterülete is beleszámít, és legalább 11 szobaegységgel rendelkezik.

A világ és hazánk turizmusának alakulása (2004–2006)

2004-ben a világ turizmusa – az elmúlt éveket jellemző negatív környezeti hatások ellenére – rendkívül pozitív eredményeket mutatott: a Turisztikai Világszervezet (World Tourism Organization, WTO) adatai szerint a nemzetközi turistaérkezések száma a 2003. évhez képest 10%-kal növekedett, és elérte a 760 millió főt, amely a nemzetközi turistaérkezések számában eddig regisztrált legmagasabb érték. A legdinamikusabb növekedés az ázsiai-, Csendes-óceáni térséget és a Közel-Keletet jellemezte. Európában a nemzetközi turistaérkezések száma 4%-kal nőtt, ami 15 millióval több turistát jelent a kontinens számára. 2004-ben a szabadidős célú utazások mellett növekedés jellemezte az üzleti turizmust is. Európa a világ turizmusában továbbra is vezető szerepet tölt be: a kontinens 2004-ben a nemzetközi turistaérkezések 54,6%-át mondhatta magáénak. Európán belül Közép-Kelet-Európában 73 millió nemzetközi turistaérkezést regisztráltak, amely 17,6%-os részesedést jelent. A kontinensen belül a legdinamikusabb növekedés a közép-kelet-európai régiót és Észak-Európát jellemezte, amelynek háttérében fontos szerepet játszott az euró árfolyamának alakulása, illetve a közép-kelet-európai országok Európai Unióhoz történő csatlakozása.

A Turisztikai Világszervezet (WTO) legfrissebb, 2006. januárban kiadott előzetes adatai szerint a világ turizmusa a 2004. évi dinamikus, 10 százalékos bővülést követően 2005-ben ismét növekedést mutatott: az elmúlt évben a nemzetközi turistaérkezések száma 5,5 százalékkal emelkedett. A világ turizmusát negatívan befolyásoló tényezők – úgymint terrortámadások, természeti katasztrófák, árfolyam-ingadozások, valamint gazdasági és politikai ellentétek – dacára 2005-ben a nemzetközi turistaérkezések száma, minden korábban regisztrált értéket meghaladva, elérte a 808 millió főt. Ez a 2004. évinél 42 millióval több turistaérkezést jelent. Bár minden kontinens forgalma pozitív eredményeket mutatott, a növekedés elsősorban Európának (+18 millió turistaérkezés), valamint az Ázsia és Csendes-óceáni térségnek (+11 millió turistaérkezés) köszönhető.

Európában 2005-ben a nemzetközi turistaérkezések száma a világtól nem képe elmaradó mértékben, 4,3 százalékkal bővült. A legdinamikusabb, 7,1 százalékos növekedés Észak-Európát jellemezte, a déli, mediterrán országokba pedig 6,2 százalékkal többen érkeztek. A Magyarországot is magában foglaló Közép- és Kelet-Európában a nemzetközi turistaérkezések számában 3,6 százalékos emelkedést észleltek.

A diszkont légitársaságok kedvező ajánlatainak és az utazás egyre növekvő népszerűségének köszönhetően a szabadidős célú utazások száma nagyobb mértékű növekedést mutatott, mint az üzleti utazásoké.

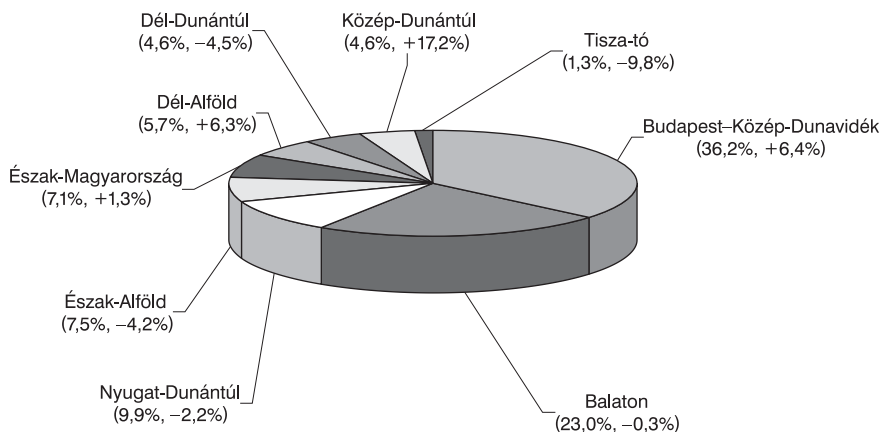
Az elmúlt évek rendkívül kedvező trendje vélhetően folytatódni fog, amelynek eredményeként a Turisztikai Világszervezet 2006-ra a nemzetközi turistaérkezések számának 4-5%-os növekedését várja.

(Forrás: WTO World Tourism Barometer, 2006/1. szám.)

2005 rekordév a magyar turizmusban, a vendégéjszakák száma 19 millió felett

A Központi Statisztikai Hivatal előzetes adatai szerint a magyarországi kereskedelmi szálláshelyeken 2005-ben 6,9 millió vendéget és 19,3 millió vendégéjszakát regisztráltak. *A vendégek száma 4,8%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 2,3%-kal haladta meg a 2004-ben regisztrált adatokat.*

A vendégéjszakák számának alakulása, 2005
(részeseledés 2005-ben, változás 2004/2005)

Forrás: KSH

A *vendégek* száma a Budapest–Közép-Duna-vidék, a Dél-Alföld, a Közép-Dunántúl és a Balaton régióban az országos átlagot meghaladó ütemben bővült, folytatódott a rövidebb tartózkodási idejű vendégek arányának növekedése, így a *vendégéjszakák* számának növekedési üteme országosan kissé elmaradt a vendégszám növekedési ütemétől, ugyanakkor a Dél-Alföldön és a Közép-Dunántúlon meghaladta azt.

2005-ben a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák 44,9%-a származott a belföldi vendégektől, az országos átlagot (+3,5%) meghaladó mértékben emelkedett a Közép-Dunántúlon (+19,4%), a *Dél-Alföldön* (+10,2%) és a Balatonnál (+9,5%), amely ellensúlyozta a többi régióban tapasztalt csökkenést.

A külföldi vendégéjszakák száma országosan 1,3%-kal haladta meg a 2004-ben regisztrált értéket, a Dél-Alföldön Japán, Kína, Románia turistái által eltöltött éjszakák száma 10% fölött volt.

A dél-alföldi régión belül 2005-ben *Szeged* regisztrálta a vendégek 30%-át, *Kecskemét* 10%-át, *Gyula* 11%-át, a három település fogadta tehát a régióba érkező vendégek több mint felét. A vendégéjszakákból Szeged 25%-kal, Gyula 17%-kal, Kecskemét pedig 8%-kal részesedett. Az egyes települések kereskedelmi szálláshelyein a *külföldi és a belföldi vendégek aránya* eltérő: Szegeden 72% a belföldi, 28% a külföldi vendégek aránya, Gyulán ugyanakkor 92,5%, illetve 7,5% ez az arány. (A régió turizmusának táblázatai és grafikái a mellékletben megtalálhatók.)

Magyarországra vonatkozóan a KSH legfrissebb adatai tükrében elmondható: a 2005-ös év turizmusának sajátossága, hogy a külföldi és a belföldi kereslet egyidejűleg bővült. Míg 2004-ben a külföldi forgalom jelentette a hazai turizmus-növekedés motorját, az azt megelőző években pedig a belföldi turizmus húzta magával az ágazatot, tavaly már mindkét oldalt a kiegyensúlyozott, közel 4-5 százalékos növekedés jellemezte.

2005-ben 6 millió 933 ezer vendég kereste fel az ország kereskedelmi szálláshelyeit, akik e szálláshelyeken 19 millió 335 ezer vendégéjszakát töltöttek el. A hazai kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégforgalom szinte teljesen kiegyenlített 50/50 százalék arányban oszlott meg a hazai és a külföldi vendégek között, míg a vendégéjszakák esetében ugyanez az aránypár 44/56-ra módosul, amely a hozzánk látogató külföldi vendégek hosszabb tartózkodási idejével magyarázható.

A szállodák 2004-hez képest kilenc százalékkal több vendéget fogadtak, forgalmuk egyenes arányban nőtt a csillagok számával, a wellness- és a gyógyszállók

könyvelhették el a legdinamikusabb bővülést a vendégéjszaka tekintetében. A belföldi vendégéjszakák száma az öt és négycsillagos házakban harmadával nőtt, a wellness-szállodákban megkétszereződött. A gyógy-szállodákban a vendégek száma 10,3 százalékkal, a vendégéjszakák száma 8,5 százalékkal haladta meg a 2004. évi adatokat. A gyógy-szállodák vendégeinek közel fele érkezett külföldről, részesedésük a vendégéjszakák számából csaknem 60 százalékot tett ki, közel 78 százaléka az Európai Unióból érkező vendégektől származott. A legfontosabb küldő piacok Németország (a külföldi vendégéjszakák 47,1%-a), Ausztria (13,0%), Svájc (4,3%), Nagy-Britannia (3,8%) és Japán (2,9%) voltak.

A vendégforgalom regionális alakulását tekintve a legjelentősebb belföldi vendégéjszaka-növekedést a Közép-Dunántúl, a Dél-Alföld, Budapest és a Közép-Duna-vidék régiók szálláshelyei regisztrálták.

„A legjobb évet zárjuk 1990 óta, hiszen a külföldi vendégeknél 4 százalékos a növekedés, a belföldiekénél 5 százalékos. A bevételek 13 százalékkal emelkedtek egy év alatt, annak ellenére, hogy az ágazaton belüli árnövekedés az infláció mértéke körüli volt. A négycsillagos szállodák jelentős forgalmát a határon belülről érkezők adják, a kategóriától függően 15–25 százalék között szóródik a bővülés. A wellness-szállodáknál jóval átlagon felüli a forgalommnövekedés, s megdöbbentő, hogy milyen ütemben törnek előre az egészségturisztikai szolgáltatások: ezek forgalma szinte megduplázódott ebben az esztendőben. A wellness- és az egészségturizmus mind nagyobb szeletet szakít ki a magyar turizmusból. Nem eredményességi szempontból tartom fontosnak a hazai turizmus bővülését, sokkal inkább abban látom a jelentőségét, hogy kialakulhat végre egy egészséges társadalom: a turizmusfejlesztési stratégia az egészség-, a termál-, az örökség- és a konferenciaturizmusra összpontosít. A finnek példája zseniális: a szauna, ami eredetileg egyszerű finn szokás volt, a ház vagy udvar végén egy kis faházban. A tradícióból megalkotak egy olyan terméket, amely végigsöpört a világon, mint turisztikai termék. Nálunk itt a termálvíz. Miért ne csinálhatnánk meg ugyanezt az egészségturizmus tekintetében?” – nyilatkozta 2006 januárjában dr. Kolber István, a turizmus irányításáért felelős miniszter.

A bevételek és a foglalkoztatás alakulása a világ és hazánk turizmusában

A nemzetközi turistaérkezések számához hasonlóan, a nemzetközi turizmusból származó bevételek is rendkívül dinamikus növekedést (+10,3%) mutattak 2004-ben. Ez 500 milliárd euró bevételt eredményezett a fogadó területek számára. A bevételek több mint felét (52,4%) Európában regisztrálták, az

amerikai kontinens részesedése 21,1%-ot, Ázsiáé 20,1%-ot tett ki. Az egy nemzetközi turistaérkezésre eső bevétel 660 euró, Európában 630 euró volt. A Közép- és Kelet-Európát felkeresők átlagosan 290 eurót költöttek személyenként.

A World Travel & Tourism Council (WTTC) által készített szimulált turizmus szatellit számlarendszer adatai szerint 2004-ben a turizmus közvetlenül 1542,1 milliárd USD-vel járult hozzá a világ GDP-jéhez (3,8%). A közvetlenül a turizmusban foglalkoztatottak száma 73,7 millió fő volt, ami a foglalkoztatottak 2,8%-át jelenti.

A 2004. év folyamán a multiplikátor hatásokat is figyelembe véve, a turizmus hozzájárulása a világ GDP-jéhez 10,4%-ot tett ki, a foglalkoztatottak aránya elérte a 8,1%-ot. A turizmusra fordított kormányzati kiadások 265,3 milliárd USD-t tettek ki, a tőkebefektetések 9,4%-a, 802,3 milliárd USD áramlott a turizmusba.

Magyarországon a turizmus GDP-hez való közvetlen hozzájárulása, a turizmusban foglalkoztatottak aránya, valamint a turizmussal kapcsolatos kormányzati kiadások részesedése egyaránt meghaladja a világ és az Európai Unió, illetve Közép-Kelet-Európa átlagát. A tőkebefektetéseket vizsgálva ugyanakkor a turizmus részesedése a világ, az Európai Unió, illetve Közép-Kelet-Európa átlagához képest Magyarországon alacsonyabb. A WTTC számításai alapján, Magyarországon a turizmus 2004-ben 4,7%-kal járult hozzá a gazdaság teljesítményéhez, a multiplikátor hatást is figyelembe véve az ágazat részesedése 10,1%-ot tett ki. A Magyar Nemzeti Bank adatai alapján 2004-ben Magyarországon a turisztikai bevételek 3265 millió eurót tettek ki, ami 8,7%-kal maradt el a 2003-ban regisztrált bevételtől. A turisztikai kiadások elérték a 2302 millió eurót (+0,6%), aminek eredményeként a turizmus egyenlege (962 millió euró) 2004-ben 25,3%-os csökkenést mutatott az előző év azonos időszakához képest. 2004-ben a turisztikai devizabevételek csökkenése mérséklődött, és a turizmushoz kapcsolódó devizakiadások is lassúbb ütemben emelkedtek. A külkereskedelmi mérleg hiányát a turizmus aktívuma 2004-ben 40,2%-ban fedezte. A 2005-ben a kereskedelmi szálláshelyeken összesen 112,3 milliárd forint szállásdíj-bevétel képződött, ami 13,2%-os növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest és több mint 14 milliárd forinttal haladja meg a 2004. évben realizált szállásdíj-bevételek értékét. A szállásdíj-bevételek kétharmada a külföldi vendégektől származott. A külföldi szállásdíj-bevételek 7,8%-os, a belföldi szállásdíj-bevételek ettől jóval dinamikusabb, 25,7%-os emelkedést mutattak. A bevételek szempontjából a két legfontosabb régió a Budapest–Közép-Dunavidék és a Balaton voltak.

2005-ben az idegenforgalmi bevételek értéke 3,4 milliárd euró volt, amely az előző év azonos időszakához képest 5,1%-os növekedés. Az idegenforgalmi

egyenleg értéke 1,1 milliárd eurót tett ki, ami 12,8%-os növekedés a 2004. évhez, és a külkereskedelmi mérleg áruhiányát 70%-ban fedezi. (MNB – 2006. április 3.)

A foglalkoztatottak 5,2%-a, 237,7 ezer fő dolgozott a turizmusban, a turizmus által a teljes nemzetgazdaságban foglalkoztatottak száma elérte a 385,7 ezret (9,8%). Ez azt jelenti, hogy Magyarországon minden tizedik munkahely közvetve vagy közvetlenül a turizmusnak köszönhető. A kormányzati kiadásokon belül a turizmus részaránya 5,2%-ot tett ki. A stuttgarti CMT vásáron hozták nyilvánosságra a Dresdner Bank elemzését a világturizmus fejlődéséről, s ezen belül a németek utazási kiadásairól. Eszerint 2005-ben a világturizmus növekedési üteménél szerényebben, 2%-kal nőtt a németek költsége külföldi utazásaik során, várhatóan ismét eléri az 58 milliárd eurót. Ezzel Németország sikeresen védte meg „az utazás világbajnoka” címét az USA (2.), az Egyesült Királyság (3.), Japán (4.) és Franciaország (5.) utazói előtt, és első ízben a TOP 10 között ott van Oroszország 13 milliárd eurós utazási kiadással. A németek a legtöbb pénzt utazásaik során Ausztriában hagyták (6,87 milliárd euró), Magyarországon becslések szerint 650-700 millió eurót költöttek el. 2006-ban a németek kiutazásában újabb 2%-os bővülést jósolnak, összesen 59 milliárd eurós költséssel, mely során jó eredményre számíthatnak a közép-kelet-európai országok is a városi turizmus dömpingje és kedvező ár-érték arány miatt. (MT Rt. Németország–Ausztria–Svájc régió.)

Üdülési csekkek forgalma 2005-ben

A belföldi vendégforgalom erősödéséhez az üdülési csekk használata is hozzájárult. Míg 2003-ban az üdülési csekk forgalma 5,7 milliárd forintot tett ki, 2004-ben 7,5 milliárdot, ezzel szemben 2005-ben a kibocsátott csekk értéke meghaladta a 12 milliárdot, a beváltott csekk forgalma elérte a 9 milliárdot. 2005-ben a munkáltatók által vásárolt üdülési csekk értéke 10,2 milliárd forintot tett ki. A munkahelyek 444 ezer munkavállaló kedvezményes üdülését támogatták, és a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány saját forrásai-ból mintegy 49 ezer szociálisan hátrányos helyzetű munkavállalót, nyugdíjast és családtagjait segítette.

Az üdülési csekket elfogadó helyek száma az elmúlt évben meghaladta a 3000-et, a szállás és kapcsolódó szolgáltatások mellett a csekk a 2005. évtől kulturális rendezvényeken, művészeti fesztiválokon is felhasználható. 2006-tól fürdőbelépők is vásárolhatók a csekkel.

A kereskedelmi szálláshelyeken 6,5 milliárd forint, a magánszálláshelyeken 676 millió forint, összesen 7,2 milliárd forint bevételt realizáltak. A belföldi

turisták csekkjeiből 4,2 milliárd forint, amely a teljes kereskedelmi szálláshelyi üdülési csekk forgalom kétharmada a szállodákban került felhasználásra, a második helyen (20%) a panziók állnak. A szállodákban belül a négycsillagos szállodák csekk forgalma megduplázódott, a háromcsillagos szállodák csekk forgalma 40%-kal nőtt. A kisebb részesedéssel jellemezhető ötcillagos házakban a magyar turisták 2,5-szer több üdülési csekket váltottak be, mint 2004-ben.

A kereskedelmi szálláshelyek belföldi turizmusból származó szállásdíj-bevétele 37,4 milliárd forintot tett ki, amely egynegyedével több, mint 2004-ben. A szállásdíj-bevételek egyharmada belföldi vendégektől származott. Az üdülési csekk forgalom a kereskedelmi szálláshelyek belföldi turizmusból származó szállásdíj bevételeinek csaknem egyötödét adta.

Az egészségturizmus alakulása a gyógy- és wellness-szállodák kapacitása és vendégforgalma alapján a 2001–2005. években (Összeállította: dr. Gellai Imre)

Az egészségturizmus leglátványosabb és statisztikailag is legjobban mérhető és követhető része a gyógy- és wellness-szállodákban lebonyolódó hányada.

A Központi Statisztikai Hivatal 1999 óta gyűjt és nyújt statisztikai adatokat a gyógy-, és 2004-től a wellness-szállodákról.

A 2003. év az egészségturizmus éve volt. Az egészségturizmus minden mutatószáma pozitívan emelkedett, és több új és nemzetközi színvonalú szolgáltatási kapacitás nyílt meg.

Fontos fejlődési szakaszt jelez, hogy meghatározásra került a wellness-szálló kategória besorolási követelményrendszere. 2004-ben 20 wellness besorolású szálloda működött, míg 2005. december végén 31.

A wellness turizmus előnyei több vonatkozásban azonosak vagy hasonlóak a gyógyturizmushoz. Jelentős különbség, hogy a wellness az aktív, fiatalabb és középkorú, menedzser-középosztály turizmusa. A tartózkodási idő ugyan rövidebb, de évente többször megismételt hosszú hétvégéket jelent, átlagosan 2-4 nap tartózkodással. A szezonális itt sem érvényesül. Az átlagosnál magasabb jövedelmű társadalmi réteg turizmusa, ezért az átlagosnál magasabb a költségaránya. Magas részarányt képviselnek a belföldi vendégek (2005-ben 81,5%), gyakori a családos együtt utazás, tehát a belföldi turizmust dinamizálja.

A gyógy- és wellness-szállodáknak igen fontos hatása, hogy magas az „itt-hon otthon vagyunk” érzést felerősítő dimenziója és ezáltal erős a belföldön tartási képessége.

A gyógy- és wellness-turisztikai kínálatunk 2005-ben:

- 39 gyógyfürdő, 5 gyógybarlang, 4 helyen gyógyiszap-kitermelés, 2 széndioxid-terápiás központ, 13 minősített gyógyhely, 10-féle OEP által finanszírozott balneológiai kezelés;
- 64 regisztrált gyógy szálló (ebből működő 59),
- 31 regisztrált, működő wellness-hotel (a KSH 2005. decemberi adata).

Az egészségturizmus, a gyógy- és wellness-szállodák kapacitása, vendégforgalma a 2001 és 2005 közötti években (1–17. táblázat)

1. Gyógy szállodák kapacitásának alakulása (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005		Index 04/05 %	Index 01/05 %
						Regisztrált	Működő		
Gyógy szállodák száma	24	44	48	56	233	64	59	105,4	245,8
Szobák száma	3 828	5 455	5 819	6 774	177	–	6 822	100,7	178,2
Férőhelyek száma	8 568	11 750	12 502	14 868	174	–	15 061	101,3	175,8
Aránya az összesből									
Szállodák számából	3,3	5,6	5,8	6,8	–	6,8	8,5	–	–
Szállodai szobák számából	8,6	11,9	12,6	14,2	–	–	16,6	–	–
Szállodai férőhelyek számából	8,2	10,8	11,4	13,2	–	–	15,8	–	–

2. Wellness-szállodák kapacitásának alakulása (2004–2005)

	2004	2005		Index 05/04 %
		Regisztrált	Működő	
Wellness-szállodák száma	20	33	31	155,0
Szobák száma	1 586	–	2 320	146,3
Férőhelyek száma	3 795	–	5 590	147,3
Aránya az összesből				
Szállodák számából	2,7	3,5	4,5	
Szállodai szobák számából	3,6	–	5,7	
Szállodai férőhelyek számából	3,5	–	5,9	

3. Gyógy- és wellness-szállodák együttes kapacitásának alakulása (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005		Index 04/05 %	Index 01/05 %
						Regisztrált	Működő		
Gyógy- és wellness-szállodák száma	24	44	48	76	316,6	97	90	118,4	375,0
Gyógy- és wellness-szállodák szobaszáma	3 828	5 455	5 819	8 360	218,4	–	9 142	109,4	238,8
Gyógy- és wellness-szállodák férőhelyszáma	8 568	11 750	12 502	18 663	217,8	–	20 651	110,7	241,0
Aránya az összes szállodák számából									
Szállodák számából	3,3	5,6	5,8	9,2	–	10,3	13,0	–	–
Szállodai szobák számából	8,6	11,9	12,6	17,6	–	–	22,3	–	–
Szállodai férőhely számából	8,2	10,8	11,4	16,6	–	–	21,6	–	–

A gyógy-szállodák száma 2005-ben már mérsékelten emelkedett és ez vonatkozik a szobaszámra és a férőhelyszámra is.

A wellness-szállodák száma 2005-ben is dinamikusan nőtt (55%-kal) és a szobáik száma (46,3%) és a férőhelyek száma is (47,3%).

Az egészségturizmus szálláshelyi kapacitásnövekedését és dinamikáját jól jelzi, hogy a szállodák számából már 13%-kal, a szállodai szobák számából már 22,3%-kal és a szállodai férőhelyek számából már 21,6%-kal részesedik.

4. A szállodák átlagos, a gyógy- és a wellness-szállodák foglaltsága
az 1999 és 2005 közötti években

	Szállodák átlagos %	Gyógy-szállodák %	Wellness-szállodák %
1999	45,5	65,5	
2000	46,7	62,0	
2001	46,6	63,4	
2002	45,1	61,9	
2003	43,7	57,4	
2004	46,4	60,0	50,1
2005	48,2	61,3	46,7

5. A gyógy-szállodák vendégszámának alakulása (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005	Index 04/05 %	Index 01/05 %
Összes gyógyvendég száma	377 707	496 000	533 042	655 000	173,4	724 000	110,5	191,7
Ebből külföldi	230 784	278 000	283 141	318 000	137,8	346 000	108,7	149,9
Ebből belföldi	147 233	219 000	249 901	337 000	228,9	378 000	112,3	256,7

2005-ben a gyógy-szállodák vendégszáma 10,5%-kal emelkedett, 8,7%-os külföldi vendégek számának és 12,3%-os a belföldi vendégek számának emelkedése.

A 2001-től eltelt 5 év alatt az összes gyógyvendégszám 91,7%-kal emelkedett, a vendégek száma 377 707-ről 724 000-re nőtt.

6. Wellness-szállodák vendégszámának alakulása (2004–2005)

	2004	2005	Index 04/05 %
Összes wellness-vendég száma	155 500	276 000	177,4
Ebből külföldi	39 600	51 000	128,6
Ebből belföldi	115 900	225 000	194,0

7. Gyógy- és wellness-szállodák együttes vendégszámának alakulása (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005	Index 04/05 %	Index 01/05 %
Összes gyógy- és wellness-vendég száma	377 707	496 000	533 042	810 500	213,1	1 000 000	123,4	264,8
Ebből külföldi	230 784	278 000	283 141	357 600	154,7	397 000	111,0	172,0
Ebből belföldi	147 223	219 000	249 901	452 900	304,3	603 000	133,1	409,6

2005-ben a wellness-szállodák vendég száma igen dinamikusan emelkedett, a növekedés mértéke 77,4% plusz. Ezen belül a külföldi vendégek száma 28,6%-kal nőtt, a belföldi vendégek száma pedig 94%-kal emelkedett. A gyógy- és wellness-szállodák együttes vendég száma 23,4%-kal emelkedett 2005-ben. 2001-től, öt esztendő alatt a vendég szám 377 707 főről elérte az évi egy millió főt, és ez 264,8%-os, óriási növekedés.

8. Az egészségturizmus arányai a gyógy- és wellness-szállodák vendég száma alapján (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005	Index 04/05 %	Index 01/05 %
Összes szállodai vendégek száma	3 988 000	4 060 294	4 091 711	4 665 000	114,0	4 963 000	106,4	124,4
Gyógy- és wellness- szállodai vendégek száma	377 707	496 000	533 042	810 500	152,0	1 000 000	123,4	264,8
Aránya az összesből	9,5	12,2	13,0	17,3	–	20,2	–	–
Ebből:								
külföldi	230 784	278 000	283 141	357 600	126,3	397 000	111,0	172,0
belföldi	147 223	219 000	249 901	452 900	181,2	603 000	133,1	409,6
Aránya az összes külföldi vendég számából	9,5	11,5	11,9	13,0	–	13,7	–	–
Aránya az összes belföldi vendég számából	9,4	13,4	14,6	24,8	–	29,1	–	–

Öt év alatt (2001–2005) az összes szállodai vendégszám 975 000 fővel emelkedett, és ez 24,4%-os növekedést jelent. Ugyanezen időszakban az egészségturizmus vendégszáma 622 293 fővel emelkedett és ez 164,8%-os növekedés, ezen belül a külföldi vendégek száma 72%-kal, a belföldieké pedig, fantasztikus mértékben, 309,6%-kal.

9. Gyógyszállodák vendégéjszaka-számának alakulása (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005	Index 04/05 %	Index 01/05 %
Összes gyógyszállodai vendégéjszaka	1 406 961	2 086 065	2 136 257	2 497 000	116,9	2 713 000	108,7	192,8
Ebből külföldi	934 955	1 379 819	1 364 620	1 486 000	108,9	1 570 000	105,7	167,9
Ebből belföldi	472 006	706 246	771 637	1 011 000	131,0	1 143 000	113,1	242,2

2005-ben a gyógyszállodák vendégéjszaka-száma 8,7%-kal növekedett, ezen belül a külföldi vendégéjszakák száma 5,7%-kal, a belföldieké pedig 13,1%-kal nőtt.

Öt év alatt (2001–2005) az összes gyógyszállodai vendégéjszaka-szám 92,8%-kal növekedett, a külföldi 67,9%-kal, a belföldi pedig, igen dinamikusán, 141,2%-kal.

10. A wellness-szállodák vendégéjszaka-számának alakulása (2004–2005)

	2004	2005	Index 04/05 %
Összes wellness-szállodai vendégéjszaka	412 794	684 000	165,7
Ebből külföldi	171 717	204 000	118,8
Ebből belföldi	241 206	480 000	199,9

A 2004-ben megszületett wellness-szállodai kategória gyorsan és dinamikusán hódította meg a vendégeket, ez folytatódott 2005-ben is. Az összes wellness-szállodai vendégéjszakák száma 65,7%-kal emelkedett, ezen belül a külföldi 18,8%-kal, míg a belföldi, kiemelkedően, 99,9%-kal nőtt.

11. A gyógy- és wellness-szállodák együttes vendégéjszaka-számának alakulása (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005	Index 04/05 %	Index 01/05 %
Összes gyógy- és wellness-szállodai vendégéjszaka	1 406 961	2 086 065	2 136 257	2 909 794	206,8	3 397 000	116,7	241,4
Ebből külföldi	934 955	1 379 819	1 364 620	1 657 717	177,3	1 774 000	107,0	189,7
Ebből belföldi	472 006	706 246	771 637	1 252 206	265,3	1 623 000	129,6	343,9

Az egészségturizmus kategóriában működő gyógy- és wellness-szállodákban igen magas volt a vendégéjszaka-szám-emelkedés. 2005-ben az együttes növekedés 16,7% volt. A külföldi vendégéjszaka-szám 7,0%-kal, a belföldi pedig 29,6%-kal emelkedett.

Öt év alatt az összes vendégéjszaka-szám 141,4%-kal növekedett, a külföldi 189,7%-kal, a belföldi pedig 243,9%-kal, ez meg siker.

12. A gyógyturizmus arányai a gyógyszállodai vendégéjszakák száma alapján (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005	Index 04/05 %	Index 01/05 %
Összes szállodai vendégéjszakák száma	11 626 000	11 680 842	11 698 560	12 638 477	108,7	13 444 000	106,4	115,6
Gyógyszállodai vendégéjszakák száma	1 406 961	2 086 065	2 136 257	2 497 000	177,5	2 713 000	108,7	192,8
Aránya az összesből	12,1	17,9	18,4	18,8	–	20,2	–	–
ebből								
külföldi	934 955	1 379 819	1 364 620	1 486 000	158,9	1 570 000	105,7	167,9
belföldi	472 006	706 246	771 637	1 011 000	214,2	1 143 000	113,1	242,2
Aránya a külföldi vendégéjszakák számából	12,2	18,3	18,6	18,3	–	18,7	–	–
Aránya a belföldi vendégéjszakák számából	11,8	17,0	17,7	22,3	–	22,6	–	–

Az összes szállodai vendégéjszakák száma 6,4%-kal emelkedett 2005-ben, a gyógyszállodai vendégéjszakák száma pedig ezt meghaladóan, 8,7%-kal.

Öt év alatt az összes szállodai vendégéjszakák száma 15,6%-kal nőtt, a gyógy-szállodák vendégéjszakáinak száma ezt jelentősen felülmúlva, 92,8%-kal.

A külföldi vendégéjszakák 18,7%-kát gyógyszállodában töltötték a vendégek, a belföldiek esetében pedig 22,6%-kát.

13. A wellness-turizmus arányai a wellness-szállodai vendégéjszakák száma alapján (2004–2005)

	2004	2005	Index 04/05 %
Összes szállodai vendégéjszakák száma	12 638 477	13 444 000	106,4
Wellness-szállodai vendégéjszakák száma	412 794	684 000	165,7
Aránya az összesből	3,3	5,1	–
ebből			
külföldi	171 717	204 000	118,8
belföldi	241 206	480 000	199,9
Aránya a külföldi vendégéjszakák számából	2,1	2,4	–
Aránya a belföldi vendégéjszakák számából	5,3	9,5	–

A wellness-szállodák dinamikus fejlődését jól tükrözi a vendégéjszakák téren elért gyors növekedés is.

2005-ben az összes szállodai vendégek száma 6,4%-kal nőtt, a wellness-szállodai 65,7%-kal. A belföldi vendégéjszakák 9,5%-át, a külföldi vendégéjszakák 2,4%-kát wellness-szállodában töltötték a vendégek.

14. Az egészségturizmus arányai az összesített gyógy- és wellness-szállodai vendégéjszakák száma alapján (2001–2005)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005	Index 04/05 %	Index 01/05 %
Összes szállodai vendégéjszakák száma	11 626 000	11 680 000	11 698 560	12 638 477	108,7	13 444 000	106,4	115,6
Összes gyógy és wellness vendégéjszakák száma	1 406 961	2 086 065	2 136 257	2 909 794	206,8	3 397 000	116,7	241,4
Aránya az összesből	12,1	17,9	18,4	23,0	–	25,3	–	–
ebből								
külföldi	934 955	1 379 819	1 364 620	1 657 717	177,3	1 774 000	107,0	189,7
belföldi	472 006	706 246	771 637	1 252 206	265,3	1 623 000	129,6	343,9
Aránya az összes külföldi vendégéjszakák számából	12,2	18,3	18,6	20,5	–	21,1	–	–
Aránya az összes belföldi vendégéjszakák számából	11,8	17,0	17,7	27,6	–	32,0	–	–

Az egészségturizmus összesített vendégéjszakáinak számai jól jelzik, hogy a 2005-ben sikeres évet zárt magyar turisztikai fejlődésen belül az egészségturisztikai kínálatunk folyamatosan és dinamikusan növeli mind volumenét, mind pedig részarányát.

2005-ben az összes szállodai vendégéjszakák száma 6,3%-kal emelkedett, az egészségturizmus vendégéjszakáinak száma 16,7%-kal.

2005-ben az összes vendégéjszaka 25,3%-át az egészségturizmus fogadta, ezen belül a külföldinek 21,1%-át, a belföldinek pedig 32,0%-át.

Öt év alatt (2001–2005) 15,6%-kal nőtt a szállodai vendégéjszakák száma, az egészségturizmusban pedig 141,4%-kal bővült.

Az öt év alatt a külföldi vendégéjszakák száma 89,7%-kal emelkedett az egészségturizmusban. Ami pedig a belföldi vendégéjszakák 243,9%-os növekedését illeti, ez hatalmas siker, kiemelkedő eredmény.

15. Az egészségturizmus arányai az összes szállodai szállás árbevétel és a gyógy- és wellness-szállodák szállás árbevétel alakulása alapján a 2001 és 2005 közötti években (milliárd forintban)

	2001	2002	2003	2004	Index 01/04 %	2005	Index 04/05 %	Index 01/05 %
Összes szállodai szállás árbevétele	73 389	74 075	74 039	84 558	115,2	97 300	115,1	132,6
Gyógy- és wellness-szállodai szállás árbevétele	9 301	12 483	12 608	16 378	176,1	20 774	126,8	223,4
Aránya az összesenből	12,7	16,9	17,0	19,5	–	21,4	–	–

Az összes szállodai szállás árbevétele 15,1%-kal, a gyógy- és wellness-szállodáké pedig 26,8%-kal nőtt 2005-ben.

2005-ben a szállodák szállás-árbevételének 21,4%-át az egészségturisztikai szálláshelyek adták.

Öt év alatt az összes szállodai szállás árbevétele 32,6%-kal emelkedett, a gyógy- és wellness-szállodai szállás árbevétele pedig, kiemelkedően, 123,4%-kal.

16. Az egészségturizmus részaránya Magyarország turizmusában a gyógy- és wellness-szállodák arányszámmutatói alapján (százalékban)

Összes szállodai adatállományból	2001	2002	2003	2004	2005
Gyógy- és wellness-szállodák száma	3,3	5,6	4,8	9,2	13,0
Gyógy- és wellness-szállodai szobák száma	8,6	11,9	12,6	17,6	22,3
Gyógy- és wellness-szállodai férőhelyek száma	8,2	10,8	11,4	16,6	21,6
Gyógy- és wellness-szállodai vendégek száma	9,5	12,2	13,0	17,3	20,2
Gyógy- és wellness-szállodai vendégéjszakák száma	12,1	17,9	18,4	23,3	25,3
Gyógy- és wellness-szállodák szállás árbevétele	12,7	16,9	17,0	19,5	21,4

Valamennyi mutató az egészségturizmus (gyógy- és wellness-szállodák mutatói) folyamatos és dinamikus volumen- és részarány-növekedését jelzi. Ez érvényes mind az abszolút számokra, mind a magyar turizmus országos teljesítményén belüli arányokra.

Minden részaránymutató szám több mint a duplájára növekedett az elmúlt években, és egy kivételével meghaladják a 20%-ot, sőt egy mutató a 25%-ot is.

17. A gyógy- és wellness-szállodák vendégforgalma

	gyógy-szállodák		wellness-szállodák	
	2005	2004/2005	2005	2004/2005
Belföldi				
vendégek száma (ezer fő)	378	+12,3%	225	+94,0%
vendégéjszakák száma (ezer éjszaka)	1 143	+13,1%	480	+99,0%
átlagos tartózkodási idő (éjszaka)	3,0	0,0%	2,1	0,0%
Külföldi				
vendégek száma (ezer fő)	346	+8,7%	51	+28,6%
vendégéjszakák száma (ezer éjszaka)	1 570	+5,7%	204	+18,8%
átlagos tartózkodási idő (éjszaka)	4,5	-4,3%	4,0	-9,1%
Együttesen				
vendégek száma (ezer fő)	724	+10,5%	276	+77,4%
vendégéjszakák száma (ezer éjszaka)	2 713	+8,7%	684	+65,7%
átlagos tartózkodási idő (éjszaka)	3,7	-2,6%	2,5	-7,4%

Forrás: KSH előzetes adatok 2006. február.

Dr. Gellai Imre szakmai hitele, az ügy iránti elkötelezettsége és adatgyűjtő-feldolgozó szorgalma igen sokat segített az elmúlt években az egészségturizmus hazai és európai elfogadásában. Bár a dél-alföldi régióban a gyógy- és wellness-szállás férőhelyek száma kevés, de a régió turisztikai forgalmának növekedésében jelentős szerepük van (pl. Gyulán az Erkel Hotel, Szegeden a Forrás Szálló, Kecskeméten az Aranyhomok Hotel, vagy a mórashalmi, szarvasi, kisteleki panziók, és a fürdők melletti kempingek Tiszakécskén, Lakitelken, Kiskőrösön, Kiskundorozsmán és máshol).

3. Spa szolgáltatások, trendek

Az egészségturizmus világméretű előretörését számunkra legjobban Leo A. Nefiodow (Ader sechste Kondratieff, 1977) érzékelteti. Szerinte az emberiség fejlődésének előmozdítói 1800 körül a gőzgép és a gyapjú, 1850 körül az acél és a vasút, 1900 körül az elektrotechnika és a kémia, 1950 és 1990 között a petrokkémia és autóipar, 1990 és 2000 között az informatika, majd 2000 után az egészség. Ezt nagyjából elfogadva, a világturizmusban az egészségturizmus fogja a fő szerepet játszani, tehát felértékelődnek a spa szolgáltatások, beleértve a gyógyítást is. Ezért tekintjük át a következőkben – a teljesség igénye nélkül – a szolgáltatásokat.

A spa intézményeiben szakmailag felkészült orvosok, asszisztensek és terapeuták, valamint mások által nyújtott egészségügyi, wellness és szépségügyi kezelések különböző kombinációit alkalmazzák, az egészséges életvitelre felkészítéssel együtt. A kezelések és a szolgáltatások egyre inkább nemzetközi jelleget öltenek, Európában, de szerte a világon éppúgy megvannak a hagyományos terápiák, mint a keleti gyógy módok. Az ISPA, a Nemzetközi Spa Szövetség a vizet alapvető fontosságúnak tekinti, így a magyar spa – miként az Alföld spa sem – képzelhető el vizes kezeléseket, gyógy módok vagy a fürdőintézményekben történő pihenés és erőgyűjtés nélkül. Számunkra ez az alap és ehhez társulnak azok a egyedi vonatkozások, melyek az intézmény és környezetének sajátosságaiából erednek. Mégis érdemes a legnagyobb múltra tekintő amerikai spa-kat számbavenni:

Az amerikai spa szereplői:

- Club Spa: A szolgáltatások elsődleges célja a fitness.
- Cruise Ship Spa: A tengeri hajó járatokon kialakított spa szolgáltatások.
- Day Spa: Egész napos spa-szolgáltatásokat nyújtó létesítmény szálláshely nélkül.
- Destination Spa: Egyetlen célja, hogy vendégei számára az életmódváltáshoz, egészségi állapotuk erősítéséhez szükséges spa-szolgáltatásokat biztosítsa, valamint a kondicionálás (tudás átadás és továbbképzés) és a szállás biztosítása.

- Medical Spa:
Már gyógyászati és wellness-szolgáltatásokat egyaránt nyújtó létesítmény, hagyományos és komplementer kezelésekkel és eljárásokkal együtt.
- Mineral Springs Spa:
Saját természetes ásványvízzel, termálvízzel vagy tengervízzel bíró és erre alapozott eljárásokat és kezeléseket nyújtó spa.

ISPA és a Spafinder magazin spa-tipológiái:

- Klub Spa: fitneszklub.
- Cruise Spa: tengerjáró, folyami üdürlőhajó wellness- és fitnesz-szolgáltatásokkal.
- Napi Spa: nincs szálláslehetőség.
- Spa Hotel: alternatív gyógykezelések, étel- és italkúrák.
- Gyógyászati Spa: egészségügyi intézményekkel együtt is lehet.
- Fürdő: hidroterápiás kezelésekkel.
- Spa üdürlőhely: szép természeti környezetben, wellness-szolgáltatásokkal.
- Kaland/sport Spa: speciális szolgáltatásokkal.
- Strukturált Spa: valamilyen konkrét cél elérésére létesült (fogyasztás, drogról való leszoktatás).

A spa-élmény 4R-je az ISPA szerint:

- Relaxáció: feszültségoldás, stressz-csökkentés.
- Reflexió: meditáció, elmélyült gondolkodás.
- Revitalizáció: újjáéledés, életerő és energia.
- Rejoice: jókedv, derű és szórakozás.

Terméktrendek a spa-k fejlődésében:

- A keleti (ázsiai) eljárások és a hozzájuk kapcsolódó termékek térnyerése növekszik.
- A hagyományos termékek, a már bevált módszerek, így a hidroterápia és iszapkezelések továbbra is népszerűek.
- A spa-kban kínált szolgáltatási koncepció középpontjában az egészséges test és szellem áll (holisztikus megközelítésben), valamint az új termékek és eljárások során a természetes és organikus anyagok, alapanyagok felhasználása.
- Tért hódít a pároknak kínált szolgáltatások köre, így a pároknak egyszerre, egy térben nyújtott masszázsek, aromafürdők, hang- és fényterápiák stb.

A gyógyászati spa jellemzői

A fizioterápia (balneológia és hidroterápia) és a természetgyógyászat szerepe a gyógyászati Spa-kban

A termál- és gyógyvizek egészségügyi hasznosítása alapvetően fizioterápiás célokra történhet. A fizioterápia során a természetben előforduló energiák, valamint kémiai hatások (gyógyvizekből felszívódó nyomelemek) felhasználása történik a medicinában. A gyógyszeres kezelés, a sebészeti beavatkozás és a pszichoterápia mellett, azok kiegészítőjeként használatos, elsődleges feladata a betegség kialakulásának a megelőzése. A fizioterápia eszköztára azon terápiás eljárások, amelyekkel a mindennapi életben, főleg, de nem kizárólag mozgásszervi betegek kezelésére használatosak. A fizioterápia része a balneológia és a hidroterápia, de belső struktúrájában, felosztásában kétféle metódust használnak, mást a magyarok és mást a németek. Az utóbbiak a bevitt energiára kapott biológiai válasz szerint sorolnak, míg a magyarok által elfogadott felosztás a bevitt energiákon alapszik. A hazánkban elfogadott felosztás során tíz kezelést sorolnak a fizioterápia alá: elektroterápia, helioterápia, fototerápia, termoterápia, hidroterápia, mechanoterápia, balneoterápia, inhalációs terápia, klímaterápia és a diéta.

Témánk szempontjából a gyógyvizek gyógyászati célú felhasználása, a gyógyvizek kémiai tulajdonságain (ásványianyag-összetétel) alapuló *balneoterápia*, és a vizek fizikai tulajdonságain (hőmérséklet, nyomás, felhajtóerő) alapuló gyógyászati alkalmazás a *hidroterápia*, kiemelt jelentőséggel bír.

Ezen terápiákat viszont nem írjuk le részletesen, hiszen Bálint Géza, Bender Tamás és Csermely Miklós neves szerzők könyveiből megismerhetők, megtanulhatók, csupán azért említjük fel, hogy a spa-intézmények szolgáltatásaiban azonosíthatók legyenek

Hidroterápiás kezeléseket gyógyfürdőink, gyógyszállók egyaránt végeznek. A fürdőkezelésekben megkülönböztetünk egész-, fél-, végtag- és részfürdőket, valamint hideg, felmelegítő és meleg fürdőket.

A medencefürdőben a tisztán fizikai hatások a felhajtóerő, a hidrosztatikai nyomás és a hőmérséklet jutnak érvényre, a legerősebb inger a fürdővíz hőmérséklete.

A 28 °C-nál alacsonyabb hőmérsékletű hideg vizekkel az uszodamedencét töltik (a csapvíz hőmérséklete 14–15 °C). A 31–35 °C-os hőmérsékletű hűvös vizeket mozgásszervi, reumás betegek víz alatti tornakezelésére alkalmazzák. (Azt a víz hőmérsékletet, amely a beteg bőrhőmérsékletével megegyezik – 34–35 °C-os víz –, közömbös hőfoknak nevezik.) A meleg vizek 36–39 °C-os

hőmérsékletűek, míg a forró vizek a 40–41 °C-os hőmérsékletűek. Ennek megfelelően hideg, meleg és forró, illetve váltott hőfokú fürdőket javasol az orvos (figyelembe veszi a víz ásványianyag-tartalmát is).

A *végtag fürdőkezelések* külön erre a célra kialakított végtagfürdőkben vagy a hagyományos részleges elektromos fürdő végtagkádjaiban is megvalósíthatók. A *leöntések* locsolócsővel vagy öntőkannával történnek, törekedve arra, hogy a kezelendő testrész körül víz-burok, köpeny alakuljon ki. A *zuhanykezelések* során a víz mechanikai és hőhatása érvényesül. A *víz sugárral végzett masszázsokat* helytelenül, a kezelésre használt készülékről *tangentor kezelésnek* is nevezik. A *szájuzuhany kezelés során* a vezetékes víz helyett kalciumot, fluort tartalmazó ásványvízzel a fogazatra erősített szájrózsával történik a kezelés.

A *súlyfürdő kezelés* célja a gerincsatornából kilépő, bizonyos mértékig nyomás alatt álló idegek pihentetése, a paravertebralis izomzat tónusának mérséklése.

A fürdőkultúra és a vízzel való gyógyítás történetéből kiemelkedik a hideg vizes kezelés felkarolása, a *Kneipp-kúra*. Valójában sok évszázada ismert gyógy-módról van szó. Már Hippokratesz is alkalmazott hasonló kezelést. A lázas betegség kezelésére már egy Wright nevű angol hajós és J. Currie is alkalmazta, de kúraszerűen *Vinzenz Priessnitz* sziléziai kisparaszt 1826-tól az általa alapított gräfenbergi fürdőben a heveny és idült betegségek kezelésére vezette be.

A Kneipp-kúrán a kezelések a kora reggeli órákban kezdődnek (lemosások, borogatások), amelyeket pihentető pakolások követnek. Még reggel, az időjárástól függően folytatódik a kúra sétával a harmatos fűben vagy a friss havon, mezítláb a vízben. A délelőtti folyamán leöntések, gyógynövényes borogatások, fürdők következnek, majd a délutáni órákban pihentető, lazító masszázsok, ha lehet napfürdőzés és a szabad levegőn való séta a program.

A leöntések a leggyakrabban használt elemei a Kneipp-kúrának. A kezelés során a víz egyenletes, nem erős sugárban ömlik az adott testrészre, fontos, hogy a meleg vízzel való leöntés legalább kétszer olyan hosszú ideig tartson, mint a hideg vizes. A lemosások alkalmával hideg vízbe mártott lemosó kendővel vékony vízréteget képeznek az egész testfelületen, vagy annak egy részén.

A borogatások alkalmazása során a test különböző részeit többnyire hideg – van amikor testmeleg vagy forró – vízbe mártott ruhákkal borogatják be, amely fölé még két réteg száraz lepedőt, takarót tesznek. A borogatáshoz hasonló technikával történik a pakolás, e kezelés során a ruhát többnyire forró gyógynövényfőzetbe, ecetes vízbe mártják, vagy szárított szénavirág zsákot alkalmaznak.

Bármely testrészen alkalmazható a hideg, illetve a meleg fürdő, de Kneipp inkább a hideget ajánlotta. Meleg fürdő esetén különböző gyógynövényfőzeteket használnak kiegészítőként. A víz hőmérséklete alapján megkülönböztetünk

hideg (10–18 °C), meleg (36–38 °C) és váltófürdőket, ez utóbbi során felváltva mártogatják valamely végtagot a meleg, majd a hideg vizes medencékbe. Speciális kezelés az emelkedő hőmérsékletű fürdő, ahol a végtagot testmeleg vízbe mártják, és egyre melegebb víz folyamatos hozzáadásával akár 42 °C-ra is emelhetik a víz hőmérsékletét.

A Kneipp-kúra során a napi étkezésben döntő szerepet kapnak a gyógyteák, zöldségek, főzelékek, és a teljes őrlésű gabonából készült pékáruk. A kúra optimális ideje 2-3 hét, napi 3-5 étkezéssel.

A *balneoterápiás fürdőkezelések* a legősibb gyógykezelések közé tartoznak, ide tartozik a gyógyfürdőkezelés, az ivókúra és a gyógyiszapkezelés.

Az ásványi vizeinkről külön szólnunk, most csupán annyit, hogy hazai vizeink mennyisége, összetétele, hőmérséklete még további lehetőségek gazdag tárháza. A természetes vizeket hőfokuk, ásványi anyagtartalmuk, és gyógyhatásuk alapján különböztetjük meg.

A kitermelés mélységétől függően változik a *termálvíz hőfoka*, minél közelebb van a magmához, annál magasabb a hőfoka. Az adott földrajzi terület mélyére jellemző hőmérsékleti változást a geotermikus gradienssel fejezzük ki.

A világon mindenütt *ásványvíznek* nevezik azt a föld mélyéből feltörő vagy feltárt természetes vizet, mely literenként legalább 1000 mg ásványi anyagot tartalmaz.

Gyógyvíznek nevezik azokat az ásványvizeket, amelyek gyógyhatását kettősvakkísérlettel vagy homogén betegpopuláción, utánkövetéses vizsgálattal, matematikai statisztika segítségével igazolják.

A fürdőkezelés kapcsán jelentkező három fizikai hatás itt is érvényre jut, de nem olyan mértékben, mint a hidroterápiánál, hiszen a beteg viszonylag mozgulatlanul ül, így a felhajtóerő nem játszik lényeges szerepet, a hidrosztatikai nyomás és a hőmérséklet viszonylag állandó. A kémiai hatások ásványi vizeink igen változatos vegyi összetételéből fakadnak. Ásványvizeink biológiai hatása a makro- és mikroelemek komplex hatásában együtt érvényesül, és a főhatásban összegződik.

Az ásványvizek Papp-féle felosztása:

- Földes meszes (CaMgHCO_3)
- Szénsavas (CO_2)
- Konyhasós (NaCl)
- Szulfidos (Kénes S)
- Jódos, brómos (J, Br)
- Szulfátos (keserűsós, glaubersós, $\text{MgSO}_4\text{NaSO}_4$)

- Alkalikus (lúgos NaHCO_3)
- Vasas (Fe)
- Radonos (Ra)

A legtöbb hazai szénsavas víz kalcium-magnézium-hidrogén-karbonátos, vagy alkáli-hidrogénkarbonátos savanyúvíz, amelynek szénsavtartalma 1000 mg literenként.

Szénsavgáz-, szénsavas fürdő és szénsavhó-kezelések sorában megkülönböztünk egyszerű szénsavas fürdőket, amelyek minimális más kémiai elemet tartalmaznak.

Az *iszapkezelések* lényege, hogy az iszapok víztároló képességük folytán alkalmasak forró göngyölések, és hosszú ideig meleget őrző fürdők készítésére. Az alkalmazás során fontos szerepe van az iszapszemcsék mechanikai és kémiai hatásának. Az iszapkezelések nagymértékben fokozzák a perifériális vérkeringést (tilos használni gyulladásos panasz esetén), ezért a krónikus reumatológiai panaszok és mozgásszervi poszt-traumás elváltozások esetén alkalmazzák sikerrel.

„Medicus curat, natura sanat” – Az orvos ápol, a természet gyógyít

A fürdőintézmények, wellness- és gyógyszállók szolgáltatásaiban egyre nagyobb teret nyer a *természetgyógyászat*. A laikus vendégek, a páciensek számára nehéz eligazodni a különféle terápiák között, ezért kicsit bővebben ismertetünk néhány „divatos” szolgáltatást.

A fizioterápia és a természetgyógyászat egyaránt a természet energiáit alkalmazza, de a természetgyógyászat nagyrészt a különböző népek hagyományos népi gyógyászatán alapszik.

Orvosi diplomával (+vizsgával) végezhető kezelések:

A kezelési metódusok szerint a következő természetgyógyászati módszereket az orvosi diplomával rendelkezők közül csak azok használhatják, akik a kijelölt orvostudományi egyetem vizsgabizottságai előtt tett sikeres vizsgát tettek.

Ilyen orvoslási módok:

Az *ajurvéda kezelések* (ajur = élet, véda = tudás), melyek a hindu élettudáson alapulnak.

A *tibeti orvoslás*, amely a négy „tantra” szerinti buddhista kezeléson alapul. Alap tantra a gyógyítással, a magyarázó tantra az anatómiával és betegségekkel foglalkozik, a szájhagyományon alapuló tantra a megbetegedések okát és gyógyíthatóságát vizsgálja, míg a végső tantra a diagnosztikával foglalkozik.

A hagyományos kínai orvoslás ismert elmélete szerint az emberi szervezet jin és jang meridiánjaiban keringő életerő áramlásának zavara okozza a betegséget. Az áramlás szabályozását a tűvel és elektromos energiával, lézerrel, ultrahanggal, étetéssel, akupunktúrással beavatkozásokkal befolyásolják. Ugyancsak a kínai orvoslás köréből ismert a moxibustio, a kínai masszázss, speciális torna, légzőtorna és a növényi gyógyszerek alkalmazása. Az *antropofózus gyógyítás* elmélete szerint a testi működést éteri, szellemi és asztralis központ irányítja. A tan szerint a megbetegedés lehet gyulladásos vagy sorvadásos, melyeket ásványi, állati, és növényi anyagok, valamint homeopátiás szerekkel, de gyógyszerekkel is kezelnek.

A *véroxigenizálás* során a betegtől levett vért oxigénnel dúsítják, ultraibolya besugárzásnak vetik alá, majd visszavezetik. A *manuálterápia* során mechanikai úton állítják helyre a tartó- és mozgatóapparátus reverzibilis zavarait. A *biorezonancia vizsgálat és kezelés* során a szervezet elektromágneses rezgéseit felfogva, a kóros rezgésekből következtetve a beteg szerv kóros működését megfelelő elektromágneses rezgések visszavezetésével próbálják helyreállítani. A *biológiai fogászat* a fogbetegségek megelőzésre törekedve, a felhasznált anyagok, a kezelés eszközeinek esetleges káros hatásait igyekszik kiszűrni, a homeopátiát is alkalmazza a gyógykezelésben. A *neurálterápia* helyi és szegmentális érzéstelenítéssel fájdalomcsillapításra, reflexív-megszakításra, gyengített baktériumkivonattal az immunrendszer stimulálására törekszik.

Az orvosi diploma nélkül is végezhető terápiák:

Az *akupresszúra* során a *terapeuta*, amely az akupunktúráss pontokra nyomást gyakorolva igyekszik a meridiánokban megzavart energiaáramlást jótékonyan befolyásolni. A *reflexológia* a reflexzónákban végzett speciális fogással végzett kezelés. A *bioenergetikát* alkalmazó *terapeuta* saját energiájának felhasználásával a beteg energiamezőjére bír hatással.

A *kineziológia* távol-keleti gyógyászatra épülő egészségfejlesztő gyógyító módszer, amely a szervezet energiarendszerében kialakult zavarokat kívánja orvosolni, az egészségmegőrzéssel is foglalkozik. A *szemtréning* látásjavító szemtorna, elsősorban a megelőzést szolgálja. A szenvedélybetegségekről való leszoktatás, méregtelenítés, feszültségoldás, gyógyszerelvonás a *fül addiktológiai* kezeléssel is történhet. Az *alternatív mozgás- és masszázsterápia* során a távol-keleti mozgás- és masszázss-kezeléseket alkalmazzák. A *fitoterápia* a gyógynövényekkel, illetve gyógynövénykészítményekkel történő kiegészítő kezelés.

Az *életmód tanácsadás* a wellness alapvető része, a betegségek kialakulásának megelőzése a páciensek életvitelének helyes irányba terelésével, testi-lelki ártalmak kivédésével. Az egészség megőrzésére, helyreállítására vonatkozó oktatás, igen fontos feladat.

Alternatív fizioterápiás kezelések egész sora terjedt el: gyógyvizekkel, gyógyföldekkel, ivókúrákkal enyhítik a betegségek tüneteit, felhasználva bizonyos torna-kezeléseket, masszázsokat, a helioterápiát, a klímaterápiát, a természet energiáinak mesterséges előállítását és másokat, a szervezet egyensúlyának helyreállítása érdekében.

Summázva: A természetgyógyászat azért lényegesen különbözik a fizioterápiától módszereiben is, mert míg a fizioterápiás beavatkozások zömében helyi, a természetgyógyászatban alapuló kezelések többnyire reflexes hatásokat váltanak ki. A mozgásterápia mindkét kezelési formában fellelhető, de a természetgyógyászat a keleti mozgásterápia alkalmazására törekszik. A fizioterápiában legkiemeltebb kezelés a torna, a természetgyógyászatban ez nem kerül ennyire előtérbe. A természetgyógyászat kiemeli a helyes táplálkozás, a méregtelenítés jelentőségét, a fizioterápia alig foglalkozik a diétával, inkább csak a már kimutatott megbetegedés diétás kezelését állítja be. A természetgyógyászatban viszont sokkal nagyobb hangsúlyt helyeznek a megelőzésre. A fizioterápiából mondhatni teljesen hiányzik a keleti gyógyászat. Az orvosi egyetemeken foglalkoznak az orvosi diplomához kötött természetgyógyászati ágak oktatásával, de ezt a fizioterápia nem tartalmazza. A fizioterápiás kezelés viszont ellenőrzöttebb, kórházi háttérrel rendelkezik, a kezelési kiírásait mindig orvos végzi, szakirodalma a mai igényeknek megfelelően lektorált, oktatása rendezettebb, szakorvosképzéssel rendelkezik. Ezért is igen fontos a Dél-Alföldön a kórházi háttérrel (Kiskunhalas, Kiskunfélegyháza, Makó), kórházi együttműködéssel (Szeged, Kecskemét, Mórahalom), vagy közös intézményi működést megvalósító (Gyula, Orosháza, Szentes) gyógyfürdők fejlesztése

A szervezet salaktalanítása

A felmérések szerint egy ember szervezetébe egy év alatt 2-4 kg szilárd szennyeződés kerül lélegzés közben. Táplálékkal évente 54,5 kg adalékanyagot, 4,5 l rovar- és gyomirtót fogyasztunk el, és 8 kg szilárd szennyeződést eszünk meg, valamint több kilogramm nitrát, hormon és antibiotikum is bejut a szervezetünkbe. A szervezetünk belsejében zajló élettani folyamatok során is különböző, sokszor erősen mérgező salakanyagok keletkezhetnek.

A felhalmozódó salakanyagok rontják az anyagcserét, akadályozzák a sejtek regenerálódását, az immunaktivitást, gátolják az egyes szervek kiegyensúlyozott működését. A salakanyagok kiszűrésére, majd eltávolítására az egészséges emberi szervezetben a máj és vese hivatott, ezért sok orvos nem is javasolja az ilyen típusú külső beavatkozást, viszont terápiásan sok betegséget képes kiválóan befolyásolni. Elsősorban a táplálkozásfüggő megbetegedések, úgymint a

magas vérnyomás, az elhízás, a cukorbetegség, a köszvény vagy a magas vérzsír-betegség esetén alkalmazzák. A salaktalanítást csakis arra kiképzett orvos vezetheti, melynek eredményeként a fenti élettani folyamatok javulása mellett energiával tölti fel a szervezetet, szellemileg, testileg és lelkileg fittebbé tesz.

A régi időkben a böjt (ma is a vallási indíttatású böjtök), az egyszerű vízkúrák és léngyógy gyakorlatok a salaktalanítást is szolgálták, és hozzátartoztak a mindennapi élethez.

Izzasztó fürdők:

A test ápolásában, a gyógyulás elősegítésében és a természetes, hatékony egészségmegőrzésben az izzasztófürdők minden társadalomban a kezdetektől fogva nagy szerepet játszottak. A latin „frigidarium” a hideg helyiség, a „tepidarium” a langyos helyiség, a „caldariumban” már fel lehetett melegedni, majd forró vagy hideg vízbe mártózni. Ezt követték a masszázsek és tornák. A rendszeres izzadás nagyon egészséges és fontos. A test izzadás közben könnyedén szabadul meg a káros salak- és méreganyagoktól. Az izzasztás intézményei a török hamamok, az orosz bányák, gőzfürdők, a száraz és nedves szaunák, újabban az infra szaunák. Az Alföld spa miatt külön kiemelnénk azokat a nedves hőkezeléseket, amelyek ezen a tájon egyediséget jelenthetnek. Ilyen a „Falusi Gőzfürdő”, amely egy faborítású kamra, ahol a kemencével 50-55 °C-on gyógyfüveket gőzölnek ki. Az osztrákok „Kraxen kemencéje” is kellemes élményt nyújt. A félkörívű falmélyedésbe gyógyfüves szénát pakolnak, majd faráccsal lezárják, a páciens beül a bemélyedésbe, ahová a szénán keresztül áramlik a gőz.

Mély-meleg terápia:

Az infravörös sugarak melege a napenergia 45%-át teszi ki. Ezek a hősugarak jótékonyan hatnak az egészségre és a közérzetre. Az infravörös sugarak melege alaposan tisztítja a pórusokat és serkenti a vérkeringést, így a bőr újra szabadon fellélegezhet. A bőr puhább, rugalmasabb, fiatalosabb és szebb lesz, az infravörös sugarak melege egyre inkább a test, a szellem és a lélek ápolójává válik.

Aromaterápia:

Az aromaterápia világméretű reneszánszát éli. A század első felében az aromaterápia viszonylag ismeretlen volt a nagyközönség előtt. Ezzel szemben manapság a nőknek szóló magazinok ajánlják, egyrészt gyógy- és terápiás tulajdonságai, másrészt az alkalmazás nyújtotta kellemes érzés és relaxálás miatt. Az utóbbi évben nagyon sok férfi is felfedezte, hogy sok más előnyös tulajdonsága mellett rendkívül hatásos segítséget nyújt korunk egyre erősödő és mindannyiunkat fenyegető ellenségével, a stresszel szemben.

A Spa-kban fürdők, lábfürdők, nedvesgőz, masszázások, testbeborítások, arcpakolások, inhalációk, és teázások formájában jelenik meg az aroma hatása. A masszázsához speciális masszázs-olajat használnak, a hatóanyagok ennek következtében könnyebben és gyorsabban szívódnak fel. Kedvelt módszer az inhalálás, amely kifejezetten jó a tüdőbetegségek, a megfázás, az influenza, a köhögés csillapítására. Az eukaliptusz légúttisztító, frissítő, a kamilla nyugtató, gyulladáscsökkentő, a levendula idegesség, álmatlanság ellen, gyulladáscsökkentő a borsmenta légút-tisztító és a migrén ellen javasolt. A rózsza a depressziót csökkenti, a citrom élénkítő, a narancs kedélyjavító, a fagyöngy vérnyomáscsökkentő, a fokhagyma vérnyomáscsökkentő, vértisztító, a jázmin és a leander szorongás- és feszültségoldó hatású. A citrom, a borsmenta olaja felfrissíti a helyiségek levegőjét, fertőtlenítő hatása is van, emellett a légutakra is jó hatással bír, ezért alkalmazzák sokszor az eukaliptusszal együtt szaunákban, gőzkabinokban.

Az aromaterápia növényi kivonatokat használ levélből, virágsziromból, gyökérből, kéregből, bimbóból és magokból tudományos módon terápiás célokra, az egészséges, kellemes közérzet elősegítéséhez. Gyógyító hatásuk jelentős, egyaránt hatnak a test és a lélek állapotára:

- Illóolajok alkalmazása az egészségért és a test ellazulásáért, amely ugyanakkor a legkellemesebb és élvezetesebb az alternatív gyógymódok közül.
- Az egyetlen terápia, amely egyesíti magában a gyógynövények és a hagyományos kezelés előnyeit.
- Akkor a leghatásosabb, ha gyógyító helyett megelőző terápiaként alkalmazzuk.
- Egy átfogó, holisztikus kezelés, amely az egész testet és életmódot figyelembe veszi, és célja nem csupán a tünet, hanem magának a probléma gyökerének kezelése.
- Olyan terápia, amely a szervezet mellett jótékonyan befolyásolja az agyat és az érzelmeket.

Növényi terápiák (fitoterápia):

Az aromaterápia is ide sorolható, ott a növény által termelt, abból kivont illó anyagok használata történik, itt azonban a növényi részeket használják fel. Ilyenek a szénafürdők a testtekerceslések, a hámlasztások a gyümölcsök húásával, de a szőlő és a bor, a borkészítés melléktermékei is felhasználhatók.

Hang- és rezgésterápia:

Halláson keresztül is kedvezően befolyásoljuk a test és a lélek harmóniáját. A hang és rezgésterápia különböző formákban történő felbukkanása a világ ősi civilizációinak megjelenésére vezethető vissza. Aztékok, ősi egyiptomiak,

amerikai bennszülöttek, ausztrál aboriginik, tibeti szerzetesek használták gyógyászati rendszerükben az energiagyógyászat e fajtáját, a test energiamezejében keletkezett zavarok helyreállítására, az életerő, a harmónia, a lelki béke érdekében. Az ajurvéda gyógyászat használ bizonyos ősi hangokat, melyek hatással vannak a szellemre, a testre és a lélekre. A mantra-vezérelt folyamatos meditáció megnyugtatja a lelket és teljesen lelassítja a légzést. A dobok világszerte elismert hangszerek. A különböző ritmusok rezgéseket hoznak létre, amelyek azonosulnak a test energiarendszerével. A zene hallgatása vagy passzív magunkba fogadása mély hatással lehet ránk.

A masszázsközvetlen hatása, hogy a hallható csodálatos hangok könnyen és gyorsan juttatnak kellemes, ellazult, ún. relaxáló állapotba, mely köztudottan jótékonyan hat testi és szellemi működésünkre. Erősödik az immunrendszer, a koncentrációképesség, a kreativitás.

Egy másik kezelés szép hangágyon történik, melyben, ha kényelmesen elhelyezkedtünk, alatta 63 azonos hangra beállított húr szólal meg. Elsősorban ellazulási és egészségmegtartó programként ajánlják a módszert.

Színes fényterápia és napfényterápia:

A színek, színhatások erőteljesen befolyásolják az ember pszichikai, lelki állapotát. A piros szín az életerő, erotika és a vitalitás; a narancs a tetterő, élénkség és az életöröm; a zöld a megnyugvás, lazítás és az elégedettség; a kék a nyugalom, csend és a nyugodt alvás; míg a lila az inspiráció, kreativitás és a gondolkodás színe.

A napfényterápia élesíti a látást, valamint elősegíti a D vitamin termelődését, így az egészséges csontképződést.

Inhalációs terápiák:

Számos módja közül a témánk szempontjából fontos gyógyvíz belélegzését említjük, amikor a kúra során a porlasztott gyógyvíz belélegzése történik.

Lelki és testi egyensúly megteremtésére irányuló terápiák:

Napjainkban előretörnek a keleti gyógy módok, a holisztikus kezelések, melyek a test életenergiáit szándékoznak egyensúlyban tartani.

Masszázs és reflexológia:

A reflexológia kínai eredetű és kb. 5000 éve alakult ki az akupresszúrával és az akupunktúrával együtt. Már az ókori Egyiptomban is ismerték és gyakorolták a gyógyításnak, egészségmegőrzésnek ezt a módját. A láb (lábfej, talp) rendkívül gazdag ideghálózattal rendelkezik, több mint 70 000 idegvégződés

található rajta. Ebből következően megbízható információt nyújt az egész szervezet állapotáról, különösen alkalmas annak „természetes” kezelésére. Állapotából mindig lemérhető, milyen régi és súlyos bajról van szó. A káros anyagcseretermékek felszaporodnak a szervezetben, és nem tudnak természetes úton eltávozni. A cél a lerakódások elmasszírozása, ezáltal javul az adott szerv vérkeringése, a szervezet megszabadul a felgyülemlett salak- és mérgeanyagoktól. Egészségügyi problémák megelőzésére, kialakult betegségek gyógyítására és azok diagnosztizálására alkalmas.

A 2500 éves hagyományokon alapuló, ősi, távol-keleti masszázst hajdanán gyógyításra használták. A kezelést a lábakkal kezdik, törülközőn keresztül tapintják ki az élettani pontokat, és jól megmozgatják, majd lábszáron át a térd-dél és a combbal folytatják. Ezután a hát, a derék, a karok kihúzása következik, míg a sort a nyak és a fej masszírozása zárja le. A folyamat nyújtógyakorlatokat is tartalmaz, bár ez utóbbi nem az izmokra hat. Pontnyomásos technikával ingerlik az akupunktúrás pontokat tenyérrel, térdel, könyökkel, talppal. A test-masszázs általában egy-másfél óráig tart.

Ájurvéda:

Az indiai filozófia négy elemre: a vízre, a tűzre, a levegőre és az éterre építi az ajurvédikus gyógyítást, amely során minden egyes elemhez érzékminőséget és funkciót rendel. Az ájurvéda gyógyászat holisztikus gyógyászat, elvei szerint az emberi test minden folyamatát, rezzenését, működését épp úgy, mint az elme működését, a három *dosa* (*dosa* = a test és elme működését vezérlő értelem) a *váta*, *pitta* és a *kafa* befolyásolja. A *váta dosa* az a hatóerő, ami mozgat (lélegzés, a szív dobogása, a keringés stb.). A *pitta dosa* az a hatóerő, amely szabályozza az anyagcserét és immunitást. A *kafa dosa* pedig az, ami támaszt ad (tehát a szerkezetet: a csontok, haj, körmök, izmok stb.). Az ajurvédikus kezelések megtalálhatóak a nyugati országokban a spa- és wellness-centrumokban, gyógyszállodákban, és beauty programokban egyaránt.

Az *abhyanga* meleg ajurvédikus gyógyolajjal történő teljes testmasszázs, melyet két masszőr végez szinkronban, segítik a nyirok elvezetését, így a szervezet hamarabb megszabadul a mérgeanyagoktól.

Az *udwarthanám* gyógynövény őrleményekkel történő teljes testkezelés. Dörzsöléses mozdulatokat alkalmaznak, mely során megélnék a faggyúmirigyek működése. A verejtékmirigyek serkentése révén több verejték termelődik, ezáltal tisztul a bőr, hozzájárul a felesleges testsúlytól való megszabaduláshoz.

A *sírdhára* fogalomban a síró jelentése „fej” míg az ahára fonalszerű csöpög-tetést jelent. A kezelés alatt egyenletes áramlással langyos olajat, vagy egyéb

gyógyanyagot folytatnak a páciens homlokára. A síródhára a központi idegrendszerre hat, erőteljesen relaxálja az egész testet és elmét. Különleges, kellemes élményt nyújt az ájurvédikus fejmasszázs, lábmasszázs és arckezelés is.

A *feng shui*, a kínai filozófia talaján alakult ki, jelentése „szél és víz”, ami alapján annyit tesz, hogy összhangban élünk a bennünket körülvevő világgal.

A feng shui alapelvei:

- A csi energia egy finom energiaáramlás, amikor a csi mozgásba lendült, megteremtette a yangot, amikor megpihent, megteremtette a yint. A feng shui egyik legfontosabb feladata, hogy ügyeljünk e két energia tökéletes egyensúlyára.
- Az öt alapelem, az öt mozgás a csi energia öt különböző megnyilvánulása: a tűz, a föld, a fa, a víz és a fém.
- A nyolc irány vagy trigram nyolc különböző csi energiát jelent, amelyek az iránytű nyolc égtájához kapcsolódnak.

Az életet adó és fenntartó víz e termékeny bolygó legfőbb tápláléka, bőkezű ajándéka. A víz mindig hatalmas szellemi töltettel rendelkezett. Sok vallásban a víz a teremtést és az újjászületést jelképezi, eltörli és jóváteszi a múltat, általa az emberi lélek megtisztulva újjászületik. A kínaiak számára minden folyóvíz életerőt, csit hordoz, és csaknem minden esetben gazdagságot, bőséget jelent.

A feng shui és az aromaterápia, együtt különböző célokat szolgálnak:

- A családi összhang érdekében tehetünk az egészség területére sima kerekded köveket, melyek a béke és kedvesség szimbólumai. Ezeket permetezzük be narancs, ilang-ilang, római kamilla vagy szegfűszeg olajjal. Ezek stimulálják szív csakránkat is.
- Teremtő erőnk növelésében segít a római kamilla, a levendula, a narancsvirág és a rózsa illata.
- Önbizalom és önbecsülés növelésére alkalmazzuk a citrus, gyömbér, grapefruit, jázmin, levendula, fenyő és vetíver illatát.
- Alkotó készségünk új erőre kap a citrus, a geránium, az írisz a boróka vagy szantál illatától.
- Testünk, szellemünk és lelkünk összhangjának megteremtéséhez használjunk benzoegyanta, geránium, levendula, vagy vetíver olajat.
- Gazdagságot támogató illatszert készíthetünk az alábbi illóolajokat párosítva: bazsalikomot pacsulival, gyömbért fenyővel, szerecsendiót zsályával.

A gyógylovaglás lehetőségeinek fejlesztése az Alföldön

Részletesebben ismertetjük a gyógylovaglást, mert szeretnénk, ha az „Alföld Spa”-ban nagyobb teret nyerne.

A gyógylovaglást hazánkban még viszonylag kevesen ismerik, sok lovas szakember számára is elképzelhetetlen a lovakat „gyógyászati segédeszközöknek” tekinteni. A lovaglás gyógyító hatásáról már az ókorban írt Xenophón, azonban orvosiilag elismert, terápiás alkalmazására csak az 1960-as évek közepétől került sor. Azóta a világ számos országában eredményesen működik a hippoterápia, testi és értelmi fogyatékosok, sérültek gyógyítására.

A *hippoterápia*, amely során a ló, mint élő „gyógyászati segédeszköz” vesz részt a neurológiai törvényszerűségeken alapuló terápiában, melynek keretén belül a lónak az emberével közel megegyező mozgáslefutását, a fellépő háromdimenziós mozgásimpulzusokat használják fel. A hippoterápia során a lépésben vezetett ló hátának mozgásimpulzusai jelentik a terápiás ingert.

A *gyógypedagógiai lovaglás* és lovas torna, amely során a ló-ember, ember-ember együttműködés eredményeképpen létrejövő pszichológiai és szociális értékek használhatók fel az egyén fejlesztésében. A gyakorlatanyag nagy része az egészségesek lovastorna sportjából (voltizslásból) adaptált.

A *fogyatékosok sportlovaglása*, ahol a lovaglásnak egy, a tevékenységet űzők testi vagy szellemi képességeihez megfelelően kialakított formáját használják fel, a fogyatékosok sportlovaglása már nem rehabilitáció, hanem rekreáció (rokkantsport), mivel itt a ló és lovaglás a rehabilitációnak nem eszköze, hanem célja.

A gyógylovaglás felsorolt területei közül a hippoterápia áll az előtérben, a felsorolt három irányzat a következő betegségi típusonként részterápiaként alkalmazható.

Pszichés zavarok, kommunikációs, viselkedési és tanulási problémák, szellemi fogyatékoság, autizmus, pszichoszomatikus zavarok, beszédfejlődési zavarok.

Az egyenes, szimmetrikus tartás, gerincferdülés, extrapyramidális mozgászavar, az abnormális mozgások korrekciója, agyvérzés utáni féloldali bénulás, szív és keringési megbetegedések, infarktus utókezelése. A civilizációs betegségek, izom atrophia, dystrophia, sclerosis multiplex, az ízületi mozgékonyság javítása, a megrövidült izmok nyújtása, az izomzat erősítése, az egyensúly és koordináció javítása, valamint az érzékelés fejlesztése is elérhető.

	Hippoterápia	Gyógypedagógiai lovaglás és voltizslás (lovastorna)	Fogyatékosok sportlovaglása
Szakterület	Gyógyászat	(Gyógy)pedagógia, pszichológia	Sport
Járási mód	Vezetett ló lépésben	Lépés (ügetés, vágta) vezetett lovon vagy önállóan	
Felszerelés	Voltizsheveder vagy terápiaheveder	Voltizsheveder vagy nyereg	
A terapeuták képzettsége	Gyógytornász	(Gyógy)pedagógus, pszichoterápiás szakember, tanár/nevelő, lovasedző	Testnevelő tanár, lovasedző
Célcsoport	Neurológiai, ortopédiai, neuro-traumatológiai betegek	Pszichés zavarokban szenvedők, értelmi fogyatékosok, nehezen nevelhető/képezhető gyerekek	
A terápia formája	Egyéni kezelés	Egyéni vagy csoportos foglalkozás	
A fejlesztés súlypontja	Neuro-, szenzo-, pszicho- és szociomotorikum		

Cél a wellness-program részeként betegségek gyógykezelése, és a gyógyfürdők mellett újabb vendégek toborzása. A ló, a lóval való foglalkozás és a lovaglás hatásainak kihasználása terápiás céllal. A gyerekek lovagoltatása különösen fontos még a serdülőkor előtt a mozgászavarokkal, rossz tartással küszködő gyermekek gyógykezelése, melyet eddig gyógytornával, illetve gyógyúszással kezeltek. A gyógylovaglás egy újfajta élményt jelenthet számukra. Nyári gyerektáborok szervezése igen ajánlott, egy-egy turnusban a gyerekek létszámát a kiképzett lovak és az oktatók számához kell igazítani.

A szükséges feltételek a gyógylovagláshoz:

A gyógylovaglás különböző ágaihoz más-más módszereket, segédeszközöket használnak, a vendégeknek különböző feladatokat kell végrehajtaniuk betegségüknek megfelelően. Ezen eszközök egy részét használják gyermekek, kezdők lovagoltatásánál, ezen kívül speciális eszközök szükségesek. A gyógylovagoltatáshoz a speciálisan kiképzett lovon kívül szakképzett gyógytornász, pszichológus, konduktor, terápiás lovas oktató, valamint orvosi ellenőrzés szükséges.

Mivel terápiáról van szó, szállást, étkezési lehetőséget kell biztosítani a résztvevőknek és hozzátartozóiknak a lovarda közelében. A vendégek évről-évre visszatérhetnek, elsősorban ezen vendégek igényeihez kell alkalmazkodni (ugyanazon oktató, előjegyzett időpont stb.)

Ideális gyógylovardákat kialakítani már meglévő lovardák, gyógycentrumok közelében, ahol adottak a szakemberek, épületek, esetleg úszásra, sétára is lehetőség van. A termálvizes gyógyfürdők, sportcentrumok, biokertészetek közelében lévő, normál lovarda mellett működő terápiás oktató központ az egész család számára vonzó hely lehet, amely minimális anyagi ráfordítással (szakemberek, illetve lovak kiképzése) maximális kihasználtsággal működhet.

A régióban 2005-ben felmértük a lovas turisztikai létesítményeket, a 63 működő lovastanyából 35-öt minősítettek a szakemberek. Ötpatkós lett 4 tanya, négypatkós lett 7 tanya, hárompatkós lett 6 tanya, kétpatkós és egypatkós minősítést 4-4 tanya kapott. Egy nomád, egy ménes és nyolc bemutatóhely van a régióban.

4. Egészségturizmust szolgáló létesítmények, támogató rendszerek

Fürdőintézmények

A Magyar Fürdőszövetség 2005 óta minősíti a tagfürdőit. A minősítés azokra a gyógyfürdőkre, termálstrandokra és uszodákra készül, amelyek turisztikai szempontból jelentős forgalmat bonyolítanak le, éves látogatás számuk az 50 ezer főt meghaladja. A minősített gyógyfürdőknek vállalniuk kell, hogy az éves nettó bevételük 1%-át a saját gyógytényező kutatására és elismertetésére fordítják. Ugyanis hazánk, bár számos gyógyfürdővel rendelkezik, azonban a vizek pontos gyógyhatása, javasolt használati módjuk kidolgozása és széles körben történő ismertetése a következő időszak legfontosabb feladata.

Gyógyfürdő:

A 74/1999. EüM rendelet alapján azok a létesítmények, amelyek főként természetes gyógytényező felhasználásával folytatnak gyógyító vagy rehabilitációs tevékenységet. A gyógyvíz, gyógyiszap vagy egyéb természetes gyógytényező felhasználásával fürdőkezelést nyújt, vagy elismert ásványvíz, hévíz, illetőleg melegített közműhálózati víz felhasználásával végzett hidroterápiás kezelések mellett, egyéb fizikai gyógy módok alkalmazásával együtt, *teljes körű fizioterápiás ellátást nyújt*. Az intézmény gyógyászati jellegére utaló elnevezéssel akkor működtethető, ha – az üzemeltetéshez egyéb jogszabályokban előírt hatósági engedélyeken kívül – e megnevezés használatát a fenntartó vagy az üzemeltető kérelmére az OGYFI engedélyezi (a régióban 10 gyógyfürdő van).

A *Gyógyfürdő Kórház* bentlakásos ágyakat biztosítva működik. A kórház karakterének megfelelően diagnosztikus osztályokkal (röntgen, laboratórium és terápiás osztályok, gyógyfürdők, iszap, súlyfürdő, orvosi masszázs, víz alatti masszázs és különböző elektroterápiás lehetőségekkel) a legtöbb esetben fel van szerelve. A bentlakó és bejáró betegek kezelését a szakorvos vizsgálata után egyénileg állítják össze. Külföldi pácienseknek kétágyas szobák fürdőszobával és terasszal, kívánságra egyedül is elfoglalhatók, az egyedi ár megfizetése mellett. Egy fürdőkúra igénybevétele történhet panziós (étkezéssel) ellátással. Túlsúlyos, cukros, köszvényes, bél-megbetegedések betegek számára speciális diéták.

Nappali Kórház:

Hollandiai tapasztalatok alapján, Budapesten elsőként 1979-ben létesült nappali kórházi osztály, majd ezt követően a fővárosban még három. Ez a működési forma igen kedvező, mert kisebb költséggel működtethető, illetve tartható fenn. Egyesíti a fekvő gyógyintézmény nyújtotta komplex terápia előnyeit a szakrendelések alacsonyabb üzemeltetési költségeivel.

A 17/1997. (VI. 30.) NM rendelet kimondja: „A kezelés célja járóképes, de komplex fizioterápiás ellátást igénylő mozgásszervi betegek gyógyfürdői kezelése. A rászoruló beteget az arra kijelölt mozgásszervi szakrendelések utalják be a szolgáltatást nyújtó gyógyfürdő által előzetesen megküldött, meghatározott napra szóló beutaló jegy alapján. Komplex gyógyfürdő ellátást csak reumatológus, fizioterápiás vagy mozgásszervi rehabilitációs szakorvos vezetése alatt álló osztály szolgáltatathat.”

Az ápolási idő a jelenlegi jogi szabályozás szerint 15 nap, melyet a nappali kórházi osztály főorvosa baleset, vagy műtét utáni utókezelés esetén 5 nappal meghosszabbíthat.

A Széchenyi fürdő kórháza jelenlegi kapacitása 1998-ban bővült 89 ágyas férőhelyesre. A fő terápiás eszközük a kalcium-magnézium-hidrogén-karbonátos gyógyvíz. Az egyik leglényegesebb és nagyon fontos sarokpontja a kezeléseknél, hogy a gyógyvíz gyógyszer válthat ki. És ne felejtjük el a már idézett latin mondást: „Medicus curat, natura sanat” – az orvos ápol, a természet gyógyít. Az Alföldön 2004-ben Szentesen a régi gyógyfürdő rekonstrukciójával együtt kilenc szobás nappali kórház létesült 18 férőhellyel.

Termálfürdő:

Olyan melegvizes fürdő, mely *éves üzemű* létesítmény és rendelkezik úszásra alkalmas vízfelülettel, az egyidejű befogadóképességének megfelelő zöldterülettel pihenő-, sportépülettel és játszótérrel, folyamatos úszómesteri, szükség esetén mentőcsónakos felügyelettel. Különnemű szekrényes vagy fogasos öltözők biztosítva vannak. Minimálisan két strandfunkció (pancsoló és strandmedence) megléte szükséges.

Termálstrand:

Olyan melegvizes fürdő, melynek *nyitva tartása szezonális* jellegű, de egy évben legalább három hónapig üzemel. Rendelkezik úszásra alkalmas vízfelülettel, az egyidejű befogadóképességének megfelelő zöldterülettel pihenő-, sportépülettel és játszótérrel, folyamatos úszómesteri, szükség esetén mentőcsónakos felügyelettel. Különnemű szekrényes vagy fogasos öltözők biztosítva vannak. Minimálisan két strandfunkció (pancsoló és strandmedence) megléte szükséges.

Uszoda:

Az a létesítmény, mely *egész évben üzemelő úszómedencével*, valamint lehetőség szerint tanmedencével rendelkezik. A medencében kialakítható a sávos úszási rend. Folyamatos uszodamesteri felügyelet és úszásoktatás hivatalos oktatóval biztosított.

Élménymedence:

A medencének az a típusa, melybe az alábbi élményelemek közül legalább két típust beépítettek. Az élményelemek lehetnek: sodrófolyosó, buzgár, gejzír, nyakzuhany, döngönyöző, hullám, víz alatti vízszugármasszázs, pezsgőfürdő, gomba. (Ezek száma a medence egyidejű befogadóképességéhez igazodik, 100 fő esetén az egyszemélyes elemekből legalább 4 darabnak kell lennie.)

Csúszdák, csúszdaparkok (aquaparkok):

Többségében a strand részeként elkülönített csobbanó medencével alakítják ki (Szeged Ligetfürdő, Makó), de vannak teljesen erre a funkcióra kialakított csúszdaparkok (Kecskemét-Széktó fürdő, Kiskunmajsa), sok esetben az érkező medencét termálvízzel töltik fel. Tavak szélén is létesítenek csúszdaparkokat.

Wellness intézmények és szolgáltatásaik

A wellness intézményeknek Magyarországon 2003-tól szigorú előírásoknak kell megfelelniük. A kritériumrendszer alapján a következőkkel kell, hogy bírjon az intézmény:

- A sportorientált életmód tárgyi feltételeivel: fitneszterem, body building terem kardiógép-parkkal, sportjátékokra alkalmas terem, szabadtéri sportlétesítmény, szauna, gőzfürdő és mások.
- Fittségvizsgálatra és tanácsadásra alkalmas helyiségekkel.
- Szépségfarm (beauty farm) szolgáltatásokra alkalmas helyiségekkel.
- Wellness-konyhával, büfével, bárral.
- Gyógyvizekkel, termálfürdőkkel (uszoda, élményfürdő, pezsgőfürdő).
- Terápiás helyiségekkel.
- Fogytékosok számára alkalmas létesítményekkel.

Az ötcillagos wellness-intézménynek rendelkeznie kell mind a hét követelménnyel, majd úgy csökkensen a csillagok, ahogyan a szolgáltatások, végül a kétcillagos wellness-intézmény pedig az, ahol termálvíz, gyógyvíz nem áll rendelkezésre, és a többi pontban csökkentett szolgáltatással rendelkezik.

A wellness központok alapszolgáltatásai:

- Minimum egy különböző élményelemekkel ellátott „vizes fürdő rész”.
- Szaunák és a gőzfürdő valamely változata.
- Fitnesz-terem.
- Fitnesz-terem kardiogép-parkkal.
- Különböző gyógyászati, egészségügyi szolgáltatások.
- Beauty-szolgáltatások.
- Megfelelő szakemberek biztosítása.

Az intézményeknek minden vendég számára szolgáltatási dokumentációt kell készíteni, amely a következőkből áll:

- egészségi állapot-felmérő kérdőív;
- fitességi állapot-felmérés és a hozzá tartozó adatlap (a részletes egészségi, fitességi kérdőív, az antropometriai és kiegészítő mérések jegyzőkönyve, a fitességi állapot-felmérés jegyzőkönyve);
- edzésnapló, edzésdokumentációs adatlap;
- diétás napló.

Az ellátásokat támogató rendszerek

Az OEP (Országos egészségbiztosítási Pénztár) a társadalombiztosítás évtizedek óta finanszírozta, néhány év óta csak támogatja a gyógyfürdő-szolgáltatások egy részét. Az országgyűlés által jóváhagyott támogatás mértéke 2003-ban a gyógyszer-támogatásnak kb. 2-2,2%-a.

Az OEP jelenleg a következő fürdőgyógyászati ellátásokat támogatja:

- gyógyvizes gyógymedence, ideértve a hévízi tófürdőt is;
- gyógyvizes kádfürdő;
- iszappakolás;
- súlyfürdő;
- szénsavas fürdő;
- orvosi gyógymasszázs;
- víz alatti vízszugármasszázs;
- víz alatti csoportos gyógytorna;
- komplex fürdőgyógyászati ellátás (nappali kórház);
- csoportos gyógyúszás 18 éves kor alatt.

Jogszabály kötelezi az ármegállapító bizottságot amelyben az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP), az egészségügyi és a pénzügyi tárca is képviselteti

magát, hogy két évente összeüljön. A szakmai testület tagjai 2003-ban üléseztek e tárgyban utoljára, az akkor meghatározott térítési összegek már nem fedezték az ellátások önköltségét.

A szakemberek szerint a gyógyfürdőkben, illetve azokban a fürdőkben, ahol gyógyászati ellátás folyik, az OEP az Egészségügyi Minisztérium által meghatározott ár 85%-át téríti, a fennmaradó 15%-ot pedig a beutaltak fizetik. A fürdők egyre inkább arra kényszerülnek, hogy több támogatást szerezzenek a fenntartóktól, melyek többségében az önkormányzatok, illetve többet kérjenek el a beutaltaktól, akik általában kevés pénzből élő nyugdíjasok és idős emberek. Veszélyes a kialakult helyzet, mert ha a fürdőket fenntartó önkormányzatok már nem lesznek képesek a hiányzó támogatás finanszírozására, felszámolják a gyógyszolgáltatásokat, vagy a hiányzó, mintegy 30-35%-ot a betegekkel fizettetik meg. A Magyar Fürdőszövetség nevében dr. Ákoshegyi György főtitkár vesz részt a bizottság munkájában, határozottan védve a betegek és a fürdők érdekeit.

Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) által finanszírozott gyógyfürdő-szolgáltatások jelenleg 90 létesítményben biztosítottak. Országunkban 2003-ig 13 gyógyhelynek minősített település volt, amelyből hatot kiemelt gyógyhelynek minősítettek. Az igénybe vett támogatott kezelések száma évről évre nő, 1999-ben még csak 6,2 millió volt, 2002-ben már 9,3 millió kezelést regisztráltak. Az OEP-támogatás ezzel párhuzamosan 2,28 milliárd forintról 4,2 milliárd forintra emelkedett, ami elsősorban a kezelések számának növekedésével függ össze. Majd 2003 májusától 5,2 milliárd forintra nőtt az OEP gyógyvízkasszája, ez a támogatott balneológiai kezelések 20 százalékos térítési díj-emelkedését tette akkor lehetővé. 2006 májusában ismételten megkezdődtek a tárgyalások a támogatás mértékéről.

Önkéntes egészségpénztárak

1993-ban törvény született a társadalombiztosítási ellátásokat kiegészítő szolgáltatásokat biztosító önkéntes egészségpénztárak létrehozásáról. 2005-ben a létrejött 44 pénztár közel 400 000 tagot jegyzett, a tagság fele négy nagy pénztárba tömörült.

Az egészségpénztárak által finanszírozható szolgáltatásokról a 263/2003. (XII. 24.) kormányrendelet rendelkezik. Ennek értelmében az egészségpénztár tagja, valamint (annak rendelkezése alapján) közeli hozzátartozója részére egyebek mellett a következő szolgáltatásokat nyújthatja: rekreációs üdülést (wellness-hotelben igénybe vett, szállodai szolgáltatással egybekötött egészségügyi szolgáltatást is tartalmazó üdülést), gyógyüdülést (gyógyüdülőben vagy gyógyszállóban igénybevett, egészségügyi szolgáltatást is tartalmazó üdülést).

Egészségügyi üdülést (a szálloda vagy üdülőkészlet saját gyógyászati részlegén igénybe vett, illetve más gyógyintézet egészségügyi szolgáltatásait tartalmazó üdülést) naptári évenként együttesen legfeljebb 160 ezer forint összegben, több szolgáltatásra jogosult személy által történő együttes igénybevétel esetén 240 ezer forint összegben.

Gyógytorna, gyógymasszázs, fizioterápiás kezelés; gyógyfürdő, mozgásszervi betegségeket ellátó terápiás intézmények, gyógyfürdőkörház, klímagyógyintézet, gyógyvízivócsarnok, gyógybarlang egészségügyi szolgáltatásai; természetgyógyászati szolgáltató által nyújtott szolgáltatás, köztük a méregtelenítő és a fogyókúra, a lébőjtőkúra és a mozgásszervi panaszokat megelőző preventív kúra igénybevétele.

A sporttevékenységhez kapcsolódó sportpálya-, uszoda- és terembérlet (az ezzel kapcsolatos utazás, szállás, sportruházat és étkezés költségeit kivéve). Az üdülésekhez, gyógyfürdőkhoz és sporttevékenységhez kapcsolódó kiadásokhoz orvosi javaslatra van szükség.

III. fejezet

Tervek – Tények – Remények

1. Turizmusirányítás és tervezés a régióban

A magyar turizmus szervezeti rendszere

A régiós turizmusirányítást, koordinációt és szervezést Magyarországon alapvetően meghatározza a turizmus országos szervezeti felépítése, irányítási struktúrája.

A turizmus irányítását a világ számos országában nemzeti, regionális és helyi szinten tevékenykedő, egymást kölcsönösen kiegészítő szervezetek végzik. Magyarországon is az Országgyűléstől a települési önkormányzatokig számos szervezet feladatai között szerepel a turizmus irányítása. Az országos, illetve regionális hatáskörű szervezeteket és azok feladatköreit a ma érvényes felépítésben mutatjuk be.

Az Országgyűlés

Az Országgyűlés törvényalkotó tevékenysége a turizmus fejlődése és a turisztikai ágazat működése szempontjából egyaránt kiemelkedő jelentőségű.

Magyarországon a turizmus gazdasági alapjait – például az idegenforgalmi adóra vagy a turizmus költségvetési támogatására vonatkozóan – törvény teremti meg, és a turizmus szempontjából fontos egyes jogintézmények működtetéséhez szükséges feltételeket is törvény határozza meg.

Az Országgyűlés Idegenforgalmi Bizottsága

A bizottság kezdeményező, javaslattevő, véleményező és a kormányzati munka ellenőrzésében közreműködő szervezet, melynek legfontosabb feladatai közé tartozik a turisztikai vonatkozású törvények, határozati javaslatok kezdeményezése, figyelemmel kísérése (társadalmi és gazdasági hatások) és a turisztikai szempontok érvényesítése a jogalkotásban. Feladata a turizmus állami irányításának felügyelete és ellenőrzése is.

A regionális fejlesztésért és felzárkóztatásért felelős tárca nélküli miniszter

A kormányzati struktúrában a regionális fejlesztésért és felzárkóztatásért felelős tárca nélküli miniszterhez a terület- és régiófejlesztéssel, turizmussal, valamint építés- és lakásügyekkel kapcsolatos kormányzati feladatok tartoznak.

A miniszter feladata, hogy koordinálja a turizmus interszektorális jellegéből adódó tárcaközi és regionális tevékenységeket, megállapítsa az egyes idegenforgalmi tevékenységek gyakorlásának feltételeit, meghatározza a szükséges szakmai követelményeket és az engedélyhez – hatósági nyilvántartásba vételhez – kötött turisztikai tevékenységek körét.

A tárca nélküli minisztert a parlamenti és a szakmai munka során általános jogkörű politikai államtitkár segíti. A turizmussal kapcsolatos nemzeti, valamint regionális marketingfeladatokat a kizárólagos állami tulajdonban lévő Magyar Turizmus Rt. végzi, amely felett a tulajdonosi jogokat a regionális fejlesztésért és felzárkóztatásért felelős tárca nélküli miniszter gyakorolja.

Országos Idegenforgalmi Bizottság (OIB)

Az Országos Idegenforgalmi Bizottságot 1996. február 1-jén hozta létre a gazdasági miniszter jogelődje, az ipari és kereskedelmi miniszter, 2005. január 12. óta a regionális fejlesztésért és felzárkóztatásért felelős tárca nélküli miniszter tanácsadó és döntés-előkészítő testületeként működik.

Az OIB részt vesz a turizmus fejlesztési stratégiájának elveiről szóló döntések előkészítésében; javaslatot tesz a turizmus irányítási és szervezeti rendszerének korszerűsítésére, a turizmus nemzetközi kapcsolatrendszerének fejlesztésével kapcsolatos stratégia kialakítására, valamint szakmai kitüntetések adományozására. Véleményezi a Turisztikai Célelőirányzat fő felhasználási irányait, elveit, a pályázati célokat és a hozzárendelt eszközöket, a Magyar Turizmus Rt. és a turisztikai régiók marketingstratégiáját. Véleményezi a fejlesztési stratégia elveivel kapcsolatos előterjesztéseket, a turizmussal kapcsolatos közgazdasági és jogi szabályozást, valamint a feltételrendszer kialakítását. Figyelemmel kíséri és értékeli a belföldi és nemzetközi turizmus fejlődését, a lakosság turisztikai igényeinek alakulását, a turizmussal kapcsolatos kutatómunka és a szakemberképzés alakulását, a turizmus társadalompolitikai hatásait, a turizmus nemzetközi kapcsolatrendszerének fejlődését, a turizmust érintő egyéb időszerű kérdéseket.

Magyar Turisztikai Hivatal (MTH)

A Magyar Turisztikai Hivatal – a Kormány irányítása és a tárca nélküli miniszter felügyelete alá tartozóan – 2005. január 1-jétől a turizmus állami szintű irányítását önálló jogi személyiséggel rendelkező, országos hatáskörű államigazgatási szervezetként végzi.

A Hivatal a miniszter részére javaslatot tesz a turizmus rövid, közép- és hosszú távú céljainak kialakítására, kidolgozza a turizmuspolitika koncepcióját, valamint ennek részeként a fejlesztési és marketing koncepciót. Ellátja a Magyar Turizmus Rt.-vel kapcsolatos vagyonkezelői jogokat, tevékenységében együttműködik

az oktatási intézményekkel és a civil szervezetekkel. A hazai támogatási rendszer működtetése mellett közreműködik az Európai Unió turizmust érintő támogatási programjainak kidolgozásában, az Unió tervezési időszakához illeszkedve készíti a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiát. Kapcsolatot tart fenn az Európai Unió intézményeivel, aktívan részt vesz a nemzetközi turisztikai szervezetek munkájában.

Regionális Idegenforgalmi Bizottságok (RIB)

A régiókban 9 helyen, a hét statisztikai régióban és a Balaton, valamint a Tisza-tó turisztikai szakmai irányítási feladatainak ellátására a 28/1998. (V. 13.) IKIM rendelettel hozták létre, munkaszervezeteikkel, a titkárságokkal együtt. A RIB-ek a 2005. évtől a Regionális Területfejlesztési Tanácsok szakmai bizottságaiba illeszkednek.

Magyar Turizmus Zártkörűen Működő Rt. (MT Zrt.)

A Magyar Turizmus Zrt. a Miniszterelnöki Hivatal egyszemélyi tulajdonában lévő, nemzeti turisztikai marketingszervezet, amelyet az Országos Idegenforgalmi Hivatal jogutódjaként 1994-ben Magyar Turisztikai Szolgálat néven hoztak létre, és 1996 óta viseli a Magyar Turizmus Rt. nevet, és ez évtől Magyar Turizmus Zártkörűen Működő Rt.

A társaság tevékenységének célja, hogy hozzájáruljon a hazai turisztikai kínálat piacra viteléhez, és ezáltal elősegítse a Magyarországon realizálódó bel- és nemzetközi turizmusból származó bevételek növelését. Ezzel támogatja a magyar gazdaságban újabb munkahelyek létrehozását és fenntartását, hozzájárul a magyar GDP kiegyensúlyozott növekedéséhez, és pozitívan befolyásolja az ország folyó fizetési mérlegét.

A Magyar Turizmus Zrt. a bel- és nemzetközi turizmus élénkítése terén hangsúlyos szerepet szán az ország hét turisztikai régiójában működő regionális marketing-igazgatóságoknak és a két regionális turisztikai projekt irodának, melyek egyben a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok munkaszervezeti feladatait is ellátják.

A Magyar Turizmus Zrt. 17 országban 19 külképviseletet működtetett, továbbá három országban a nagyközönség professzionális kiszolgálása érdekében információs irodát tartott fenn. A külképviseletek feladata Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertségének növelése, imázsának javítása Magyarországon legfontosabb küldő piacain.

Tourinform hálózat

A turisztikai tájékoztatást Magyarországon a Tourinform irodák hálózata segíti – melyet a helyi önkormányzatok tartanak fenn –, ahol a bel- és a külföldi

érdeklődők egyaránt naprakész információt kapnak az ország kínálatáról, a turisztikai szolgáltatókról, valamint az aktuális rendezvényekről.

A turizmus irányítása a dél-alföldi régióban

A dél-alföldi régióban a regionális irányításnak nem voltak előzményei, más régiókban a kiemelt üdülőkörzetekben – pl. Balaton, Tisza-tó, Dunakanyar – működtek térségi intézmények. 1998 tavaszán jött létre a Regionális Idegenforgalmi Bizottság dr. Tokaji Ferenc elnökletével, és annak munkaszervezeteként a Titkárság dr. Albel Andor vezetésével. Ekkor már régiókban megszűntek a megyei turisztikai hivatalok, így nehezebb volt a kapcsolatok kiépítése a megyei és helyi önkormányzatokkal, melyek szintén ekkor keresték a turizmus területi és helyi irányításának, a tevékenység koordinálásának új formáit és intézményes kereteit. Ekkor alakultak ki a régió turizmusát jelképező arculati elemek, alapítottuk meg az Alföld Turizmusáért díjat, és ugyanezen megnevezéssel szakmai könyvsorozat indult, amelynek negyedik könyvét tartja az olvasó most a kezében.

A RIB és titkársága viszonylag gyorsan kialakította a működéséhez szükséges kapcsolatrendszerét az önkormányzatokkal, hatóságokkal, kamarákkal, szakmai szervezetekkel. Kiemelt munkakapcsolatot kialakítva a regionális területfejlesztés intézményeivel, így hathatós segítséget nyújtott a vállalkozóknak a pályázati forma megismertetésében és a gyakorlat gyorsabb elsajátításában. A titkárság részt vett a turizmus fejlesztését is meghatározó középtávú területfejlesztési tervek megfogalmazásában, és arra alapozva elkészítette a turisztikai fejlesztés koncepcióját, majd 2000-ben elkészült a regionális turizmusfejlesztési stratégia is, Dedák Angéla RMI-igazgató (2000–2003) szervezésében.

Ez a regionális intézményrendszer, amely először a Gazdasági Minisztérium irányításával, helyettes államtitkár felügyeletével működött, 2000-ben átkerült a Magyar Turizmus Rt. szervezetébe, természetesen megváltozott néven, csekély kivétellel új vezetőkkel. Majd ismét eltelt két év, és a Magyar Turizmus Rt. és vele a régiós marketingigazgatóságok a Miniszterelnöki Hivatalhoz, politikai államtitkári irányítás alá kerültek. 2004 őszén – miközben az egész évet az átszervezés légköre uralta – a Magyar Turizmus Rt. a regionális fejlesztésért és felzárkóztatásért felelős tárca nélküli miniszter hivatalához került, a Magyar Turisztikai Hivatal közvetlen irányítása alá.

A regionális idegenforgalmi bizottságok jogállása, és helyzete ennél még bonyolultabb változásokon ment keresztül, jelenleg a regionális területfejlesztési tanácsok szakmai bizottságai.

Mindezeket azért vázoltuk, hogy az avatatlanok számára is érzékeltetni lehessen, mennyire nincs stabil helye a mindenkori kormányzati struktúrákban a turizmus

irányításának. Ennél még nehezebb a helyzet a régiók szintjén. Személyes működésünk öt éve alatt alig volt pár nyugodt hónap, amikor ne próbálták volna be- vagy kiszervezni a bizottságot és a regionális munkaszervezetet, miközben 4-4 államtitkárral és rt.-igazgatóval dolgozhattunk együtt. Igazában ma sincs a régióknak turisztikai desztinációs szervezete, és marketingszervezete sem.

A Magyar Turisztikai Hivatal elkészítette, és a kormány 2005-ben elfogadta a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiát (NTS).

A stratégia meghatározta, hogy Magyarország turisztikai kínálatának fejlesztésekor mely termékeknek kell prioritást biztosítani. Az előző években a turisztikai fejlesztéseket több esetben nem előzték meg kutatások, az ország felkészültsége sem volt megfelelő az uniós pénzek fogadására, illetve hatékony felhasználására. A kiemelt termékekre vonatkozóan részletes kutatásokat, trend-, kereskedelmi, kínálati és konkurencia-vizsgálatokat a nemzeti desztinációs menedzsmentnek kell a jövőben elvégeznie. A regionális termékek fejlesztése esetén a fejlesztési prioritások és a kritériumok kidolgozása a régiók feladata lesz.

A turisztikai termékfejlesztés nemzeti szintű prioritásai közül első helyre az egészségturizmus, másodikra az örökségturizmus és harmadikra a kongresszusi turizmus fejlesztése került.

Tehát 2013-ig az elsődleges termék az egészségturizmus. A termék belföldi és nemzetközi pozíciójának erősítése fontos, elsősorban a komplex termékek kifejlesztésével. Olyan létesítményeket kell létrehozni, melyek a nemzetközi elvárásoknak megfelelnek, kellő motivációt biztosítanak a világszínpiacon.

A stratégia tartalmazza, hogy *markánsan el kell különíteni az egészségturizmus két fő ágának fejlesztését.*

- A *gyógyturizmusban* az egyedi jegyek és szolgáltatások alapján egymástól jól elkülöníthető, sajátos arculatú gyógyhelyek kialakítását kell szorgalmazni. Közvetlen cél a gyógyhelyek számának növelése és a gyógytérsegek kialakítása.
- a *wellness-szolgáltatásokat* nyújtó – a testi-lelki egészség fenntartásához, megteremtéséhez szükséges – intézmények legyenek, ahol a mozgás, a sport, az egészségtudatos életmód kialakítása, egyes gyógyászati szolgáltatások és szépségápolás szalonjai egyaránt megtalálhatók.

Az örökségturizmus területén a lovas, a falusi, a gasztronómiai és a borturizmus együttes fejlesztését kell szorgalmazni.

A kongresszusi turizmusban Budapesten fel kell építeni egy a kor színvonalának megfelelő, nagyobb kapacitású (5000 fős) központot, és a vidéki fejlesztési góc-központokban is megfelelő létesítményeket kell létrehozni.

Elkészült a stratégia intézkedési terve, amely az ágazat fejlesztéséért felelős MTH-nak a stratégiával kapcsolatos, évekre lebontott feladatait tartalmazza.

„A turisztikai ágazatban is tapasztalható egyre fokozódó versenyhelyzet, az egységes európai belső piac, a folyamatosan változó fogyasztói igények, valamint az új trendek és utazási formák megjelenése indokolják, hogy átgondoltan, meghatározott célok mentén valósuljon meg a turizmus fejlesztése. A nemzetgazdaságban betöltött szerepe ellenére a turizmus háttérbe szorult a kormányzati, politikai véleményformálók körében, ennek következtében az ágazat alkupozíciója fejlesztendő: a stratégiától, illetve megvalósításától a turizmusban érdekelt az ágazat elfogadottságának, és egyben gazdasági és társadalmi súlyának erősödését is várják.

A stratégia megvalósítására lehetőséget adó hazai és uniós forrásokból való megfelelő részesedés, és a pénzügyi eszközök hatékony felhasználása mellett a megvalósítás alapvető feltétele a különböző érintett partnerekkel való jó együttműködések folytatása és javítása, illetve újak kezdeményezése. A turizmus központi irányításának célja, hogy a más területeken megvalósuló feladatok a turisztikai ágazatban szükséges fejlesztéseket elősegítsék, azokkal összhangban komoly szinergikus hatásokat lehessen elérni. Ezért az ágazat hosszú távú, mindenki számára hasznot hozó fejlődése érdekében kiemelten fontos a partnerekkel – legyenek azok minisztériumok, önkormányzatok vagy vállalkozások – való jó kapcsolat.” (Idézet a Stratégia bevezetőjéből)

Egy új típusú desztináció-menedzsment létrehozásának szándéka jelent meg a Turisztikai Hivatal stratégiai tervében és 2005-ös termálprogramjában (a szervezet vázlatos ismertetése):

Turisztikai célterület, vagy desztináció, az a meglátogatásra és tartózkodásra érdemes terület, amely a látogatók számára önálló egységként jelenik meg. A menedzsment lényege, hogy meghatározza azokat a feladatokat, amelyek egy település turisztikai fogadóterületeként és a helyi lakosság lakóhelyeként való párhuzamos működése és működtetése során el kell látni.

A menedzsment integrált feladatokat és szerepeket is meghatároz az önkormányzatok, a település életében szerepet játszó vállalkozások és egyéb intézmények és szervezetek számára.

A desztináció-menedzsment tevékenységi körébe tartoznak a turizmus és a desztináció működtetéséhez kapcsolódó feladatok a vonzerők tervezése, kapcsolata, a közlekedés és közlekedésmenedzsment, az utcakép kialakítás, fenntartás, a szolgáltatások engedélyezése és mások. A térség adottságainak kihasználásához kapcsolódik a desztinációt megjelenítő programok kialakítása, és a látogatói szolgáltatások körének összeegyeztetése a lakosságnak szóló szolgáltatásokkal. Jelentős marketing feladatokat is el kell látnia, a szakmai kapcsolatokat kialakítani és stratégia-elemzéseket készíteni.

Önkormányzatok és turisztikai vállalkozások a régióban

A Dél-Alföldön az idegenforgalomhoz kapcsolódó önkormányzati bevételek közül a tartózkodáshoz kötött bevétel 1965-ben 22 millió forint volt, 1966-ban 46,9 millió Ft. (Bács-Kiskun megyében 18,8 millió, Békés megyében 16,4, Csongrádban 11,7 millió forint volt.)

Az idegenforgalmi adóbevételek épület utáni részére 1965-ben sok helyen nem vetettek ki adót, a legtöbb bevétel Bács-Kiskun megyében történt a Kalo-csa–Kecskemét–Kiskőrös–Kiskunmajsza térségekben 21 millió forint, majd Békés megye követte, ahol csak a Szarvas–Gyomaendrőd térségben szedtek ilyen típusú adót 1966-ban 3,1 millió forintot, és Csongrádban összesen 1,1 milliót.

A régióban a kivetett adókhoz viszonyítva 0,5–1,8% volt a turizmusból származó bevétel, Bács-Kiskunban elérte az 5%-ot, míg Szegeden 1% alatt maradt, a városban 1966-ban mintegy 10 millió forintot szedtek be.

Az 1966-ban a régióban összesen beszedett 72 millió Ft-tal szemben az üdülési feladatokhoz járult állami támogatások összege 93,8 millió forint volt. (EcoStat: A turizmus gazdasági hatása a dél-alföldi régióban, 1998)

A DARIB létrehozását követően 1999-től, a régióban meghirdetett pályázatok elbírálásakor előnyt élveztek azok a települések, melyek az idegenforgalmi adó beszedésére is törekedtek. Jelentős növekedés következett be ezen a téren, melyet az előbbieken túl elsősorban a minden beszedett 1 forint után járó 2 forintos állami támogatás, és persze az önkormányzatok rászorultsága is motivált. 2003-ban mértük fel ismét a turizmusból származó adóbevételeket. Már a régió 34 településén vetettek ki ilyen típusú adókat, ekkor a vendégéjszakákból 153 262 ezer forint, az építményekből 70 502 ezer forint folyt be, és ennek megfelelően az állami támogatásokkal együtt 530,5 millió körüli összeg gazdagította az önkormányzati büdzsét. 2005-ben már 185 millió vendég utáni befizetés történt, és 72 500 ezer Ft építményadó folyt be, az állami támogatással (555 millió forint) együtt 627,5 ezer forint került a régió turisztikailag frekventált településeinek kasszájába. A fejlesztési források viszont lényegesen meghaladták az adóbevételeket a 2004 és 2005 közötti években.

A jó tervek és intézkedések mellettigen fontos tényező, hogy a jövőben a turisztikai vállalkozásokat miként tudjuk segíteni.

A turisztikai szolgáltatásokat 90% feletti arányban mikro-, kis- és középvállalkozások adják. Ezeket a vállalkozásokat döntően az adórendszeren és a TB rendszeren keresztül lehet leggyorsabban helyzetbe hozni. A vállalkozói kedvező környezet megteremtése fontos, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy csak azután mernek pályázni, kockázatot vállalni, csak azután tudnak az „állammal együtt gondolkodni”, ha először bizalmat, biztonságot éreznek és a hosszú távon

kiszámítható közgazdasági szabályozórendszert megismerték, megbíznak benne és kipróbálták.

A mikro- és kisvállalkozások túlnyomó többsége a mai adók és az egyéb járulékok szorításában képtelen beruházni, megújulni, de még nyereséget sem tudnak igazán termelni. Igazak azok a vélekedések, amelyek az adórendszer versenyképességre gyakorolt hatását fejtegetik. Véleményünk az, hogy a teljeskörű felméréseket, az EU-s összehasonlításokat, hatásvizsgálatokat szükséges elvégezni, de a döntéshozók ne kizárólag ezektől tegyék függővé az intézkedéseket.

A turisztikai vállalkozók vendéget hoznak a településekre, „helyi exportot” valósítanak meg. Nem „import anyaggal” dolgoznak, a vendég a településen költ, a költségének multiplikátor hatása helyben is növeli a jövedelmeket.

Testvérvárosi kapcsolatok és a beutazó turizmus lehetőségei a régióban

25 országban van a régió településeinek hivatalos testvérvárosi kapcsolata, a legtöbb kapcsolat Románia településeivel jött létre, főként 1990 után 117 esetben kötöttek megállapodást. Ezt követi Németország 43 testvérvárosi kapcsolattal, majd Szerbia-Montenegró következik 29 megállapodással, utána Szlovákia 16, Lengyelország 9, Olaszország és Finnország 8-8, Franciaország 7, Ukrajna és Ausztria 6-6, és Makónak, Orosházának Kínában, Szentesnek Spanyolországban, Kecskemétnek Törökországban, Szegednek Oroszországban és az USA-ban is van testvérvárosa. Számos esetben fürdővárosi kapcsolatok is kialakultak. Összesen 278 kapcsolatról van tudomásunk, melyek igen jó szolgálatot tehetnek országunk és a régió megismertetésében, az érdeklődés felkeltésében, a „szájpropagandában” egyaránt. A kereskedelmi szállásokon sok esetben nem jelennek meg az idelátogató „testvérek” delegációi, sport és kulturális csoportjai és turistái, mert a vezetők többnyire vendégházakban, a fiatalok kollégiumokban és családoknál lelnek szállásokra.

Csupán a példa szándékával és az ismeretek birtokában idézünk fel néhány mozzanatot egy testvérvárosi kapcsolatból: *

Budrio (Olaszország, Emilia Romagna tartomány, Bolognai járás) és Gyula baráti, majd testvérvárosi kapcsolata, túl a kronológikusan összefoglalt negyven

* Dr. Albel Andor, Paolo Boccaletti és Raffella Medici Gyula és Budrio városok 40 éves testvérkapcsolata (1963–2003)

év tényein, az 1989-ig a vasfüggöny két oldalán álló országok egy-egy településének eltérő társadalmi berendezkedéséből, gazdasági rendszeréből és uralkodó ideológiájából fakadóan is érdekes történet. Dallos Ferencnek – Gyula város volt tanácselnökének (1945–48), majd a tanácsi irányítással, benne a városfejlesztéssel megbízott miniszterhelyettesnek köszönhetően – ismereteink szerint Gyula volt az első magyar település, melynek hivatalosan engedélyezték a kapcsolatfelvételt kapitalista ország településével, jelen esetben az olaszországi Budrióval. Az 1963-as kezdet azért is izgalmas, mert Gyulának akkori tanácselnöke, Enyedi G. Sándor több, a város számára meghatározó ügyet vitt nagy lelkesedéssel. Az 1950-ben megyei székhelyszerepétől megfosztott város kereste azokat a lehetőségeket, amelyekkel pótolni tudja megyei közigazgatási funkciójának elvesztéséből fakadó hátrányait. Igazában a kultúrában és a turizmusban vélte ezt pótolni. Ezért nem véletlen, hogy 1963-tól új kezdeményezések indultak el: lendületet vett a fürdőépítés, és olyan új rendezvények születtek, mint a Gyulai Várszínház, az Erkel Diákünnep (országos középiskolai kulturális verseny, fesztivál, ünnep – mikor, minek „becézték”) és ebbe a sorba jól illett a Budrióval való kapcsolat felvétele is, hiszen kulturális, turisztikai lehetőségekkel kecsegtetett a „Nyugat” felé.

Jól sáfárgodtak ezzel a hagyattékkal a város soron következő tanácselnökei, akkor is, ha a kapcsolatoknak a lakosság széles körére való kiterjesztése 1999-ig nem volt reális vágy, mégis a Bologna-környéki települések lakói ezen a kapcsolaton keresztül ismerték meg hazánk, az Alföld és Gyula turisztikai kínálatát.

A berlini fal leomlása okán is (a rendszerváltó kormányok németországi orientációja), de a városi németiség (Gyula magyar-, német- és románajkú város) jogos igényének megfelelően a német – a ditzingeni – kapcsolat, valamint a székelyföldi – Arad–Csíkszereda – együttműködések erősödtek fel, háttérbe szorítva az olasz kapcsolatokat. Közel együtt kezdtük (dr. Albel Andor) közéleti pályafutásunkat Giorgio Cesarival, Gyula város díszpolgárával (15 éven át Budrió alpolgármestere volt), akihez jó barátság fűz ma is, és akinek az alapítókat követően talán legtöbbet köszönhet e kapcsolat, amelyen 42 éve, és ma is töretlenül fáradozik.

A DARIB évről évre az „Alföld Turizmusáért” díjak közül egyet-egyet olyan külföldi polgároknak adományoz, akik sokat tesznek a régió turisztikai népszerűsítéséért. Így díjat kapott 2002-ben Antoon Geuskeens (Belgium, Flandria), 2003-ban Helene Schunk (Németország, Rüsselsheim), 2004-ben Gerhard Stengel (Németország, Frankfurt) és 2005-ben Oliver Christen (Ausztria, Bécs – Magyarország, Ruzsa).

2. A Dél-alföldi Termálklaszter

A klaszter (fürtösödés) fogalmát Michael Porter a következőképpen definiálta: *„Együttműködő és versenyző vállalatok, kapcsolódó és támogató iparágak, pénzügyi intézmények versenyen alapuló földrajzi koncentrációja.”* Hétköznapiiban fogalmazva, a klaszter olyan térségi, regionális összefogás, amely a helyi adottságokra alapozva célul tűzi ki a szolgáltatások közös fejlesztését, ismertté tételét, valamint értékesítését országon belül és határon túl egyaránt. Még egyszerűbben: a klaszter olyan együttműködési hálózat (a térségi összefogás megtestesítője), amelyet a tagok közös érdekük megvalósulásának előmozdítására hívtak életre.

A Dél-alföldi RIB kezdetektől fogva ösztönözte a turizmus területén szerveződő civil szervezetek létrejöttét és segítette működésüket. Dr. Albel Andor a Titkárság vezetője ekkor szervezte meg a Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők Közhasznú Egyesületét, amelynek jelentős része volt a régió termál programjának kialakításában, a fejlesztéseket megalapozó kutatásokban, felmérésekben, és ez által a Széchenyi programban történt fürdőfejlesztési sikerekben. Az egyesület ma már a Dél-alföldi Termálklaszter gesztoraként is jelentős feladatot lát el az egészségturizmus marketingjének területén, kiépítette bel- és külföldi szakmai kapcsolatait, hasznos információkkal szolgál a kormányzati szerveknek az egészségturizmus, a termálipar fejlesztési programjainak kimunkálása során.

A gyulai székhelyű Dél-alföldi Termálklastert 2004 novemberében alapították. Az 51 tagú szövetséghez 25 termálfürdő, egy megyei kórház, két gyógyászati központ, négy oktatási és egy közművelődési intézet, továbbá 19 vállalkozás tartozik. Jogi személyként a klaszter gesztor szervezete a Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők Közhasznú Egyesület.

A Termálklaszter tevékenysége és céljai közül a legfontosabb a dél-alföldi régió egészségturizmusának fejlesztése, népszerűsítése, sikeresebbé tétele a bel- és a nemzetközi piacokon egyaránt. Segíteni az új egészségturisztikai kapcsolatok kialakulását, együttműködni egyéb, a termálvíz-hasznosításban érdekelt szakmákkal, régiós jövőképipítés, a munkahelyteremtéshez, valamint a megfelelő szakemberek képzéséhez való hozzájárulás. Mindezekkel a dél-alföldi kis- és közepes vállalkozások (fürdők, szállodák, vendéglátóhelyek, turisztikai szolgáltatók stb.) versenypozíciójának javítására hivatott.

A Termálklaszter elkészítette középtávú marketingtervét (A szálláshelyek fejlesztése a 2005. és 2015. évek közötti időszakban a dél-alföldi fürdők közvetlen környezetében című tanulmányt) és készülnek a bemutatkozó írott, CD- és DVD-formátumú kiadványai, valamint kidolgozás alatt áll honlapja is.

A Dél-alföldi Termálklaszter nemzetközi tevékenységének középpontjában az Interreg III/A pályázatok állnak. A határon átnyúló együttműködés megvalósítására, a tapasztalatok átadására irányuló projektek az önkormányzatokkal, fürdőkkel és fürdőszervezetekkel való kapcsolatépítést, a Magyarkanizsa központú Vajdasági Fürdőkklaszter (egyesülés) létrehozását tartalmazzák. Tervezzük a turisztikai, orvos szakmai, wellness oktatási, menedzsment ismeretek (fürdővezetés) átadását, és szakmai rendezvények közös lebonyolítását, közös megjelenéseket turisztikai vásárokon (Szeged, Kecskemét, München, Belgrád, Novi Sad/Újvidék).

Hasonló együttműködést kért 2005. szeptember 13-án a Kolozsváron ülésezett Magyar–Román Turisztikai Vegyesbizottság ülése a Termálklasztertől. A terv egy újabb Interreg-pályázat benyújtása a nagyváradi Félix fürdő és a menyházai Buziás fürdők, esetleg Herkulesfürdő részvételével. 2005. november 4-én Kecskeméten a Tourex Spa rendezvény alkalmából Nicu Radulescu, Románia Fürdőszövetségének elnökének vezetésével érkezett szakemberek és a klaszter elnöksége megkezdte a pályázat előkészítését. 2006 márciusának elején a turisztikai vegyesbizottság termál- és oktatási albizottságainak vezetőiként ismét tárgyaltunk a Román Fürdőszövetség tagjaival és vezetőivel. A tárgyalásra Buziáson, Aradon és Menyházán került sor. Részt vett a megbeszéléseken Talpas János, a Román Turisztikai Kutató Intézet igazgatója is. Ez alkalomból a Termálklaszter és a Román Fürdőszövetség megállapodást kötött a kutatás, fejlesztés, marketing és projektgenerálás, -készítés témákban, és a pályázatok menedzseléséről.

Az Európai Bizottság (EC) Vállalkozási Igazgatóságának megbízásából és az Ecotrans Németország által vezetett Nemzetközi Konzorcium vállalkozásában készülő Európai Turisztikai Kézikönyv (European Tourism Handbook) projekt 2004-ben a turisztikai képzések egyik európai mintaterületeként a dél-kelet-magyarországi gyógyvízturizmust (Hungarian Spa Tourism Provisional Learning Area) fogadta be programjába. Az erre alakított 10 tagú konzorcium gesztora a Termálklaszter. Feladata a kézikönyv tartalmának meghatározására az oktatás, minőségbiztosítás, tapasztalatok átadása, külföldi – román és szerb – határ menti területek bevonása.

2005. november 28-án Orosháza-Gyopárosfürdőn együttes ülést tartott a Dél-alföldi Termálklaszter és a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Fürdőegyesület. Az 50 résztvevő közel 100 alföldi fürdő képviselőjében jött össze, tájékoztatót

hallgatott meg a klaszterekről és az 51 tagot számláló dél-alföldi szervezet működéséről. Dr. Balogh Tamás az Egészségügyi Minisztérium Ágazat Stratégiai Fejlesztési Főosztály részéről az Az EU támogatások rendszere, gyógy-idegenforgalom az Unióban címmel tartott előadást. Szó volt a fürdőmarketing fontosságáról, az „Alföld Spa” fogalom, védjegy megalkotásáról, a kisebb fürdők fejlesztéséről, a vízforgatók beépítéséről és a 2006 szeptemberében induló egészségturizmus-szervező képzésről.

A konferencián a Dél-alföldi Termálklaszter és a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Fürdők Egyesülete a jövőbeni együttműködésüket rögzítették:

- *Kölcsönös tájékoztatás és kapcsolattartás.*
- *Az „Alföld Spa” tartalmának meghatározása és megjelenítése fürdőink marketing-jében.*
- *A Dél-Alföld, mint az EU hét képzési mintarégiójának egyike – gyógy- és rurális turisztikai mintarégió – a programjába bevonja Észak-Alföldet, valamint a szomszédos országok határ menti fürdőit. A képzési programjának kialakításában együttműködik a szolnoki gazdasági főiskolával.*
- *A Tessedik Sámuel Főiskola Gyulai Egészségügyi Intézete egészségturisztikai asszisztens képzésében számít az északi régió intézményeire.*
- *A gyógyfürdő intézmények hatékony működése és fejlesztése érdekében működteti az „Alföld Spa” lobbyt, igyekszik érdekeit érvényesíteni az NFT II. országos és regionális tervezése folyamán, valamint az Egészségügyi Minisztérium és az OEP irányában.”*

„Pusztán az Egészség!” – ez lesz az „Alföld Spa” szlogenje, és elkészült a védjegy logója is (a könyv borítóján látható).

A Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP) keretében a 2006. évre ismét pályázatot hirdettek a klasztereknek nyújtott szolgáltatások fejlesztésének támogatására, a tervezett keret 200 millió forint. A támogatás célja az üzleti vállalkozások és nem üzleti szervezetek (helyi gazdaságfejlesztési intézmények, önkormányzatok, felsőoktatási intézmények, alapítványok, kutató-fejlesztő szervezetek és szervezeti egységek, egyéb közhasznú társaságok) által alkotott klaszterek menedzsmentjei által nyújtott szolgáltatások körének bővítése, a klasztertagoknak szánt szolgáltatások színvonalának emelése. Az elnyerhető támogatás mértéke a támogatható tevékenységektől függően a projekt összes elszámolható költségének maximum 50, illetve 80 százaléka, amely minimum egymillió, legfeljebb 25 millió forint lehet. A Dél-alföldi Termálklaszter benyújtotta pályázatát.

A Nemzeti Célú Alapprogram évről évre segíti a klaszter működését. Partnerként a Phare CBC és a Baross Programban is részt vesz a Termálklaszter.

3. Fürdőfejlesztés a Dél-Alföldön 1975 és 2005 között

1971-ben a magyar kormány az ENSZ fejlesztési alapjának támogatását kérte. Ekkor jött létre az UNDP/HUN/71/511 jellegű regionális fejlesztési, tervezési projekt. A projekt 1973 közepén kezdődött, és készítése 1976 végéig tartott. A projekt során 3 tervezési szinten dolgoztak, először a termálvízre alapozott idegenforgalom és üdülés távlati koncepcióját fogalmazták meg, majd az 1985-ig javasolt termálturizmus beruházása fejlesztési tervét, és harmadik szinten mintaterveket készítettek a termálfürdőtelepek létesítésére. A stratégiai koncepció országos termálturizmus elképzelést vázolt fel, a fejlesztési terv 161 települést érintett. Ebből a 161 fürdőtelepből 34-et nemzetközi és országos jelentőségűnek, 26-ot regionális, 58-at körzeti és 43-at helyi jelentőségűnek minősített. Ezek a fürdőtelepek a gyógy- és termálfürdőzés négy célja közül többet, de akár egyet is kielégíthettek, így első helyen a gyógyászatot, második helyen a kondicionálást, harmadik helyen a relaxációt, vagy pihenést és végül a fitneszturizmust, és a sportot választók igényeit. A helyi jelentőséget meghaladó 118 magyar fürdőtelep fejlesztésére és a fejlesztés jellegének bemutatására vázlatok is készültek.

Miután a projektet 1996 végén zárták le, az 1976. évi induló állapotot is érdemes rögzíteni. Ekkor Magyarországon 157 gyógyfürdő működött és ezek a fürdőtelepek közel 300 ezer fürdőző befogadására voltak képesek. A fürdőket ellátó kutak melegvíz hozama 167 ezer liter volt percenként, Magyarország 156 termálfürdőjéből az Egészségügyi Minisztérium csupán 20 fürdőt nyilvánított gyógyfürdővé, ebből a 20 fürdőből kilencet Budapesten. Úgy tűnik, igen magasra tette a mércét a Minisztérium, ez persze egyben garanciát is jelentett a betegek megfelelő szintű kezelésére. Már akkor úgy vélték, hogy valószínűleg egyre több termálvizes fürdő fogja kérni az engedélyt gyógyászati felhasználásra is. Ebben az alaphelyzetben a terv első szintjén a munkacsoport általános kritériumok alapján, mintegy 2240 helyet jelölt meg az ország területén, ahol feltételezően termálvíz nyerhető. Erre mondjuk, hogy valószínűleg egy melegvízes lavór tetején csücsülünk. Ebből a nagy számú víznyerő helyből 352 olyan települést választottak ki, ahol a fejlesztés egyéb lehetőségei is adóttak, vagy legalábbis kialakíthatók. Ezt követően további szigorú kritériumok alapján szűkítették a kört, melynek eredményeként a távlati tervbe csupán 161 települést, illetve

településen lévő fürdőfejlesztést irányoztak elő. Ebből a 161 településből választották ki azt a 118-at, amelyekre tervvázlatok is készültek. Ezt a 118 települést 11 termálvíz tervezési körzetbe csoportosították. Ennek a második tervezési szinten történt vizsgálódásnak már elsősorban a fejlesztések optimális sorrendje volt a tétje. E munkafázis végeredményét jelentette az a 31 település, amelyeken a beruházások első üteme elkezdődhetett. Végül a harmadik fejlesztési szint 4 fürdőtelepet választott ki, melyekre részletes mintatervet készítettek: egy tipikus termálturizmus fejlesztési mintaterületként kezelve a településeket.

Ez a fejlesztési javaslat az akkor működő és fejlesztésbe vont termálfürdők befogadóképességének 60%-os, 280 ezer férőhelyről 450 ezer férőhelyre való fejlesztését irányozta elő. A teljesített fürdőkapacitást kétszeresre, az akkori 43 ezer férőhelyről 88 ezer férőhelyre szándékozott növelni. A termál- és gyógyturizmusban résztvevők számára rendelkezésre álló szállásférőhelyek számát 140%-kal, tehát 68 ezer ágyról 164 ezer ágyra szándékozott emelni. Jelentős beruházásokat tervezett az infrastruktúra és a szolgáltatási szektorban is. A fejlesztési javaslatok többek között tartalmazták a kulturális és sportlétesítmények építéséhez a zöldterületek kialakításához és a környezet megóvásához, rehabilitációjához szükséges pénzeszközök becsült nagyságát is. A már említett ütemezés szerint az első ütem az 1978 és 85 közötti időszakban, mintegy 9,3 milliárd forinttal (akkori áron 220 millió amerikai dollárral) számolt, illetve ennyi pénz befektetését javasolta a termál- és gyógyturizmus fejlesztés céljaira. Ezt a beruházási költséget forráskoordinációval kívánták megszerezni az akkori megyei és települési tanácsok, vállalatok, szövetkezetek, valamint a központi alapok felhasználásával.

A javasolt beruházások 31 fürdőtelepre koncentrálnak volna és öt fajta beruházást tartalmaztak. Ez az öt szint a következő:

- A meglévő fürdőtelepek színvonalának emelése és egy szerény bővítés, amelynek színterei között régióinkból Szeged szerepelt.
- Következő szint a meglévő fürdőtelepek nagyszabású bővítését irányozta elő Eger, Harkány, Gyula, Hévíz településeken: E négy helyen szándékoztak felhasználni az előbb említett beruházási költségek több mint egy negyedét, közel 60 millió USA dollárt.
- A harmadik beruházási csoportban gyakorlatilag új fürdőtelepek létesítését irányozta elő a fejlesztési terv, a régióinkból Kecskeméten.
- A negyedik csoportban tervezést, terület-előkészítést, alpinfrastruktúra és egyéb létesítmények kialakítását régióinkban, Szarvason tervezte.
- Végül az ötödik csoportban a helyi pénzeszközök rendelkezésre állása esetén lehetséges fejlesztéseket foglalmazták meg, és a régióinkból Dávodon javasoltak fürdőépítést.

Véletlen vagy nem, de a Dél-Alföldre minden szinten 1-1 település fürdőjének fejlesztésére tettek javaslatot Szeged, Gyula, Kecskemét, Szarvas, Dávod településeken.

Tehát az említett 31 fürdőtelepet (30 vidéki helyszínen és Budapesten, a fővárosban az összes beruházási költség 40%-át tervezték) figyelembe véve egy kivétellel valamennyi termál-idegenforgalmi körzetben 1985-ig fejlesztésnek kellett (volna) megvalósulnia.

Tehát ez volt a magyarországi termál- és gyógyturizmus fejlesztésének projekt által javasolt első üteme 1978 és 1985 között. A projekt távlati tervezési koncepciója az 1985 és 1990 közötti időszakot célozta meg, és ezért igyekezett a munkacsoport a termál- és gyógyturizmus iránti keresletet 1990-ig felbecsülni

Az ENSZ tanulmány mindvégig termálfürdőzésről beszél, üdülési fürdőzésről szól a munkacsoport. Gondoljunk vissza arra, hogy mintegy 30 évvel ezelőtt zárult le a fejlesztési projekt kidolgozása az akkori igényekre, amely több millió magyar ember termálvizes településsel történő üdülésére, fürdőzésére, vonatkozott. Kevésbé a speciális betegségek gyógyítására, inkább a kellemes kikapcsolódásra, pihenésre, üdülésre, természetesen eközben az egészség védelmére és rekreációra is.

Az eltelt 30 év alatt viszont határozottan megjelent a gyógyítás igénye és a szakma nem is fogadja el a melegvizet (hévizet, termálvizet) ugyanolyan értékűnek, mint az ásványi sókat tartalmazó termális vizeket, melyek bizonyítottan alkalmasak különböző betegségek gyógyítására, vagy a betegek rehabilitációjára. A munkacsoport igényességére jellemző volt, hogy az egyik legfontosabb követelménynek a fürdőtelepek szép természeti és épített környezetét tekintették, és ebből a szempontból a vizsgált települések 15%-át tartották csak teljesen megfelelőnek. Ezek nyilván azok a fürdőhelyek voltak, amelyek már akkor is sok külföldi és belföldi vendéget vonzottak. A projekt munkacsoport körülnézett Európa nyugati felén is a fürdőlétesítményekben és összehasonlítást is tettek. Szerintük akkor – tehát 1975-ben – a magyarországi fürdőknek csupán 10%-a felelt meg az alapvető nemzetközi követelményeknek. Éppen ezért a fejlesztés egyik legfontosabb célja a színvonal emelése volt. A magasabb kategóriájú szállodák közül néhányat fürdőmedencével is javasoltak ellátni, hiszen a vendégek már akkor is azt szerették, ha kényelmesen, fedett folyosón, a szálloda elhagyása nélkül elérhetik a kezelés helyeit, higiénikus és nem zsúfolt környezetben pihennek, illetve gyógyulnak.

A fürdőhelyek körzetekbe történő csoportosítása azt a célt szolgálta, hogy lehetővé tegye különböző üdülőhelyek különböző szolgáltatásainak egyedivé tételét kiegészítő létesítményekkel, speciális szolgáltatások nyújtásával. Olyan

sűrűségben találhatók a körzeteken belül fürdőtelepek, hogy 50-60, maximum 80 km-t kell utazni egy fürdőtelepre, és valamennyi körzetben egy-egy nagyobb város vagy turistatelepülés szervezőként is felléphetett, és meg lehetett volna valósítani egy-egy körzeten belül a közös piacra jutást és az összehangolt fejlesztést. Ma már ezt a lehetőséget az időközben kialakított turisztikai régió szintjén is lehet kezelni és a klaszterek is ezt szolgálják.

A fürdőtelepek négy fokozatú fejlesztése szerint osztották szét a beruházási költségeket is, amely szerint az A1 csoportra 22%, az A2 csoportra 52%, az A2 második csoportra 12%, B csoportra 8,5%, és a C csoportra 5,5% jutott volna a beruházás összes költségéből. Ebből látható, hogy az összes beruházási költség 3/4-e a már működő fürdőhelyek (A1-A2 csoport) színvonalának emelésére, illetve férőhelybővítésére szánták. Erre a 35 településre javasolt beruházások megvalósításával a magyarországi termálfürdőhelyek befogadóképessége 37 ezerrel, a különféle szállásférőhelyek kapacitása 21 ezerrel nőtt volna, és a kiskereskedelmi hálózat mintegy 11 ezer m²-el. A vendéglátó-ipari létesítmények alapterülete 26 ezer m²-rel, az egyéb szolgáltató helyek létesítményeire 13 ezerrel nőtt volna. A fejlesztésekre mintegy 9,3 milliárd forintot terveztek (az összeg 40%-át Budapestre), melyekből a fürdőfejlesztésekre fordítható, beruházási összeg alig több mint 37%, 3,452 milliárd forint lett volna. Egy kivétellel valamennyi körzetben lett volna A1 vagy A2 beruházás. Ez az egy kivétel a Dél-Alföldön Dávod fürdőtelepe, amelyet a C csoportba soroltak.

Az első ütemű fejlesztési javaslatok fő szempontja a településeknek az autópályákról és az elsőrendű főútvonalakról való jó megközelítése volt.

Budapesten kívül az első ütemben szereplő települések a harmadik fejlesztési fokozatban Bükk, Debrecen, Hajdúszoboszló, Nyíregyháza, Miskolc, Szeged, Szolnok, Zalakaros, Eger, Harkány, Gyula, Hévíz városok, és új fürdőtelepek létesítését Visegrádon, Kecskeméten, Sárváron és Ráckeven tervezték.

Tehát a Dél-Alföldet a tervekben a szegedi fürdők minőségi fejlesztése, Gyulán a meglévő fürdő fejlesztése mellett bolygó-fürdő megépítése, és két új fürdő létesítése Kecskeméten és Dávodon érintette. A tervezők felhívták a figyelmet arra is, hogy a befogadóképességet olyan helyekre kell koncentrálni, ahol a legtöbb a vonzerő és ahol legjobbak a lehetőségek a közösen használt létesítmények kiépítésére, ahol van gyógyhatású termálfürdő, de van olyan idegenforgalmi attrakció is, amely a fürdőzők egyéb igényeit is kielégíti. Cél volt az is, hogy több fürdő alkalmassá váljék egész évi üzemelésre, hiszen az akkor meglévő 300 ezer férőhelynek csupán 1/6-a volt téli üzemelésű. A többség 5 hónapig üzemelt és már az is előrelépés volt, hogy legalább 240 napig, tehát 8 hónapig meghosszabbítsák a szezont minél több fürdőtelepen. Felhívták a figyelmet

arra is, hogy gyógyfürdő csak ott telepíthető, ahol a termálvíz bizonyítottan gyógyászati értékkel bír, és már rendelkezésre áll valamilyen gyógyászati bázis, nagyobb kezelőhely, például kórház vagy szanatórium.

A körzetek kialakítása mellett a 161 fürdővel bíró települést különböző kategóriákba sorolták be, így nemzetközi és országos vonzású termál-idegenforgalmi települések közé került a Dél-Alföldről Gyula, Kecskemét, Szarvas, Szeged, Mezőhegyes – a regionális vonzású termál-idegenforgalmi települések közé Dávod, Lakitelek-Tőserdő, Orosháza-Gyopáros, Szentes települések kerültek. A harmadik, a körzeti vonzású termál idegenforgalmi települések csoportjába a Dél-Alföldről Békés, Békéscsaba, Dévaványa, Füzesgyarmat, Gyoma, Hódmezővásárhely, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Makó, Tiszakécske és Mélykút településeket sorolták. A negyedik, a helyi jelentőségű termálfürdők csoportjába került Ásotthalom, Csongrád, Kecel, Kiskőrös, Mezőberény, Mezőkovácsháza, Mindszent, Mórahalom, Nagybánhegyes, Nagyszénás, Tótkomlós, Végegyháza és Vésztő. Érdemes kiemelni a Dél-Alföldre tervezett beruházások pénzügyi volumenét, ahol Szeged fürdőfejlesztése mintegy 173 millió forinttal szerepelt, és ezen bekerülési összegből 23 millió forint volt a rendelkezésre álló összeg. Gyula közel 446 millió forintba tervezett beruházására rendelkezésre állt a megyei tanácsnál 162 millió forint. Kecskemét közel 102 milliós beruházására a megyei tanács semmit nem tervezett, és az előkészítés alá vett települések között Szarvas mintegy 212 millió forintos fejlesztésére az akkori megyei tanács alig több, mint 25 millió forintot szánt. Végül is a C csoportba a megfelelő felkészültség esetén fejlesztendőek csoportjába a Dél-Alföldről Dávod került 14 millió forinttal.

A Dél-Alföldre tervezett 5 fürdő fejlesztésére, építésére összesen 947 millió Ft-ot terveztek, mely összegből a tanácsoknál 224 millió állt rendelkezésre. A fürdőket és a történetüket bemutató fejezetünkben részletesen lehet olvasni erről az időszakról, mely során a következő eredmények születtek.

Az első ütemről tudunk beszélni, mert a projekt megvalósítása nem folytatódott. Ezek szerint az "A" csoportba sorolt 16 fürdő fejlesztése valósult meg, a tervezett összes beruházási költség 75%-ának felhasználásával, kb. 7 milliárd forintból (ebből 1/7-ed részt szántak a Dél-Alföldre). A régióban tehát kifejezetten a fürdők fejlesztésére 37%-ot, azaz 350 millió Ft-ot investálhattak be Szegeden, Gyulán, Kecskeméten, míg Szarvas és Dávod esetében alig követhetők nyomon az akkor történtek.

„Nyilvánvaló, hogy számos más átfogó országos beruházási javaslatához hasonlóan a termál-idegenforgalom fejlesztéséhez is politikai döntésre van szükség, amely az átfogó társadalmi és gazdasági célkitűzések fényében figyelembe veszi mind a mérhető és a nem számszerűsíthető eredményeket. A fejlesztés első ütemében szükséges pénzeszköz csupán

csekély hányadát képezte a magyarországi összes beruházásoknak, de megteremtette a termálturizmus folyamatos növekedésének alapját, és a szabadidő kultúrált eltöltésének lehetőségét bővítve a devizabevételek növekedését is eredményezte. Ma is látszik szándék az ország gyógy- és termálfürdőinek fejlesztésére, reméljük, meglesz a politikai döntés is, amely egy hasonló, de nyilván teljesen a mai helyzethez igazodó, és a 21. század eleji követelményeknek megfelelő, átfogó fejlesztési program megvalósítását a következő 10 évre biztosítani tudja.”

Ezzel a szakasszal fejeződik be dr. Unk Jánosné és dr. Albel Andor szerzők könyvében az UNDP/HUN/71/511 jelű projekt számbavétele.

A dél-alföldi régióból 32 település szerepelt az ENSZ-projektben, melyekről a következő táblázat készült.

A táblázatban szereplő rövidítések:

* Társadalmi, gazdasági szerepkörök

AK – Alsófokú központ

KK – Középfokú központ

FK – Felsőfokú központ

RKK – Részleges középfokú központ

RFK – Részleges felsőfokú központ

KAK – Kiemelt alsófokú központ

KFK – Kiemelt felsőfokú központ

** Települések idegenforgalmi jelentősége

I. – Nemzetközi, országos vonzású

II. – Nagyobb körzeti vonzású

III. – Körzeti vonzású

A – Hosszú távon színvonalán üzemelő termálfürdő-telepek
(részben vagy egészben kiépülő üzemelő egység)

B – Nagy távlatban színvonalán üzemelő termálfürdő-telepek
(előkészítés a hosszú távon)

A dél-alföldi körzet 33 települése a fenti projektben

Megye	A település neve	A település társadalmi, gazdasági szerepköre *	A település természeti környezetének jelle	Idegenforgalmi jelentősége **		A termálfürdőtelep általános idegenforgalmi szerepköre				A termálfürdő jellege						Idény szerint	
				A	B	gyógy	SZOT	külföldi	tranzit	termál gyógyfürdő	termál strand-fürdő testedző szolgáltatással	termál strandfürdő	uszoda hűtött termálvízzel (sport)	fitneszterápiás szolgáltatással		nyári	téli
Bács-Kiskun-Szolnok	Dávod	AK	8	II. A				•	•			•				•	•
	Kecskemét	FK	6	I. A		•		•	•		•		•			•	•
	Kiskunfélegyháza	KK	-	III. A				•	•			•				•	•
	Kiskunhalas	KK	8	III. A		•						•				•	•
	Lakitelek-Tóserdő	AK	6	II. A			•		•			•				•	
	Mélykút	AK	8		III. B			•	•			•		•		•	
	Tiszakécske	KAK	6	III. A			•					•				•	
	Kiskóós																
	Kecel																
	Nagykőrös																
Békés	Kiskunmajsa																
	Nagybaracska																
	Békés	RKK	7	III. A					•			•				•	•
	Békéscsaba	FK	7	III. A		•			•		•	•				•	•
	Déványva	KAK	-	III. A								•		•		•	•
	Füzesgyarmat	AK	-	III. A								•				•	•

A déli-alföldi körzet 33 települése a fenti projektben (az előző táblázat folytatása)

Megye	A település neve	A település társadalmi, gazdasági szerepköre *	A település természetileg körzetének jele	Idegenforgalmi jelentősége **		A termálfürdőtelep általános idegenforgalmi szerepköre				A termálfürdő jellege						Idény szerint	
				A	B	gyógy	SZOT	külföldi	transzit	termál strand- szolgáltatással	termál strand- szolgáltatással	termál strand- szolgáltatással	termál strand- szolgáltatással	uszoda hűtött termálvízzel (sport)	tisztasági fürdő fizikoterápiával	nyári	téli
Békés	Gyoma	RKK	–	III. A			•		•						•	•	
	Gyula	KK	7	I. A		•	•	•	•		•					•	•
	Mezőhegyes	KAK	7		I. B	•		•		•						•	•
	Gyopárosfürdő	KK	7	II. A		•	•								•	•	•
	Szarvas	RKK	6	I. A		•	•		•	•						•	•
	Nagyszenás																
Csongrád	Tótkomlós																
	Battonya																
	Nagybánhegyes																
	Hódmezővásárhely	RFK	7	III. A		•				•						•	•
	Makó	KK	7	III. A		•			•	•					•	•	•
	Szeged	KFK	7	I. A		•		•							•	•	•
	Szentes	KK	7	II. A		•	•	•							•	•	•
	Csongrád																
	Mórahalom																
	Ásotthalom																

Nézzük, mi is történt azután, valóra váltak-e a remények a Dél-Alföldön. Az 1985 és 2000 között eltelt 15 évről sokat mondani nem tudunk, viszont a 2001-től indult Széchenyi Terv megmozdította az „álló (termál) vizet”.

Az ENSZ által támogatott projekt, mondjuk azt 1990-ben lezárult (megváltozott a társadalmi, politikai, gazdasági rendszer), bár a dél-alföldi fürdőfejlesztésekben a továbbiakban is támaszkodtunk a terv szakmai elemeire. Az 1990-es évek gyökeres változásaiból a fürdőintézményekre leginkább az önkormányzati törvény és a gazdasági szabályozók, a privatizáció hatottak. A legnagyobb gondot sok településen az okozta, hogy a helyi, vagy megyei (térsegi) vízművektől sokszor átgondolatlanul és egyik napról a másikra leválasztották a fürdőket. Ezáltal a fürdők többsége közvetlen önkormányzati támogatásra szorult, és fejlesztési forrásait (a lehetőséget) elveszítette. Igen sok fürdőnk került akkor veszélyes helyzetbe, és büszkékké lehetnek a régió települési és megyei önkormányzatai, hogy nem zárták be fürdőiket. Igaz, egyre romló színvonalon – vendégkörük egy részét is elvesztve –, egyre több önkormányzati támogatással, de „kihúzták” 2000-ig. A nagyobb fürdőtelepek életét a szakszervezeti üdültetés rohamos csökkenése, az üdülők bezárása és eladása, valamint a vendéglátóipari privatizáció tovább nehezítette. Ezekben az években a turisztikai cél-előirányzatokból, RIB-pályázatokból csurrant-cseppent némi pénz a fürdők fejlesztésére, marketingjére, de ezek kevés fürdőt érintettek, és a szinten tartáshoz is alig voltak elegendők.

1998-ban a gyógy- és termálturizmus fejlesztésére beadott pályázatok (a beruházási kamattámogatás kivételével) összesítéséből levonható következtetések régióinkból:

Bács-Kiskun megye 86 millió forintra, Békés megye 289 millióra, Csongrád megye fürdőtelepülései 151 millió forintra, a régió összesen 526 millió forint összegre pályázott. Ezen támogatással 725 millió forintos fejlesztést kívántak megvalósítani a pályázaton kiírt öt témában. A pályázók közül a kilenc nyertes együttesen 31,5 millió Ft támogatást kapott az 1999–2000. évben (illetve két esetben további évekre kamattámogatást nyertek).

A régió fürdői az akkoriban (a Széchenyi Tervet megelőzően) elkészített közpénzügyi terveinek megvalósításához (komplex fejlesztések; medencék építése, gyógyászati fejlesztések, sport és szabadidő parkok létrehozása, szállásférőhely bővítése és mások) 8 milliárdos forrásra lett volna szükség, melyhez 4 milliárdos állami támogatást reméltek a 2000 és 2005 közötti években.

Ezek nem voltak túlzó igények, a fent említett források megszerzésével is csupán egy átlagos „európai” szint lett volna elérhető és valószínű a mai versenyben már nem tudnának helytállni a régió fürdői.

„A közeljövőben viszont a legégetőbb gond a vízforgatók beépítése, amely hiányában 2002 után sorra zárhatnak be fürdőink. A jelenleg veszteséges fürdők fenntartói – legtöbb esetben a fürdőtelep önkormányzatai – aligha tudják finanszírozni a rendelet által támasztott követelményeket. Ezért szükséges a fejlesztések régió belüli rangsorában első helyre tenni az előzőben említett korszerűsítéseket, második helyre a gyógyászati rekonstrukciókat és fejlesztéseket, majd harmadik helyen a wellness és fitness típusú szolgáltatások kiépítését és természetesen a második, harmadik prioritáshoz egyaránt kapcsolható a szállásférőhelyek bővítése.” – írtuk le öt évvel ezelőtt dr. Unk Jánosnéval közösen.

Akkor nem reméltük, hogy a nagyobb fürdőink esetében majdnem egyszerre sikerül a korszerűsítéseket, a gyógyászati rekonstrukciókat és a wellness típusú fejlesztéseket megvalósítani, és több generáció együttlétére alkalmas fürdőket építeni 2001 és 2005 között.

Az 1975-ös ENSZ projekt elkészülte eltelt 30 év óta érdemes megvizsgálni az akkor preferált gyógy- és termálfürdőhelyek fejlődésének alakulását és az azóta újaknak számító fürdőhelyek helyzetét a dél-alföldi régióban.

Az 1973–76 óta felmért és minősített fürdőhelyekhez képest a számszerű növekedés 15 körzettel egészült ki (közel 60%-os növekedés), ami azt bizonyítja, hogy az akkori prognózisok helyesnek bizonyultak, illetve az újak már, a hosszabb távú előrebecslés részeinek tekinthetők, amelyekre még regionális fejlesztési programjavaslat nem készült. 2000-ben 16 gyógyvizes fürdő (közte a 4 gyógyfürdő), 14 termálfürdő, 5 ásványvizes termálfürdő üzemelt, és 13 kút csak termálkútként működik a régióban.

A meglévő gyógy- és termálfürdőhelyek mindegyike – beleértve az újabbakat is – alapos rekonstrukcióra szorult ahhoz, hogy az EU normák szerinti további fenntartásukat biztosíthassák. A 2000 és 2005 közötti években megvalósult rekonstrukciók fontos követelménye volt, hogy mindegyik fürdőhely más-más módon és más-más funkcionális elemekkel bővítésre, kiegészítésre kerüljön, és hogy fejlesztésüket nem elkülönülten, hanem egy régió komplex fejlesztési programjába illesztve, így a dél-alföldi régió 1999-ben elfogadott fejlesztési tervében a gazdasági versenyképességet javító programok csomagjába (melyben 3. pontként szerepel: az idegenforgalomhoz kapcsolódó programok) beépítve közös, összehangolt fejlesztési terv szerint történjen.

A turisztikai fejlesztési programok a következő alapelvek szerint készültek:

„A termálvízre épülő turizmusfejlesztési program célja a régió (gyógyhatású) termálvizeinek kiaknázásával, a termálfürdők vendégforgalmának növelése, az arra épülő turisztikai programcsomagok kialakítása, valamint hatékony marketingmunkával azok megfelelő piacokra juttatása, kiejánlása. A program hozzájárulhat a tartózkodási idő, a köl-

tésszint emeléséhez, a szezonális csökkentéséhez, azonfelül ez a „termék” környezetbarát technológiát tételez fel, mely fenntartja, esetenként javítja a természet és a környezet állapotát. A fürdőhelyeken és térségükben a turizmusnak, termálszolgáltatásnak már kialakult hagyományai vannak, ezért a színvonal növelése, a minőségi fejlesztés és megfelelő marketing tevékenységgel, a helyi és egyéb tökeerős befektetők megnyerése lendítheti előre a ma még szerény előremozdulásokat, EU-csatlakozási és -felkészülési törekvéseket”.

A dél-alföldi régió jövőjét előrevetítő 1999-ben készült hosszú távú területfejlesztési koncepció négy fő prioritást határozott meg: A régiószervezést, a régió nemzetközi közvetítő szerepének erősítését és kiaknázását, a gazdaság versenyképességének javítását és a lakosság életminőségének javítását. A termálturizmus a két utóbbi prioritáshoz kötődik közvetlenül, illetve minden olyan regionális szintű program, mely a 3 megye közös szándékait közösen valósítja meg, ugyancsak kohéziós erővel bír.

A Dél-alföldi Területfejlesztési Stratégiai Program (DARFT Kht., 1999) rögzítette azt, hogy a térség adottságainak optimális hasznosítása érdekében komplex többcélú, többlépcsős geotermális kúthasznosításra vonatkozó vizsgálódás készüljön, azonos elemekkel, azonos struktúrával, és lehetőleg számszerűsíthető, illetve jól kategorizálható adatokkal, azaz olyan objektív kataszter, amelyre bármilyen összehasonlító értékelés és beavatkozás támaszkodhat.

Ekkor végeztük el azt a felmérést a V.I.D.É.K. Szövetség (civil szervezet) aktivistáival dr. Unk Jánosné szakmai felügyelete és feldolgozó munkájával, a RIB anyagi támogatásával, melyről a Gyógyító vizek a Dél-Alföldön című kötet részletesen beszámolt.

Egységes felmérőlapok összesítője

Sorszám	Fürdő neve, címe	Jellege: GY: gyógy, T: termál, Á: ásványvizes, TK: csak termálkút	Víz hőfok (°C)	Gyógyhatás: L: mozgásszervi, N: nőgyógyászati, SZ: szív, R: reuma, A: anyagcsere, U: utókezelés, F: fogászat	Kúra: GY: gyógykezelés, M: masszázs, S: súly, V: ivó, I: iszap, Á: ásványvíz, SZ: szauna, K: kádifürdő	Nyitva tartás: ●: téli-nyári, ►: nyári	Ingatlanulajdonos: Á: állam, Ö: önkormányzat + bérlet, M: magán	Medencék száma	Látogatók száma (ezer fő/év)
1.	Ásotthalm Strandfürdő 6783 Ásotthalm, Honvéd u. 2.	T	22-26	R		►	Ö	2	5
2.	Békés Városi Fürdő 5630 Békés, Kőrösi Csoma S. u. 6/14.	GY	42	L, N	GY, M, K, SZ, Á	●	Eg. ügy	7	15,2
3.	Békéscsaba Árpád Fürdő 5600 Békéscsaba, Árpád sor 3.	T	40, 76	L, N, R	GY, M, SZ, K	●	Á	7	253
4.	Csongrád Gyógyfürdő és Strand 6640 Csongrád, Dob u. 3.	GY	33	N, R	M, SZ	●	Ö	4	
5.	Dávod Fürdő 6524 Dávod, Béke tér 1.	GY	38	L, A, K, F			Ö	4	50
6.	Déaványa Strandfürdő 5510 Déaványa, Sport u. 4.	T	52	L, N, R	M, S, K	►	Ö	6	18
7.	Lakitelek Tősfürdő 6065 Lakitelek, Tőserdő	T	42		M		Ö	5	103
8.	Makó Termál- és Gyógyfürdő 6900 Makó, Marcibányi tér 6.	GY	41	L, N, A	GY, M, SZ	►	Ö	3	260
9.	Mezőberény Strandfürdő 5650 Mezőberény, Kossuth L. tér 1.						Ö	3	
10.	Mezőhegyes Városi Strandfürdő 5820 Mezőhegyes, Csekonics park	T	36	L, N, A		►	Á, Ö	3	
11.	Mezőkovácsháza Parkfürdő 5800 Mezőkovácsháza, Battonyai út	GY	68		GY, M, S, SZ, K	►	Ö, Vízmű	3	14
12.	Kecskemét Szabadidőközpont 6000 Kecskemét, Széktói krt. 2.	T	48,5			►	Ö	3	29

Sorszám	Vagyoni értéke (millió Ft)	Földterülete (ha)	Kutak száma	Küti tulajdonos koncessziók: Á: állam, Ö: önkormányzat + bérli	Ingatlan: F: forgalomképes, KF: korlátozottan forgalomképes, NF: nem forgalomképes törv., HKF: helyi korlátozottan forgalomképes törv., HNF: helyi nem forgalomképes	Talp mélysége (km)	Vizhozama (l/prtv)	Mezőgazdasági hőhasznosító	Hőenergia-elátás	Felújítási terv: ●: van, ◐: készülő, ○: nincs, de szükséges	Rekonstrukció, javítás: I.: I. ütem, II.: II. ütem, III.: III. ütem	Vízforrás: ●: van, ○: nincs	Természet- és műlelékvédelem: ●: van, ○: nincs, ◐: helyi védettség
1.	50	1	1	Ö	F	0,51	350			○	III.	○	○
2.	20	1	2		F, HKF	1,198	60			◐			○
3.	222	2,3	2	Á		1,9	240		●	●		●	◐
4.		2											
5.	50	4	2	Ö	F	0,39	500			●	II.		○
6.	24	1	2	Ö	F	0,91	60	●		●	II.	●	○
7.		2,3	2	Ö	KF	1,05	500	●		○		○	◐
8.			4	Ö		0,99	650			◐		●	
9.													
10.	4,5	12 400 m ²	1	Á	F	0,5	500	●		●	I.	○	○
11.	50	1,5	1	Ö	KF	1,395	400			●	I.	○	○
12.	48	2,6	1	Ö	KF	1,0	280			○		○	○

Egységes felmérőlapok összesítője

Sorszám	Fürdő neve, címe	Jellege: GY: gyógy, T: termál, Á: ásványvizes, TK: csak termálkút	Víz hőfok (°C)	Gyógyhatás: L: mozgásszervi, N: nőgyógyászati, SZ: szív, R: reuma, A: anyagcsere, U: utókezelés, F: fogászat	Kúra: GY: gyógykezelés, M: masszáz, S: súly, V: ivó, I: iszap, Á: ásványvíz, SZ: szauna, K: kádifürdő	Nyitva tartás: ●: téli-nyári, ►: nyári	Ingatlanulajdonos: Á: állam, Ö: önkormányzat + bérlet, M: magán	Medencék száma	Látogatók száma (ezer fő/év)
13.	Kiskőrös Termálfürdő és Strand 6200 Kiskőrös, Erdőteleki u. 17.	GY	58		GY, M, K, S	►	Ö	4	45
14.	Kiskunfélegyháza Uszoda és Strand 6100 Kiskunfélegyháza, Blaha Lujza tér 1.	GY		L	SZ	►	Ö	7	
15.	Kiskunhalas Termálfürdő 6400 Kiskunhalas, Szeder I. u. 1.	GY	36	L, N, U	GY, M, S, SZ	●	Dégáz	6	130
16.	Jonathermál Gyógyfürdő 6120 Kiskunmajsa, Kókút 26.	GY	72	L, N, U	GY, M, SZ	●	M	7	220
17.	Füzesgyarmat Strandfürdő 5525 Füzesgyarmat, Kossuth L. u. 88.	Á	62			►	Ö	4	60
18.	Gyomaendrőd Liget Fürdő 5500 Gyomaendrőd, Erzsébet liget 2.	GY	59,5			●	Ö	6	100
19.	Gyulai Várfürdő 5700 Gyula, Várkert u. 2.	GY	72, 36, 58, 92	L, N, SZ, A, U	GY, M, S, SZ, K	●		20	800
20.	Városi Strandfürdő 6800 Hódmezővásárhely, Ady u. 1.	T	24, 68	L		►	Ö	8	250
21.	Kalocsa Fedett Uszoda 6300 Kalocsa, Csajda sor								
22.	Mórahalom Városi Fürdő és Strand 6782 Mórahalom, Szegedi út 1.	GY	39	L, N, A	V, GY, M, K, S		Ö	5	20
23.	Nagybánhegyesi Termálfürdő 5668 Nagybánhegyes, Erzsébet királyné u. 39.	T	72	K		●	Ö	1	40
24.	Nagybaracska Strandfürdő 6527 Nagybaracska, Mohácsi út 613/1.	T	36	L, A, U, F			Ö	3	12

Sorszám	Vagyoni értéke (millió Ft)	Földterülete (ha)	Kutak száma	Küti tulajdonos koncessziók: Á: állam, Ö: önkormányzat + bérlet	Ingatlan: F: forgalomképes, KF: korlátozottan forgalomképes, NF: nem forgalomképes törv., HKF: helyi korlátozottan forgalomképes törv., HNF: helyi nem forgalomképes	Talp mélysége (km)	Vizhozama (l/prtv)	Mezőgazdasági hőhasznosító	Hőenergia-ellátás	Felújítási terv: ●: van, ◐: készülő, ○: nincs, de szükséges	Rekonstrukció, javítás: I.: I. ütem, II.: II. ütem, III.: III. ütem	Vízforrás: ●: van, ○: nincs	Természet- és műemlékvédelem: ●: van, ○: nincs, ◐: helyi védetség
13.	83	2	2		NF	1,0	350			◐	I.	●	
14.													
15.		3,5	2	K	F	0,9	600			●		●	●
16.	1000	20	4	K	F	1,84	500			●	II.	○	○
17.		3	3	Ö	KF	1,20	500			◐	II.	●	○
18.	220	3,5	1	Ö	KF	1,14	330			◐	II.	●	●
19.	854,6	7	4		KF	2,0 0,9 1,9 2,5	320, 250, 250, 280			●		●	●
20.		7,5	2	Ö		1,1	1400	●		●	I.	○	◐
21.													
22.	10		2	Ö	KF	0,66	550			●		●	
23.	20	4	1	Á	F	1,24	800			○	I.	○	○
24.	22,5	6 028 m ²	2	Ö	KF	0,5	7131 430			◐	II.	○	○

Egységes felmérőlapok összesítője

Sorszám	Fürdő neve, címe	Jellege: GY: gyógy, T: termál, Á: ásványvizes, TK: csak termálkút	Víz hőfok (°C)	Gyógyhatás: L: mozgásszervi, N: nőgyógyászati, SZ: sziv, R: reuma, A: anyagcsere, U: utókezelés, F: fogászat	Kúra: GY: gyógykezelés, M: masszáz, S: súly, V: ivó, I: iszap, Á: ásványvíz, SZ: szauna, K: kádifürdő	Nyitva tartás: ●: téli-nyári, ►: nyári	Ingatlanulajdonos: Á: állam, Ö: önkormányzat + bérlet, M: magán	Medencék száma	Látogatók száma (ezer fő/év)
25.	Nagyszénás Parkfürdő Nagyszénás, Táncsics M. u. 1.	T	85		GY, K, Á	►	Ö	5	10
26.	Orosháza, Városi Önkormányzat Fürdőrészele 5904 Orosháza, Fásor u. 3.	T	50, 47, 18	L, N, U	GY, M, SZ, K	●	Ö	6	130
27.	Szarvas Városi Fürdő 5540 Szarvas, Kossuth L. u. 23.	T, GY	37		GY, M, Á, K, S, SZ	►	Ö	4	15,4
28.	Szeged Gyógyfürdő 6720 Szeged, Tisza Lajos krt. 24.		30-40	R, A		►		6	
29.	Szeged Liget- és Termálfürdő 6726 Szeged, Torontál tér 1.								
30.	Szeged Sziksósfürdő 6791 Szeged-Kiskundorozsma, Széksósi út		30				M		30
31.	Szeged Termálfürdő 6726 Szeged, Fürdő u. 1.								
32.	Szentés Gyógyfürdő 6600 Szentés, Ady E. u. 44.								
33.	Tisza-parti Termálfürdő 6060 Tiszaújlak, Tisza-part								
34.	Kerekdombi Termálfürdő 6060 Tiszaújlak, Kerekdomb 1.	GY	62	R, N	GY, M, K, S	►	Ö	3	41,5
35.	Rózsza Fürdő 5940 Tótkomlós, Kossuth u. 2.	T, Á	46		GY, K, S, SZ	►	Ö	5	30
36.	Strand és Termálfürdő 5830 Battonya, Bajcsy-Zs. u. 72.	T	47			►	Ö	4	6

Sorszám	Vagyoni értéke (millió Ft)	Földterülete (ha)	Kutak száma	Küti tulajdonos koncessziók: Á: állam, Ö: önkormányzat +bérli	Ingatlan: F: forgalomképes, KF: kor- látozottan forgalomképes, NF: nem forgalomképes törv., HKF: helyi kor- látozottan forgalomképes törv., HNF: helyi nem forgalomképes	Talp mélysége (km)	Vizhozama (l/prtv)	Mezőgazdasági hőhasznosító	Hőenergia-ellátás	Felújítási terv: ●: van, ◐: készül, ○: nincs, de szükséges	Rekonstrukció, javítás: I.: I. ütem, II.: II. ütem, III.: III. ütem	Vízforrás: ●: van, ○: nincs	Természet- és műemlékvédelem: ●: van, ○: nincs, ◐: helyi védetség
25.	55	2	2	Ö	HKF	2,98	120		●	◐	I.	○	
26.		9	5	Ö	HNF	0,66	20			●	I.	●	●
27.	12	2 612 m ²	1	Ö		0,57	600			◐	I.		
28.		8											
29.													
30.		36											
31.													
32.													
33.													
34.	70	1	1	vízmu	F	1,42	200			◐	II.	○	○
35.	43	10,869	2	Ö		0,55	800			◐	I.	○	○
36.	85	1	1	Ö	NF	0,80	270	●	●	◐	II.	●	●

A termálprogramok megvalósulása 2001–2005 között

A Széchenyi Turizmusfejlesztési Program

A program kiemelt célkitűzései közé tartozott a hatékonyságnövelés, az ágazat stabilitásának, a kiegyensúlyozott fejlődés feltételeinek megteremtése. Mindezekon kívül – ügyelve a természeti értékek megóvására – feladatai közé tartozott még a tradicionális országimázs megteremtése, ezzel elősegítve új küldő országok bevonását.

Ennek keretében 2000-ben hat alprogram fogalmazódott meg, melyek a következők:

- konferenciaturizmus-fejlesztési alprogram;
- termál- és gyógyturizmus-fejlesztési alprogram;
- turisztikai tematikus parkok fejlesztési alprogram;
- kastély- és várturizmus-fejlesztési alprogram;
- turisztikai információs rendszerek fejlesztési alprogram;
- egyéb minőségi turisztikai termékek fejlesztési alprogram.

A 2000-ben meghirdetett Széchenyi Tervben hangsúlyos szerepet kapott egy 10 éves fejlesztési program azzal a céllal, hogy Magyarország – az egyedülálló termálvízkinccsre alapozva – az évtized végére vezető helyet foglaljon el Európa egészségturisztikai piacán. A 10 éves program keretében mintegy 160 gyógy- és termálvízre épülő egészségturisztikai központ kialakítását irányozták elő az évtized végére (40 nagy, nemzetközi; 70 kisebb, országos és 50 helyi jelentőségű, regionális vonzáskörű). A programtól 2010-re a látogatók számának, valamint az egy vendégre jutó költség megduplázódását, s így a hazai turizmus bevételeinek megnégyszereződését várták.

A gyógy- és termálturizmus fejlesztési alprogram céljai teljes mértékben összhangban állnak a turizmusfejlesztési program célkitűzéseivel. Bár a gyógy- és termálturizmus számos egyedi vonással rendelkezik a többi alprogramban megfogalmazottakhoz képest, céljaik nagyjából mégis azonosak:

- Magyarország turisztikai bevételeinek növelése;
- a szezon meghosszabbítása;
- komplex szolgáltatási csomagok kialakítása;
- új célcsoportok megnyerése, újabb generációk bevonása a gyógyturizmusba;
- minőségi termékek és szolgáltatások előállításának a legújabb keresleti trendeknek megfelelően.

A Széchenyi Terv 2001 januárjában jelent meg, nagy nyertese az egészségturizmus lett. 2001-ben 42 fürdő- és 6 szállodafejlesztési projekt megvalósítását összesen 21 és fél milliárd forinttal, a teljes turisztikai céllelőirányzat nyolcvan százalékával az egészségturisztikai alprogramot támogatta – 2001 és 2003 között –, 34 milliárd forint jutott a központi költségvetésből az egészségturizmusra. Termálfürdő fejlesztésekor a támogatás mértéke a teljes beruházásnak legfeljebb fele lehetett, vagy egymilliárd forint. A program összesen 52 milliárd forint értékű fejlesztésre és új beruházásra adott vissza nem térítendő támogatást. A 2003-ban meghirdetett pályázatokon odaítélhető 9 milliárdos forrásból 5,1 milliárdot ezúttal is az egészségturisztikai célokra, vagyis a fürdők fejlesztésére szántak, majd ezt az összeget további 880 millió forinttal egészítették ki. Így a megközelítőleg 6 milliárd forinton 21 fürdő és két klimatikus gyógyhely pályázata osztozott.

A 2001 és 2003 közötti években a Széchenyi Turizmusfejlesztési Program keretében három pályázati témában (fürdőfejlesztés, szolgáltatásbővítés és gyógy- és wellness-szálláshelyek létesítése) 85 fürdő és 8 szálloda, összesen 93 projektnek nyújtottak támogatást 28,5 milliárd forint értékben. Ezzel a támogatással 73,9 milliárdos fejlesztések valósultak meg, miközben 2170 új munkahely is létesült az országban.

2003. december 31-ig a Széchenyi Turizmusfejlesztési Program keretében összesen 35 gyógyfürdő-fejlesztési és 4 szálláshely-fejlesztési program valósult meg, a beruházások fő célkitűzései kapcsolódtak az előzőekben ismertetett alprogramokhoz.

A kutatás eredményeit összefoglaló záróelemzés készült, bemutatva a magyarországi egészségturizmus és gyógy-idegenforgalom fejlődését, elvégezve az egészségturisztikai vonzerők szakmai, turisztikai és pénzügyi szempontú vizsgálatát.

A Turisztikai Hivatal 2005-ben közölte a VITUKI Rt., a Magyar Állami Földtani Intézet, az Aquaprofit Rt. Konzorciuma a fürdőfejlesztésről és a hazai termálvízkészlet felhasználására készített tanulmányát, ebből idézzük a következőket:

„A 2004. évi helyszíni felmérések tapasztalatait a fürdőkre vonatkozóan az alábbiakban foglalhatjuk össze:

A felmérés 122 fürdő, összesen 835 db töltő-ürítős és vízforgatásos technológiával ellátott fürdőjét érintette, ezek közül 437 töltő-ürítős és 424 vízforgatásos. A 835 medence összesen 295 012 m³ víztérfogattal rendelkezik, melyből 98 144 m³ töltő-ürítős rendszerű, átlagosan 224 m³-es medencénkénti térfogattal. A vízforgatásos technológiával ellátott

medencék térfogata 210 747 m³, átlagosan 497 m³ medencénkénti térfogattal. A töltő-ürítővel felszerelt medencék jellegükénél és gyógyító erejükénél fogva kisebbek, míg a nagyobb vízfelhasználásúak vízforgatóval ellátottak az elmúlt években hozott intézkedések következtében is. A medencetérfogatot vizsgálva megállapítható, hogy a vízforgatós technológiát alkalmazó medencékben használják az összes felhasznált víz 71%-át. A töltő-ürítő technológia napi átlagos vízfelhasználási igénye 1,7-szeres, míg a vízforgatóval ellátott medencéké 0,23-szoros.

Általános tapasztalat, hogy az egyedi medencékben, amelyek töltő-ürítő rendszerűek voltak és átálltak vízforgatós technológiára, a korábbi vízmennyiség 50%-át hasznosítják a továbbiakban. Azokban a fürdőkben, ahol csak a gyógyászati rész maradt töltő-ürítő rendszerű és a többi medence vízforgatóval ellátott, ott a medenceszámtól és a mennyiségi kapacitástól függően a korábbi vízfelhasználás 60-70%-ra csökkent. Azokban a fürdőkben, ahol továbbra is gyógyvízzel töltött töltő-ürítő medencék engedélyezetten maradtak, a korábbi mennyiség kb. 80%-át használják fel.

A Floreno Gazdasági Tanácsadó Kft. által készített Az egészségturisztikai vonzerők és a kapcsolódó szálláshely-fejlesztési pályázatok pénzügyi és szakmai szempontú hatásvizsgálata című tanulmányában – amelyben 2003. december 31-ig vizsgálja a gyógyfürdők fejlesztéseit – megállapítják, hogy a medencék vízfelszíne mintegy 47%-kal nőtt, ezen belül a nyári medencéké 50, míg a télieké 41%-kal. Az igen jelentős fejlesztések ellenére, amelyek révén mind a vízfelszín, mind a víztérfogat 40-50%-kal emelkedett, összességében az éves vízfelhasználás több mint 5%-kal csökkent. Ez az adat annál is figyelemreméltóbb, mivel fürdőszakmai szempontból a termálvíz és az ásványvíz vízforgató berendezésekkel történő újrahasznosítása komoly korlátokba ütközik, hiszen ismételt felhasználás esetén a gyógyító hatás csökken.”

Turizmusfejlesztés az Első Nemzeti Fejlesztési Terv időszakában

2003-ban az első Nemzeti Fejlesztési Tervből kimaradt a gyógyturizmus. A szakma tiltakozott, és a turisztikai lobbis is mozgásba lendült. Több milliárd forintnyi uniós pénz volt a tét, a továbbiakban uniós forrás a program folytatásához közvetlenül nem állt rendelkezésre, igaz a nyertes projektek megvalósítása, finanszírozása zömmel a 2003 és 2005 közötti évekre esett. A Nemzeti Fejlesztési Terv öt operatív programot ölelt át: Az agrár- és vidékfejlesztés, a gazdasági versenyképesség, a humán erőforrás-fejlesztés, a környezetvédelmi és infrastrukturális és a regionális fejlesztés programjait. A terv 1200 milliárd forintos keretéből 400 milliárd a kohéziós, 800 milliárd a strukturális alapok fejlesztéseit valósítja meg. A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége erőteljesen lobbizott azért, hogy a gyógyturizmus bekerüljön a kiemelt projektek közé, e nélkül ugyanis, mondták: „... a program lelassul és további verseny-

hátránya kerüliünk Ausztriával és Csehországgal szemben.” Ezen államok fejlesztési tervében ugyanis szerepelt a gyógyturizmus. Ausztriában a régiók a területi kamarákkal és fejlesztési ügynökségekkel határozzák meg a fejlesztés irányát, és ehhez kérhetnek uniós pénzt.

A turisztikai célelőirányzatra a költségvetés 2003-ra 19,5 milliárd forintot hagyott jóvá, 2004-ben pedig 14,2 milliárd forintot. A Miniszterelnöki Hivatal költségvetésében jelent meg az Európai Unió 2005-ben megnyílt strukturális alapok regionális programjaihoz szükséges társfinanszírozáshoz, a magyar önrőhöz szükséges keret. A strukturális alapokból a turizmus 6-7 milliárd forinttal részesedett, és így az ágazat 2004-ben összesen 20 milliárd forinttal gazdálkodhatott. A pályázatokat a Területfejlesztési Hivatal írta ki. Az uniós pénzek azonban csak akkor kerülhettek a turisztikai ágazatba, ha a vállalkozások ügyesen pályáztak.

2004-ben összesen 36 pályázatot hirdet meg a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, amelynek összértéke 33 milliárd forint (15 milliárd a hazai, uniós forrásként pedig 18 milliárd forint volt várható). A hazai pályázatokon összesen 650 millió forintot lehet igényelni, a fürdőkhöz kapcsolódó kereskedelmi szálláshelyek fejlesztésére (kamattámogatásként), 300 millió Ft keretösszeg erejéig, és a szálláshelyek, vendéglátóhelyek akadálymentesítésére (250 milliós keret), valamint a vízforgatók beépítésére 100 millió forintos keret állt rendelkezésre.

A HACCP rendszerhez kapcsolódó fejlesztések, és a szálláshelyek akadálymentesítésére. Az EU-s pályázatok a nemzeti parkok fejlesztésére, a világörökségi helyszínek, illetve a múzeumok látogatóbarátta tételére, a kastélyok, várak turisztikai funkciókkal való bővítésére, az aktív turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésére, a szálláshelyek és a vonzerőhöz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére elkülönített pályázati keret összesen 6,45 milliárd forint volt.

A fejlesztések megvalósításakor meg kellett felelni néhány olyan stratégiai fontosságú szempontnak, mely a régió egészének termálturisztikai kínálatát alakítja.

Ilyenek voltak:

- A térség versenyképességének emelése, amely csak tudatos termékfejlesztéssel érhető el.
- A régióban kialakított termálturisztikai egyesületbe, majd a klaszterbe való tartozás minőségi kritériumainak való megfelelés.
- Az arra alkalmas szezonális fürdők fokozatos átalakítása egész évben nyitva tartó fürdőkké, fedett medencék kialakításával.

A konkrét fejlesztések tervezésekor alapvetően a fürdő által megcélzott vendégkör igényeinek való megfelelés volt a meghatározó.

Támogatott fürdőfejlesztések 2000 és 2005 között a dél-alföldi régióban

Fürdő	Támogatás (millió Ft)	Saját erő (millió Ft)	Összes beruházás (millió Ft)
Gyula, Várfürdő I., II., III. ütem	800	1 020	1 820
Békéscsaba, Árpád Fürdő	473	527	1 000
Mórahalom I., II., III. ütem *	426	378	600
Szentes, Termálstrand és a Gyógyfürdő együtt	180	400	580
Gyomaendrőd, Ligetfürdő *	472	400	872
Orosháza-Gyopárosfürdő I., II., *	1 475	1 825	3 300
Kiskunmajsa, Gyógyfürdő I., II.	–	500	500
Tótkomlós, Rózsa Fürdő	189	191	380
Szarvas, Városi Fürdő *	351	200	551
Kecskemét, Széktói Strand	270	270	540
Kecskemét, Ballószög (fürdő) *	300	300	600
Szeged, Anna Fürdő *** Szeged, Ligetfürdő	747	1 053	1 800
Szarvas, Liget fürdő I., II.	110	110	220
Füzesgyarmat, Füzes Fürdő	40	40	80
Füzesgyarmat, Gara Hotel és Gyógyfürdő		300	300
Makó		286	286
Kistelek (fürdő és panzió)		400	400
Kiskőrös, Imperiál Gyógyszálló		900	900
Összesen	5 629	9 100	14 729

A 2004–2005. évi fürdőfejlesztések során elkészült a Gyulai Várfürdő 50 m-es és 25 m-es uszodája, és a Lovarda rekonstrukciója, a mórähalmi Erzsébet Fürdő élménymedencével és gyermekmedencékkel gazdagodott. Korszerűsödött a gyógyászat Kiskunmajsán, gyermekmedence és élmény- és hullámfürdő létesült. Gyomaendrődön elkészült a fedett fürdő, gyógyászat, versenyuszoda. Orosháza-Gyopárosfürdőn fedett wellness-élményfürdő, Füzesgyarmaton fedett ülőmedencék és gyógyászat épült. Megvalósult Szegeden az Anna Fürdő rekonstrukciója, a Liget Fürdőben élménymedence és csúszdapark épült, téliesítették a fürdő úszómedencéjét és termál medencéjét, valamint összekötő folyosó épült a Forrás Hotel és a Gomba fürdő között. Szegeden ez alatt a

két év alatt döntő változás történt a fürdők életében, de hátra van még a partfürdő rekonstrukciója és Kiskundorozsma Sziktófürdő fejlesztése. Elkészült Szentesen a Gyógyfürdő rekonstrukciója és kilencszobás Nappali Kórházat alakítottak ki. A füzesgyarmati Gara Hotellel egybeépítve a vendégeket, és a kistérséget kiszolgáló korszerű gyógyászati centrum épült, fedett gyógymedencékkel és kezelőkkel. Ugyanitt a termálstrandon is megépültek a fedett gyógymedencék, a gyógyászati kezelők, és wellness szolgáltatások. Tiszakécskén a Tiszaparti Termál- és Gyógyfürdőben szabadtéri élményfürdő épült, és fedett uszoda, gyógyászat rekonstrukció valósult meg. Megépült Kiskőrösön az Imperiál Gyógyszálló és a vendégeket, a kistérséget kiszolgáló Gyógyászat fedett medencékkel és kezelőkkel. Kisteleken szép termálprogramot készítettek, melyből megvalósult a kútfürás, a működő kút kisebb termálfürdőt táplál, és felépült egy szép panzió konferenciateremmel. Makón élményfürdő, óriás-csúszda létesült.

Kisebb, de a települések és a kistérségek számára fontos rekonstrukciók és fejlesztések történtek Kiskunhalason, Kiskőrösön a Városi Strandon, Lakitelken, Kalocsán, Dávodon, Csongrádon, Ásotthalmon, Mezőkovácsházán, Mezőberényben és Battonyán. Ez utóbbi kisebb fejlesztések együttesen közel 500 millió forintba kerültek.

Sajnálatos viszont, hogy az ENSZ projektben is szereplő Mezőhegyesi Strandot, a szép, ligetes és termálfürdőt bezárták, ígéretes ugyanakkor, hogy a jó hírű nagyszénási strand- és termálfürdő gazdára lelt és felújítása ebben az évben megkezdődik. Szép és nagyszabású projekt készült a Tiszakécske Kerekdombi gyógyvizes fürdő fejlesztésére (talán beruházóra is talál a terv), és úgyszintén befektetőre vár a Csongrádi Gyógyfürdő.

A Phare „Termálgyűrű a Dél-Alföldön” HU 0105-10 projekt keretében négy fürdőfejlesztés kapott támogatást, közülük egy (Ballószög) zöldmezős beruházásként valósult meg.

„A projekt a következő elvi alapon építkezett: a régióban termálgyűrű alakul ki, ezáltal a különböző termálfürdők egymás szolgáltatásait kiegészítve komplex adottságokkal rendelkező hálózatot alkotnak. Mind az orvosi kezelések, mind az egyéb szolgáltatások (orvosi masszázs, szauna, szolárium, fitneszterem stb.) fejlesztésre szorulnak, ha a fürdők meg akarnak felelni a látogatók elvárásainak. Továbbá a termálturizmus fejlesztése áttérést jelenthet a gazdasági fejlődés szempontjából.

A teljes költségvetés 2,8 millió euró (2 millió euró Phare-, 0,084 millió euró FVM- és 0,716 millió euró helyi finanszírozás). A teljes projektköltség 5-40%-a felhasználható

a feladatok előkészítésére és ellenőrzésére. A projekt ütemezése szerint 2001 decemberében kerül a tender kiírásra (3 nyílt helyi tender és 1 egyszerűsített eljárású tender), a tevékenységek 2002 augusztusában indulnak meg, és 2003 decemberével zárulnak a projektek.

További eszközbeszerzések kivitelezhetőek a FVM 416 000 euró támogatása jóvoltából (75%), amelyhez a kedvezményezetteknek további 138 000 euró-t (25%) kell biztosítaniuk. A támogatás összege 50 000–200 000 euró közötti projektenként. Az eszközbeszerzésre rendelkezésre álló támogatást a Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Tanács határozata alapján lehet majd felhasználni.”

A projekttől várható eredmények négy termálfürdő szolgáltatásainak javulásában mutatkoznak meg:

- Ballószög: A költségvetésből 1,160 millió euró (0,828 millió euró Phare, 0,035 millió euró FVM és 0,297 millió euró helyi) a termálfürdő minden igényt kielégítő fejlesztése (fürdőépület, nagy és kis medence szaunával) valósul meg.
- Gyomaendrőd: A költségvetésből 0,279 millió euró (0,2 millió euró Phare, 0,008 millió euró FVM és 0,071 millió euró helyi) a fürdő épületének rekonstrukciója és ennek révén modernizált ülőmedencék létesítése történik.
- Mórahalom: A költségvetésből 0,781 millió euró (0,557 millió euró Phare, 0,024 millió euró FVM és 0,2 millió euró helyi) a fürdő épületének felújítása és kiterjesztése valósul meg.
- Szarvas: A költségvetésből 0,580 millió euró (0,415 millió euró Phare, 0,017 millió euró FVM és 0,148 millió euró helyi) orvosi központ kialakítása készül el a jelenlegi fürdő épületében.

Közel 16 milliárd forintos beruházással (6 milliárd Ft-os állami és Phare-támogatással, és 10 milliárd Ft-os önkormányzati régiós és megyei területfejlesztési támogatásokkal) 20 milliárdot meghaladó érték teremtődött ezekben az években, és 14 fürdőnk várja megújultan, egyre korszerűbb szolgáltatásokkal az egészségturista vendégeket. Elmaradt ugyanakkor a legtöbb esetben a környező infrastruktúra-fejlesztés és a szállás-fejlesztés.

Tehát a dr. Unk Jánosnéval közösen készített tanulmányunkban az évezred első tíz évére kalkulált 41–45 milliárd forintos fürdőfejlesztés első üteme pénzben teljesült. Ami hátra van, azt a 2007 és 2013 közötti években, ugyan más prioritások mentén (egészségipar- és szállásfejlesztés-marketing), de tovább kell folytatni, és akkor a dél-alföldi fürdők európai szinten fognak működni és helyállhatnak az egészségturizmus világméretű piacán.

A dél-alföldi régió (Termálklaszter) fürdőinek adatai (2006. március 1.)

Fürdő neve	Külteri terület (m ²)	Külteri medencék száma	Beltéri terület (m ²)	Beltéri medencék száma	Befogadó kapacitás		Belépők száma		Víz minősítése	Gyógyfürdő
					télen	nyáron	2000	2005		
Szeged, Anna Fürdő	410	–	5 577	8	250	250	124 971	77 362	GY	GYF
Szeged, Gyógy- és termálfürdő	–	–	2 953	4	1 807	1 807	***150 000	186 444	GY	GYF
Szeged, Ligetfürdő	16 500	6	**801	–	3 660	3 660	***110 000	122 054	GY	
Szeged, Partfürdő	117 000	4	–	–	976	3 095	***15 000	15 866	GY	
Szeged, Sziksósfürdő	360 000	2	–	–	–	800	***28 000	29 638	–	
Makó, Gyógyfürdő	13 000	5	2 500	**1	2 332	3 255	271 946	244 471	GY	GYF
Gyula, Várfürdő	85 000	7	10 000	3	2 000	8 000	742 690	743 228	GY	GYF
Kiskunhalas	20 000	3	1 150	3	1 941	6 785	100 000	100 000	GY	
Kecskemét, Élményfürdő	28 914	6	3 315	–	–	2 400	47 945	66 325	T	
Kecskemét, Fedett uszoda	15 183	6	3 200	2	296	536	201 089	182 466	GY	
Dévaványa	2 000	4	32,5	2	100	1 200	12 600	14 500	GY	
Szentes, Termálfürdő	–	1	**124	5	350	350	50 000	38 200	GY	GYF
Szentes, Strandfürdő	70 000	8	–	–	1 500	3 000	100 000	186 658	T	
Szarvas	500	–	200	6	300	300	13 871	38 033	GY	GYF
Orosháza-Gyopárosfürdő	100 000	8	2 145	12	3 257	8 659	117 000	162 600	GY	GYF
Lakitelek	40 000	6	300	–	–	1 386	96 337	56 355	T	
Kiskunmajsa	250 000	5	1 400	3	1 890	8 860	250 000	***367 000	GY	GYF
Tótkomlós	32 000	3	800	5	250	921	26 518	30 228	GY	
Ásotthalom	10 000	2	–	–	–	500	2 500	2 500	Á	
Battonya	7 500	4	–	–	–	1 500	5 700	8 500	T	
Békés	–	–	59	3	183	183	39 761	39 479	GY	
Békéscsaba	23 684	2		4	515	1 812	242 360	256 671	GY	

A dél-alföldi régió (Termálklasszter) fürdőinek adatai (2006. március 1.)
(Az előző táblázat folytatása)

Fürdő neve	Kültéri terület (m ²)	Kültéri medencék száma	Beltéri terület (m ²)	Beltéri medencék száma	Befogadó kapacitás		Belépők száma		Víz minősítése	Gyógyfürdő
					télien	nyáron	2000	2005		
Csongrád	17 130	4	800	4	372	600	66 435	68 602	GY	GYF
Dávod	80 000	4	–	–	–	500	25 000	25 000	GY	
Füzesgyarmat	2 541	3	544	1	236	3 368	65 000	63 500	GY	
Gyomaendrőd	27 000	4	368,5	4	1 260	3 789	80 000	115 000	GY	
Hódmező-vásárhely	75 000	6	9 138	3	1 890	3 840	161 000	190 000	GY	
Kalocsa	12 000	1	1 200	2	600	600	41 384	64 993	GY	
Kiskőrös	25 000	4	–	–	–	1 500	42 930	39 300	GY	
Kiskunfélegyháza	25 000	4	400	3	400	1 200	***75 000	***75 000	GY	
Kunszentmiklós	4000	3	–	–	–	350	13 645	13 766	GY	
Mezőberény	35 000	3	–	–	–	1 517	23 000	26 000	T	
Mezőkovácsháza	10 000	3	–	–	–	500	6 000	6 000		
Mórahalom	10 000	7	4 000	5	866	6 539	29 868	197 815	GY	GYF
Nagybaracska	5 000	3	–	–	–	400	10 000	9 500	GY	
Tiszaújváros, Tiszaparti Fürdő	40 000	6	2 500	2	500	2 500	40 000	120 000	GY	
Tiszaújváros, Kerekdomb	23 167	4	–	–	–	1 377	38 500	25 000	GY	
Összesen	1 552 529	138	53 507	85	27 731	87 339	3 105 117	4 167 655	*30	10

* Gyógyvizes fürdők száma a régióban

** Téli időszakban (októbertől áprilisig) a medence sátorral befedve

*** Becsült adat

Az előző felmérés adatait összevetve a fenti táblázattal, néhány eltérés van ugyan, de mégis jó összehasonlításra van mód (ugyan 36-36 fürdőről készült mindkét táblázat, de 1998-ban Mezőhegyes és Nagyszénás fürdői üzemeltek, Nagybanhegyes, valamint Székkutas és Kakasszék adatai is bekerültek, viszont nem adta meg a látogatók számát Szeged, és egyik felmérésben sem szerepelnek Kistelek és Ballószög fürdői). Ha a fenti táblázat adatait összevetjük az 1998-ban felmért adatokkal, akkor a látogatók számát illetően mintegy 850 ezres növekedést regisztrálhatunk. A földterület is jelentősen, 1000 hektárral gyarapodott,

nőtt a fedett területek aránya (53,5 ha), a medencék száma 154-ről 223-ra gyarapodott, melyből a kültéri medence 138, a beltéri 85. A 69 új medencéből kétharmad-egy harmad arányban fedett térben létesültek medencék. A téli kapacitás megduplázódott (14 ezerrel 28 ezerre), a nyári kapacitás a szándékok szerint csekély mértékben (70 ezerrel 87 ezerre) nőtt. A gyógyfürdők száma 5-ről 10-re emelkedett, ma az ország 55 gyógyfürdőjéből 10 van a régióban.

A vizek minősítésének változásai 1990 és 2005 között

	1990	2005
Gyógyvizek	18	30
Ásványi vizek	10	2
Gyógyiszapok	1	1
Termális vizek	8	5
Palckozott ivóvizek	3	4

A táblázatból látható, hogy szinte megkétszereződött a gyógyvíz minősítésű kutak száma, ami egyrészt a fejlesztéseknek köszönhető, másrészt a vízforgatás követelményének. A fürdőket tápláló kutak száma alig változott: 53-ról 58-ra nőtt.

Az egészségturizmus országos és regionális marketingje

A Magyar Turizmus Rt. által 2001 őszén kiírt közbeszerzési eljárás célja az volt, hogy a kiválasztott tanácsadó közreműködésével a Magyar Turizmus Rt. számára megfogalmazza az *egészségturizmus nemzeti szintű marketingkonceptióját*. E cél elérése érdekében a projekt, a Magyar Turizmus Rt. Piac- és Hatékonyság-elemzési Igazgatóságának, Egészségturisztikai Igodájának, illetve a Gazdasági Minisztérium Turisztikai Helyettes Államtitkárságának képviselőivel történt egyeztetések eredményeképpen, a következő fő részekből állt:

- a kutatás kereteinek, azaz az egészségturizmus alkotóelemeinek definiálása, valamint a kutatás nemzetközi részében bevonásra kerülő országok kiválasztása;
- az egészségturizmus keresletének elemzése elsődleges és másodlagos módszerekkel belföldön és külföldön;
- az egészségturisztikai kínálat vizsgálata elsődleges és másodlagos módszerekkel belföldön és külföldön;
- az egészségturizmusra jellemző elosztási csatornák elemzése belföldön és külföldön;

A régió gazdag folyóvízi adottságaira, gazdag természeti értékeire, egyedi település-szerkezetére épülő rekreációs célú aktív turizmus fejlesztése. Az eltelt években elkészült a „Kecskemét és Kistérsége Turizmusfejlesztési Programja” és Csongrád megye idegenforgalmi koncepciója, Békés megye turisztikai fejlesztésének programja. A régió megyei megfogalmazták az NFT II. idejére vonatkozó turizmusfejlesztési terveiket. A Magyar Turisztikai Hivatal támogatásával 2006 márciusában a DARIB elkészítette a régió turizmusfejlesztési programjainak összehangolását a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiával.

Az NFT II. készülő regionális tervében a vezérfonal, a fő cél: „A dél-alföldi régió fő célkitűzése az lehet, hogy a magyarországi régiók viszonylatában bekövetkezett lemaradását csökkentse, megakadályozza a további leszakadást, elszegényedést. Ezért törekedni kell a területi különbségek csökkentésére, meg kell állítani a területi különbségek további növekedését, vissza kell fordítani a folyamatot.”

A dél-alföldi régió földrajzi jellemzői, sajátosságai

A régió az ország délkeleti és déli területén, a Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye által lefedett területen helyezkedik el, az ország legnagyobb kiterjedésű térsége. A régió területe 18 339 km², az ország összterületének 19,7%-a, az ország lakosságának 13,4%-a él itt, a népsűrűség 74 fő/km². A régió földterületének nagy része alkalmas mezőgazdasági hasznosításra, területének 71%-a mezőgazdasági terület. A régióban három nemzeti park működik (Körös–Maros, Kiskunsági és Duna–Dráva), ezek területe az országban lévő összes nemzeti park területének 21%-át adja; a tájvédelmi körzetek 8, a természetvédelmi területek 13%-a a régióban található. Hosszabb idősort vizsgálva és a dél-alföldi régió relatív helyzetét a hét magyar régióhoz viszonyítva megállapíthatjuk, hogy az egy főre jutó GDP-t tekintve 1995-től 2002-ig a dél-alföldi régió az országos átlag 83%-áról (1995) annak 69%-ára (2002) esett vissza. Mindez azt jelenti, hogy a dél-alföldi régió relatív helyzete romlott az ország többi régiójához képest.

A régió jövőképében a közös érdekeken alapuló együttműködési hálózatok kialakításával, a természeti értékek és a határ menti helyzetből adódó előnyök tudatos kihasználásával megalapozza a szilárd, versenyképes gazdaság alapjait, és mindehhez színvonalas életkörnyezetet és életlehetőségek biztosítását fogalmazták meg.

A régió SWOT analízise:

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> – Erős K+F kapacitás (biotechnológia, élettudományok) – Sokszínű, magas szintű felsőoktatási potenciál – Erős feldolgozóipari tradíciók – Változatos termelési lehetőségeket nyújtó mezőgazdaság – Kedvező turisztikai adottságok – Kecskemét–Szeged fejlett infrastrukturális tengely – Logisztikai szempontból kedvező földrajzi helyzet – Kedvező természeti adottságok (folyók, éghajlat, termőföldek) – Alternatív energiaforrások – Épített és kulturális örökség 	<ul style="list-style-type: none"> – EU-s és országos viszonylatban is alacsony egy főre jutó GDP értékek – Kedvezőtlen demográfiai és migrációs folyamatok – Rossz és hiányos infrastruktúra – Különösen a versenyszférára jellemző alacsony gazdasági aktivitás – Területenként kiemelkedően alacsony jövedelemtermelő képesség, alacsony nettó átlagkereset – Lassú gazdasági növekedés – Nagyvállalatok regionális jelenlétének hiánya – Beruházások alacsony aránya – Mezőgazdasághoz kapcsolódó feldolgozóipar hiánya – Korszerűtlen mezőgazdasági termelőeszközök és termékstruktúra – Innovációs- és tudástranszfer hiánya – Hálózatosodás (klaszteresedés) alacsony szintje – Kedvezőtlen környezeti hatások (árviz, belvíz, aszályok) – Rossz egészségi, mentális és pszichés állapotban, szenvedélybetegségben élők magas aránya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> – 2007. és 2013. között megjelenő gazdaságfejlesztő és munkahelyteremtő források – Tudásipar megtelepülése – Innovatív KKV-k létrejötte – Civil szféra erősödő szerepvállalása – Nagyszabású infrastruktúra-fejlesztések (autópálya, vasút további villamosítása) – Külföldi tőke jelenlétének erősödése – EU külső határ funkció – Gyógy- és aktív turizmus felvirágzása – Alternatív energia alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> – Munkaerő-piaci tendenciák romlása – Szociális ellátásra szorulóknak számának növekedése – Mezőgazdaságból élők gazdasági ellehetetlenülése – Pályázati lehetőségek kihasználatlansága – Határon túli gazdasági centrumok erősödése – Kutatási eredmények kutatói hasznosítását nem eléggé támogató jogszabályi és pénzügyi környezet – Szellemi tőke belföldi és külföldre irányuló elvándorlása – Gazdasági szerkezetváltás és felzárkózás elmaradása – Képzési irányok és a piaci igények diszharmoniója – Korszerűtlen, kevésbé hatékony, környezetszennyező beruházások, technológiák behozatala – Olcsó, rossz minőségű külföldi termékek piacromboló hatása

A régiómóttó az NFT II. regionális tervében: **TUDÁS és EGÉSZSÉG**. A megfelelően fókuszált, helyi adottságokra épülő fejlesztési stratégia a régió fejlesztési pólusát és regionális társközpontjait (Szeged, valamint Kecskemét és Közép-Békési Centrum), a karakterisztikus potenciállal rendelkező területeket (policentrikus városhálózatok), valamint a külső és belső perifériákat tekinteti elsődleges célterületeinek.

A régió közelítése a potenciális (fejlett és feltörekvő) piacokhoz

Régióközpont fejlesztése (javasolt központi program):

Konferenciaturizmus feltételeinek megteremtése, kongresszusi központ: Szeged (kongresszusi alközpont lehet Kecskemét, Gyula, Szentes).

A régió belüli fejlődési pólusok infrastrukturális fejlesztése:

A gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése: M9, M43, M44, a repülőterek fejlesztése (Szeged, Békéscsaba). Nemzetközi elérhetőséget biztosító vasúti és vízi közlekedési ágak infrastrukturális fejlesztése (vasútkorszerűsítés, a Duna, Tisza hajózhatóságának fejlesztése, kikötő építés és rekonstrukció).

Info-kommunikációs hálózatok fejlesztése, a hálózatokhoz való hozzáférés lehetőségének javítása és a városközpontok rehabilitációja.

Határmenti adottságok kihasználása:

Gazdasági, turisztikai, kereskedelmi, kulturális együttműködési hálózatok kiépítése, a meglévők erősítése (pl. Dél-alföldi Termálklaszter).

Gazdasági szerkezetváltás

Élelmiszeripar versenyelőnyének megerősítése az egészséges élelmiszer előállítás biztosításának támogatásával (öko termékek előállítása, ezek garantálása, védjegy megszerzés, marketing)

Agrárgazdaság szerkezeti átalakítása során a bio-termékek termelési feltételeinek megteremtése, biztosítása, valamint a gyógy- és fűszernövények termelésének ösztönzése.

Modern üzleti szolgáltatások és info-kommunikációs háttérük kialakítása.

Az üzleti szolgáltatások humán erőforrás háttérének megerősítése, külön tekintettel az oktatási intézmények informatikai és idegen nyelvi képzéseire, valamint a vállalkozási ismeretek oktatására.

Egészségipar fejlesztése

- Gyógyvizek egészségi hatásának kutatása, minősítése, az eredmények nemzetközi publikációja, marketing tevékenység.
- Bio- és egészségipari kutatások alkalmazása: a kutatási bázis erősítése (balneológia).
- Gyógyfürdőkhoz kapcsolódó gyógyászati, rehabilitációs és fitnesz központok kialakítása, fejlesztése.
- Exkluzív igényeket biztosító szállásférőhelyek, gyógyszállók kialakítása, ehhez kapcsolódóan „szociális szolgáltató régió” kialakítása.

- Fürdők, illetve szolgáltatásaik fejlesztése.
- Wellness turizmus fejlesztése, szabadidő központok, illetve a tömegsport céljait szolgáló létesítmények létrehozása, a meglévők felújítása, modernizálása.
- Aktív turizmushoz kapcsolódó feltételrendszer fejlesztése (lovak-, kerékpáros-, víziturizmus, természetjárás, ökoturizmus, vidék-turizmus).
- Egészségturizmushoz kapcsolódó képzések (közép- és felsőfokú), beleértve a nyelvi, kommunikációs és szakmai képzéseket is.
- Marketing eszközök támogatása.
- Üzleti alapú gyógyászati szolgáltatások fejlesztése (infrastruktúra, technika stb.).

Vidékefejlesztés és felzárkóztatás

Élhető környezet kialakítása során a Vásárhelyi Terv továbbfejlesztett változatának megvalósítása. A természeti értékek védelme, fenntartható hasznosítása, tájrehabilitáció, a vizes élőhelyek kiemelt védelme, valamint a holtágak rehabilitációja. Regionális, helyi identitás erősítése terén a kulturális értékek védelme, népi hagyományok, az önismeret erősítése. Történelmi városközpontok rehabilitációja, a karakterisztikus jellegű épített környezet megőrzése, valamint a kastélyok, kúriák állagmegóvása, hasznosítása. A vidéki és az aktív turizmus feltételeinek kialakítása. A szociális helyzet javítása, és az egészséges életmód tudatosítása.

Megújuló energiák hasznosítása

A régió belüli energiafelhasználás szerkezetének javítása, a megújuló energiák (geotermikus, nap, biomassza) hasznosítása.

Kiemelt (kormány szinten támogatott) projektek

- Homokhátság komplex fejlesztési programja.
- Duna komplex fejlesztési programja.
- Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése (Komplex Tisza program).
- Körösök komplex fejlesztési programja.
- Határmenti együttműködés elősegítése (Interreg III/A program).

A készülő regionális tervben a turisztikai fejlesztések részletezése

- *Egészségturisztikához (termál és gyógyvizekhez) kapcsolódó szálláshelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése.* A tevékenység célja egészségturisztikához kapcsolódó új szállodák, panziók létesítése, illetve a meglévők minőségi fejlesztése. A minőségi fejlesztés határozott irányba való megvalósítása, gyógyszálló,

nappali kórház, wellness-panziók, illetve a meglévők minőségének legalább egy csillaggal való emelése, szolgáltatásaik bővítése. Az egészségturizmus hatékonyságának biztosításához az ellátórendszer és a turisztikai szolgáltatók közötti szoros együttműködés kiépítése.

- *Vonzerőkhöz kapcsolódóan a szálláshelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése.* A tevékenység célja a meglévő kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése és új férőhelyek teremtése. Meglévő szálláshelyek kapacitásnövelése és minőségének fejlesztése, a szállásokon kínált szolgáltatások (pl. szabadidő, konferencia létesítmények, kerékpárkölcsonzés, családbarát szolgáltatások) bővítése (turisztikai marketing tevékenységek, e-turisztikai szolgáltatások kialakítása, regionális programokkal való összehangolás, szakmai továbbképzéseken való részvétel).
- *Aktív turizmus infrastrukturális és ahhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése.* Lovas-, kerékpáros-, vízi- és vadászturizmus, természetjárás. A tevékenység célja a lovas turisztikai szolgáltatások színvonalának emelése, lovaglási lehetőségek fejlesztése, lovastúra útvonalak kiépítése, a kerékpáros útvonalak kiépítése a Duna, Tisza, Körös mentén, valamint a nemzeti parkok területén. Komplex hajózási szolgáltatásokat kínáló kikötő-hálózat megteremtése, infrastruktúra-fejlesztés, szolgáltató létesítmények és egységek fejlesztése a vitorlás-, illetve motorcsónak-kikötőkben. Különböző turisztikai termékek (vízi-, kerékpáros- és gyalogos-) összekapcsolása. Környezetkímélő turisztikai megoldások alkalmazása szolgáltató helyek és kiszolgáló infrastruktúra kialakításával a természeti értékek mellett. A Dél-Alföld gazdag vadállományára alapozva a vadászturizmus népszerűsítése, szolgáltatásainak összehangolása a turisztikai szolgáltatás elemeivel.
- *Helyi és Regionális Desztináció Menedzsment szervezetek fejlesztése* (turisztikai célú projektek fejlesztése és tevékenységek koordinációja), a desztinációk menedzselésével összefüggésben.
- *Klaszter menedzsmentszerű tevékenységek.* A tevékenység célja a turisztikai vállalkozások, nonprofit intézmények együttműködésének kialakítása, komplex klaszterek kialakítása (egészség-wellness-termál), ami már működik a Termálklaszter, valamint az öko-, vízi-, kerékpáros- és lovasturizmus, valamint természetjáró területeken. Turisztika informatikai fejlesztése, regionális programok összehangolása, továbbképzési rendszerek kialakítása, regionális, térségi turisztikai marketing tevékenységek folytatása.

Szeged, mint kiemelt fejlesztési pólus a Biopolisz programra épít

A Szegedi Tudományegyetem a Szeged városi tudásközpont szerepének erősítésére Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzatával, a Magyar Tudományos

Akadémia Szegedi Biológiai Központjával és a Duna–Tisza Regionális Fejlesztési Rt.-vel közösen BIOPOLISZ Szegedi Innovációs Szolgáltató Központ Kft. néven élettudományi konzorciumot hozott létre 2003-ban. A konzorcium tevékenysége az oktatási, kutatási, innovációs tevékenységek, beruházások, infrastrukturális fejlesztések koordinálására, a csúcstechnológiára épülő bioipar megalapozására, az alkalmazott kutatás-fejlesztés közös szervezeti keretének megteremtésére irányul. A párhuzamosan létrehozott „Szeged 2015” Tanácsban Szeged Város polgármestere elnöklésével, a Szegedi Tudományegyetem és a MTA Szegedi Biológiai Központ alelnöklésével jött létre a város szakmai, társadalmi szervezeteit és intézményeit egyesítő fórum a Szeged BIOPOLISZ koncepció kimunkálására.

A formálódó programból idézünk:

„Szeged történetében két olyan „nagyberuházás” volt, melyek hosszútávon meghatározták a város társadalmi-gazdasági fejlődését.

Az 1879-es árvízvet követő újjáépítés során alakították ki azt a sugárutas-körgyűrűs úthálózatot, amely a mai napig élhetővé teszi Szegedet, és kitűnően továbbfejleszthető.

A Trianon utáni nehéz időkhöz alapított Szegedi Tudományegyetem valóra váltotta a klebelsbergi álmot és mára Közép-Kelet Európa egyik legjobb egyetemévé vált.

A II. Nemzeti Fejlesztési Terv kapcsán ismét lehetőség nyílik a város fejlődését hosszútávon meghatározni. A szegediek előtt vannak pozitív, követendő példák; a tervezés és döntéshozatal mércéi adóttak.

Napjainkban Szeged gazdasága elmarad a várakozásoktól. Bár a feldolgozóiparnak Szegeden nagy hagyományai voltak, de mára bizonyossá vált, hogy a jövőt nem a feldolgozóipar jelenti. A dél-alföldi régió az egy főre jutó GDP-t tekintve az országos átlagtól egyre inkább elmarad, és a 254 EU-régió közül a 242. helyen áll, de a regionális versenyképesség mutatóinak többségében is az országos rangsor utolsó harmadában helyezkedik el. Fogynak a lakosság, alig csökken a munkanélküliség, és hazánkban itt a legmagasabb a 100 000 lakosra vetített halálozás.”

Szeged egyetlen területen kiemelkedő, és ez az emberi tudás, ennél fogva Szeged kitörési pontja a tudásipar. Az Egyetemen és a szegedi kutatóintézetekben 2000 kutató dolgozik, háromnegyed részük az élettudományok, azon belül 40%-uk az orvos- és gyógyszerészeti tudományok terén. A gazdaság fellendülését és Szeged jövőjét a BIOPOLISZ program keretében az egészségipar, a környezetvédelmi biotechnológia és az agrár-bioinnovációs biotechnológia jelenti.

A program kitér a gyógy-és egészségturizmus fejlesztésére is:

„Az Alföldön több kiváló minőségű gyógy-és termálvízforrás lelhető fel, Szegeden és környékén nevezetesen, tradicionális fürdőhelyek találhatók. A gyógyfürdők területén egyre

több szakrendelés kezd működni és bővíti a különböző gyógyulást segítő szolgáltatások (gyógytorna, masszázs stb.) palettáját, de a lehetőségek még messze nincsenek kihasználva. Új egészségipari centrum épül – amely az egészségipari és gyógyszerkutatásunk alapintézménye lesz –, együtt egy új 2000 ágyas klinikával.”

A 64 milliárd forintos projekt 20 milliárdot a Regionális Operatív Programból kíván felhasználni, a többi pénzt központi ROP-októl reméli. A projekt jól képezi le a „Tudás és Egészség” mottót, kitér a régióra gyakorolt hatásokra (synergia), sikere azon is múlhat, hogy meg tudja-e nyerni a régió többi szereplőit, a megyéket a kistérségeket, a régió nagyobb városait, tehát, hogy a mozdony (Szeged) maga után húzza-e a szerelvényt, vagy annak egy jelentős része leszakad.

Körös Komplex Fejlesztési Program

A Körösök vidékére vonatkozó komplex fejlesztési elképzelések koncepcionális dokumentumát a Békés Megyei Önkormányzati Hivatal, a DARFT Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht. készítette el. Igazából a teljes Békés megye fejlesztési programja lenne, de Orosháza és térsége egészen a déli országhatárig kimaradni látszik belőle. Ez a tervezési alapidokumentum adja meg a térségi operatív programozási fázis kereteit, amelyben a komplex turisztikai vertikum kialakítása prioritást élvez. Azok a fejlesztések támogathatók, amelyek komplex turisztikai szolgáltatást biztosítanak, ezzel is növelve a vendégéjszakák számát, valamint a turistaköltségek összegét.

A Körös-völgy fejlődésének egyik alapvető kitörési pontja a természeti értékekre alapozott, környezettudatos fenntartható turizmusfejlesztés, amely nemzetközi viszonylatban is fizetőképés keresletre támaszkodhat. Az Észak- és Dél-Alföld a Körös-völgygel közösen kialakítandó turisztikai hálózatának elemeit alkotják a világörökségi elemek fejlesztése, a gyógy-, termál- és egészségturizmus.

Az egészségturisztikai fejlesztés tartalma:

- Turisztikai programcsomagok kialakítása, komplex, rekreációs turisztikai termékek kifejlesztése.
- Termál- és gyógyfürdők korszerűsítése, infrastruktúrájának fejlesztése (pl. vízforgató rendszerek, zöldövezet, közterület).
- Kiegészítő szolgáltatások kialakítása.
- Minőségi fogadóbázis kialakítása, fogadókapacitás növelése.
- Egészségturizmushoz kapcsolódó szálláshelyek bővítése.
- Wellness- és rekreációs turizmus feltételrendszerének kiszélesítése kasszaturizmussal történő összekapcsolás révén.
- Körös-völgyi egészségturisztikai marketing.

A dél-alföldi régió egészségturizmusának fejlesztése 2007 és 2013 között a Termáلكlaszter terveiben

Az előzőekben azért idéztük részletesen a régió (a megyék és a kistérségek) terveit, mert a klaszter számára ez lesz az a mozgástér, melyet a régiós ROP, esetleg egy-két központi ROP (egészségügy, vidékfejlesztés) lehetővé tesz.

A magas nemzetközi potenciállal rendelkező gyógyfürdők fejlesztése

A „zászlóshajónak” és a kísérőhajóknak tekinthető fürdőtelepülések (Gyula nemzetközi gyógyhely, Orosháza, Szeged és Kiskunmajsza nemzetközi jelentőségű fürdőhelyek) átgondolt fejlesztése döntő lehet a jövőt illetően.

A régió termálturisztikai kínálatát az országos és nemzetközi piacon elsősorban a négy jelenleg is meghatározó fürdő fogja képviselni. Az érintett fürdők számottevő gyógyászati szolgáltatással rendelkeznek ma is, vendégeik egy része nyugat-európai országokból érkezik. *Kínálatuknál, egyedi jellegüknél és ismertségüknél fogva nemzetközi ismertségük megfelelő marketinggel növelhető.* Közép- és hosszabb távon ezek a fürdők határozzák meg a régió, mint termálturisztikai célpont rangját és arculatát. Működésükkel nagy vendégforgalmat generálnak, fejlesztésük tehát kiemelt feladat.

Általános cél a régió vezető fürdővel rendelkező településeinek nemzetközi összehasonlításban is magas színvonalú fejlesztése. Gyula nemzetközi jelentőségű gyógyhellyé fejlesztése a fő cél.

A fenti három fürdő kiemelt, és tudatos termékfejlesztése során a következőkre kell figyelemmel lenni:

- A fürdők fizikai megjelenésére, technikai-infrastrukturális helyzetére.
- A fürdőt körülvevő település arculatára.
- A szolgáltatáspaletta (gyógyászat, wellness) fejlesztését, annak összetételében a termálvízre alapozott gyógyászati tevékenységek dominanciáját biztosítani a négy fürdővárosban.
- Gyulán a Várfürdő „tehermentesítését” célzó intézkedésekre, az Almássy-kastély hasznosítására, színvonalas szállásfejlesztésre, új gyógyító- és rehabilitációs intézmény létrehozására.
- Szegeden a téli fürdőzési kapacitás növelésére, új gyógyszálló megépítésére. Egészségturisztikai Témapark létrehozása Újszegeden.
- Kiskunmajsán a gyógyászati részleg felújítására, vagy gyógyszálló építésére, a gyermekeknek szóló kínálat növelésére, a vendéglátó szolgáltatások színvonalának emelésére szükséges forrást találni.

- *Orosházán* a szállás férőhelyek fejlesztésére, a környezet megóvására és komplex kínálat létrehozására kell törekedni.

Mindezek eredményeként kialakulnak azok a termékek, és azok a gyógytér-ségek is, amelyek a régió hosszú távú fejlesztésében kitüntetett szerephez jutnak, a térség marketingkommunikációjában meghatározó helyet foglalnak el, tehát a régió egészségturisztikai arculatát meghatározzák.

A termékfejlesztés során az alábbi szempontokra kell figyelmet fordítani:

- *Célcsoportok szerinti termékfejlesztés:* a vendégek nagy része a nemzetközi piacról érkezik, a harmadik generáció tagja, másodsorban a harmadik generációs belföldiek, akik a termálvízben keresik a testi megújulást, a szellemi frissesség visszanyerését, továbbá olyanok, akik a társadalombiztosításon keresztül veszik igénybe az egészségügyi gyógyító szolgáltatásokat.
- *Piaci pozicionálás:*
 - A régió e négy fürdője az, amely alkalmas a magas színvonalú gyógyellátás és a nagy vendégforgalom összeegyeztetésére.
 - Az orvosi ellátás színvonala a legmagasabb igényeknek kell, hogy megfeleljen.
 - Az egészségmegőrző turisztikai szolgáltatások jelentőségének erősödése elengedhetetlen, de háttérben kell hogy maradjon a hagyományos termálvízhez kapcsolódó gyógyellátáshoz (fizio- és balneoterápia) képest.
- *Fenntarthatóság biztosítása:*

Környezeti szempontok: a fürdők nagy vendégforgalma jelentős és koncentrált szennyezésforrás, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani:

 - a medencék vizének humán-higiéniai tulajdonságaira;
 - a gyógyvíz terhelésének korlátozására;
 - a fürdőkből távozó hulladékvíz minőségére és az elhelyezés környezetkárosító hatásainak mérséklésére;
 - a keletkező kommunális hulladék kezelésére (szennyvíz, szemet, különös tekintettel a „szétszórt” hulladékok esztétikai romboló hatására);
 - a hévizek energiataralmának hasznosítására fűtési vagy energiatermelési célra;
 - a fürdők környezetében a közúti forgalom kezelésére, a zaj- és porátalomra figyelemmel;
 - a mélységi termálvíz-bázisok védelmére a fürdők üzemeltetése kapcsán.

Társadalmi szempontok: A fürdőfejlesztések megvalósítása során a *településszerkezet megőrzése* roppant fontos feladat, amire már most is intő jelek sora figyelmeztet. Szigorúan elő kell írni azt, hogy milyen szabályok határozzák meg az ingatlanfejlesztést a négy településen és vonzáskörzetükben. A szabályozás megsértőitől következetesen követelniük kell az illetékes hatóságoknak az eredeti állapot visszaállítását. A településeken jelentkező nagy vendégforgalom kezelésére a településrendezési tervekben kell megoldásokat találni. A fürdőkön belül keletkező zsúfoltság kezelése a fürdővezetés feladata. A fenntartható fejlesztés „őrei” a gyógyhelyi/fürdőhelyi igazgatóságok lehetnének.

Projekt-kiválasztási kritériumok

- A pozicionálásnak megfelelően szükséges a fejlesztéseket támogatni.
- *Finanszírozhatóság:* Gyula és a további három település a régió termálturizmusának fejlesztésében abszolút prioritást élvezzenek. Fejlesztésük nem csupán regionális, de országos érdek is legyen.
- *Költségek:* a projektek kiválasztásánál nem a költségek, hanem az ár/érték arány és a megtérülés, valamint a beruházás megvalósításának időhorizontja a döntő.
- *Ütemezés:* a fejlesztések végrehajtása fejeződjön be 2010-ig.
- *Komplexitás:* A fejlesztési elképzeléseknek illeszkedniük kell a régió komplex turisztikai elképzeléseihez, cél a termálturizmus és a régióra jellemző egyéb turisztikai termékek (aktív, kulturális turizmus, konferenciaturizmus) közötti kapcsolatok létrehozása (Alföld Spa).
- *Kivitelezés:* figyelmet kell fordítani a fürdőkkel szemben támasztott környezeti elvárásoknak való megfelelésre és a pozitív társadalmi hatások maximalizálására (helyi és térségi munkahelyteremtő hatás).
- *Szakmai előkészítés:* egyeztetéseken és felkészítő képzéseken való részvétel.
- *Egyediség:* a régió termálturisztikai arculata, az „Alföld Spa” alapján az egyes fürdőkre meghatározott egyéni profilokkal összhangban legyenek a fejlesztési tervek.

Románia és Szerbia-Montenegró magyar határ közelében lévő termálfürdőivel is számolni kell a tervezés folyamatában

Tekintsünk most egy pillanatra határainkon túlra. A romániai Bihar és Arad megyékben két jelentős fürdőközpont található, és Menyháza kiépülése is várható. Ezek konkurenciát jelentenek-e a Békés, valamint a Csongrád megyei gyógyfürdők számára? *Buzias* (Buziásfürdő) Nyugat-Romániában, valamikor a Monarchia egyik jelentős ivókúra gyógyhelye volt. A Temesvár közelében található gyógyhely ásványvizeit szív és érrendszeri megbetegedések, vérnyomás-

problémák, idegbántalmak, emésztési zavarok, máj- és epebántalmak, valamint a stresszel járó megbetegedések kezelésére javasolják. A környéken található 1-2 csillagos szállodákban történik a vendégek elszállásolása. A fürdő területén sportolásra is lehetőség nyílik, valamint megtekinthető a Balneológiai és Ásvány Múzeum. A nagymúltú *Baile Felix* (Félicsfürdő) Nagyváradtól néhány kilométerre, erdővel borított, dombos területen található. 20–48 °C-os termál- és ásványvizeit, a termálishapot gyulladásszerű reumás megbetegedések, nőgyógyászati panaszok, emésztéssel és tápanyag-feldolgozással összefüggő belgyógyászati betegségek orvoslására javasolják. A vendégek elhelyezése 1-3 csillagos, étteremmel és gyógyászati részleggel felszerelt szállodákban történik.

Mindkét említett fürdőközpont nagy fürdőkultúrával, hagyományokkal rendelkezik és jelentős a turisztikai infrastruktúra kiépítettségük, még ha ez nem is a kornak megfelelő színvonalú. Menyházán is jelentős fejlesztésekre van szükség, bár egy-két szállodában komoly beruházások történtek. Az Európai Unió csatlakozására való felkészítés jegyében nagyszabású fejlesztésekre készenlnek, felhasználva a Dél-alföldi Termálklaszter tapasztalatait is.

Szolgáltatások tekintetében Gyula, Gyopáros, Makó, Szeged, valamint Buziásfürdő és Félicsfürdő között eltérések és azonosságok egyaránt találhatók. Félicsfürdőn elsősorban a reumatikus bántalmak, az emésztési panaszok orvoslása kiemelkedő, míg a Csongrád és Békés megyei gyógyfürdőkben többnyire mozgásszervi bántalmak, nőgyógyászati problémák, szív és érrendszeri megbetegedések kezelésére, valamint baleseti utókezelésre alkalmasak a gyógyvizek. Félicsfürdő esetében több átfedést láthatunk Gyulával és Gyopárosfürdővel a szolgáltatások terén, mint Buziásfürdőnél. Buziásfürdő nem tekinthető versenytársnak ebből a szempontból, hiszen a Monarchia idején is elsősorban ivókúra hely volt. Igen értékes történelmi atmoszférájú gyógyhely lehet, de jelen állapotában külföldi vendégek fogadására nem igazán alkalmas. Menyháza inkább klimatikus üdülőhely, remek természeti adottságokkal, alacsony hőmérsékletű termálvízzel, jól bekapcsolható egy határon átnyúló egészségturisztikai (termál) út részeként. Az együttműködés kialakításával komplexebb szolgáltatások nyújtására lenne lehetőség a romániai és a vajdasági fürdőkben egyaránt. Félicsfürdő a jelenlegi és fejlesztés alatt álló szolgáltatásait tekintve versenytársa lehet Gyulának, de inkább Debrecennek és Hajdúszoboszlónak, azonban a földrajzi távolság miatt vendégkörük jelentősen eltér egymástól. Érdekes lenne még Herkulesfürdőt is, mint a Monarchia talán legkedveltebb délvidéki gyógyhelyét is szerepeltetni a programban, még ha a távolsággal számolni kell, akkor is. A Vajdaság fürdői elsősorban Szeged, Mórahalom, Makó, esetleg Dávod számára jelenthetnek konkurenciát, ha a 150 éves Palics fürdőhelyen komoly fejlesztések indulnak be, illetve a szépen fejlődő és komoly

gyógyászattal bíró magyar kanizsai fürdő a külföldi piacokon megfelelő marketinggel jelenik meg. Az együttműködés keretében, már ebben az évben megkezdődik egy a három ország határ menti területeit érintő termálkörút kifejlesztése. Az egészségturisztikai attrakció útvonal várhatóan Gyula–Orosháza (Gyopáros)–Szeged–Mórahalom–Palics (Szabadka)–Magyar kanizsa–Arad–Menyháza útvonalon haladna és Szegeden érne véget.

A dél-alföldi gyógy- és termálfürdőkhez kapcsolódó szálláshelyfejlesztések

Helyszínek

- *Bács-Kiskun megyében:* Kecskemét, Tiszakécske, Kiskunmajsa, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas
- *Békés megyében:* Gyula, Orosháza, Tótkomlós, Szarvas, Gyomaendrőd
- *Csongrád megyében:* Szeged, Újszentiván, Makó, Mórahalom, Csongrád, Szentes

A Termálklaszter által támogatott projektek leírása

A fent jelzett fürdőtelepüléseken 2000 és 2005 között jelentős fürdőfejlesztések történtek, de ezen fejlesztésekhez nem kapcsolódtak szálláshelyek és környező infrastruktúra fejlesztések, emiatt a beruházások megtérülése sem lehet olyan hatékony, mint ahogyan elváránk. Az 5 éves múltta visszatekintő Fürdőegyesület klaszterre szerveződött, beszerelve az építő, szolgáltató és gyógyító tevékenységet végző cégeket a régióból. A három megyei közgyűlés erkölsileg és anyagilag is támogatja a klaszter tevékenységét. A Regionális Területfejlesztési Tanács és a RIB támogatja a klaszter fokozódó szerepvállalását az uniós projektek előkészítésében és lebonyolításában. Előzetes tanácskozások folytak már 2004-ben a klaszter, az érintett megyék, a Gyáripárosok Országos Szövetsége és a Szállodaszövetség régiós tagozata között a szállásférőhelyek fejlesztéséről, amely nemcsak szállodák, panziók és kempingek létesítését jelentené, hanem a meglévők minőségi fejlesztését is. A minőségi fejlesztést határozott irányokban, egyedi kínálatokban gondoljuk, úgymint gyógyszálló, nap-pali kórház, wellness panziók és kempingek építését, illetve a meglévő minőséget 1-2 csillaggal meghaladó korszerűsítések és a szolgáltatások bővítése.

Elkezdődött Gyopárosfürdőn a Kodolányi János Főiskola területén diák- és ifjúsági szálláshelyek kialakítása (tanszálló), a fürdő szomszédságában pedig egy minimum 150 férőhelyes gyógyszálló építését tervezik. A település önkormányzata pályázatot nyert a fürdő közelében lévő kemping korszerűsíté-

tésére, és új faházak létesítésére, de a megvalósítás ideje egyelőre bizonytalan. Új szálloda épül Gyulán a Várkörúton, és két panzió is megnyílt ugyanott.

Szegeden, az újszegedi üdülőövezetben található Forrás Hotelt zárt folyosóval kötötték össze a szomszédos termálfürdővel és gyógyszállóvá minősítették. Kisteleken panzió és egy kisebb termálfürdő épült. Makón szépen felújították a Korona szállót.

Mórahalmon 2003 októberében nyílt a fürdő szomszédságában található Termál Panzió, amely 19 szobával várja a vendégeket. Füzesgyarmaton 2004 őszén nyitott a fürdő közvetlen szomszédságában a Castrum lánchoz tartozó kemping, amelynek területén 110, árammal és vízcsatlakozási lehetőséggel ellátott parcella található. A Gara Hotelban térségi Gyógyászati Központ kezdte meg üzemelését 2005-ben.

A kecskeméti Aranyhomok Hotel 2004. augusztus 1-jén nyitotta meg legújabb szolgáltatását, egy 420 m²-es alapterületű wellness-központot. Szarvason az új fürdő mellett, a Liget Fürdő és Kemping, valamint az Aranyszarvas Panzió javítja az ellátást.

További szállásfejlesztések fürdőtelepenként

Bács-Kiskun megyében:

- *Kecskeméten* a Széktói fürdő közvetlen szomszédságában egy 160 szobás (320 férőhely) gyógyszálló megépítése, és/vagy a Szauna Hotel korszerűsítése, bővítése wellness irányban.
- *Tiszaekésken* a Tiszaparti termálfürdőhöz közvetlenül kapcsolódó wellness-panzió megépítése (18 szoba, 50 férőhely).
- *Kiskunmajsán* gyógyszálló építése (150 szoba, 300 férőhely).
- *Kiskunfélegyházán* a kórházi rekonstrukcióval együtt a gyógyfürdő és a kórház közvetlen szomszédságában gyógyszálló megépítése (100 szoba, 200 férőhely).
- *Kiskunhalason* a fürdővel közvetlenül határos kemping fejlesztése.

Békés megyében:

- *Gyulán*: A Várfürdő közvetlen szomszédságában lévő Almássy-kastély és az attól kb 50 m-re lévő üres telek együttes hasznosítása egy 200 szobás gyógyszálló és az azt kiszolgáló exkluzív igényeknek is megfelelő kezelő helyek, pihenő helyek, látogatóközpont létrehozása. A Kórház által készített projektben Egészségturisztikai és Rehabilitációs Központ, hotelszárny és konferenciahelyszín is szerepel. Komplex program készül a nemzetközi jelentőségű gyógyhely kialakítására.

- *Orosházán:* A gyógy- és wellness-fürdő közvetlen szomszédságában 150 szobás, 300 férőhelyes gyógyszálló létesítése.
- *Gyomaendrődön:* Az autókemping bővítése, valamint egy, a betegek elszállásolására is alkalmas wellness panzió 24 szobával, 50 ágygal.
- *Szarvason:* A felújított gyógyfürdőhöz közvetlenül kapcsolódó Árpád Szálló teljes rekonstrukciójával egy emelt szintű három csillagos gyógyhotel kialakítása. A Liget Fürdő panziójának bővítése, és wellness-szolgáltatások kialakítása.
- *Tótkomlóson:* A fürdőn belül már előkészített terepen egy 60 egységből álló autós kemping kialakítását tervezik.

Csongrád megyében:

- *Szegeden:* A felújított belvárosi Anna-gyógyfürdőhöz közvetlenül kapcsolódó épületben gyógyszálló és nappali szanatórium kialakítása. A négy-csillagos gyógyszállóban 100 szoba, a nappali szanatóriumban 25 szoba és kezelő helyek kerülnének kialakításra.
- *Mórahalmon:* A fürdőhöz közvetlenül kapcsolódó három csillagos autós-kemping kialakítása (60 egység, 150 férőhely), és egy Spa Hotel megépítése szerepel a tervekben.
- *Makón:* A fürdőhöz közvetlenül kapcsolódó régi műemlék jellegű villa rekonstrukciójával és bővítésével egy 60 szobás, 150 férőhelyes, családias jellegű wellness panzió kialakítását tervezik.
- *Csongrádon:* 50 szobás (120 férőhelyes), háromcsillagos gyógyszálló és egy 16 szobás nappali szanatórium létrehozása, összesen 150 férőhellyel.
- *Szentesen:* A Petőfi Szálló rekonstrukciója során 60 db háromcsillagos superior szoba, konferenciatermek, kezelőhelyek kialakítására kerülne sor.

Fürdőfejlesztésekhez közvetlenül kapcsolódó szállásférőhelyek fejlesztése a régióban 2007 és 2013 között

Sorszám	A nagyprojekt megnevezése	A projekt költségvetése (m Ft)	A projekt beruházási összegének köz- és magánforrások közötti megoszlása	Igényelt támogatás (m Ft)	Kezdeti, befejezési időpont	Előkészítés költsége (m Ft)	Ügymintázó elérhetősége
1.	Dél-alföldi gyógy- és termál-fürdőkhez kapcsolódó szálláshelyfejlesztések	30 000	70% közforrás, 30% magánforrás	21 000	2007–2013	3 000	Dél-alföldi Fürdők Egyesülete (Termálkiszter) Tel.: 66/468-591
2.	Gyula Város nemzetközi gyógyhelyé alakítása	20 100	18 900 m Ft közforrás, 1 200 m Ft magánforrás	17 200	2007–2008	2 010	Gellén Vencel Tel.: 66/362155 E-mail: gellenv@gyula.hu
3.	„Alföld Gyöngye” Oroszlász-Gyopárosfürdő Fejlesztési Konceptió	25 000	21% közforrás, 79% magánforrás	14 750	2007–2013		Takács Antal Tel.: 68/ 413-022, 06-30/642-3276 E-mail: takacs@orosshaza.hu Ladányi Zoltán Tel.: 66/524-613, 06-30/903-4149, Fax: 66/524-611 E-mail: beruhazas3@csabacenter.hu
4.	Termál- és gyógyvízkutató intézet létrehozása Gyulán (együttműködve az SZTE orvostudományi karával, valamint a Békés megyei és az orosházi kórházzal)	70	100% közforrás	70	2006–2008	20	Hőforrás Gyógyászati Egyesület Tel.: 66/463-722
5.	Kerekdombi fürdő és termálfa	6 000	50% saját forrás (?) 50% támogatás	3 000	2007–2009	300	Szánthó István Tel.: 76/441-568, 06-20/9441-751 E-mail: kerekdomb@axelero.hu

Fürdőfejlesztésekhez közvetlenül kapcsolódó szállásférőhelyek fejlesztése a régióban 2007 és 2013 között
(az előző táblázat folytatása)

Sorszám	A nagyprojekt megnevezése	A projekt költségvetése (m Ft)	A projekt beruházási összegének köz- és magánforrások közötti megoszlása	Igényelt támogatás (m Ft)	Kezdési, befejezési időpont	Előkészítés költsége (m Ft)	Üggyintéző elérhetősége
6.	Sunhouse Bugac – Thermal Resort & SPA, Golf & Country Club, Health Centre	6 000	4/6, 66,6% közforrás, 2/6, 33,3% magánforrás	4 000	2007–2008	100	Görög Ibolya Tel.: 06-30/9356-632
7.	Fedett gyógyturisztikai komplexum megépítése Kecskeméten	2 000		1 400	2007		
8.	Regionális szerepkörű egészségturisztikai rehabilitációs kórházi ellátás fejlesztése	5 000	100% közforrás	4 500	2005–2009	125	Dr. Becsei László E-mail: becsel@pandy.hu Wittmann László E-mail: laszlo.wittmann@bekesmegye.hu
9.	Petőfi Szálló (és Tóth József Színház) épületgyűjtés rekonstrukciója, turisztikai célú hasznosítása	2 000		1 400			
10.	Kiskörjárási szabadió- és idegenforgalmi központ	4 050	3492 m Ft (86%) közforrás, 558 m Ft (14%) magánforrás	3 492	2007–2008	334	Gellén Vencel Tel.: 66/362-155 E-mail: gellenv@gyula.hu
11.	Parkerdő Wellness Szálló és Élményfürdő	4 000		2800			Boros Szilvia, Mészáros Zsuzsanna Tel.: 63/510-300, 06-30/349-3294 Fax: 63/510-341 E-mail: borossz@szenes.hu, turizmus@szenes.hu

Fürdőfejlesztésekhez közvetlenül kapcsolódó szállásfőhelyek fejlesztése a régióban 2007 és 2013 között
(az előző táblázat folytatása)

Sorszám	A nagyprojekt megnevezése	A projekt költségvetése (m Ft)	A projekt beruházási összegének köz- és magánforrások közötti megoszlása	Igényelt támogatás (m Ft)	Kezdési, befejezési időpont	Előkészítés költsége (m Ft)	Ügymintázó elérhetősége
12.	Gyula Várúró komplex fürdőfejlesztés	3 000	10% saját erő, 90% támogatás	2 700	2007–2013	100	Cséfán Lajos ügyvezető igazgató Tel.: 66/561-360
13.	Gyógy- és Wellness (SPA) Hotel építése a Mórathalmi Gyógyfürdő szomszédságában	2 000	50% közforrás, 50% magánforrás	1 000	2007–2010	50	Balog László Tel.: 62/281-022 (113) Fax: 62/281-244 E-mail: balog@morahalom.hu
14.	Hotel Szauna rekonstrukciója és szobakapacitásának, valamint szolgáltatásainak bővítése, wellness-szállóvá alakítása	3 000	51% közforrás, 49% magánforrás	1 500	2007–2008	125	Dr. Kelemen Márk Tel.: 76/481-724 Fax: 76/418-910 E-mail: drkelemar@axelero.hu
15.	Termálfürdő- és Rehabilitációs Központ kialakítása	3 500–4 000	80% közforrás, 20% magánforrás	3 200	2005–2015	400	Hideg Ferencné Tel.: 06-20/912-1933 E-mail: projekthaz@axelero.hu
16.	Hódmézővásárhelyi élményfürdő komplex turisztikai fejlesztése	3 260	2060 m Ft (63%) közforrás, 1200 m Ft (37%) magánforrás	2060	2008–2010	50	Weszely Tamás Tel./fax: 62/530-132 Tel./fax: 62/530-132 E-mail: fejleszt@hodemzovasarhely.hu
1–16. Összesen:		115 480		84 072		6 489	

Az összesítésből kitűnik, hogy a 115 milliárdos fejlesztési tervekhez 84 milliárd forintos támogatást remélnék, melyből 6,5 milliárdot az előkészítésre fordítának fürdőtelepüléseink. Szerintünk a támogatási arányt túlbecsülték, jó lenne, ha 50%-os támogatással bírhatnánk.

A tervek megvalósulása persze ma még remény, de talán reális célt tűztünk ki magunk elé. Az országos turizmusfejlesztési stratégia elkészült, nagyjából 1000-1200 milliárd forint kellene az abban foglaltak megvalósításához 2007 és 2013 között, a következő uniós finanszírozási ciklusban. A dél-alföldi régiónak jó stratégiai programja, jó projektjei vannak ahhoz, hogy a fejlődéséhez szükséges pénz egy részét elnyerhesse. Ezek nem elérhetetlen célok, de figyelemmel kell lenni a trendekre, arra, hogyan alakul a kereslet a turizmusban, a megvalósítás során évről-évre alkalmazkodni a követelményekhez, a beruházásokkal szembeni elvárásokhoz.

A tervezést egy időpontban le kell zárni, még akkor is, ha a módosítás lehetősége minden rendszerben adott. A Magyar Kormánynak június 23-ig kell átadni a teljes magyar fejlesztési csomagot az Európai Bizottságnak, azután következnek a hivatalos tárgyalások Brüsszellel. A Kormány 2006 tavaszán társadalmi vitára bocsátja a tervezetet, amelynek alapvető célja a kreatív Magyarország megteremtése. Sokféle számot hallottunk, mi is leírtunk, a legutóbbi a februári kormányülésen mintegy 5650 milliárd forintos uniós (kohéziós és strukturális) forrásról volt szó, amely Magyarország rendelkezésére állhat 2007 és 2013 között, plusz az új szabályok szerint elvileg 15 százalékos, közel ezer-milliárd forintos hazai hozzájárulást kell biztosítani, a kettő együtt 6650 milliárd Ft. Tehát 7 éven át minden magyar állampolgárra évi 80 000 forintnyi támogatás jut, a hét év alatt több, mint félmillió forint polgáronként a versenyképes gazdaság, a megújuló társadalom, az élhető környezet és a területi kohézió céljaira.

A 15 operatív program végső számai még nem alakultak ki, jelenlegi ismereteink szerint területi és regionális célokra a teljes keret 24 százalékát fordítanák, tehát az önálló regionális operatív programok kapnák az összes forrás negyedét, ez áttörést jelentene a magyar fejlesztéspolitikában. A gazdasági versenyképesség közvetlen fejlesztéseire 10%-os, azaz hét évre 665 milliárd forintos keretet, a közlekedési infrastruktúrának 18, a környezet-, víz- és természetvédelemnek, valamint az ide sorolt alternatív energiaforrásoknak együtt ugyancsak 18%-os részesedése várható. Az uniós kereten belül a kohéziós alap részaránya 33% lesz, ebből finanszírozzák a nagy közlekedési, környezetvédelmi és energetikai fejlesztéseket. Az emberi erőforrásokra 15, humáninfrastruktúrára 6, a kormányzás hatékonyságának növelésére pedig 5%-ot szánának.

A könyvünk írásakor kiteljesedő vitában már úgy tűnik, hogy a készülő ágazati és regionális operatív programoknál 30-50%-os a túltervezés.

Az operatív programok lehetnek:

1. Gazdasági versenyképesség
2. Közlekedési infrastruktúra
3. Emberi erőforrások fejlesztése
4. Humán-infrastruktúra
5. Környezet-, víz- és természetvédelem, energia
- 6–12. Regionális operatív programok hét régióra
13. Információs társadalom
14. Igazgatási rendszer
15. Az operatív programok koordinációja és kommunikációja

Híd a Balkánra

A dél-alföldi régióban nehéz úgy turizmust tervezni, hogy a szomszédos országok adottságait – főként azok határ menti régióit (Románia VI-os és Szerbia-Montenegró-Vajdaság) – ne vennénk figyelembe.

A Duna–Körös–Maros–Tisza Eurorégió (DKMT) tervei alapján a Regionális Idegenforgalmi Bizottság is elkészítette javaslatát a határon átnyúló Alföldi térségben a magyar–román turisztikai kapcsolatok fejlesztésére. Terveinket több ízben a Magyar–Román Turisztikai Vegyesbizottság ülésein ismertettük, az Eurorégió Irodájával és a Termálklaszterrel több pályázatot is elkészítettünk.

A határ menti térségek fejlesztésére általánosságban az alábbi célokhoz fogalmazhatók meg feladatok, és tervezhetők együttműködések:

- A Duna–Körös–Maros–Tisza Eurorégióon belül új stratégiát közösen kialakítani, erősíteni kell a régiónk nemzetközi közvetítő szerepét.
- A régióban élő szerb és román nemzetiségek, illetve a határon túl élő magyar kisebbség közvetítő szerepére, személyes kapcsolataira, az önkormányzati és kistérségi együttműködés feltételeinek javításával.
- A külföldön (elsősorban Németországban) élő magyarok személyes kapcsolatrendszerére támaszkodva a tőkebehozatal és a termelési kapcsolatok, illetve az idegenforgalom ösztönzésével.
- A nemzetközi konferencia-, üzleti és rendezvényturizmus feltételeinek megteremtésével.
- Az Eurorégióon belüli kommunikáció és koordináció centrumok kialakításával.

- A Duna dél-alföldi szakasza mentén a Duna–Dráva Nemzeti Parkot, a jugoszláviai* Felső-Duna mentén kialakított idegenforgalmi, természetvédelmi övezetet (a rezervátumon belüli védett társulásokat) és a horvátországi Kopácsi-rét Nemzeti Parkot magában foglaló Duna-menti Nemzeti Park kialakítása háromoldalú nemzetközi egyezmény keretei között, és az ökoturizmus feltételeinek összehangolt fejlesztése az érintett területeken.
- A magyarországi határ régió Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozó területei, a Szabadkai-erdők, a Palics–Ludas Regionális Park, valamint a Szelevényi-erdők közös gondozásának megszervezése, hosszabb távon e területek egységes határ menti természetvédelmi területté alakítása.
- Ökofolyosók kialakítása a Duna, a Körösök, a Tisza és a Maros völgyében, valamint a Duna–Tisza-közi Homokhátságon, kiterjesztve azok védelmét Románia, illetve Jugoszlávia irányába. A folyóvölgyek ökológiai felméréseken alapuló vízminőség-védelmi célok megfogalmazása a szomszédos országokkal együttműködve.

A DKMT programjának folytatásaként, és az Eurorégióval együttműködve a DARIB 2005-ben a következő javaslatokat fogadta el:

- A regionális szervek, intézmények kapcsolatfelvétele, a 2007 és 2013 közötti együttműködések megfogalmazása (RIB és RMI, Fürdőegyesület-Termálklub, Turisztikai Kht.-k és Hivatalok).
- A közép- és felsőoktatási intézmények együttműködése az oktatás és a kutatás terén: Szegedi Universitás balneológiai kutatások és orvosok, gyógytornászok képzésében; Tessedik Főiskola ökoturizmus, falusi turizmus, egészségturizmus (egészségturisztikai szakmenedzser és diplomás ápolóképzés, vállalkozási ismeretek); Kecskemét GAMF felsőfokú vízgépészeti szakemberek képzése fürdőintézmények számára.
- A civil szervezetek együttműködése terén a Dél-alföldi Termálklub, a turisztikai szempontból frekvenciát városok idegenforgalmi egyesületei és klubjainak együttműködése, környezetvédő szervezetek, valamint a Körösök Völgye Naturpark Egyesület és mások.
- A turizmus marketingeszközeivel megindulhat az Eurorégió hatékony arculatépítése, amely lehetővé teszi egy karakteres imázs megformálását a nemzetközi köztudatban, mialatt növekszik majd a térség ismertsége, ami – hosszabb távon – a turisztikai forgalom fellendülését vonhatja majd maga után. Támogatni Szeged város kapcsolatait Szabadkával és Temesvárral,

* A DKMT Eurorégió fenti programjának megfogalmazásakor még létező állam.

valamint Gyula, Makó, Mórahalom és más határ menti települések ez irányú törekvéseit.

A turizmus szempontjából igen fontos az együttműködés és az elérhetőség kölcsönös javítása.

A határon átnyúló fő- és mellékúthálózat, a tömegközlekedés összehangolt fejlesztésével, valamint az átkelő-hiányos részeken új határátkelőhelyek létesítésével, a közúti és vasúti kapcsolatok szervezésével.

A légi közlekedés terén megteremteni az együttműködést a 2006-ban már üzemelő Szeged és Békéscsaba (Gyula) repterek és az aradi, a temesvári és a nagyváradai repülőterek között.

A vízi közlekedés terén a Rotterdamtól Sulináig vezető, 3505 km-es dunai víziút teljes hosszában hajózásra alkalmassá téve kiváló feltételeket teremtve a régióban újra teret hódíthatna a vízi közlekedés. Turisztikai szempontból a szegedi Tiszapart és kikötő rekonstrukcióban és a Bajai Logisztika kialakításában a határon átnyúló együttműködések létrehozását szorgalmazni. A Tisza nemzetközi vízi úttá fejlesztésével párhuzamosan a tiszai víziturizmus fejlesztésére átfogó programot szükséges kidolgozni. A Körösökön és a Maroson a turista kishajóforgalom megszervezése, közös vízitúra és kerékpártúra útvonalak kialakítása.

A fenti elképzelésekhez célszerű számbavenni mindkét oldalon a régiós törekvéseket és az eddig megvalósított terveket.

A Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara a Temesvári Kereskedelmi-, Ipar- és Agrárkamarával együttműködve PHARE-projektre nyert támogatást Határmenti kapcsolatépítés-fejlesztés a közlekedés és szállítmányozás terén címmel.

A Homokkert Kht. az Arad Megyei Kereskedelmi-, Ipar- és Agrárkamarával közösen Gazdaságélénkítés a határszélen a kézművesség fejlesztésével című projektet valósított meg.

A RIB és a Marketing Igazgatóság feladatai az együttműködés terén:

- közös turisztikai piackutatás – a turizmus helyzete a határ menti térségben –, majd erre épülő marketingterv és -tevékenység;
- összehangolt fejlesztési terv, majd a közös marketing terv, határon átnyúló kapcsolódási pontok, közös turisztikai csomagok;
- közös turisztikai kínálat létrehozása kerékpár-, vízi- és lovastúra útvonalak, tematikus utak létrehozása és csomagokba rendezése;
- a falusi turizmus szövetségeit, megyei szervezeteit bekapcsolni a munkába;

- határon átnyúló klaszterek szervezése, a projekt megvalósításában résztvevő partnerek beazonosítása jelenleg folyamatban van, a Dél-alföldi Termálklaszternek kialakulóban vannak kapcsolatai a vajdasági fürdőkkel. (közös Interreg-pályázat került benyújtásra a Magyarokanizsai Gyógyfürdővel) és élénk az érdeklődés a Román Fürdőszövetség részéről is egy közös pályázat elkészítésére.

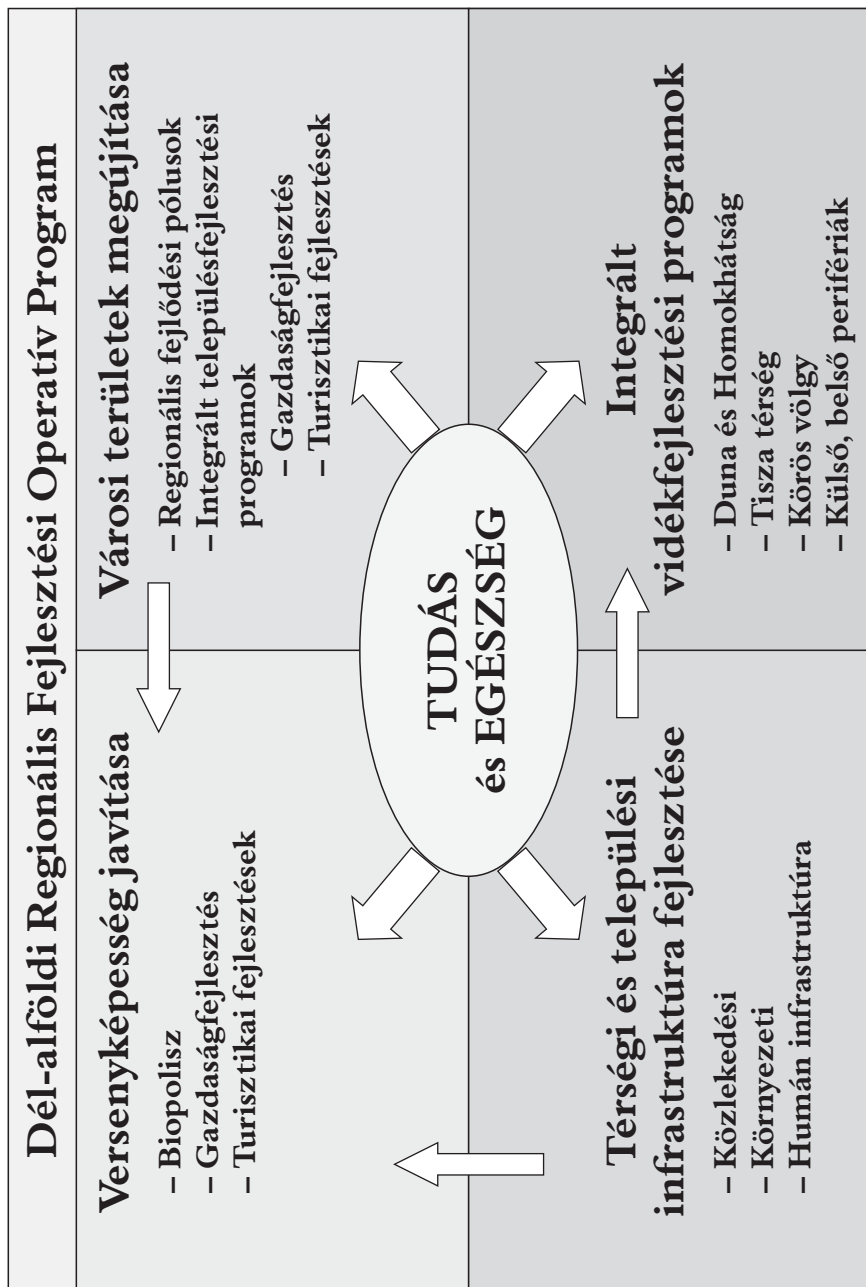
A Magyar Turizmus Zrt. Dél-alföldi Igazgatósága fokozott figyelmet fordít a román piac megnyerésére, a határ menti turizmus élénkítésére. Nagyváradon, Csíkszeredában, Sepsiszentgyörgyön és Temesváron turisztikai kiállításokon veszünk részt. Fontos lenne, hogy a Magyar Turizmus Zrt. fokozott figyelemmel legyen az alföldi régiókkal szomszédos országokban történő megjelenésekre (Románia, Szerbia, Ukrajna), ehhez az is szükséges, hogy legyenek a szomszédos országok nyelvén elkészített kiadványaink. 2005-ben a vegyesbizottság kolozsvári találkozójára elkészült az Alföld egészségturizmusát bemutató kiadványunk román nyelvű mutációja, és Békés–Arad megye közös turisztikai térképe, valamint ez év elején a Pusztai és Tisza-tó című kiadványunk nyelvi mutációja is.

- A Szegedi Tudományegyetem Határmenti Tanácsadó, Képző és Innovációs Központ kialakítására nyert el támogatást a PHARE-program keretében. A foglalkoztatás javításával, az innováció fejlesztésével, a térség tökevonzó képességének növelésével, a hálózati termelési struktúrák kialakításával, a képzési programok indításával, gazdasági szereplők és tudáscentrumok közös információs hálózatának kialakításával, és az informatikai ellátottság kiegyenlített fejlesztésével kívánnak a projekt keretében foglalkozni.
- Szeged és Temesvár turisztikai együttműködési megállapodást kötött, közösen pályáznak a képzés, továbbképzés, valamint az informatika területén.
- A Tessedik Főiskola Gyulai Egészségügyi Intézete és az Aradi Goldis Egyetem közös képzéseken a vállalkozók (turisztikai is) és az egészségturizmus területén dolgozók képzésére szövetkeztek.
- Az EurAgro Trainings Kft., a Learning Areas for the European Tourism Industry EUA Project, a Dél-alföldi Termálklaszter és a Tessedik Sámuel Főiskola Egészségügyi Intézete konzorciumot hoz létre a Gyógyvízturisztikai és Vidéki Turizmus Képzési Mintaterület létrehozására. Szeretnének a vajdasági és a román fél részéről is intézményeket, egyesületeket bevonni a konzorciumba.

Az Európai Unió az Interreg III/A nevű programja keretében a magyar–román és a magyar–szerb együttműködéseket segítő programban a határon átnyúló térség területi és infrastrukturális egységének erősítése és a piacok egységesítését célzó együttműködési kezdeményezések, a helyi társadalmak közötti koherencia erősítésének támogatása a két fő cél. Előbbi esetében a határ menti infrastruktúra javítására lehet pénzt kérni, s ennek a programrésznek a keretében szeretnék ösztönözni a környezetvédelmet és az árvízmegelőzést segítő projekteket is. Utóbbi cél megvalósítását az üzleti infrastruktúra és a közös üzleti szolgáltatások fejlesztése, a kis- és középvállalkozások közötti együttműködés támogatása, illetve a közös kutatás és technológiafejlesztés révén szeretnék elérni. E célra a 2005 februárjában kiírt pályázaton összesen 4 milliárd forint volt elnyerhető, a várt hozzávetőlegesen 250 beadvány helyett az év végén 403 pályázatot regisztráltak, amelyek készítői több mint 26 milliárdot kértek.

A schengeni csatlakozást követően rendkívül hosszú lesz a nem uniós tagországokkal közös határszakaszunk, amelynek nagy részét a magyar–román határ teszi ki. A 2007-es román csatlakozás előkészítését szolgálta az a pályázat, aminek nyerteseit 2005. november 15-én hirdették ki. Az EU Interreg III/A Magyarország–Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében támogatást kapott az Álmosdtól a Létavértes–Székelyhídi határátkelőhöz vezető út felújítása, a magyarcsanádi Szent-Gellért híd újjáépítése, a Biharugra–Körösnagyharsány–országhatár közötti közút burkolatának felújítása, a kerékpárút kiépítése a Kiszombor-Csanád nemzetközi határátkelőhelyhez, valamint a Tiborszállás és Börvely közötti, határon átnyúló összekötő út építésének előkészítése is. Reményeink szerint a schengeni csatlakozás miatt keletre áttevődő nagy ellenőrzések nem fogják lassítani a forgalmat.

A régió terve a Nemzeti Fejlesztési Terv 2007–2013. évi időszakára

IV. fejezet

Kutatás – Képzés – Innováció

1. Ásványi vizek kutatása és hasznosítása

Geológiai viszonyok

Magyarország a Pannon-medence közepén helyezkedik el. Az átlagos hőáram értéke a Pannon-medencében ($90\text{--}100\text{ mW/m}^2$) lényegesen magasabb, mint a medencét övező hegységeké, s ez a geotermikus energia, valamint a termálvizek hasznosítása szempontjából a kedvező helyzet egyik elemét jelenti. Az európai 62 mW/m^2 átlagos hőáramot meghaladó hazai átlagérték oka, hogy a Pannon-medence kialakulása során a litoszféra és vele együtt a földkéreg elvékonyodott, a köpeny a felszínt $24\text{--}28\text{ km}$ -re közelíti meg. Az ország területén tehát mintegy $8\text{--}10$ ezer MW hőáram lép a felszínre.

A földi hőáramnak az ország területén tapasztalt eloszlását befolyásolják a felszín alatti vízáramlások. Fűtőhatásuk elsősorban a természetes hévforrások környékén (pl. Hévízi-tó, Budapest) érvényesül felszínközelségben, de megfigyelhető a porózus medenceüledékekben is (pl. Tiszakécske–Lakitelek környékén). Az áramlások hűtőhatása elsősorban a karsztos hegységek belső területein érvényesül markánsan, ahol a földi hőáram nagy részét elvonja a karsztvizek csapadékából származó, s a hegyvidék pereme felé mozogva felmelegedő utánpótlódása. A hűtőhatás megfigyelhető a porózus medenceüledékekben is, pl. a Duna–Tisza-köze délkeleti részén, ahol a leszivárgó rétegvizek vonják el a hőáramnak egy részét. Az említett felszín alatti áramlások az ország területén belül áttrendezik a mélyből érkező hőáramot. A szállított hőmennyiség megállapítása az egyéb befolyásoló tényezők miatt igen nehéz, de (a vizsgált mélységtől is függően) $1\text{--}2$ ezer MW-ra becsülhető ez az érték, amely megoszlik a termálvizes zónákban történő mélyáramlások és a kisebb hőmérséklet különbségeket, de nagyobb vízhozamot képviselő sekélyebb mélységű áramlások között. Az a szállított hő, ami a termál és a langyos forrásokon keresztül nem lép ki a felszínre, hővezetéssel távozik a „felfűtött” területeken. A feláramló termálvizek megcsapolása esetén.

A felszín alatti hőmérséklet alakulását a földi hőáram és a kőzetek hővezető képessége együttesen határozza meg, s ez képezi a kedvező geotermikus helyzet másik elemét. Minél nagyobb a hőáram és minél kisebb a hővezető képesség (azaz nagyobb a hőszigetelés), annál nagyobb a geotermikus gradiens, ami

a hőmérséklet emelkedését jelenti a mélység függvényében. Magyarországon ez az érték átlagosan 50 °C/km. Mivel a felszínen az évi középhőmérséklet 10 °C körül van, ez azt jelenti, hogy 1 km mélységben átlagosan 60, 2 km mélységben 110 °C várható.

Kedvező geotermikus adottságaink mellett Magyarország területe előnyös abból a szempontból is, hogy az előzőekben bemutatott nagyobb hőmérséklettel jellemezhető zónákban jó vízáadó képességű kőzetek találhatók.

Magyarországon a 30 °C-nál nagyobb hőmérsékletű kifelévezető vizet biztosító termálkutak telepítésére alkalmas képződményeket tekintjük termálvíztárolóknak, illetve azokat, amelyekből ennél nagyobb hőmérsékletű termálforrások fakadnak. Az ország területének 70 százalékán található termálvíztároló képződmény. Két fő, regionális kiterjedésű tárolót különböztetünk meg:

- az egyik a Pannon-medence fiatal, porózus (pleisztocén és pliocén, ezen belül felsőpannon) törmelékes üledékes összlete;
- a másik pedig a földtörténeti ó- és középkor (paleozoikum és mezozoikum) kőzetei által alkotott alaphegység. Az előbbieket általában kristályos kőzetek, az utóbbiak nagyrészt karbonátosak. Ezek esetében a vízáadó rendszer legfontosabb részét az alaphegység felső, néhány száz 10-100 méteres mállott, vagy karsztosodott zónája alkotja, ahol a legkedvezőbbek a vízáadó képességi viszonyok.

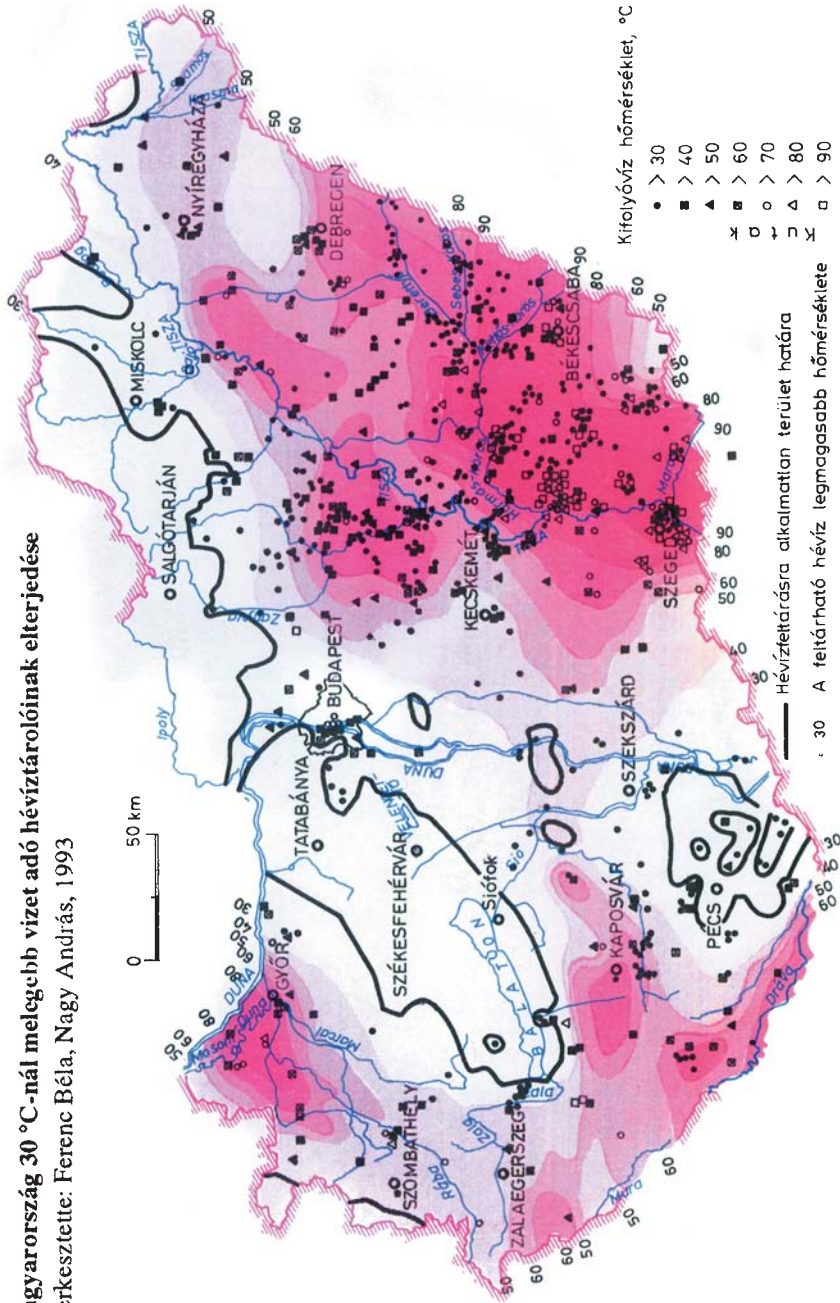
Geo-termál program

Két részből rakható össze: a Földhő Programból és a Termál Programból, amelyeket összevontan Geo-Termál Programként lehet kezelni.

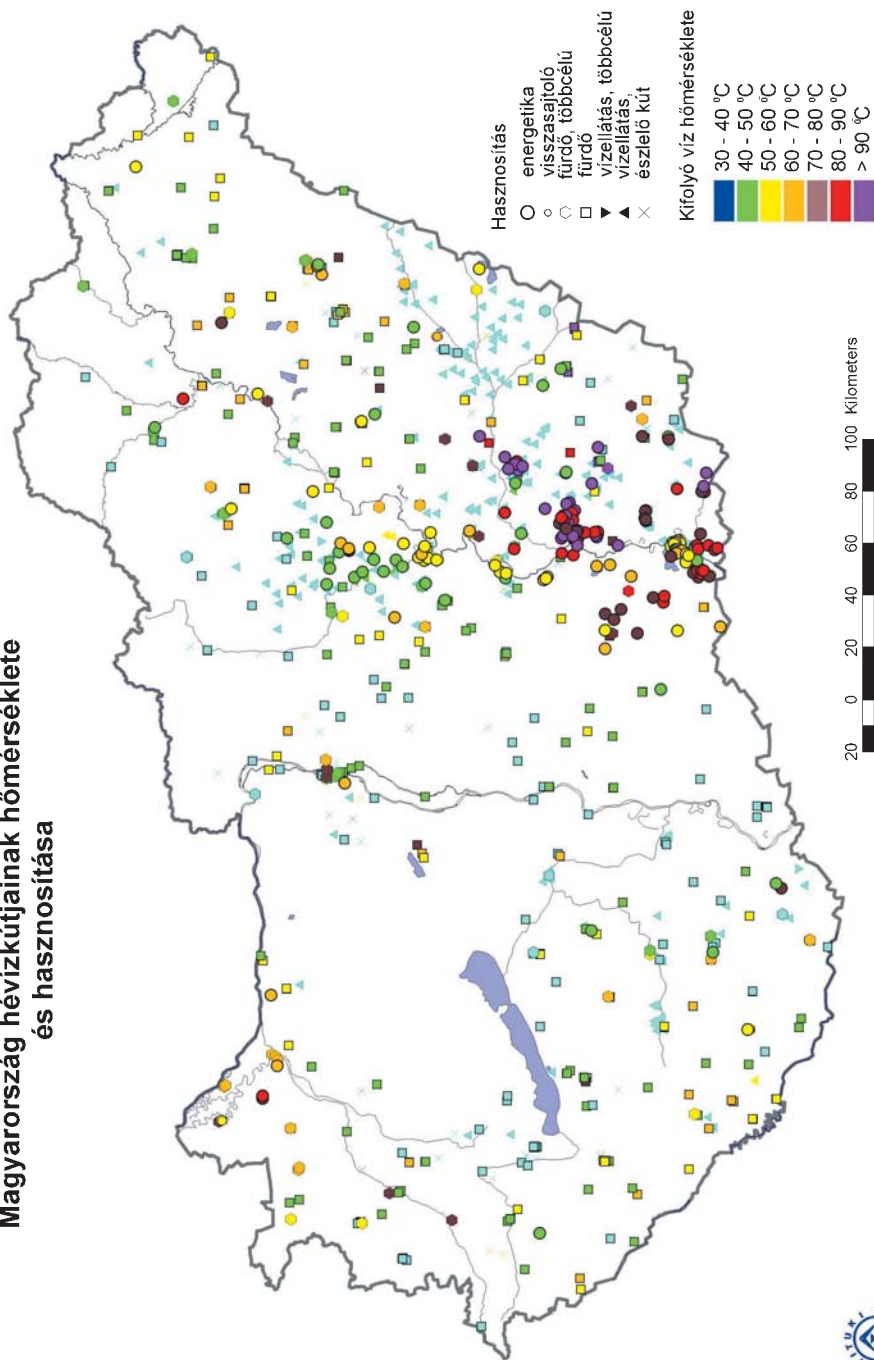
A Geo-Termál Program nem választható szét, illetve nem lehet leválasztani róla egyes elemeket az alábbi főbb okok miatt:

- A geotermia hasznosítása részben felszín alatti víz kivételével történik, ami alapvetően termálvíz kivételét jelenti, amely másik hasznosítása az egészségturizmus. A két hasznosítás közti optimalizáció miatt a termálvíz hasznosítását mindkét főcélra (hőtermelés és egészségturizmus) ezért csak együttesen lehet szabályozni, fejleszteni. Az optimalizáció elsősorban a felszín alatti víz kivételére vonatkozó mennyiségi korlátok figyelembe vételét jelenti.
- A termálvíznek nem minősülő gyógyvizek ugyan kisebb hőfokúak, mint a termálvizek, ezért hőtermelésre kevésbé alkalmasak, azonban az egészségturisztikai fejlesztés szempontjából teljesen egységesen kezelendők.
- A geotermikus hőtermelés és az egészségturizmus helyszínei – főként a termálvízhasználatból adódóan – földrajzilag egybeesnek, a háttérinfrastruktúra-fejlesztéseknél mindkettő figyelembe vétele szükséges.

Magyarország 30 °C-nál melegebb vizet adó hévíztárolóinak elterjedése
Szerkesztette: Ferenc Béla, Nagy András, 1993

Magyarország hévízkútjainak hőmérséklete és hasznosítása

Geotermia-hasznosítás

Nagyteljesítményű geotermia-hasznosítás Magyarországon szinte kizárólag vízkinyeréssel valósult meg. A közvetlen termálvíz hasznosítás 1957–1958-ban, a szegedi tsz-ek és a szentesi kórház részére létesített termálkutak létesítésével kezdődött, intenzív fejlődése pedig 1963-ban, az akkori OMFB kezdeményezésére indult meg és az 1980-as évek közepéig (a termálkút-fúrások állami támogatásának megszűnéséig) tartott. A geotermikus energiahasznosítás szempontjából Magyarországon gyakorlatilag az 50 °C-nál melegebb vizű kutak hasznosítása történik, de az alacsonyabb hőfokú vizek hasznosítása is lehetséges.

A nyilvántartott 1434 termálkút 65%-a 50 °C feletti kifolyó hőmérsékletű. Az összes kút 63%-a termálkút, 34%-a tartalék vagy figyelőkút, 1%-a visszatápláló, 13%-a felszámolt.

A termálkutak 21%-a mezőgazdasági, 21%-a ipari, kommunális vagy többcélú. Az előbbi, nagyrészt fűtési célú hasznosításon kívül a fürdők kútjai 32%-ot, a vízműutak 26%-ot képviselnek. A máig létesített 326 mezőgazdasági hasznosítású termálkútból 254 db 1961 és 1985 között mélyült.

A termálvíztermelés 50-60 millió m³/évre tehető, ebből energetikai célú 37%, a fürdőké 60%, a vízműveké 13%. A termálvíztermelés által képviselt hőmennyiség 10 °C-ra számítva 330 MW, ennek mindössze 24%-a hasznosul energetikai célra, messze elmaradva a műszaki lehetőségektől. A jelenleg így termelt energia jelentéktelen része a nemzetgazdaság energia-felhasználásának, mindössze 0,3%. A nyilvántartás szerint 2004-ig Magyarországon összesen 435 db ilyen kutat létesítettek, de közülük 27 db-ot már véglegesen felszámoltak, s jelenleg összesen 313 hévízkút szolgáltat (folyamatos vagy szakaszos üzemben) közvetlen hő-hasznosításra alkalmas termálvizet.

Az energetikai hasznosítás túlnyomó részét a mélyebb homok-homokkő rétegeire szűrőzött 171 db mezőgazdasági, ipari és többcélú kútra alapozták, amelyeknek többsége a Dél-Alföldön, Csongrád megyében és környékén létesült. A 37 db üzemen kívüli termálkút többségét a '80-as években képezték ki mezőgazdasági fűtési célokra meddő szénhidrogénkutató-fúrásokból, de hasznosító létesítményeiket – finanszírozási problémák miatt – már nem tudták megépíteni. Az összesített hévíz-kitermelési adatokban jelentős súllyal szerepelnek az alacsony hőmérsékletű kutak, de a mezőgazdasági és többcélú felhasználás így is meghaladja a 60%-ot. A turisztikai vízellátás a gyógy- és termálfürdők medencéinek feltöltését, használati melegvízellátást, illetve optimális esetben ezekkel párhuzamosan az épület és a fürdővíz hőellátását takarja, kiegészítve a használt víz maradék hőenergiáját hasznosító hőszivattyúval, amely a fűtés és használati melegvíz-ellátás mellett az épületek hűtését is biztosítja.

A közvetlen termálvíz-hasznosítás legnagyobb környezetvédelmi problémája a kivett felszín alatti víz visszatáplálása a mennyiségi védelem érdekében. A meglévő közvetlen termálvíz-hasznosító rendszerekhez több visszasajtoló fúrás is telepítettek, de üzemszerű hévíz-visszatáplálás jelenleg csak Hódmezővásárhely Hódtó-lakótelepi fűtőművénél működik.

Hévízkutak hasznosítás szerinti megoszlása a kifolyó víz hőmérséklete szerint (2004. január 1-jei állapot)

Hőfok (°C)	Kutak száma (db)	Százalék (%)	Hasznosítás (db kút)									
			F	V	M	I	K	T	R	Z	É	S
30,0–39,9	680	47,59	73	203	73	44	1	6	0	119	48	113
40,0–49,9	318	22,25	118	30	17	13	2	17	0	44	33	44
50,0–59,9	144	10,08	50	7	15	11	2	13	5	21	10	10
60,0–69,9	129	9,03	33	0	17	5	1	29	8	20	3	13
70,0–79,9	68	4,76	9	0	17	5	5	16	1	10	4	1
80,0–89,9	39	2,73	2	0	20	3	1	5	1	6	0	1
90,0–09,9	48	3,43	4	0	33	1	5	0	0	4	0	2
>100,0	2	0,14	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
Összesen	1429	100	289	240	192	82	17	87	15	225	98	184
Arány (%)		100	20,22	16,79	13,44	5,74	1,19	6,09	1,05	15,75	6,86	12,88

F – fürdő, V – ivóvízellátás, M – mezőgazdasági, I – ipari, K – kommunális,
T – többcélú, R – visszasajtoló, Z – zárt (lezárt), É – észlelőkút,
S – selejt (felszámolva).

Üzemelő (termelő) hévízkutak száma: 907

Hőtermelés

A bányajáradék fizetésre kötelezett, 30 °C-nál melegebb termálvíz hőjét hasznosítók negyedévenként szolgáltatott adataiból meghatározható a hasznosított hőmennyiség és az eltávozó víz hőtartalma is. A bevallásnak ugyanis – többek között – tartalmaznia kell kutankénti bontásban a kitermelt víz mennyiségét, a kútfejen és a hőcserélő után mért hőmérsékletet.

A 2003. évi adatszolgáltatás alapján a következő összesítés készült:

- hasznosított energia: összesen ~ 2,46 PJ/év;

- elfolyó víz hőtartalma 30 °C-ig: összesen 0,58 PJ/év;
- elfolyó víz hőtartalma 20 °C-ig: összesen 1,17 PJ/év.

Az adatszolgáltatási kötelezettség nem terjed ki az összes energetikai jellegű felhasználásra, de az is közismert, hogy a geotermikus energiavagyont nem csak energetikai célból fogyasztjuk. A működő termálkutak (915) 57,8%-át eleve fürdők és kórházak (289) vagy ivóvízművek (240) részére létesítették; az egyéb hasznosítású, de csak 30–50 °C-os kifolyóvíz-hőmérsékletű kutak nagyobb része is vízellátásra szolgál. A részletes termelési adatokat nem ismerve becsléssel megállapították, hogy e kutakkal kitermelt geotermikus energia 12–24 PJ/év értékek között lehet. A 30 °C-nál hidegebb karszt- és rétegvizek, mivel a felszíni átlaghőmérsékletnél melegebbek, szintén tárolnak geotermikus eredetű hőt. Szintén becslés szerint (416 millió m³/év termelés 16 °C átlagos vízhőmérséklet mellett) a sekélyebb tárolók vizeivel kitermelt geotermikus energia 10 PJ/év. Így a felszín alatti vizekkel kitermelt hőmennyiség 26–38 PJ/év nagyságúnak becsülhető.

Termálkutak létesítése

Az 1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról és ennek végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) kormányrendelet megköveteli, hogy a bányászati tevékenység esetében környezeti hatásvizsgálatot kell végezni, és vizsgálni kell a felszín alatti vizekre gyakorolt hatást.

„A felszín alatti víztestek országos modelljének kialakítására nem csak a termálvíz-készletek, illetve a fürdőfejlesztés, hanem az ivóvízellátás és a felszín alatti vizeket érintő igénybevételek és terhelések vizsgálata során is szükség van:

- a megfelelő hazai hévízgazdálkodás kialakításánál nem lehet figyelmen kívül hagyni a termálvíztestekhez kapcsolódó más víztestek vízgazdálkodását,
- ugyanígy nélkülözhetetlen a határon kívüli területek figyelembevétele,
- a fejlesztési lehetőségek és a megfelelő vízgazdálkodás alapjául szolgáló hidrogeológiai értékelések, modellek megfelelősége nagymértékben a rendelkezésre álló vízrajzi és földtani információk megbízhatóságának függvénye. Különösen fontos lenne a víztermelésekre vonatkozó adatok pontosítása, és amennyire lehetséges, a történeti adatok rekonstruálása,
- a termálvizek és általában a vízhasználatok hatásait hitelesen rögzítik a megfigyelőkutak, ezért a vízszintek és potenciálszintek folyamatos regisztrálása nélkülözhetetlen a fenntartható vízgazdálkodásban. Új termálvíz-észeleőkutak létesítése azonban jelentős költségekkel jár, ezért a már meglévő, különböző intézmények által üzemeltetett észleleőkutak működtetése és karbantartása egyre fontosabbá válik. Nagy

hangsúlyt kell fektetni a megbízható, hiteles mérésekre, melyet a modern digitális víz-szint-regisztráló műszerek biztosíthatnak.

A modellezési eredmények, a felmérés és a prognosztizált kismértékű vízigény növekedés alapján kijelenthető, hogy az eddigi fürdőfejlesztés nem okozta a felszín alatti víztestek romlását, s jövőbeni, a korlátokat figyelembe vevő fejlesztések megengedhetők. A felmérésen kívüli fürdőkre a munkát ki kellene terjeszteni, de szükséges a teljes felszín alatti vízkészlettel együtt történő értékelés. Amíg a fürdőkön kívüli termálvíz használatok és az ivóvízcélú használatok adatainak feldolgozása nem történik meg kellőképpen, ez a munka sem zárható pontosabb eredménnyel.” (Részlet a VITUKI – MÁFI – Aquaprofit tanulmányból)

A közvetlen termálvíz-hasznosítás következő lehetőségei adóttak a Dél-Alföldön:

Kommunális fűtés: A termálvizet kommunális fűtésre általában lakások és közintézmények esetében használják. A fűtési hőteljesítmény-igénynek csak egy részét képes a geotermikus energia biztosítani, a többit csúcskazánokkal kell betáplálni. Előfordul, hogy távfűtési rendszer híján a termálvizet vezetik el a fogyasztókhoz, és azok kazánházaiiba telepített hőcserélőkkel adják át a termálenergiát az egyes fűtési rendszereknek.

Használati melegvízkészítés és -szolgáltatás: A fűtéshez hasonlóan lehet használati melegvizet előállítani hőcserélő segítségével a hálózati ivóvízből. Megfelelő tervezés esetén így igen jó hatásokkal lehet a termálvíz hőjét hasznosítani. Ehhez a fogyasztási csúcsok kiegyenlítését és a cirkulációs hővesztesség pótlási módját kell jól megválasztani. Minőségétől függően a termálvíz akár közvetlenül is felhasználható használati melegvízként. Ebben az esetben a víz kezeléséről is gondoskodni kell, pl. gáztalanítani, vastalanítani, vagy/és más eljárásokat elvégezni.

A növényházak és fóliasátrak fűtésével (légtér-, vegetációs- és talajfűtés) a termálvíz energiája általában jobban hasznosul, mint a kommunális fűtésnél, ez azonban termesztési kockázattal is jár.

Terményszárítás: Alkalmazott gyakorlat a különböző gabonafélék, a napraforgó és a kukorica nedvességtartalmának csökkentése szárítótoronnyal, de létezik az alacsonyabb hőmérsékletet igénylő paprikaszárítás és a gyümölcsaszalás is.

Baromfinevelés, temperált vizű haltenyésztés: A geotermikus energia előnye a többi megújuló energiafajtaéhoz képest ezeken a területeken a pontos hőmérsékletszabályozás lehetősége, ami a tenyésztési technológiák szerves része.

A geotermikus hőenergia nyári hasznosítási lehetősége az abszorpciós hűtés. A megfelelő hűtési minőséghez minél magasabb hőmérsékletű termálvízre van szükség, bár újabban léteznek olyan megoldások, amelyekkel a körfolyamat már

100 °C alatt is beindítható, ezek hatásfoka szükségszerűen alacsony. Részben ezért, részben pedig a berendezés drágasága miatt ez a hasznosítási mód nemigen terjedt el. A termálvíz fokozottabb lehűtésére alkalmas lehet az abszorpciós hőszivattyú, amelynek működési elve megegyezik a hűtőgépével. A gazdaságosság növelése érdekében fűtőközegként érdemes kazánban előállított kisnyomású (telített) gőzt használni, illetve alacsony hőmérsékleti transzformációt megcélozni.

Az előbbieken ismertetett geotermikus energiahasznosítási technológiák esetében a hőt szállító közeg a felszín alatti víz, de történtek kísérletek vízkivétel nélküli megoldásokra is, ahol egy kútba betáplált víz vagy más anyag zárt rendszerben veszi át kutat környező kőzetek hőjét és a kúton belül elhelyezett csövön keresztül közvetíti a felszínre. Egyes más módon gazdaságosan nem hasznosítható meddő szénhidrogénkutató-fúrások vízkivétel nélküli geotermikus hasznosítása hőszivattyúval megoldható, főleg nagyobb mélységek és hőmérsékletek esetén.

A használt termálvizek elhelyezésével kapcsolatos szabályozások, javaslatok

Az EU szabályozással összhangban lévő magyar szabályozások által előírt technológiai és területi határértékek korlátozzák a használt termálvizek felszíni befogadóba történő bevezetését. A fürdők termálkútjainak vízminőségével kapcsolatban elsősorban a porózus termálvíztestek alkáli hidrogénkarbonátos vizeinek magas nátrium-egyenérték százalékával jelent problémát. Már pedig a dél-alföldi régió vizeinek többsége alkalikus termálvíz. A használt vizek kezelése igen költséges, a hígabb vizekkel történő keveréssel több esetben megoldhatónak látszik a kérdés. A vonatkozó rendelet által megengedett egyedi hatósági határértékek figyelembevételével, a befogadó vízhozamára is tekintettel lehet üzemelni a meglévő létesítményeknél. Az új termálkutak létesítésénél el kell kerülni a felszíni befogadóba történő bevezetésnél problémát okozó komponenseket tartalmazó víztartók megcsapolását.

A felszín alatti vizek védelme

Magyarországon a stratégiai jelentőségű felszín alatti vizek biztosítják az ország ivóvízellátásának több mint 97%-át. Emellett igen jelentős a felszín alatti vizek mezőgazdasági, balneológiai, illetve ipari célú hasznosítása is. Magyarországon az egységes hidraulikai rendszert képező felszín alatti vizek elválaszthatatlan szerves részét képezik a termálvizek is.

A felszín alatti vizek pótlódása korlátozott, miközben a kitermelt felszín alatti vizek felszíni befogadóba kerülve elhagyják az ország területét. A felszín

alatti vizek minőségének védelme miatt, igen korlátozott azon igénybevételek száma, amelyek lehetőséget adnak a felszín alatti vizek Magyarországon történő újrahasznosulására, helyben tartására. Erre jelenleg csak két vízhasználat esetében van mód: a környezetvédelmi kritériumokat kielégítő, helyben tartásos szennyvíz-elhelyezések, illetve a zárt rendszerű, energetikai célú termálvízkivételek visszasajtolása.

A korlátozottan pótolható, stratégiai jelentőségű felszín alatti vizek hosszútávú hasznosíthatósága érdekében, a klímaváltozás esetleges káros hatásaira is figyelemmel, a jövőben fokozott hangsúlyt kell fektetni a felszín alatti vizek Magyarország területén történő megtartására. Ezért kiemelt prioritású az energetikai célú termálvízhasználatok vízvisszatáplálása.

Kimutatás a Magyarországon 1999. december 31-ig megfűrt termálkutakról,
a VIKUV Debrecen kataszteri nyilvántartásának alapulvételével
(megyéenkénti bontásban)

Sorszám	A megye (város) neve	1990. december 31-ig megfűrt	1995–1999. december 31-ig megfűrt	Összesen
1.	Budapest	41	1	42
2.	Baranya	36	1	37
3.	Bács-Kiskun	49	6	55
4.	Békés	196	10	206
5.	Borsod-Abaúj-Zemplén	31	3	34
6.	Csongrád	208	12	220
7.	Esztergom-Komárom	6	0	6
8.	Fejér	10	0	10
9.	Győr-Sopron	17	3	20
10.	Hajdú-Bihar	90	4	94
11.	Heves	52	1	53
12.	Jász-Nagykún-Szolnok	167	19	186
13.	Nógrád	3	0	3
14.	Pest	58	4	62
15.	Somogy	54	6	60
16.	Szabolcs-Szatmár-Bereg	24	2	26
17.	Tolna	25	3	28
18.	Vas	18	4	22
19.	Veszprém	9	0	9
20.	Zala	35	9	44
	Budapest és a megyék mindösszesen	1 129	88	1 217

Az üzemelő kutak száma 2002. január 1-jén 866, ebből kifejezetten fürdőket táplál 243.

A megfúrt kutak száma 1289 (172 lezárt, észlelő 103 és selejt 148).

Az adatbázis fejlesztése során a vizsgálattal megbízott konzorcium 2005-ben 1372 kút adatairól tesz említést (köztük 310 lezárt és 124 eltömött kútról), tehát 941 használatban lévő kút van az adatbázisban, amelyek közül 546 tartozik a fürdőüzemeléshez, de ezek közül is 112 lezárt és 27 eltömött kút található, tehát 407 kút szolgálatot.

Termális ásványi vizek minősítése és hasznosítása megyénkénti bontásban
(2000)

Sorszám	Megye megnevezése	Termálfürdőben hasznosítva	Gyógyvízzé minősítve	Gyógyfürdői minősítéssel felhasználva	Gyógyhely	Összesen VIKUV, Debrecen
1.	Budapest + 1 forrás	21	14 (-1)	9	0	42
2.	Baranya	16	6	2	1	37
3.	Bács-Kiskun	23	9	1	0	55
4.	Békés	22	7	1	1	206
5.	Borsod-Abaúj-Zemplén	16	4	2	1	34
6.	Csongrád	12	8	3	0	220
7.	Komárom-Esztergom	1	2	1	0	6
8.	Fejér	5	1	0	0	10
9.	Győr-Moson-Sopron	14	9 (-1)	3	1	20
10.	Hajdú-Bihar	36	14	2	2	94
11.	Heves + 2 forrás	11	8	2	3	53
12.	Jász-Nagykun-Szolnok	42	12	1	0	186
13.	Nógrád	1	2 (-1)	0	0	3
14.	Pest	19	4	0	0	62
15.	Somogy	20	7	3	0	60
16.	Szabolcs-Szatmár-Bereg	16	7	2	0	26
17.	Tolna	10	5	0	0	28
18.	Vas	15	8	3	1	22
19.	Veszprém	4	4 (-1)	1	1	9
20.	Zala + 1 forrástó	17	4	3	2	44
	Összesen + 4 forrás	321	135	39	13	1 217

A hévízkutak kifelővíz-hőmérséklet és hasznosítás szerinti megoszlása Magyarországon (2000)

Hasznosítás	Víz hőmérséklet (°C)										Összesen	
	30–39,9	40–49,9	50–59,9	60–69,9	70–79,9	80–89,9	90–99,9	100	db	%		
Ivóvízmű	159	25	6	0	0	0	0	0	190	15,60		
Fürdő, gyógyfürdő	53	92	39	29	8	3	4	0	228	18,70		
Kommunális (fűtés)	0	2	3	1	3	1	5	1	16	1,30		
Ipari hasznosítás	26	13	12	10	4	1	1	0	67	5,50		
Mezőgazdasági (fűtés)	60	14	15	15	19	28	28	1	180	14,75		
Komplex hasznosítás	11	17	12	28	14	1	0	0	83	6,80		
Termelői kutak	309	164	89	87	48	36	38	2	764	62,60		
Viszsaajtó	0	1	2	4	0	2		0	9	0,75		
Megfigyelő kutak	38	29	13	4	1	1		0	86	7,00		
Bezárt, nem hasznosított	117	40	22	20	10	7		0	223	18,30		
Cementtel megszüntetett	102	18	6	11	0	0		0	138	11,30		
Összesen	566	251	130	122	59	44	46	2	1 220	100		
	46,4	20,6	10,7	10,0	4,84	3,6	3,8	0,16				
Kifolyó kapacitás	396,44	212,72	122,16	121,17	76,02	55,70	65,86	3,65				
	37,62	20,19	11,59	11,50	7,21	5,29	6,25	0,35				
Hasznos kapacitás átlaga (/perc)	930	1 043	1 100	1 132	1 134,5	1 295	1 463,5	1 325				

2006. évi kimutatás a Dél-Alföldön megfűrt termálkutak számáról, hasznosításuk mértékéről és módjáról

Sorszám	Megye	Termálfürdő (1)	Gyógyvízes fürdő (2)	Minősített gyógyfürdő (3)	Összesen	Gyógyhely (4)	Összesen (1+2+3+4)	VIKUV által megfűrt kutak	Megyéenkénti %-os megoszlás	Hasznosítási ráta (%)
1.	Bács-Kiskun	14 + 1	9 + 3	1	14 + 1	0	24	55	4,52	44,00
2.	Békés	15	7 + 2	1 + 2	15	1	24	206	16,92	8,58
3.	Csongrád	4 + 6	8 + 1	3 + 3	9 + 1	0	15	220	18,08	6,81
	Összesen:	33 + 7	24 + 6	5 + 5	38 + 2	1	63	481		

A hévízkutak települések szerinti megoszlása Békés megyében.
A 2000. december 31-ig megfúrt hévízkutak hasznosítása és vízhőmérséklet szerinti bontása (a Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság, Gyula adatai)

Sorszám	Települések	Hévízkutak száma	Hasznosított hévízkutak száma összesen	Hasznosítás termálfürdőként	Ebből a lenti vízhőmérsékleti tartományokba esik			
					35–45 °C	46–60 °C	61–80 °C	81 °C feletti
1.	Battonya	1	1	1		1		
2.	Békés	5	2	1	1	1		
3.	Békéscsaba	6	5	1	2		1	1
4.	Békésszentandrás	1	1	–	1			
5.	Biharugra	1	1	–		1		
6.	Csabacsüd	2	1	–	1			
7.	Dévaványa	7	6	1	3	2		
8.	Füzesgyarmat	9	3	1	2		1	
9.	Gyomaendrőd	9	5	1	1		2	1
10.	Gyula	5	4	1	1	1	1	1
11.	Kondoros	7	3	–	1		1	1
12.	Kőröstarcsa	4	1	–	1			
13.	Mezőberény	10	5	1	5			
14.	Mezőkovácsháza	3	1	1		1		
15.	Murony	2	1	–	1			
16.	Nagybánhegyes	1	1	1			1	
17.	Nagyszénás	2	1	1				1
18.	Orosháza	23	5	1	2	1		2
19.	Sarkad	2	1	–		1		
20.	Szarvas	31	18	1	10			8
21.	Szeghalom	14	4	–	4			
22.	Tótkomlós	9	8	1	6		1	1
23.	Vétegyháza	2	2	1	1		1	
24.	Vésztő	9	7	–	6	1		
25.	Zsadány	1	1	–	1			
Összesen:		166	88	15	50	10	9	17

Békés megyében a hévízfeltárási figyelembe vehető 500-2000 m közötti rétegek összes vízáradó képessége 7900 millió köbméter, az országos készletnek mintegy 16%-a. A kitermelhető vízmennyiség ennek kb. 10%-a, míg a tényleges igénybevétel mintegy 6,5 millió m³/év. A készlet és igénybevétel mélységtartományok szerinti megoszlása a fenti táblázatban látható. A mintegy 6,5 millió m³/év hévízmennyiség kitermelése a megye 25 településén található, összesen 86 hévízkút felhasználásával történik.

Gyógyvizek a Dél-Alföldön (megyenként)

Sorszám	Település	Megye	Kút/forrás jele	Országos kútkataszter szám	Hévízkút kataszter szám	Engedély száma
1.	Békés	Békés	Fürdő II.	B-112	03. márc.	25/GYF/1996
2.	Békéscsaba	Békés	Árpád Fürdő II.	B-282		130/GYF/2001
3.	Békéscsaba	Békés	Árpád II. kút	B-1018		244/GYF/2002
4.	Déaványa	Békés	K-59/A	K-59/A		137/GYF/2003
5.	Füzesgyarmat	Békés	B-34	B-34		337/GYF/2003
6.	Gyomaendrőd	Békés	Fürdő kútja	B-4/a	12. márc.	35.942/1960
7.	Gyula	Békés	Várfürdő I.	B-145	13. márc.	299/GYF/1968
8.	Mezőkovácsháza	Békés	Strandkút	K-64	3-92	101/GYF/1997
9.	Orosháza (Gyopárosfürdő)	Békés	III. kút	K-757		155/GYF/1999
10.	Szarvas	Békés	Vizmú II.	B-57		210/GYF/2000
11.	Csongrád	Csongrád	B-72	B-72	01. máj.	532/GYF/1976
12.	Hódmezővásárhely	Csongrád	Kórház kútja	B-913	5-36	3/GYF/1994
13.	Makó	Csongrád	1. kút	B-57	08. máj.	334/GYF/1988
14.	Mórahalom	Csongrád	Fürdő kútja	B-13	09. máj.	53/GYF/1998
15.	Szeged	Csongrád	Anna kút	B-88		928/GYF/1967
16.	Szeged	Csongrád	B-384	B-384	16. máj.	364/GYF/1968
17.	Székkutas	Csongrád	Gyógyintézet kútja	K-271	5-105	573/GYF/1980
18.	Szentes	Csongrád	Kórházi kút	B-17	21. máj.	505/GYF/1968
19.	Dávod	Bács-Kiskun	Püspökp. II.	K-47		60/GYF/1990
20.	Kalocsa	Bács-Kiskun	1. számú kút	B-151		110/GYF/2002
21.	Kecskemét	Bács-Kiskun	Uzoda kút	B-783	2-57	285/GYF/1987
22.	Kiskőrös	Bács-Kiskun	Strand 3. kút	B-1114	2-152	5/GYF/1994
23.	Kiskőrös	Bács-Kiskun	Strandfürdő kútja	B-1081	2-67	82/GYF/1989
24.	Kiskunfélegyháza	Bács-Kiskun	Strandkút	B-93	05. febr.	4/GYF/1994
25.	Kiskunhalas	Bács-Kiskun	K-36	K-36		465/GYF/2003
26.	Kiskunhalas	Bács-Kiskun	Strand II.	B-100	2-91	502/GYF/1982
27.	Kiskunmajsa	Bács-Kiskun	Szank 94	K-49	2-77	287/GYF/1987
28.	Kunszentmiklós	Bács-Kiskun	B-103	B-103		151/GYF/2001
29.	Tiszaécske	Bács-Kiskun	K-68	K-68	2-66	210/GYF/2003
30.	Tiszaécske	Bács-Kiskun	K-70	K-70	2-75	346/GYF/1987

Gyógyfürdők a Dél-Alföldön

Sorszám	Település (megye)	Gyógyfürdő, -intézmény neve	Besorolás (gyógyászati jelentősége)	Minősítési, felülvizsgálati engedély és közzététel száma	Nyilvántartási szám
1.	Csongrád (Csongrád)	Gyógyfürdő	közzet	445/Gyf/1976 (EüK 4. 1977)	I/15
2.	Gyula (Békés)	Várfürdő	országos	130/Gyf/1971 (EüK 18.)	I/17
3.	Kiskunmajsza (Bács-Kiskun)	Gyógyfürdő (Jonathermal Rt.)	közzet	262/Gyf/1988. 8024/1988. (SZE K16)	I/32
4.	Makó (Csongrád)	Városi Termál- és Gyógyfürdő	közzet	160/Gyf/1991 13/Gyf/1991 (NK 23.)	I/34
5.	Mórahalom (Csongrád)	Móraalmi Gyógyfürdő	helyi	583/Gyf/2002 5/2003. (EüK 4.)	I/42
6.	Orosháza-Gyopáros (Békés)	Orosháza-Gyopárosi Gyógy- és Strandfürdő	országos	452/Gyf/2002 38/2002. (EüK 24.)	I/41
7.	Szentes (Csongrád)	Termál-Gyógyfürdő (Csongrád megyei Termál Kht. Gyógyfürdő)	közzet	564/Gyf/1986 8002/1987. (EüK 9.)	I/29
8.	Szeged (Csongrád)	Anna Gyógy-, Termál- és Élmenyfürdő	országos	169/Gyf/2004	I/50
9.	Szeged (Csongrád)	Szegedi Gyógy- és Termálfürdő	közzet	24/Gyf/2004	I/52
10.	Szarvas	Szarvasi Gyógy- és Termálfürdő	helyi	238-9/Gyf/2005	I/56

2. A rekreációs szemlélet és turizmus

Századunk nagy kihívása az információs forradalom után a jólét biztosítása minél több ember számára. A jó egészségben és így jó közérzetben élésre (wellness) egyre többen fogynak áldozni az emberek. Egyre több olyan turista lesz, aki olyan helyre kívánczik, és utazik, ahol testi és lelki erőt tud gyűjteni a munkára, a hétköznapiakra. Ma már tudományosan bizonyított tény, hogy az életminőség, a szabadidő-kultúra és a fizikai aktivitás jelentős mértékben hat az egészségre és az élettartamra. Nagyobb fizikai aktivitással például jelentős mértékben lehetne csökkenteni a keringési betegségek okozta korai elhalálozást. Egyszerűen fogalmazva: nem egyedül az a fő baj, hogy a születésszám alacsony ma Magyarországon, hanem az, hogy a rossz minőségű, egészségtelen, túlhajszolt életmód csökkenti a felnőtt, különösen a férfi lakosság életésélyeit.

Ma a rekreációs szemlélet elterjedésének, az életminőség javulásának legfőbb akadályozója, hogy az életszínvonal megtartása, vagy a jövedelmek növelése az életminőség kárára történik.

Európa nyugati feléhez viszonyítva megkésett fejlődésünk következtében a civilizációs ártalmak a gazdaság stagnálásának időszakában jelentkeztek, így kezelésük igen nehéz. A munkacentrikus életmód, a környezetünk állapota, és az, hogy életkörülmények megváltozása felkészületlenül érte a magyar lakosságot, a civilizációs betegségek kialakulását és az aktív lakosság, különösen a férfiak körében a korai halálozást „eredményezte”.

Még a legtöbb országban sikerrel szállnak szembe a daganatos és a keringési betegségekkel, addig a halálozási okoknál ez nálunk továbbra is magas értékeket mutat! Az egészségkárosító tendencia megállítására készült programok sikere a családok, egyének, csoportok anyagi helyzetétől és egészségértékétől függ. Hazánkban évtizedekig az egészségmegőrzést, a szabadidős sportaktivitást ingyenesnek, magas színvonalúnak és mindenki számára elérhetőnek deklarálták, így ennek költségeivel sem az egyének, sem a családok nem terveztek, és még ma is ritkán terveznek.

Rekreációs stratégia kell:

- érdekeltté kell tenni az embereket egészségük megőrzésében, divattá tenni az egészséges, a sportos életmódot;

- a rekreációs programok finanszírozásában érdekeltté tenni azokat a cégeket, melyeknek különösen érdekében áll a velük kapcsolatban állók jó egészségi állapota (be kell vonni a munkaadókat dolgozóik egészségének megvédésébe);
- szorgalmazni kell a települési önkormányzatok rekreációs célra fordítandó pénzeinek növelését, és hatékonyabb felhasználását;
- több lehetőséget kell biztosítani a civil szervezetek, az egyházak számára rekreációs programokhoz történő kapcsolódásra, önálló szervezésre.

A rekreáció az elfogadott nemzetközi értelmezésben a szabadidő-eltöltés kultúrája, azon belül is a jó közérzet, a „jól-érzés”, a jólét (wellness) megteremtése. A szabadidő-eltöltés módja, a tevékenységek szerkezete, értékhierarchiája egyébként jellemző az emberre és környezetére, tehát értékhordozó.

A rekreáció nem kizárólagos, de elsődleges célja – mint a totális jólét elemi feltétele – az ember egészségének megszilárdítása, illetve szükség szerinti megújítása, a harmonikus életvitel kialakítása, az optimális szellemi és fizikai teljesítőképesség állandósítása. Ezért szokták a tevékenység fő jellegzetességének és eszközének megfelelően felosztani szellemi és fizikai rekreációra.

A rekreációs tevékenység célja szerint lehet: pihenés, kultúrálódás, sport és wellness, eredményoldali célkitűzése pedig az egészséges, kultúrált életmód, ami hosszú, jó minőségű és tartalmasan megélt életet eredményez.

A régió NPT II. tervében – közvetlenül az egészségturizmushoz kapcsolódóan – az egészségügy és az oktatás fejlesztéséről a következők szerepelnek:

Az egészségügyi ellátás korszerűsítése a prevenció és a rehabilitáció területén

A Dél-Alföld népességének *egészségi állapota* valamelyest rosszabb az egyébként kedvezőtlen országos átlagnál, az egészségügyi ellátórendszer részben nem hatékony, részben nem tud adekvát válaszokat adni az egészségi állapot által támasztott szükségletekre, illetve kevés kapcsolat van a reálgazdaság és az egészségügyi szolgáltatások között.

Kistérségi járóbeteg szakellátó központ fejlesztése, új szolgáltatások kialakítása

Járóbeteg szakellátás infrastrukturális fejlesztése, mobil egészségügyi szolgálatok és kommunikációs szolgáltató egység kialakítása, információtechnológia korszerűsítése.

3. A kutatás, a képzés, a fejlesztés helyzete a régióban

A dél-alföldi régió az eddig vizsgált versenyképességi mutatókkal szemben a kutatás-fejlesztéssel kapcsolatos adatok többségében a régiók sorrendjében közvetlenül a központi régió mögött helyezkedik el.

Régiókban az egy főre jutó szabadalmak száma 2002-ben 34, amely adatot a kutatók-fejlesztők számított létszámával arányosítva szintén a régiók sorrendjének második helyén van a térség. 2003-ban a kutató-fejlesztő helyek ráfordításainak értéke a régióban 13 144 millió forint volt, ami a területi GDP 0,84%-át tette ki. A K+F ráfordításokat tekintve jelentős különbség van a régiót alkotó három megyét illetően: Bács-Kiskun megyében a Csongrád megyei érték mintegy negyedét, Békés megyében hatodát fordították kutatás-fejlesztésre. A kutatók és fejlesztők létszámát vizsgálva Közép-Magyarország mögött szintén a második helyet foglalja el a régió (2880 kutató-fejlesztő). 169 tudományos fozkozattal rendelkező kutató dolgozik a régióban.

A régió termálvíz készleteinek feltárásában és hasznosításában a kezdetektől jelentős érdeme van dr. Unk Jánosnénak. Dr. Albel Andorral közösen 1999-ben írták meg a Gyógyító vizek a Dél-Alföldön című könyvet, döntően az általa leírtakra támaszkodik az alföldi termálvizeket bemutató fejezetünk. Dr. Unk Jánosné a Pylon Kft. egyik alapítója és ügyvezetője 1989 óta. Előtte, 1956 és 1969 között az ÉVGM-ÉVITERV-ben dolgozott, közben két évet Kubában szakértőként. 1969–1989-ig a VÁTI Műszaki Infrastruktúra Osztályának vezetője, 1975 és 1978 között Bagdadban egy nemzetközi napenergia kutatási programban vett részt, és tanított a Bagdadi Műszaki Egyetemen. Mint regionális tervező, az országos tervek, az Országos Területfejlesztési Kon koncepció, az északkelet-magyarországi régió, a dél-alföldi régió, a nyugat-dunántúli régió, számos megye (Pest, Zala, Vas, Győr-Moson-Sopron, Somogy, Baranya) és Budapest területi energetikai fejlesztési és komplex fejlesztési munkáiban vett részt.

Világbanki támogatással készült a biomassza országos felmérési fejlesztési munkája, sok évtizedes kutató-fejlesztő munkájának eredménye közel 120 publikáció. A makói származású kutatót és kiváló oktatót a vidékfejlesztés ügye mindig foglalkoztatta, mely során gazdag termálvíz-adottságaink méltó hasznosítására irányuló jelentős kutatásokat végzett.

Az európai Unió Phare Regionális Kísérleti Program Alapja, és a megvalósításáért felelős szervezet a Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Tanács segítségével a Dél-alföldi Fürdők Közhasnú Egyesülete megjelentette a *Regionális Turizmus-fejlesztési kézikönyv vállalkozások számára* című munkát.

A Phare támogatással Róka László (Megakom) által írt, és szerkesztett kézikönyv a régió fejlesztési koncepciójára alapozva jelentős teret szentel a termálvíz hasznosításban a vállalkozásoknak, önkormányzatoknak.

Ugyanakkor a nyertes projekt megvalósítása során hozzájárult a régió idegenforgalmi vállalkozásainak sikeres működéséhez szükséges ismeretek fejlesztéséhez. Bemutatta, hogy milyen komplex tevékenységet jelent egy vállalkozás menedzselése a legkisebb vállalkozástól a nagyobb méretű cégekig. Része volt egy kifejezetten idegenforgalmi vállalkozások számára kidolgozott képzési tematika a képzéssel foglalkozó cégek számára

A teljes „Regionális turizmus-fejlesztési kézikönyv vállalkozások számára” programon belül az alábbi projektek végrehajtása történt meg az évezred első éveiben:

A gyakorlati útmutatást biztosító kézikönyv szövegének kidolgozása és a kézikönyv technikai kivitelezése, az esettanulmányok a régióban működő tipikus, sikeresen működő turisztikai vállalkozásokról, idegenforgalmi képzési tematika összeállítása a régió turisztikai vállalkozásai számára. A kézikönyv ma is jól szolgálja a régió 2000-ben kidolgozott fejlesztési koncepciójának ismertetését és a megvalósítására történő mozgósítást. A második Nemzeti Fejlesztési Terv régiós programja szerves folytatása a koncepciónak, természetesen más hangsúlyokkal.

A dél-alföldi régió tervei között egy Regionális Termálvíz- és Fizioterápiás Kutató és Koordinációs Centrum létrehozása is szerepel, a kutatások legfőbb szorgalmazói között elsőként kell megemlíteni dr. Bender Tamás, dr. Bálint Géza professzorokat és dr. Bálint Péter főorvost.

Indoklásul a következőket írják a termál ásványvizek klinikai hatása vizsgálatának eddigi eredményeiről:

A termál és ásványvizek biológiai hatásai rendkívül kevésbé bizonyítottak a gyógyszerhatásokhoz képest. Vörhagen és munkatársai a világ orvosi irodalmában alig tucatsnyi, minőségi szempontból sem kifogástalan klinikai vizsgálatot talált, mely az egyes termál ásványvizek hatását bizonyítja egyes mozgásszervi betegségek kezelésében, bár ez az utóbbi időben pozitívan változott. A hazai gyógy-idegenforgalmi propaganda hangzatos kijelentései dacára hazánk termál- és ásványvizei kevésbé ismertek és elismertek. Mai, tradicionálisan kiemelkedő termálturizmussal rendelkező országok, pl. Olaszország,

Németország, Franciaország a termálásványvizek klinikai hatásainak vizsgálatára alig fordítanak figyelmet, hisz ilyen irányú kapacitásuk amúgy is maximálisan telített és megfelelő profitot hoz. Nem véletlen, hogy a termál ásványvíz klinikai hatásának vizsgálatában olyan országok járnak az élen, amelyek ilyen irányú idegenforgalmukat most igyekeznek megalapozni, így Izrael, Törökország és Magyarország. A magyar termál-ásványvízkutatás eddig csupán egy alkalommal részesült pályázati támogatásban, az eddigi kutatási eredmények a kutatók önzetlen munkájának köszönhetők.

A termál-ásványvizek klinikai hatása vizsgálatának jövőbeli irányát a következőkben képzelik el:

„A mozgásszervi reumatológiai betegségek közül a gyulladásos ízületi és gerincbetegségek eredményes gyógyszeres kezelése egyre inkább megoldódik, a degeneratív ízületi és gerincbetegségek eredményes kezelése korántsem megoldott, ebben a termál-ásványvízkezelés továbbra is fontos szerepet játszhat.”

Rendkívül fontos civilizációs betegségcsoport a krónikus fájdalomszindrómák, egyre több áldozatot szednek az iparilag fejlett országok népességében. A krónikus fájdalom-szindrómák áldozatainak aránya ezekben az országokban elérheti a népesség 20-25%-át és a 27 millió lakosú Kanadában költsége eléri az USD 500 milliót, ami a 10 milliós magyar népességre és forintra váltva kanadai árakon 33 milliárd HUF-ot jelentene évente. A krónikus fájdalom-szindrómák körébe tartozik a krónikus nyak- és derékfájás, a krónikus generalizált fibromyalgia és a krónikus fáradtság szindróma. Ezen betegségek termál-ásványvíz kezelésével eddig igen kevés klinikai vizsgálat foglalkozott. A termál-ásványvízkezelés jelentős szerepet játszik a mozgásszervi betegségek, baleseti sérülések, de a belgyógyászati és ideggyógyászati betegségek orvosi rehabilitációjában is, de a bizonyítékokon alapuló orvoslás módszereivel végzett klinikai kutatások száma elenyésző. A hazai hiedelmekkel ellentétben a fürdőkezelés, a víz alatti torna szívbeteg rehabilitációjában is jól használható. Az Európai Unióban programozott műtét (pl. ízületi protézis beültetése, szívűtét) az Unió más országaiban is elvégezhető, s orvosi rehabilitáció más országban való végzését is támogathatják az Unió egészségbiztosítási pénztárai. Brit betegek szervezeten kerülnek pl. Portugáliába vagy Görögországba csípőprotézis beültetésre, illetve az azt követő rehabilitációra. Ilyen magas színvonalú egészségturizmus – megfelelő feltételek biztosítása esetén – hazánkban is megcélozható.

A termál-ásványvíz fürdők lehetséges szerepét az egészség-fenntartásban és prevencióban Bender Tamás, Bálint Géza és Bálint Péter neves tudósok a következőkben látják:

A gyógyfürdők a szív és érrendszeri, krónikus légzőszervi, valamint krónikus mozgásszervi betegségek prevenciók központjaivá tehetők.

Helyi polgárokból a fürdőkben, így például a Gyulai Gyógyfürdőben Egészségklubok hozhatók létre. Ezen klubok tagjainak szív-tüdő kapacitását fizikai és pszichikai állapotát megfelelő laboratóriumokban, illetékes szakemberek felméri, majd megfelelő mozgás- és relaxációs programot, diétát, életmód programot írnak elő, részben a termál-ásványvízre alapozottan. A szív-tüdő kapacitásban, fizikai és pszichikai állapotban bekövetkező változásokat rendszeres időközönként ellenőrzik, s az eredményeknek megfelelően írnak elő új programot.

Az eredményeket rövid távon az akut felső légúti hurutok, illetve akut derék- és nyakfájás előfordulási rátája (incidenciája), illetve gyógyulási üteme (keresőképtelen napok száma) alapján lehetne lemérni: a prevencióban résztvevők adatait a programban részt nem vevő, kor, nem foglalkozás stb. szerint randomizáltan választott kontrollcsoport eredményeihez lehetne hasonlítani.

Hosszútávon a prevenció programban résztvevők hipertónia, szív és érrendszeri, krónikus légzőszervi, krónikus mozgásszervi betegségeinek, depressziójának incidenciáját, illetve betegségük súlyosságát lehetne a megfelelően kiválogatott kontrollcsoport eredményeihez hasonlítani.

Állapotfelméréssel induló és befejeződő egészségprogramokat külföldi termálturistáknak lehetne felajánlani, különböző időtartamú és tartalmú csomagokban, különböző körülmények, sőt családoknak.

Ez a fajta preventív jellegű egészségturizmus a wellnesszel szemben – amely kimeneti paraméterek nélküli – kimeneti paraméterekkel dokumentálható valódi egészséggyarapodással jár.

A termálvíz további szerepéről szólva, említik a termál ásványvíz szerepét az állategészségügyben, példaként felemlítve, hogy japán kutatók versenylovak vegetatív idegrendszeri reakcióinak termál ásványvíz hatására bekövetkezett változását közzétették. (A mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. vezetőinek figyelmébe ajánljuk az előző közlést, elsősorban a versenylovak sérüléseinek kezelésére gondolva.)

A termál ásványvíz szerepéről megjegyzik, hogy kevés, de pozitív eredményű adat áll rendelkezésre a termál-ásványvíz növények fejlődésére való hatásáról, de mind a növények, mind az állatok kezelésében végzendő vizsgálatok eredményekkel kecsegtethetnek.

Egy a régióban létrehozandó intézet, a Regionális Termálvíz és Fizioterápiás Kutató és Koordinációs Centrum küldetését és munkáját a következőkben képzelik el:

A létesítendő centrum feladatai a következők:

- A dél-alföldi régió termál ásványvizeinek kataszterbe vétele.
- Kataszterbe vett termál ásványvizek, illetve felhasználásuk minőségbiztosítása hőfokuk, összetételük, bakteriológiai paramétereik, a felhasználás megfelelő módjának ellenőrzése.

- Megfelelő klinikai vizsgálatok, prevenciók vizsgálatok tervezése, kivitelezése, illetve ellenőrzése és auditálása.
- A rehabilitáció területén komplex fizioterápiás kezelés hatásának vizsgálata.
- Az eredmények publikálása a hazai és nemzetközi szaksajtóban és laikus sajtóban.

A Centrum együttműködik a régió gyógyfürdőivel, szakemberei (reumatológus, kardiológus, közegészségügyi szakember, főiskolai végzettségű gyógytornász) a Pándy Kálmán Megyei Kórház, illetve az ÁNTSZ szakembereiből regrutálható. A Centrum felszerelhető a szív-tüdő kapacitást mérő műszerekkel, korszerű fizioterápiás, illetve balneoterápiás eszközökkel.

Prof. Dr. Bender Tamás PhD. a Szegedi Tudományegyetem Ortopédiai Klinikája Fizioterápiás Csoportja Vezetője, az International Society of Medical Hydrology and Climatology elnöke.

Dr. Bálint Géza FRCP (Glasgow) az MTA doktora, főiskolai tanár, Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet, a Csont és Ízület Évtizede Alapítvány kuratóriumának elnöke, a Csont és Ízület Évtizede 2000–2010 hazai koordinátora.

Dr. Bálint Péter PhD. (Glasgow és Budapest) az Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet főorvosa.

A fenti szándékokat erősítheti egy a Szegedi Universitáson belül létrehozandó Balneológiai Kutató Intézet, a két intézmény együttműködésében határon átívelő kutatások is megvalósíthatók lehetnének.

Mint a jeles tudósok is megjegyezték, ilyen, vagy hasonló Centrum hazánkban nem működik, a balneológiai kutatás feltámasztása korszakos jelentőségű ügy. A fejezet bevezetőjében már említettük, hogy „kedvező a csillagok állása” ez ügyben, legalábbis az égboltra hazánk déli feléről tekintve és bízva a már említett számos szaktekintély meggyőző erejében és a döntéshozók bölcsességében. Ez utóbbit erősítheti a Regionális Területfejlesztési Tanács 2006-ban megjelenő pályázati kiírása, amely kifejezetten a termálvíz kutatás és hasznosítás területén megjelenő innovációs projekteket támogatná. A projekt megvalósításában eredményes együttműködés alakulhatna ki a Biopolisz Program, a Szegedi Tudományegyetem Ortopédiai Klinikája, a Pándy Kálmán Megyei Kórház, (Gyula), Gyula város Önkormányzata és a Várfürdő, az Orosházi Kórház és a Gyógyfürdő Rt., valamint az oktató intézmények: a Szegedi Tudományegyetem, a Tessedik Sámuel Főiskola Gyulai Egészségügyi Intézete, a Kodolányi-főiskola orosházi intézményei között.

Dr. Ruszinkó Ádám:

A Dél-alföldi Termálklaszter, avagy a termálvíz alapú nemzeti ipar kezdete

Az egészségturizmus fejlesztési program során 2001 és 2003 között számtalanszor felvetődött a kritikus kérdés, hogy a termálvizeket miért kizárólag egészségturisztikai célokra használjuk. A válasz: leginkább azért, mert a Turisztikai Célelőirányzatot kizárólag a turizmus fejlődése érdekében lehet felhasználni, márpedig a fejlesztési program anyagi hátterét ez biztosította.

2004-ben egy barátommal (ő volt az egyik főkritikus) hozzákezdtünk kidolgozni a Termálvíz Alapú Nemzeti Ipar koncepcióját. Ennek dél-alföldi kibontakozásáról, a régió Termálklaszterének ebbéli szerepéről és egy kicsit a jövőbe tekintésről szól ez a fejezet.

Általános megközelítés

A koncepció kiindulási pontja alapvetően az, hogy Magyarország mivel rendelkezik. Hazánk termálvízből a világon szinte egyedülálló mennyiséggel bír, vizeink minőség (gyógyhatás) szempontjából pedig a legjobbak a világon. Emellett tudjuk azt is, hogy termőföldjeink valóban jó minőségűek, és a Magyarországon megtermelt zöltségek, gyümölcsök zamatának a kontinentális klíma is kedvez, sajnos azonban mezőgazdasági termelésünk kínálata kissé elavult. Harmadikként említhetjük a nemzetközileg is ismertelismert magyar szürkeállományt: a találékonytságot és jó matematikai gondolkodást.

Ezekre, valamint az innovációra alapozva fel kell építeni a termálvízre alapozott nemzeti ipart.

Ez a fundamentum, melyet a természet nekünk megadott, erre lehet építeni, kiegészítve olyan dolgokkal, amikben nem vagyunk ugyan különlegesek, de a termálvíz (principális fundamentumunk) által különlegessé tehető, pl. kutatás-fejlesztés révén.

Az alábbi koncepció nem csak az egészségturizmusról szól, viszont arra épül. Az egészségturizmus fejlesztése 2001 és 2003 között olyan lendülettel zajlott, és olyan sikereket tud felmutatni, hogy erre alapozva egy szélesebb, országos iparpolitikai irányban lehet továbbhaladni. Ennek a programnak a Dél-Alföld egyértelműen a mintarégiója lehet, a Dél-alföldi Termálklaszter pedig központi szerepet játszhat.

Egy könyvfejezethez képest talán kissé túl van tematizálva a következő néhány pont, melyben egy lehetséges országos víziót, missziót, célokat és stratégiát próbálok bemutatni.

Országvízió

Magyarország húsz év múlva Európa első számú termál- és gyógyvízre épülő egészségturisztikai desztinációja, illetve egészségipari országa legyen, beleértve a turizmust, a

gyógyászati és wellness szolgáltatásokat és az erre vertikálisan ráépülő sokféle ipari termék-előállítás, egyéb szolgáltatásokat, fejlesztést és kutatást. Kiegészítő tevékenységként olyan speciális mezőgazdasági, kozmetikai stb. termékeket állítunk elő, amelyek a gyógyvízre épülő termék-portfolióba méltón illeszthetők.

Országmisszió

Azonosulva az Európai Unió azon alapvető célkitűzésével, hogy javuljon az emberek életminősége, vendégeink, ügyfeleink számára olyan szolgáltatásokat nyújtunk, berendezéseket és technológiákat állítunk elő, amivel az életük hosszabbá és kellemesebbé tehető, mindezt vendégszerető módon, professzionálisan felkészült munkatársakkal tesszük. Kiszolgáló technológiánk a legjobb a világban, a legtöbb innovációval rendelkezünk ezen a területen, melynek gerincét a turisztika és gyógyítás jelenti.

Célok

- Az ország egyediségének megtalálása, a különleges arculat kialakítása, megerősítése, mert mind a mai napig nem találtuk meg hazánk igazi karakterét, sem gazdaságilag, sem turisztikailag.
- A Magyarországon az érintett iparágakban működő cégek összekapcsolása egy országos egészségipari klaszterré. A közöttük lévő (vagy még nem is létező) együttműködés és kommunikáció erősítése, javítása, vagy akár felépítése.
- Ezáltal hazánk tartós versenyképességének biztosítása. A termálvízkincs nem vihető el, és ilyen mennyiségben és minőségben (gyógyhatás) nem található meg másutt.
- A magyar üzleti élet politikamentesebbé tétele, a politikától való függőség csökkentése.

Ország stratégia

A stratégia lényege egy úgynevezett réteges megközelítés (layered approach), azaz egy teljes ipart, horizontális és vertikális rétegeket kapcsol össze egy jól kijelölt cél érdekében.

Lényeges látni, hogy olyan USP-t (azaz Unique Selling Proposition) kell létrehozni az országnak, mellyel a globális marketing zajban képes megkülönböztetni magát. Ha sikerül ilyen USP-t kreálni, az nem csak a központi programban direkt érdekelt területek üzenetének kedvez, hanem segít más területeknek is erősebb imázst kölcsönözni. Ebből a szempontból igen praktikus lenne, hogy a magyar gyógyvízkincs legyen elismert hungarikum!

Jelenleg Magyarországnak az az egyik nagy baja, hogy nem tudjuk érthetően elmondani, miben vagyunk a legjobbak, vagy legalább is miben szeretnénk azzá válni. Mindenben nem lehet jónak lenni, a specializáció egy ilyen kis országnál elkerülhetetlen, ennek nincs alternatívája. (Megjegyzendő: a mezőgazdasággal is valószínűleg az a baj, hogy

ugyanazt akarjuk eladni, amivel 200 éve az ükapáink is próbálkoztak, pedig lehet, hogy egy sokkal szűkebb területre specializálva 10-szeres haszonkulccsal lehetne akár piacvezetővé válni az adott szűkebb területen.)

A kérdés tehát az, hogy egy nagyobb „mindenes” területen akarunk kishalak lenni, vagy mi leszünk a „nagyhalak a termálvízben”.

A kérdés részletes megközelítése (rétegek – vertikális együttműködés):

1. réteg: energetika, a geotermikus energia hasznosítása elsődlegesen fűtési céllal (vízhőmérséklet: $>40\text{ }^{\circ}\text{C}$). Stratégiai fontosságú terület, hiszen hazánk energiatartósságát csökkentheti, emellett az alkalmazandó technológiák sokkal környezetkímélőbbek a jelenlegi gyakorlatnál.

2. réteg: elsősorban a gyógyvízre épülő egészségturizmus (vízhőmérséklet: $30\text{--}40\text{ }^{\circ}\text{C}$) kiépülése. Fürdők, szállodák, specializált utazási irodák jelentik az itt működő vállalkozások legfontosabb csoportjait. Ehhez természetesen csatlolni kell a megfelelő közlekedés-fejlesztési koncepciót is. A Dél-Alföldön ez főként a 44-es főút további fejlesztését és a Békéscsabai Repülőtér felújítását jelenti.

3. réteg: élelmiszeripar és biomezőgazdaság. Fóliasátrak fűtése, haltenyésztés (vízhőmérséklet: $<30\text{ }^{\circ}\text{C}$), ami már exportöszönző is. A legjobb természetesen az, ha a megtermelt nagy hozzáadott értékű termékeket „lábon” lehet eladni, tehát az ide érkező fizetőképes vendégek fogyasztanak el (turizmus), később pedig ezeket a termékeket otthon is keresnék.

4. réteg: ásványvíztermelés és -palackozás, melynek egyik legsikeresebb hazai – éppen dél-alföldi – példája a Szentkirályi ásványvíz.

5. réteg: a gyógyvízkezeléssel összefüggő technológiákat létrehozó szakterületek fejlesztése, ide tartozik a diagnosztikai és terápiás orvosi műszerek ipara. Fontos, hogy nagy forgalmú, ismertséget hozó hazai referenciahelyeket biztosítsunk a gyártóknak, illetve az exportot is ösztönözzük.

6. réteg: gyógyvízalapú gyógyászati és wellness termékek (krémek, speciális kozmetikai és gyógyászati készítmények), új eljárások fejlesztése, az erre épülő vertikális háttér-ipar élénkítése.

7. réteg: gyógyszeripar. Érdemes lenne a hazai gyógyszeriparnak erőteljesebben „ráállni” a mozgásszervi, légzőszervi és érrendszeri betegségek kutatására, és a gyógyszerek fejlesztésére. Ezeken a területeken rendelkezünk ugyanis olyan természetes gyógytényezővel (gyógyvíz, gyógybarlang, illetve mofetta), mely a gyógyszereknek megfelelő kiegészítője lehet a kezelés során.

A magyar gyógyszeripar nyilvánvalóan nem tud az amerikaival vagy a svájccal kardiológiai, gasztroenterológiai vagy onkológiai vonalon komolyan versenyezni, a mozgásszervi gyógyszerekről, reumatológiai kezelésről azonban el tudjuk hitetni, hogy mi vagyunk a

legjobbak, a jelenleg is meglévő orvosi tudás, a két orvosi szakma (reumatológia és balneológia), a kétezres éves fürdőkultúra, felkészült szakembereink, hatalmas és kiváló gyógyvízkészletünk mind alapot adnak erre.

8. réteg: gyógynövénytermesztés. Hazánk kiemelkedően színes kínálattal és nagy hagyományokkal rendelkezik e téren. Ezeket sajnos nem nagyon használjuk ki, pedig az egészséges életmód terjedésével a kereslet is adott.

9. réteg: specializált építőipar. Fő profiljai a fürdők és szállodák építése. Ehhez is valóban speciális szakismeret és tapasztalat szükséges, mert egy fürdő, egy gyógyszálló – vagy akár egy kórház – megtervezése és megépítése jóval összetettebb feladat, mint egy lakó- vagy irodaházé. Néhány speciális szakismerettel és komoly tapasztalattal bíró mérnöki iroda és néhány építőipari vállalat elegendő lenne akár a teljes közép-kelet-európai piac számára is.

10. réteg: informatika. A gyógyturizmusra specializált egészségügyi informatika mellett a gyógy- és wellness-szállodák, a fürdők informatikai rendszere valamint a fenti iparágakkal kapcsolatos e-commerce tartozik ide.

- Egészségügyi informatika: a mozgásszervi betegek országos egészségügyi adatházisa, kezelések nyilvántartása. Az országos reumatológiai (beteg) adatházis azért lenne rendkívül fontos, mert a reuma (és általában a többi mozgásszervi betegség is) krónikus betegség, soha meg nem gyógyul, viszont ha kéthetente indokolatlanul újabb (labor, röntgen stb.) vizsgálatokat végeznek, az az OEP-nek rengeteg fölösleges kiadást okoz. Egy rendszerbe kapcsolandók: kórházi reumatológiai és balneológiai osztályok, gyógyfürdők és gyógyszállók.
- Szállodák-fürdők speciális beléptető-rendszerei.
- E-commerce: gyógyvíz-alapú készítmények, turisztikai (főként wellness) szolgáltatások értékesítése az Interneten keresztül.
- Orvosoknak információ a gyógyvizek hatásáról, a gyógyfürdők és gyógyszállók (speciális) szolgáltatásairól.

11. réteg: oktatás. Itt csak azokat a lehetőségeket vetem föl, melyek akár nemzetközi szinten is érdeklődést válthatnak ki:

- Egészségturizmus szakirányok,
- Geotermikus energia hasznosítás,
- Balneológus szakorvosképzés stb.

12. réteg: kutatási-fejlesztési programok.

- Balneológiai kutatás. A hazai balneológiai szakma régi hiányossága, hogy a gyógyvizek hatása nem „evidence based”, azaz nem orvosilag bizonyított. Erre az államnak áldoznia kell, mégpedig most, ugyanis 2002 és 2006 között Magyarország az ISMH (International Society of Medical Hydrology) központja. Kutatási eredményeinket így igen hatékonyan hozhatnánk a világ szakmai közönségének a tudtára. Balneológiai kutatásaink szellemi központja valószínűleg Szeged lesz, ott fog

hamarosan létrejönni a Magyar Balneológiai Kutató Intézet, mely összefogja és a nemzetközi tudományos élet részévé teszi a gyógyvizeinkkel és egyéb gyógytényezőinkkel zajló kezeléseket.

- Orvosi műszerek fejlesztése.
- Geotermikus potenciál kutatása.
- Környezetvédelmi kutatás.
- Munkaerő-piaci és szociológiai kutatás. A fent említett szakmákban hogyan alakul a munkaerő iránti igény? Roppant lényeges, hogy az ide vonatkozó képzési rendszer a realgazdaság igényeinek megfelelő szakembereket „termeljen”.

Egy réteg, egy központ a Dél-Alföldön

Érdeemes volna minden témának egy központot kinevezni a Dél-Alföldön. Például energetika (Szentes vagy Hódmezővásárhely), egészségturizmus (Gyula), mezőgazdaság, élelmiszeripar (Mórahalom), építőipar (Békéscsaba), oktatás (Szarvas), kutatás-fejlesztés (Szeged) és más célokra is.

A Dél-alföldi Termálklaszter, melynek cégünk két éve tanácsadója, nagyjából ennek a programnak a megvalósításán munkálkodik. A Klaszter a Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők Egyesületének gesztorságával jött létre. A Régióban szemünk láttára bontakozik ki a Termálvíz Alapú Nemzeti Ipar újabb és újabb szakmák bevonásával.

A finanszírozás megteremtése

Rendkívül jó hír, hogy a Nemzeti Fejlesztési Terv második ciklusában a geotermikus energia-hasznosítás és ez egészségturizmus egymással összekötve, Geo-Termál Program néven nevesítve van. Joggal remélhetjük tehát, hogy a Termálvíz Alapú Nemzeti Ipar eme két alapvető fontosságú területének támogatottsága révén „elindulhat valami”. Az energetika és az egészségturizmus, mint gazdaságfejlesztési zászlóshajók haladhatnak ez élen, ezek után el kell érni, hogy mind a mezőgazdasági, mind a kutatási-oktatási, mind pedig az informatikai témák fölzárkózzanak lobby és pénzügyi támogatottság szempontjából.

A minisztériumi/ágazati támogatási rendszerekre vonatkozóan egyértelműen deklarálni kell, hogy prioritizálva vannak a termálvizek hasznosításával összefüggő fenti területek, egyértelművé kell tenni, hogy mi a támogatott. Lehetőség szerint tehát minden program, ami indul, valamilyen módon kapcsolódjon a fenti koncepcióhoz. Azaz pl. ha kutatás-fejlesztési támogatás van, akkor olyan kutatás-fejlesztést támogasson az állam, ami a fenti gondolatmenetbe kapcsolható. A pályázók közül pedig azt kell előnyben részesíteni, akinek a kutatandó eljárása valamilyen módon a termálvizes technológiákhoz növmot tud szolgáltatni.

Ez lehet, hogy kezdetben ellenérzéseket szülhet, mert a specializáció irányába hajt mindent, de meg kell érteni, hogy csak fókuszált, egymásra épülő, egy irányba mutató, egymással jól összefüggő tevékenységekre van szükség, ezek eredője ugyanis már nemzetközileg is számottevő lehet. Ettől kezdve a tőke erre mozdulni fog, ugyanis oda szeret menni, ahol valamilyen szempontból sűrűsödési pont van. Ezt a logikát érti. A tőkének nincsenek érzelmei, egyszerűen azt keresi, hogy hol tud a legjobban hasznosulni.

Egy ilyen program finanszírozása több összetevőre épülhet:

- Az EU-s pénzek tudatos és irányított bevonása elődleges fontosságú. Ez azért irányítható, mert az NFT-n, illetve az önrész biztosításán keresztül az államnak vannak eszközei a befolyásolásra. Az EU-nak egyébként érdeke lehet, hogy az egyre öregedő népesség számára elérhető legyen egy ilyen világszínvonalú, geográfiailag koncentrált, döntően az egészséget javító szolgáltatásrendszer.
- Állami források és jelentős adókedvezmények adhatók abban az esetben, ha a megtermelt profit célzottan olyan beruházásra fordítódik, ami a nemzeti ipart tovább erősíti.
- Magántőke.
- Önkormányzati források.
- Természetesen az is megfontolandó, hogy az országnak szabad lenne-e jelentősebb hiteleket felvenni a cél megvalósításának érdekében.

Összefoglalás

A fenti iparágaknak, illetve azok összességének több előnye is van:

- mindegyik iparág létezik, működik már Magyarországon;
- logikusan összekapcsolható a működésük;
- a legtöbb szektor alapigényeket elégít ki (pl. élelmiszer, fűtés, gyógyítás, oktatás);
- a termálvíz, mint összekötő kapocs jelentős stratégiai előnyt biztosít;
- az iparágakkal kapcsolatban hosszan tartó, élénkülő kereslet prognosztizálható;
- mint iparág, a legtöbb nem vihető el az országból;
- rendkívül alacsony a működéshez szükséges importhányad.

A Dél-Alföld a Széchenyi Terv egészségturizmus fejezete szempontjából az ország egyik legsikeresebb régiója. Hihetetlen munka, és számos, valóban nem túl kedvező anyagi helyzetben lévő önkormányzat hősies áldozatvállalása valamint mindaz a szellemi és lelki tartalom kellett ehhez, ami az itt élő emberek tudását, hozzáállását jellemzi, és lelkesedéseiket fűti.

Minden bizonnyal a Dél-Alföld válhat a Termálvíz Alapú Nemzeti Ipar mintarégiójává, hiszen – a leírtak alapján – ehhez minden természeti, szellemi és lelki erőforrással rendelkeznek az itt élők.” – így képzei el dr. Ruzinkó Ádám egy új „ipar” kezdetét.

Valamennyi egészségügyi intézmény szervez rendszeres szűrőprogramokat, a 34 intézményből 13 rendelkezik hasznos együttműködéssel gyógyfürdővel, vagy a gyógy-idegenforgalmat szervező céggel, vállalkozással. Az intézmények 56,5%-a rendelkezik olyan kapacitásokkal, amelyek alkalmasak az egészségturizmus és különösen a gyógy-idegenforgalom fejlesztése során ilyen jellegű szolgáltatások együttes nyújtására. Ezek jellege az intézmények többségében gyógytorna a rehabilitációban, fizikoterápiás eszközök használata, gyógyúszásra alkalmas medence, és hotelszolgálat.

A célkitűzések között a következőket írja a terv: „Az egészségügyi ellátórendszer a gyógy-idegenforgalom a beteg- és wellness-turizmus nyújtotta lehetőségekhez is kapcsolódik, kihasználva a határ menti helyzetet is, továbbá a SZTE által biztosított kutatási és fejlesztési (K+F) kapacitások bővítésével, nemzetközi szinten is meghatározó szereplőjévé kíván válni az egészségiparnak.”

2004-ben elkészült a Dél-alföldi Regionális Innovációs Stratégia is, amellyel a régió az EU több mint 100 régiót felölelő hálózatainak részese vált. 2005 januárjától a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal támogatásával megkezdte működését a Regionális Innovációs Ügynökség (RIU). „A nyolc dél-alföldi szervezet által létrehozott konzorcium, a regionális folyamatok összehangolására, innovációs hálózatok szervezésére, a nemzetközi innovációs kapcsolatok erősítésére, valamint innovációs szolgáltatások nyújtására, ezek rendszerbe integrálására szerveződött.”

Regionális innovációs pályázatok a régióban: az Innocsekk- és a Baross Gábor-pályázatok.

A fentiekből kitűnik, hogy a régió jól áll a tervezés, a nyertes pályázatok szintjén, és egyre inkább jól kiépült intézményrendszer segíti a fejlesztéseket.

Tudományos tanácskozások az egészségturizmus segítői

Az elmúlt években a Magyar Balneológiai Egyesület dr. Bender Tamás elnöketével, gyakran választotta a dél-alföldi régiót jeles rendezvények, országos és nemzetközi konferenciák színhelyéül.

„In aqua veritas” címmel 2003. november 7–8-án dr. Bender Tamás elnök vezetésével Kecskeméten tartották a Balneológiai Konferenciát és az Egyesület Közgyűlését. A konferencián sorrendben Zeki Karagüle, Ruszinkó Ádám, Ákoshegyi György, Hodinka László, Pribély Péter, Sziráki Edina, Kádas Éva, Bencsura Katalin, Thjékes Lászlóné, Halmy László, Mine Karagüle, Irsay László, Vancsura Miklós, Rabóczki Anita, Árpácssy Miklós, Géher Pál, Bender Tamás,

Csermely Miklós, Gyarmati Józsefné, Varga Márta, László Márta, Gomez Roberto, Göde György, Nagy Csaba és mások szerepeltek.

Az első *Nemzetközi Balneológiai Konferencia Szegeden*, 2005. április 1–2-án került megrendezésre, ahol a *III. Magyar–Török Balneológiai Találkozóra* is sor került.

A konferencián Géher Pál vezetésével kerekasztalmegbeszélés is zajlott, ahol a résztvevők – I. Ponikowska (President of the Polish Balneological Society), J. Zalesakova (President of the Slovak Spa Association, Head of Committee for Balneology of Slovak Society of Physiatry, Balneology and Rehabilitation), J. Hnatek (Head of Committee for Balneology of Czech Physical Medicine and Rehabilitation Society), T. Bender (President of the Hungarian Balneological Society), L. Halmy (Hungary), L. Pop (President of the Romanian Physical Medicine and Rehabilitation Society) és L. Irsay (Romania) – *megvitatották a visegrádi országok együttműködési lehetőségeit a balneológia területén.*

Bender Tamás professzor közreműködésével konszenzuskonferenciát tartottak a termál szervezetek között, melynek célja az együttműködés fokozása volt a balneológia, az orvosi hidrológia, a gyógyhelyi terápia területén.

A beszélgetés a következő szervezetek és képviselőik körében folyt:

- ISMH (International Society of Medical Hydrology)
dr. Bender Tamás (elnök);
- dr. Géher Pál (pénztáros), Dr. Chr Gutenbrunner (alelnök),
Mz. Karagulle (alelnök);
- H. Pratzel (tiszteltelnök);
- UEMS (Medical Specialist-Physical Medicine Board of European Union);
- P. Cantista (President of the Portuguese Scientific Society of PRM);
- C. Gutenbrunner (Chairman of Committee for Professional Practice);
- ESPA (European Spa Association);
- J. Zalesakova (President of European Spa Association, President of Slovak Spa Association, Head of Committee for Balneology of Slovak Society of Physiatry, Balneology and Rehabilitation);
- OMTh (World Organization of Thermalism) E. Gori (elnök);
- FEMTEC (World Federation of Hydrotherapy and Climotherapy);
- J. Storozhenko (elnök), U. Solimene (főtitkár), I. Fluck (elnökhelyettes);
- SITH (International Society of Hydrothermal Techniques)
A. Campos (elnök)

Meghívott vendégek voltak:

I. Ponikowska (Lengyelország), I. Magyarosy (Németország), J. Hnatek (Csehország) M. Loboda (Ukrajna), C. Miravelle (Olaszország), L. Pop (Románia), L. Irsay (Románia)

Szegeden tartotta 2005. november 11–13-án a *Magyar Balneológiai Egyesület az éves kongresszusát*, ahol a balneológia aktuális kérdései, alap kutatások, gyakorlati alkalmazások, sebészeti kezelések, ivókúrák, gyógytorna és a balneoterápia különböző aspektusairól szölk az előadások.

A fenti három rendezvény és még számos a „víz általi gyógyítás – Spa”-hoz is kapcsolódó szakmai konferenciák nagy segítséget nyújtanak a térség gyógyfürdőinek elismertetésében.

Az emberierőforrás-fejlesztés az egészségipart és az egészségturizmust is szolgálja

Részletek a magyar Turizmusfejlesztési Stratégia (2006–2013) intézkedési tervéből:

Oktatási intézmények és a turisztikai vállalkozások hosszútávú stratégiai együttműködésének ösztönzése

Az MTH és az OIB kezdeményezi az oktatási tárcánál és a regionális képzési központoknál, valamint az érintett vállalkozások képviselőinél a korszerű, piacképes ismereteket nyújtó tanfolyamok szervezését, s az igényeknek megfelelő képzések elfogadtatását.

Az OIB kidolgozza a pályázati feltételrendszert az „év turisztikai tanintézet” cím adományozásához (2006–2007).

A nemzetközi szakmai elvárásoknak megfelelő oktatási anyagok kidolgozása, adaptálása

Az MTH és az OIB kezdeményezi az oktatási intézményeknél, és a Magyar Rektori Konferenciánál a turisztikai szakoktatással kapcsolatos tananyagok minőségi áttekintését és korszerűsítésnek elvégzését az oktatási intézmények nemzetközi kapcsolatainak felhasználására alapozva. Szükséges áttekinteni a bolognai folyamat jegyében a PhD. képzés feltételeinek kidolgozását a turizmus területén.

Átfogó kutatások indítása a munkaerőpiac keresleti és kínálati oldalának feltárására

Az MTH kezdeményezi az oktatási és a munkaügyi tárcával közös finanszírozású kutatások indítását a turisztikai szak- és felsőoktatásból kikerülő fiatalok elhelyezkedési lehetőségeinek feltérképezéséről, valamint a munkaerő-piaci trendekről, kapcsolódva a létező, folyamatban lévő kutatásokhoz (2006–2008).

A magyar lakosság idegennyelv-tudásának javítása

Az OIB és az MTH az iskolarendszeren belül és kívül kampány indítását kezdeményezi a hazai lakosság funkcionális idegennyelv-tudásának javítása érdekében (2006–2013).

Az anyag, amely mind nyomtatott, mind elektronikus formában hozzáférhető a Turisztikai Hivatal Nemzetközi Turisztikai Kapcsolatok Főosztályán, a turisztikai képzési intézmények, illetve a régiók számára hasznos információkat tartalmaz átfogó regionális képzési rendszerek kialakításához.

A rekreációs, wellness és az egészségturisztikai szakemberek képzése a Dél-Alföldön

Reményeink szerint egyre inkább szaporodni fognak az életükkel felelősen bánó emberek, és erre módjuk, lehetőségük is fokozottan meglesz. A lakóterületen és az egészségturizmusban egyaránt fel kell készíteni erre a feladatra a fogadó intézményeket és a kiszolgáló embereket. Szükséges, de kevés ide az általános turisztikai, szállodai, vendéglátói ismeret. Speciális testi, lelki és egészségügyi képzettséget igényel a turisták magas színvonalú ellátása. A gyógy- és termálturizmus fejlesztését, a fejlesztéssel megnyíló új piaci lehetőségeket alapvetően befolyásolja a humán szféra szakmai felkészültsége. E téren kedvező, hogy a magyar orvosok szaktudása nemzetközileg is elismert. Ugyanakkor a fizioterápia, és különösen a balneoterápia az utóbbi évtizedekben – mind a képzésben, mind pedig a tudományos munkában – háttérbe szorult. Noha az utóbbi években a szakorvosok száma növekedett, számuk még mindig nem elégséges a már működő gyógy-turisztikai létesítményekben fogadott vendégek ellátásához. Hasonlóképpen kevés a gyógytornászok száma is. A turizmuson belül a gyógyturizmus igényli a legtöbb, és szakértelemmel bíró munkaerőt. A humán erőforrás intenzív fejlesztése nélkül nem tudunk versenyben maradni az egészségturizmus európai piacán. Magyarország legjelentősebb versenytársai, szomszédaink (Csehország, Szlovákia, Románia), melyek közül

csupán az utóbbival szemben rendelkezünk némi előnnyel az európai piacon, míg Szlovénia, Csehország, Szlovákia messze előttünk jár.

Nyugat-Európában a gyógyturizmusban dolgozók szakmai képzése és továbbképzése igen alaposan kidolgozott. Magyarországon a gyógyturizmusban foglalkoztatottakról semmilyen az összetételt, képzettséget, nyelvismeretet és másokat áttekintő összegzés nem készült. A humán erők spontán fejlődése révén átképzésekkel jutottak munkaerőhöz intézményeink, képzettségi színvonaluk messze elmarad a nemzetközi elvárásoktól. Nincs kutató háttér sem, több évtizede megszűnt a Balneológiai Kutató Intézet. Nincs speciális képzés, hiányzik a külföldi szakirodalmat és oktatási tapasztalatokat is felhasználó egyetemes tananyag.

Hiányos vagy nincs a gyógyászati és üzleti szempontból egyaránt eredményes együttműködésre felkészítő – mind a turizmus, mind az egészségügy területét jól ismerő – szakemberképzés (vállalati szinten van már példa a Danubius Csoport egységeiben). Nincs olyan képzés, amely felkészítené az érintett intézmények – a gyógyfürdők, termálfürdők, klímagyógyintézetek, gyógyszállók – menedzsmentjeit a jelen és a közeli jövő kihívásaira.

„A hazai befektetők felismerték, hogy ennek az új tartalmú és típusú turizmusnak nincs meg a megfelelő szakember ellátottsága! Hogy az ezen a területen kibontakozó „befektetési láz” elvárt üzleti eredményei maximálisan realizálódhassanak, az új igényeknek megfelelő, új típusú szakképzettséggel rendelkező munkatársak százaira van szükség.

Magyarországon az idegenforgalom és a turizmus oktatása ma is a kereskedelmi, közgazdasági, illetve vendéglátóipari alapképzésekhez kapcsolódik. Az új közgazdasági alapszakra (BSc) épülő szakirányban csak 30-35 kreditnyi az „igazi” turizmus. A tömegesen szerveződő, új Rekreáció, életmód és egészségfejlesztési szakon nem elég alapos az egészségügy és a modern turizmus oktatása, a szakirányok az egészségturizmus egy-egy területére koncentrálnak. (Jellemző, hogy zömében egykori pedagógiai főiskolák indítják ezeket a szakokat.)

A világ más részein ez nem így van. (Olaszországban pl. 8-10 különféle szakmai alapozásra épülő idegenforgalmi szak fogja át a turizmusba integrált területeket. Világszerte tapasztalható, hogy megjelentek és megerősödtek az egészségügyhöz kapcsolódó turisztikai képzések; az egészségmegőrzési szolgáltatások (wellness), a rekreáció, rehabilitáció.

Olyan „egészségipar” formálódik, amelyben a nagy gyógyászati központok nem csak gyógyítanak, hanem a fizikai és a lelki egészség védelmét és megőrzését is segítő komplex szolgáltatásokat nyújtanak. (Ezek skálája rendkívül széles: a személyre szabott életvitel-tervezés a célszerű táplálkozástól a mozgásig, a természetgyógyászati ismeretektől a kommunikációig és a lélek öngyógyításának megtanításáig terjed.)

Ez a fejlődési világtrend már Magyarországon is megjelent és ez egyre sürgetőbbé teszi az új szemléletű és tartalmú szakképzés megindítását. (Pl. a nyugati nyugdíjasok fogadásához már ország- és szokásismeret, az időskor lelki és egészségügyi problémáinak ismerete szükséges a nyelvismereten kívül.)

A magyar felsőoktatás csak megkésve és felemásan reagált a megváltozott oktatási igényekre. (dr. Köteles Lajos)

A következőkben a régióban működő lehetséges szakemberképzési szervezeteket, intézményeket és terveiket mutatjuk be. Természetesen a gyógyturizmusban résztvevő beteg számára a legfontosabb személy az orvos, majd a jól képzett terapeuta következik. Az előbbiről azért nem írunk részletesen, hiszen a Szegedi Universitas, az Orvostudományi Egyetem ezirányú képzése ismert, évtizedek óta hagyományosan magas színvonalú képzéssel segíti a régió gyógyfürdőinek fürdőorvosokkal történő ellátását. A szegedi gyógytornásképzés jó színvonala ugyancsak biztosítéka a hagyományos kezeléseknél, a mozgásterápiáknak, és a rehabilitációnak. A bővülő szolgáltatásoknak megfelelő speciális képzésekre, a korszerű irányításnak és munkaszervezésnek megfelelő új beosztásokra, munkakörökre történő felkészítés lehetséges műhelyeiről szólunk csupán.

Dr. Köteles Lajos: Az egészségturizmus képzés indítása Gyulán

A régióban évek óta formálódik az *egészségturizmus szervező*, vagy *wellness-menedzser képzés* terve, a képzés programjának kidolgozására pályázaton jutott forráshoz a Tessedik-főiskola Gyulán működő Egészségügyi Intézete.

A képzés gyulai helyszínen történne, hiszen az intézmény közvetlen környezetében van a gyógyhely minősítésű európai hírű gyógyfürdő, valamint a Megyei Pándy Kálmán Kórház, és az Erkel Gyógyszálló. A városban van a Dél-alföldi Fürdők Egyesületének, a Termálklubnak székhelye is. A szükséges fejlesztésekhez megnyerhető a város, a Megyei Kórház vezetése. A határközeliség is fontos lehet, hiszen hasonló képzés Erdélyben és a Vajdaságban is elképzelhető.

A képzést elsősorban a Tessedik Sámuel főiskola közgazdász, idegenforgalmi szakán vagy ápolóképzési szakán végzettek számára, a közép- vagy felsőfokú idegenforgalmi képzettséggel a wellness- és gyógyturizmus területén dolgozó szakemberekre alapoznánk.

Elsősorban a termál- és gyógyfürdők, valamint kapcsolódó gyógyfürdőintézmények (fürdők, szállodák, rehabilitációs, rekreációs és wellness-központok) vezetőit, menedzsereit, szervezőit képezné a főiskola.

Számszerűsítve az igényt, ha Magyarországon a Dunától keletre fekvő területen lévő gyógyfürdőintézményeket és egészségmegőrző, vagy wellness típusú intézményeket látná csak el a továbbképzés, akkor közel 200 ilyen intézmény menedzsmentjének képzéséről lehet szó. Ha intézményenként 3 vezető képzését tervezzük, akkor ez a szolgáltatás mai alacsony szintjén is 5-600 embert érint. Ha a speciális feladatellátás miatt dunántúli és határainkon túli – elsősorban Románia (Erdély) és Szerbia (Vajdaság) – területekről is jelentkeznek hallgatók, akkor további 400 fős igény prognosztizálható. Az utóbbi esetekben a kihelyezett képzés is megszervezhető. Tehát egy négy félévre tervezett továbbképzés számára – 25-30 fős éves beiskolázási keretre gondolva – az előzőekben vélelmezett 1000 hallgató képzése hosszú távú perspektívát jelentene egy Gyulán létesítendő egészségturisztikai képzés számára.

Együttműködve a főiskola Békéscsabai Közgazdaságtan Karának idegenforgalmi képzésével, a szarvasi karon az öko-, agro- és a falusi turizmussal foglalkozó oktatókkal. Gyulán az ápolóképzéssel. Szakmai kapcsolatot épít ki a Budapesti Gazdaságtudományi Egyetemmel, a Veszprémi Egyetemmel, és a Szegeedi és a Pécsi Universitásokkal, a Budapesti Idegenforgalmi Továbbképző Intézettel.

A Tessedik Sámuel Főiskola gyulai karán induló egészségturizmus-képzés „történetét” és tervét dr. Köteles Lajos, az intézet igazgatója a következőkben foglalta össze:

Bár az integrált szakmai ismereteket nyújtó egészségturizmus-szervező képzés első szakalapítási dokumentációját a Tessedik Sámuel Főiskola gyulai Egészségügyi Intézete már 2002-ben elkészítette, a Magyar Akkreditációs Bizottság azt (és annak az általa kért különféle változtatásokkal elkészített újabb változatait) a mai napig sem támogatja. Annak ellenére sem, hogy a képzési program kialakításában a turizmus kiváló hazai szakemberei vettek részt és azokat a legjelentősebb turisztikai vállalkozások, és turizmus felső irányító szervei, valamint az érintett egészségügyi és gazdasági minisztériumok is támogatták-támogatják. A gyulai program időközben széles körben ismertté vált. Bizonyos elképzelések (ahogyan az Magyarországon lenni szokott) „beépültek” más képzési programokba is.

A magyarországi felsőoktatási rendszerben lehetséges konzervatív érdekérvényesítési viszonyokkal ellentétben, a nemzetközi kapcsolatokban az új típusú képzési program gondolata hamar elfogadottá vált.

Kelet-Európában pl. elsőként kapcsolódhatott a gyulai intézet az unió turizmusfejlesztési koncepcióját előkészítő nemzetközi konzorcium munkájába, mint a 7. téma – Gyógyturizmus és vidékfejlesztés – egyik gondozója. Megszülettek az új turisztikai együttműködések első eredményei. (Pl. Romániával Arad és Békés megyék közös regionális térképe;

határ menti turizmus szakértők közös turisztikai képzése; közös turisztikai vállalkozó-továbbképzés; olasz turisztikai befektetőkkel, illetve a Padovai Egyetemmel közösen szerveződik egy Olasz–Magyar Egészségturisztikai Konzorcium stb.)

A vitathatatlan sikerek hatására az oktatási kormányzat hozzájárult ahhoz, hogy az egészségturizmus képzés az új egészségügyi szervező alapszakra épülő szakirányként a 2006/2007-es tanévben megindulhasson Gyulán.

Az egészségügyi szervező alapszak az egészségügyben végbemenő modernizációs folyamat új szakembereit képezi. A széles körű egészségügyi, informatikai és gazdasági ismeretekre több szakirány (egészségügyi ügyvitelszervező, egészségbiztosítás) is épülhet.

Az egészségturizmus-szervező szakirány hallgatói ezekre az ismeretekre is építve a kialakuló egészségipar, a gyógyturizmus szervezésére szakosodnak.

A 2006/2007-es tanévben Gyulán induló az első hazai gondolatokra épülő, versenyképes, „igazi” egészségturizmus képzés Magyarországon, és az első egyike Európában.

„PannonForrás” – A Kárpát-medencei Felnőttképzési és Szolgáltatási Hálózat ismertetése

Munkahelyteremtést, -megtartást és térségen belüli mobilitást szolgáló, nemzetközi szinten élvonalbeli, egységes, fenntartható Kárpát-medencei felnőttképzési és munkaerőpiaci szolgáltatási hálózat létrehozása a fő cél. Egy a gazdálkodó szervezetek versenyképességét és a munkavállalók alkalmazkodóképességét biztosító felnőtt szakmai oktatás, a befogadó és megtartó munkahelyi modell, valamint a munkaerőpiaci segítő szolgáltatások összehangolt Kárpát-medencei kiterjesztése, komplex képzési, foglalkoztatási hálózat kialakításával.

Magyarországon az elmúlt másfél évtizedben nemzetközi színvonalú felnőttképzési és ehhez kapcsolódó munkaerőpiaci szolgáltatási rendszer jött létre. Állami szerepvállalással kiépült a regionális képző központok országos hálózata, az akkreditált intézmények száma meghaladja az ezerkétszázat. A következő években, 2007-ig központi programmal, uniós társfinanszírozással sor kerül a felnőttképzés további korszerűsítésére.

Az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési és szolgáltatási hálózat Kárpát-medencei transzregionális szintű létrehozása határokon átnyúló együttműködéssel azért is indokolt, mert az egyre gyorsabban változó munkaerőpiaci igényeket az iskolarendszerű szakképzés a környező országokban is csak kisebb-nagyobb késéssel képes követni. Ugyanakkor a határon túli régiókban még nem jött létre a magyarországihoz hasonló, kompetencia alapú, moduláris felépítésű, a munkáltatók igényeire azonnal reagálni képes felnőttképzés és az ezt kiegészítő tevékenységek egységes szolgáltatási rendszere.

A hálózat célkitűzései:

- teljes körű együttműködés kialakítása a kezdeményező – döntően non-profit – hálózati partnerszervezetek, valamint az üzleti, vállalati szféra, az állam és az Európai Unió illetékes szervezeteinek részvételével;
- A Kárpát-medence régióira kiterjedő EU-konform felnőttképzés- és szolgáltatás-fejlesztési operatív program kidolgozása;
- 2007 és 2013 között a program megvalósítása, a hálózat kiépítése, folyamatos fejlesztése és működtetése.

A PannonForrás Hálózat ajánlata stratégiai partnereinek, főtámogatóinak

- képviselet biztosítása a Hálózat irányító és szakmai testületeiben, részvételi lehetőség a tervezési, fejlesztési folyamatokban;
- a 2007-ig folyamatban lévő fejlesztési programok (EQUAL, INTERREG, HEFOP, PHARE stb.) eredményeinek átadása, 2007 és 2013 között a nemzeti és uniós finanszírozású hálózati fejlesztések vállalati, munkáltatói igények szerinti tervezése, megvalósítása, az eredmények átadása (képzési program- és tananyagfejlesztés, befogadó munkahelyi modell, munkáltatót segítő szolgáltatások);
- reklámfelület biztosítása a Kárpát-medencére kiterjedő hálózat valamennyi információhordozóján.

Kárpát-medencei Felnőttképzési és Szolgáltatási Hálózat alapító szervezetei

- *Felvidékről:* Nagykapos és Vidéke Térségi Társulás, Nagykapos és az EU-REG Polgári Társulás, Vágsellye, Galánta.
- *Kárpátaljáról:* a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász, és a Dorcas Alapítvány, Szürte, valamint a Kárpátaljai Magyar Pedagógus Szövetség, Beregszászról.
- *Partiumból:* a Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad.
- *Erdélyből:* a Civitas Alapítvány, Kolozsvár, Székelyudvarhely, a Magna Oktatási Központ, Marosvásárhelyről, a Kis-Küküllő Térségi Társulás. Erdőszentgyörgyről, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Kara, Csíkszereda, és az Eurocenter Amőba Oktatási Központ, Sepsiszentgyörgyről, valamint a LAM Alapítvány, Illyefalváról.
- *Vajdaságból:* a Vajdasági Magyar Felnőttképzési Társaság, és a Szerbia és Montenegró Teleház Szövetség, Topolyáról, a Módszertani Központ, Újvidékről, valamint a Vajdasági Ifjúsági Fórum, Szabadkáról.
- *Magyarországról:* a Békéscsabai Regionális Képző Központ (regionális képző központok országos hálózata), és a Regionális Tudáshálózatokért Alapítvány,

Békéscsabáról, a Felnőttképzési Szakértők Országos Egyesülete, Veszprémből.

Együttműködő ágazati háttérintézmények

- Nemzeti Felnőttképzési Intézet (NFI)
- Nemzeti Szakképzési Intézet (NSZI)
- FVM Képzési és Szaktanácsadási Intézet (FVM KSZI)
- Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet (NCSSZI)
- Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet (ETI)
- ITD Hungary Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Kht. (ITDH)

A kezdeményezés megvalósíthatóságát másfél év célirányos előkészítő tevékenység, valamint elkötelezett és versenyképes Kárpát-medencei partnerség garantálja, ezért felelősséggel vállalható, írja az ismertetőjében Molnár György, a Békéscsabai Regionális Képző Központ igazgatója.

Gyógyvízturisztikai és Vidéki Turizmus Képzési Mintaterület

Gyógyvízturisztikai és Vidéki Turizmus Képzési Mintaterület (Hungarian Spa and Rural Tourism Learning Area) létrehozása folyamatban van, amelynek feladata a turisztikai tanulmányterületek, az ismeretszerzés rendszerének európai szintű értelmezése és alkalmazása (Tourism Learning Areas – understanding and implementing knowledge networks in a European Context.)

Dr. Hajas Pál az EurAgro Kft. ügyvezetője kezdeményezésére 2005 januárjában Gyulán tartott alföldi régiós konferencián ismertette *Herbert Hamеле*, az EU projektkoordinátorának (Ecotrans, Németország) és *Gordon Sillence*, az EU projectmenedzserének, az Ecotrans elnökhelyettesének (Portugália) a *Gyógyvízturisztikai és Vidéki Turizmus Képzési Mintaterület* létrehozásának lehetőségét és feladatait. A konferencián a résztvevők egyöntetűen a mintaterület létrehozása mellett foglaltak állást, és a feladat elvégzésére konzorciumot alapítottak.

Az EurAgro Kft., amely jelenleg a koordinátor, de a Dél-alföldi Termálklaszternek és vele a gesztor Dél-alföldi Fürdőegyesületnek, mint koordinátornak adja át a feladatot.

A konzorcium felkért tagjai:

Tessedik Főiskola Egészségügyi Intézete és a Békés Megyei Pándy Kálmán Kórház Gyuláról, a Gazdasági Főiskola Szolnokról, a Tiszakécskei Tiszaparti Gyógy- és Termálfürdő, a Békéscsabai Regionális Képző Központ és a Körösök

Völgye Natúrpark Egyesület Békéscsabáról, valamint a Turisztikai Kht. Szegedről és a DARIB a Regionális Marketing Igazgatósággal.

Az Európai Bizottság Turizmus Egysége által elkészített Turisztikai Képzési Régiók Kézikönyv rövid bemutatása:

Az Európai Bizottság Vállalkozási Főigazgatóságának Turizmus Egysége – szem előtt tartva a modern, tudásalapú gazdaság 2010-ig történő kiépítésének célkitűzését – a kisvállalkozások, a turizmus és az oktatás teljesítményének növelése érdekében kézikönyvet készített a Turisztikai Képzési Régiók kialakításának gyakorlati megvalósítási lehetőségeiről.

A kézikönyv létrehozását az motiválta, hogy a képzési folyamatok fejlett összehangolása – a desztinációs szinten, vagy adott témakörben együttműködő érintettek hálózatán keresztül – egyre fontosabbá válik a folyamatosan változó, technika-orientált, globalizált gazdaságban, ahol a piacok és az ismeretek rohamosan változnak, a problémák és lehetőségek gyorsabban merülnek fel. A Turisztikai Képzési Régiók azért jönnek létre, hogy képessé tegyék az érintetteket arra, hogy lépést tarthassanak a gyors tempóval, és a regionális vagy tematikus együttműködésen keresztül a desztinációk érintettjei piaci előnyökhöz, jobban kezelt erőforrásokhoz és jobb társadalmi kapcsolatokhoz juthassanak.

A Turisztikai Képzési Régió egy sokszereplős, szektorok közötti, partnerségen alapuló, a humán erőforrás fejlesztésére irányuló megközelítés, a turizmus irányítása érdekében helyi és regionális szinten egyaránt. A Turisztikai Képzési Régió kezdeményezése a foglalkoztatásban, az oktatásban és az új technológiákban érintettek széles körét köti össze. A Turisztikai Képzési Régió az érintetteket koherens információs és együttműködési hálózatokban kapcsolja össze annak érdekében, hogy kiemelt figyelmet fordíthassanak a szektor teljesítményére, a regionális környezeti rendszer biztonságára, a humán tőke és a kis-, közepes és mikrovállalkozások fejlesztésére.

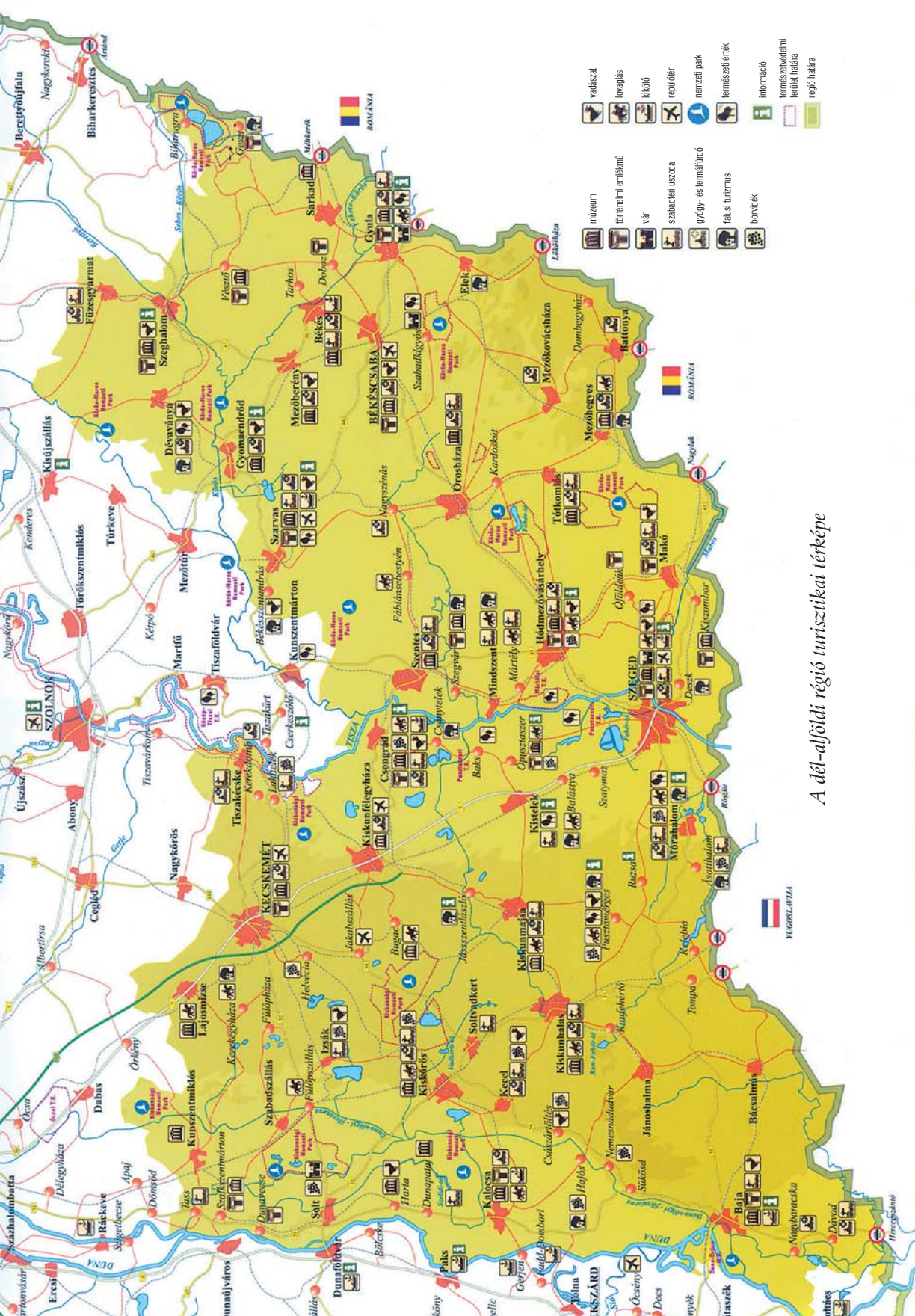
A kézikönyv három lépésből álló folyamatot mutat be, amelyen keresztül kialakítható a Turisztikai Képzési Régió a valóságban. A *bevezető szakaszban* el kell érni a koncepció megértését, megismerését, elő kell készíteni a bemutatását, és meg kell határozni, hogy kiket foglaljon magába a meghatározott régió. A *koordinációs szakaszban* ki kell fejleszteni egy összefüggő struktúrát, a meglévő tevékenységek irányításához. A *fejlesztési szakaszban* a desztináció képzési igényeinek megfelelően kell ezeket a tevékenységeket fejleszteni.

A kézikönyv több példát is bemutat az Innovációs Régiók, Képzési Régiók és más élethosszig való tanulást elősegítő projektek kialakításának gyakorlatára, amelyek útmutatást nyújtanak a partnerség, koordináció és IT fejlesztési stratégiához a turizmusban is. A kézikönyv kialakítása folyamán nyolc ideiglenes képzési régió alakult meg, amelyek értékes tapasztalatokkal szolgáltak ahhoz, hogyan lehet a folyamatot a gyakorlatban megvalósítani és több gyakorlati példát mutat be a Turisztikai Képzési Régiók kialakításának különböző szintjeire. Az érintettek ebbe az egységes rendszerbe különböző szektorokból érkeztek, különböző témákkal foglalkoznak, és különböző közigazgatási szinthez tartozhatnak. Közös érdekük, hogy desztinációkat menedzseljenek és megismerjék az érintettek közötti kölcsönhatásokat. Ez egy koordinációs portálban összpontosuló információs rendszeren keresztül történik. A portált arra használják, hogy fejlesszék a Képzési Régió (regionális vagy tematikus) tudáshálózatát. A tudás-hálózat a portált mint elsődleges turisztikai képzési információs forrást használja. A hálózat tagjai hozzáférhetnek a portál adataihoz és csatlakozhatnak más képzési régiókhoz is.

A fejezet lezárásaként fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a kutatás-képzés-fejlesztés terén átütő erejűek a tervek és elképzelések, megvalósításuk esetén valóban a „Tudás és Egészség” régiója lehet a Dél-Alföld, és jelentős hatással lehet az Eurorégió övezetre is.

V. fejezet

A régió fürdői és a Termálklaszter

A dél-alföldi régió turisztikai térképe

Gyula Békés megye keleti részén fekvő, történelmi hangulatú fürdőváros, gyógyhely. A város egyik szimbóluma a gótikus téglavár, a másik a fél évszázados múltra visszatekintő Várfürdő.

Programjavaslatok: Gyulai vár, Dürer terem, Kohán képtár, Ladics ház, Száz-éves cukrászda, Gyulai Várszínház, Végvári Esték, Reneszánsz karnevál, romániai kirándulás, városnézés.

Gyulai Várfürdő

5700 Gyula, Várkert u. 2.

Tel.: (+36) 66/561-350 • Fax: (+36) 66/561-060

E-mail: varfurdo@bhn.hu

Honlap: www.gyulavarfurdo.hu, www.gyula.hu

A fürdő a Dél-Alföld legjelentősebb, európai színvonalú fürdője, amely egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) várja vendégeit. Az ország legnagyobb egybefüggő fedett területű fürdője, ahol a 8,5 hektáros ősparkban, természetvédelmi területen hét kültéri, tíz beltéri és egy félig fedett medence található. A Gyulai Várfürdő megőrizte egyedülálló varázsát. A kiemelt műemlékek közelsége, 50-féle örökzöld, lombhullató fák és cserjék, 5000 m² kiválóan gondozott pázsit, színpompás virágágyak biztosítják azt az egyedülálló környezetet, amely kiemeli a Várfürdőt az országosan elismert gyógyfürdők sorából. A kastélyparkban az évszázados fák, a botanikai különlegességek, az évi 15 ezer egynyári virág és a 19 medence együttesen változatos felüdülést nyújtanak, mind az idős, mind a fiatal vendégeknek és családjaiknak. A négygenerációs fürdő kínálatát hullámmedence, gyermek vízi paradicsom, fedett wellness- és élménycentrum, úszómedence teszi teljessé. A Várfürdő területén éttermek, üzletek, kényeztető szolgáltatások, sportolási lehetőségek várják a látogatókat.

Gyógyhatás:

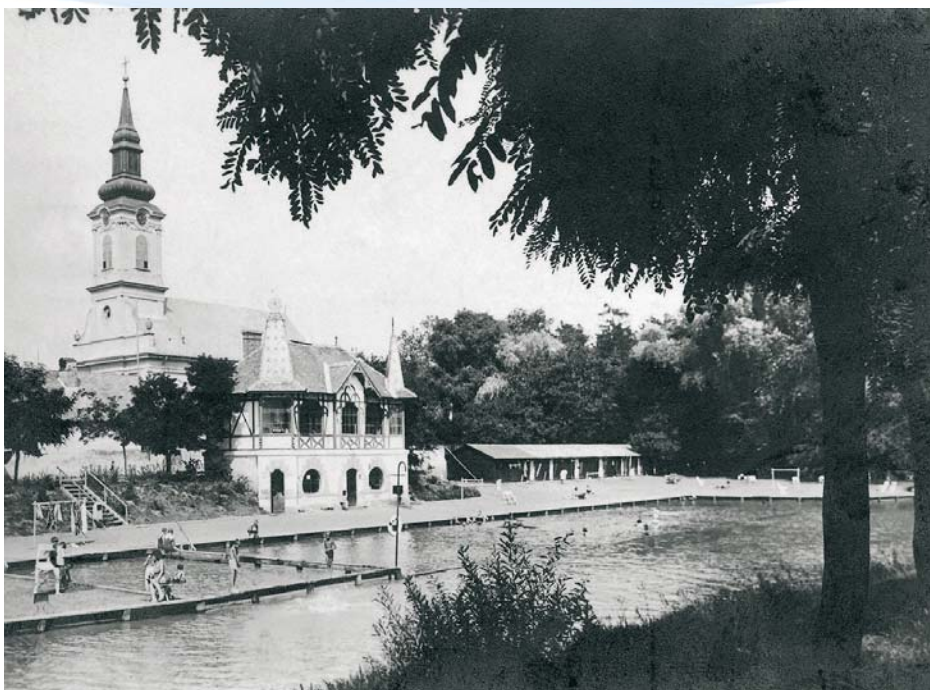
Az alkálihidrokarbonátos-kloridos gyógyvíz mozgásszervi megbetegedésekre, reumatikus panaszok kezelésére, balesetek utáni rehabilitációs kezelésekre, helyi idegbántalmakra, savas eredetű gyomorbántalmak és gyulladós nőgyógyászati betegségek kezelésére alkalmazható.

A fürdő története:

1958-ban a 2005 méteres kútból 72 °C-os alkáli-hidrokarbonátos víz tört a felszínre, amelyre alapozva 1959. május 1-jén megnyílt a Gyulai Várfürdő. A volt grófi lovarda épületében 1965-ben létesült az első fedett uszoda és gyógymedence. 1968-ban megkezdte működését a reumatológiai szakrendelés, a vízgyógyászat és a fizioterápia. 1970-ben az egészségügyi miniszter gyógyfürdővé nyilvánította a Gyulai Várfürdőt. Az 1970-es években elkészült az 50 m-es sportuszoda, a fedett tanuszoda, az új döngönyözős gyógymedence. 1986-ban adták át a kupolás fedett fürdőt. A Széchenyi Terv keretében 2001-től kezdődően napjainkig Magyarország legnagyobb összefüggő fedett fürdőkomplexuma készült el: 2000-ben hullámmedence, 2002-ben gyermek vízi paradicsom és wellness-centrum került kialakításra, és a gyógyászati részleg teljes rekonstrukciója. Az úthálózat térburkolattal történő ellátása is megvalósult, valamint ízlésesen kialakított vendéglátó egységek is épültek. 2004-ben a 25 m-es tanuszoda és az 50 m-es uszoda teljes rekonstrukciója is megtörtént, továbbá új burkolatot kapott a csúszdás medence, majd 2005-ben felújították a lovardát.

Az első termálmedence Gyulán 1943-ban

A Gyulai Várfürdő 1932-ben

A lovarda épülete 1973-ban

A régi fotók (képeslapok) Balla Tibor gyűjteményéből származnak

A lovarda belülről 2005-ben

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Gyula Város Önkormányzata

Tel./fax: 66/362-155 • Honlap: www.gyula.hu

Fürdőüzemeltető:

Gyulai Várfürdő Kft.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 130/Gyf/1971., 1971. március 30.

Minősített kutak: 6 minősített kút, ebből az 1. számú termálkút vize van gyógyvízzé minősítve.

Kültéri terület: 8,5 hektáros természetvédelmi terület.

Kültéri medencék: árnyékolós gyógymedence (255 m²), pezsgőmedence (255 m²), dögönyözős gyógymedence (327 m²), gyermek vízi paradicsom (400 m²), hullámmedence (571 m²), csúszdásmedence (635 m²), 50 m-es uszoda (1061 m²). Összesen: 3504 m².

Fedett terület: négy fedett épület, alapterületük 10 000 m².

Beltéri medencék (a lovarda épületében): gyógymedence (535 m²), 25 m-es tanmedence (240 m²), wellness-centrum (540 m²). Összesen: 1315 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 2000 fő, nyáron 8000 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* gyögymasszázs, tangenter, iszapkezelés, elektroterápia, fizioterápia, magnetoterápia és szénsavfürdő.
- *Fitnesz- és wellness-szolgáltatások:* frissítő masszáz.
- *Sportolási lehetőségek:* strandröplabda, strandfoci, vízilabda.
- *Egyéb szolgáltatások:* étterem, vendéglátó egységek, ajándékbolt, pedikűr, manikűr, újságárusítás.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 742 690 vendég, 2005-ben 743 228 vendég.

Fürdőhöz közvetlenül kapcsolódó szálláshely:

Hunguest Hotel Erkel

5700 Gyula, Várkert 2. • Tel./fax: 66/463-555

E-mail: hotelerkel@globonet.hu • Honlap: www.hunguesthotels.hu

Orosháza Békés és Csongrád megye határán fekszik, ahol az űs-Marosból visszamaradt, gyógyhatású vízzel telt „csodató”-rendszer és környéke nyugtató mikroklímával rendelkező, természetes fürdőhely. A mélyből feltörő hévíz gyógyhatású. Orosháza-Gyopárosfürdő jelképe a víztorony-kilátó, ahonnan a tavakra nézve megérint a „hely szelleme”.

A várostól 10 km-re fekvő kardoskúti Fehér-tó a vonuló madarak pihenőhelye. A 20 km-re lévő Mezőhegyesen – a valamikori császári ménesbirtokon – tenyésztik a világhírű nóniusz lovakat.

Programjavaslatok: Városi Képtár, Kútmúzeum, Városi Múzeum, Arborétum.

Orosháza-Gyopárosi Gyógy-, Strand- és Élményfürdő

5904 Orosháza, Fasor u. 3.

Tel./fax: (+36) 68/411-962, (+36) 68/512-240

E-mail: furdort@oroshaza.hu • Honlap: www.gyoparosfurdo.hu

Információs pont: Tourinform Orosháza

Tel./fax: 68/414-422 • E-mail: tourinform@oroshaza.hu

A gyopárosi tórendszer partján, az őspark, valamint több hektár parkosított terület ölelésében található a gyógy-, strand- és élményfürdő. A különböző generációk rekreációját segíti egy tucat bel- és kültéri medence, a „szauna-park”, valamint a kényeztető masszázssok és pezsgőfürdők egész sora. Sportolási, mozgási lehetőségek állnak rendelkezésre szárazon és vízben. Az egészségmegőrző és gyógyászati központ, valamint az élményfürdő egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) várja a fürdőzőket.

Gyógyhatás:

Nátrium- és vastartalma miatt a víz nőgyógyászati problémák kezelésére alkalmas, de a reumatikus panaszokra is jótékony hatású. A sótartalom bőrgyógyászati terápiákat tesz lehetővé, a mésztartalom korrigálja a vérkeringési rendellenességeket. A gyógyvíz balesetek, műtétek utáni rehabilitációs kezelésekre is kiváló.

A fürdő története:

A Gyopárosi tó fürdő céljára történő felhasználását dr. László Elek, Orosháza jeles orvosa kezdeményezte. 1869-ben kezdte meg és hosszú évtizedeken át szervezte a fürdő kiépítését. Az 1880-as években már látogatott és széles körben ismert fürdőhely volt Gyopáros. Az Országos Vegyelemző Intézet véleményezése nyomán 1886-ban engedélyezték a fürdőzést. Az 1893 utáni években – sajnos – a fürdő fejlődésében hanyatlás mutatkozott. A község vezetői 1906-ban megkezdték a tó partjának kiépítését, a tavat két méteres vízmélységre mélyítették, a tó partján nagyarányú parkosítás, fásítás kezdődött, megépítették a szállodát 40 vendégszobával. 1909-ben beindult a fürdőorvosi szolgálat. A fejlődést az első világháború sajnos visszavetette, majd 1925-től a fejlődés újabb lendületet vett. Kiépült a kisvasút, a tó északi partján fákat, bokrokat telepítettek, a déli parton szép üdülnöket, villákat építettek. A második világháború után 1958-ban ismét beindult a medenceépítés és a kabinok létesítése. 2000-ben megtörtént a gyógyászati központ létrehozása, melyet a városi kórházzal közösen működtet a Gyógyfürdő Rt. A kezelések orvosi rendelvényre, társadalombiztosítási finanszírozással vehetők igénybe. 2001-ben egészségmegőrző központot alakítottak ki. 2003-ban a kiemelt medencéket vízforgatásossá alakították, illetve élményelemekkel szerelték fel. Új élményelemekkel felszerelt bábimedencét építettek, a sokszögű kültéri termálmedencét felújították. 2004-ben került átadásra az élményfürdő, fitneszterem, a konferenciaterem és az étterem.

Fürdőtulajdonosok/fenntartók:

- Orosháza Város Önkormányzata
Telefon: 68/413-022
E-mail: varoshaza@oroshaza.hu • Honlap: www.oroshaza.hu
- Városi Önkormányzat Kórháza
Telefon: 68/411-166
Honlap: www.ohk.hu
- Orosháza Városüzemeltetési és Szolgáltató Kft. • Tel.: 68/412-022
E-mail: varosg@oroshaza.hu • Honlap: www.ohvarosuzemeltetes.hu
- Dunaferri Komplex Kft. • Telefon: 25/584-000

Fürdőüzemeltető:

Orosháza-Gyopárosi Gyógyfürdő Rt.
5904 Orosháza, Fasor utca 3. • Telefon/fax: 68/411-962

A wellness központ

A felújított tóparti medence

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 155/Gyf/1999.

Ásványvíz-minősítés száma: 109/Gyf/1998.

Minősített kutak száma, jele: K-757 és K-575

Kültéri terület: a fürdő területe 10 hektár, a gyopárosi tórendszer területe 14,7 hektár, az őspark területe 60 hektár. A szabadtéri medencék felülete 2145 m², a fedett medencék felülete 764 m². Összesen: 2909 m².

Kültéri medencék: 50 m-es uszoda (1150 m²), tanmedence (138 m²), toronymedence (203 m²), sokszögű medence (212 m²), gyermekmedence (60 m²), csúszdás élménymedence (240 m²), masszázsmedence (52 m²), gyermekmedence (60 m²). Összesen: 2215 m².

Fedett terület: egészségmegőrző központ (600 m²), gyógyászati központ (750 m²). Összesen: 1350 m².

Beltéri medencék: gyógymedence (224 m²), gyógyászati medencék (20,51 m², illetve 28,62 m²), a súlyhúzásos akasztás medencéje (15,52 m²), a súlyhúzásos akasztás pihenőmedencéje (7,24 m²), csúszdás élménymedence (200 m²), oszlopos élménymedence (83 m²), gyermek élménymedence (69 m²), töltő-ürítő élménymedence (118 m²), jacuzzi-medencék (2 x 7 m²), csobbanó medence (10 m²). Összesen: 789,89 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 3 257 fő, nyáron 8 659 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* víz alatti csoportos gyógytorna, víz alatti vízszugármasszázs, súlyfürdő, pezsgőkád, szénsavfürdő, kádfürdő, rekeszes galvánkezelés, mikrohullám, rövidhullám, csontsűrűség-mérés, ultrahang, lézerakupunktúra, krioterápia, EKG-vizsgálat, orvosi masszázs, gépi masszírozás, EDIT, Endosan, szelektív ingeráram, interferencia, magnetoterápia, TENS, iontoforézis, pezsgőfürdő, biorezonanciás terápia.
- *Fitness- és wellness-szolgáltatások:* szauna, szolárium, teljes és részleges testmasszázs, frissítő masszázs, alakformáló masszázs, relaxációs masszázsfofel.
- *Sportolási lehetőségek:* futballpálya, tenispálya, strandröplabda-pálya, vízibicikli.
- *Egyéb szolgáltatások:* pedikűr, manikűr, fodrászat, csónakázás, vendéglátó-ipari egységek.

Látogatottsági adatok: 2000-ben 117 000 vendég, 2005-ben 162 600 vendég.

Közvetlenül a fürdőhöz kapcsolódó szálláshelyek: Termál Kemping**

150 fő befogadására alkalmas, sátorral és lakókocsival érkezők részére.

A Napsugár Hotel*** zárt folyosóval kapcsolódik a fürdőhöz.

● ● ●

Szeged a napfény és a paloták városa, a Dél-Alföld jelentős kulturális és tudományos központja, amely számos műemlékkel, történelmi nevezetességgel, egyetemmel büszkélkedhet. A nyári időszakban a város fő vonzereje a Szegedi Szabadtéri Játékok és a különféle fesztiválok. A közelben található az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark. A városban három helyen kínálunk jó színvonalú fürdőszolgáltatást és természetesen a tiszai strandok is várják a vendégeket.

Anna Gyógy-, Termál- és Élmenyfürdő

6720 Szeged, Tisza L. krt. 24.
Tel.: (+36) 62/425-721

A belváros szívében, felújított, patinás épületben egész évben teljes körű gyógyszolgáltatás és pihenési lehetőség várja a látogatókat tizenegy beltéri medencével (gyógy-, pezsgő-, úszó-, gyermek- és élmenymedencék). A kínálatot orvosi vizsgálat, fitness- és wellness-szolgáltatások (finn szauna, frissítő masszázs, gőzkabin stb.) egészítik ki. A vendégek elhelyezésére a város szállodáiban van lehetőség.

Az egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő termálfürdő elsősorban a családok, társaságok nyugodt pihenését szolgálja. A szauna mellett langyos családi pezsgőmedence (34 °C), gyermekmedence (32 °C), élmenymedence (32 °C), úszómedence (28–30 °C) és gyógymedence (38 °C) áll a vendégek rendelkezésére.

Az Anna Fürdő újonnan kialakított wellness-részlege a fürdő régi épületének bal szárnyában kapott helyet. Területén aromakabin, infrakabin, gőzkabin, élmenyzuhany, finn szauna, kardio gépek (futópad, elektromos fekvőkerékpár), továbbá élmenymedence (34 °C), körélmenymedence (36 °C), két merülőmedence (8 °C és 15 °C) és kis pezsgőmedence (38 °C) vehető igénybe.

Az országosan elismert Anna-forrás minősített gyógyvize mozgásszervi, emésztőszervi, nőgyógyászati, légzőszervi és bőrbetegségek kiváló ellenszere.

A fürdő története:

A szegedi fürdőkultúra gyökerei a messzi múltba nyúlnak vissza. 1896-ra megépül a Városi Gőzfürdő Steinhardt és Lang bécsi építészek tervei alapján – törökországi tanulmányok után – eklektikus stílusban, Ádok István kivitelezésében. 1927-ben meleg vizű kutat fúrnak Pávai Vajna Ferenc geológus tervei alapján. Az Anna-kút vize 944 méter mélységből tör a felszínre, hőmérséklete 49 °C-os. 1933-tól az eredetileg tisztasági fürdő a gyógyászat irányában fejlődik tovább, már gyógyiszappal is végeznek kezeléseket. 1938-ban a fürdőt gyógyfürdővé minősítik. 1942-ben a fizikoterápiával együtt bevezetik az orvosi szaktanácsadást és -rendelést. 1967-ben ismételten elvégzik az Anna-kút vizének vizsgálatát, mely a jelenleg érvényes gyógyvízminősítés alapja.

Az elmúlt években a régi és elavult Anna fürdő egész épületét felújították, így az összes medencét és a hozzájuk kapcsolódó infrastruktúrát is. A régi fürdőhöz egy négyszintes gyógyászati központot építettek, amit a legmodernebb balneológiai berendezésekkel szereltek fel. Két tornateremben működik a gyógytorna. Az elfolyóvíz-elvezetés a városi közműbe történik.

A 2004 nyaratól megújult fürdő a 21. század kihívásainak megfelelő színvonalon várja vendégeit.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata

Fürdőüzemeltető:

Szegedi Fürdők Kft.

6720 Szeged, Tisza L. krt. 24.

Tel.: 62/425-721 • Fax: 62/426-659

E-mail: info@szegedfurdok.hu • Honlap: www.szegedifurdok.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvíz minősítés száma: 928/Gyf./1967., 227.491/1936 BM.

Minősített kút száma, jele: B-88

Kültéri terület: 410 m² parkosított belső udvar.

Fedett terület: a régi szárny 2880 m², az új szárny 2697 m².

Beltéri medencék: gyógymedence (60 m²), súlyfürdőmedence (5,8 m²), úszómedence (96 m²), gyermekmedence (15 m²), élménymedencék (7,2 m², 13 m² és 5 m²), körélménymedence (32 m²), merülőmedencék (2 x 8,75 m²), kis pezsgőmedence (6,8 m²). Összesen: 56,3 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: 250 fő.

A városi gőzfürdő régen...

...és ma

Szolgáltatások a fürdő területén:

- **Gyógykezelések:** reumatológiai szakrendelés, medencefürdő-kezelés, csoportos gyógyúszás 18 éven aluliaknak, iszapkezelés, súlyfürdő-kezelés, szénsav-kezelés, orvosi gyógymasszázs, víz alatti vízszugármasszázs, termál kádfürdő, víz alatti csoportos gyógytorna, elektroterápia, kéz- és lábörvényfürdő-kezelés, négyrekeszes galvánkádfürdő-kezelés, négyrekeszes váltósugaras kádfürdő-kezelés, gyógyászati kád nyomósugaras masszázzsal, pillangókád gerincnyújtó berendezéssel, csoportos gyógytorna.
- **Fitness- és wellness-szolgáltatások:** aquafitness, állóképesség-javító aerobik, zsírégető aerobik, callanetics torna, intimtorna, terhestorna, csontritkulást megelőző torna, futópad, elektromos fekvőkerékpár.
- **Egyéb szolgáltatások:** fodrászat, kézápolás, lábápolás, úszásoktatás, büfé.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 12 4391 fő,
2005-ben 77 362 fő.

Gyógytorna az Anna-fürdőben

ÚJSZEGEDI FÜRDŐKOMPLEXUM

6726 Szeged, Középkikötő sor

Tel.: (+36) 62/430-843, (+36) 62/430-429

A Ligetfürdő, a Gyógy- és Termálfürdő, valamint a Partfürdő közvetlenül összekapcsolódik, így alkot a három fürdő együtt többféle igényt kielégítő fürdőkomplexumot. A belvárosi híd újszegedi lábánál található három fürdő egy jeggylátogatható a nyári szezonban. A 14 különböző medence közt gyermekek és fiatalok egyaránt találhatnak kedvükre valót. A fürdő meleg vizes medencében a Dóra-kút minősített gyógyvize található, ahol a betegek pihenhetnek.

Ligetfürdő (SZUE)

6726 Szeged, Torontál tér. 1.

Postacím: 6720 Szeged, Tisza L. krt. 24.

A Ligetfürdő főleg az aktív pihenést kereső vendégek számára biztosít kellemes időtöltést. A 2005-ben átadott, csúszdaparkkal kombinált élménymedence a régió egyik legnagyobb aktív élményszerzője. A 33 1/3-os, feszített víztükrű, vízforgatóval ellátott úszómedence minden igényt kielégít. A gyógyulást keresők a Dóra-vízzel feltöltött gyógymedencében mártózhatnak meg. Az 1551 méter mélyről a felszínre törő 70 °C-os, nátrium-hidrokarbonátos Dóra-víz, minősített gyógyvíz, ami elsősorban a csontritkulásban szenvedőknek, a belgyógyászati problémákkal küzdőknek hoz enyhülést.

A fürdő története:

A fürdő építését 1930-ban vetette fel Berzenczey Domonkos városi főmérnök. Hajós Alfréd olimpiai bajnok és építészmérnök tervei alapján még az ötlet felvetődésének évében, 1930. szeptember 18-án átadták az új létesítményt. A Ligetfürdő úszómedencéjét 1988-ban alakították át. Az elmúlt években kiépítettek egy aktív élményszerzőt, csúszdaparkkal és egy 1000 m²-es élménymedencével. Az úszómedencét és a mellette lévő kisebb medencét 2005-ben felújították. Az úszómedence vízforgató berendezést kapott, a kisebb medence gyógymedenceként működik (Dóra-víz). Az öltöző épületében szaunát alakítottak ki. Az élményszerző megépítésével a Ligetfürdő parkosítása is megtörtént.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 119/Gyf/2004., 2004. június 7.

Minősített kút száma, jele: B-652, meleg vizű kút

Kültéri terület: 16 500 m².

Kültéri medencék: úszómedence (573 m²), gyógymedence (228 m²), élménymedence (1200 m²), gyermekmedence (100 m²), pancsoló (35 m²), dögönyöző (35 m²). Összesen: 2161 m².

Fedett terület: A téli időszakban (októbertől áprilisig) az úszómedencét (573 m²) és a hozzá kapcsolódó gyógymedencét (228 m²) sátorral fedik be. Összesen: 801 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: 3660 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

– Egyéb szolgáltatások: úszásoktatás, büfé.

Látogatottsági adatok:

2005-ben 122 054 fő.

Az új élményszerű fürdő

Gyógy- és Termálfürdő

6726 Szeged, Fürdő u. 1.

Postacím: 6720 Szeged, Tisza L. krt. 24.

A Forrás Gyógy szálló szomszédságában található a Gyógy- és Termálfürdő. Egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működik. Négy medencéjéből három Dóra-vizes gyógy-medenceként működik. E fürdőegységben a 2001-ben épült wellness-részleg mellett (szauna, szolárium) 2001 óta gyógyászati szolgáltatások is igénybe vehetők. Az elfolyóvíz-elvezetés a városi közműbe történik.

Az 1551 méter mélyről a felszínre törő 70 °C-os, nátrium-hidrokarbonátos Dóra-víz minősített gyógyvíz, amely elsősorban a csontritkulásban szenvedőknek, a belgyógyászati problémákkal küzdőknek hoz enyhülést.

A „gomba”

Ellenjavallatok:

Rosszindulatú daganatos betegségek, lázas állapot, visszérgyulladás, trombózis, szív- és keringési rendellenesség, magas vérnyomás, vérzékenység, tuberkulózis, pajzsmirigytúltengés, elmebetegség, széklet- és vizelet-inkontinencia.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 119/Gyf/2004., 2004. június 7.

Minősített kút száma, jele: B-652, meleg vizű kút.

Fedett terület: 2953 m².

Beltéri medencék: három gyógymedence (2 x 200 m² és 1 x 375 m²), úszómedence (375 m²). Összesen: 1150 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: 1807 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- Gyógykezelések: szénsavas fürdő, sportmasszázs, csoportos gyógyúszás.
- Fitnesz- és wellness-szolgáltatások: szauna, szolárium.
- Egyéb: úszásoktatás, büfé.

Látogatottsági adatok: 2005-ben 186 444 fő.

Partfürdő Strand és Kemping

A strand és kemping május 1-jétől szeptember 30-ig tart nyitva, termálmedencéinek gyógyvizét a Dóra-kútból nyerik. Kempingjében kőházak és sátorozási lehetőségek vehetők igénybe.

Az elmúlt években felújították a 2-es úszómedencét és néhány kempingépületet, valamint a kemping közös mosdóit és zuhanyzóit is.

Fürdő adatai:

Kültéri terület: 11 700 m².

Kültéri medencék: ülőpadkás gyógymedence (416 m²), úszómedence (1000 m²), strandmedence (1000 m²), gyermekpancsoló (40 m²). Összesen: 2456 m².

Fedett terület: 10 kempingépület, büfék, vendéglő, közös öltöző, tusoló, WC

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 976 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Sportolási lehetőségek:* futballpálya, röplabdapálya.
- *Egyéb szolgáltatások:* büfé, vendéglő, söröző, strandcikkek árusítása.

Látogatottsági adatok: 2005-ben 15 866 fő.

Strandmedence a Partfürdőben

Sziksósfürdő Strand és Kemping

6791 Szeged-Kiskundorozsma, Széksósi út
Tel.: (+36) 62/463-050, (+36) 62/463-029

A Szegedtől 12 km-re lévő üdülőkörzetben található strand és kemping a nyári szezonban (május 1-jétől szeptember 30-ig) a családi pihenés színhelye, ahol ligetes-erdős területen plázs-szerűen kialakított fürdőtó, gyermekmedencék, különböző sportolási lehetőségek teszik teljessé a kikapcsolódást. A helyi lakosság a fürdő névadó szikes tavát már a régmúlt időkben is használta. Szeged lakossága az 1870-es években kezdett el kilátogatni a „Szikire”, saját vagy bérkocsin. A fürdőtó körüli fejlesztéseket sokáig nem irányította senki, 1973-ig magánkezdeményezésekként megvalósított fejlesztések voltak, mindennemű szervezethez nélkül. Naturista strand és kemping is található a tó mellett. 1998 és 2000 között fokozatosan bővítették a kemping szállásférőhelyeit.

Fürdő adatai:

Kültéri terület: 36 hektár.

Kültéri medencék: szikes aljzatú medence (562 m²), gyermekmedence (368 m²). Összesen: 930 m².

Fedett terület: 28 kempingépület, fedett büfék, melegkonyhás vendéglő, közös öltöző, WC, tusoló.

Engedélyezett befogadó kapacitás: a kempingben 800 fő, a fürdőben 800 fő.

A tófürdő

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Sportolási lehetőségek:* teke, vízibiciklizés, futballpálya, lótenisz, strandröplabda-pálya.
- *Egyéb szolgáltatások:* büfé, söröző, sporteszközök kölcsönzése, vendéglő, csónakázás, játszótér, újság árusítása, bográcsolásra alkalmas főzőhelyek.

Látogatottsági adatok:

2005-ben 29 638 fő.

A helyiek úgy tartják, rakoncátlan jókedvében teremtette az Úr Kiskunmajsát az Alföld szívében, ledobva oda egy meleg gyógyvizes palackot. Valójában Majsa azoknak a pusztai fürdőknek tipikus példája, amelyek az „alföldi spa” egyediségét mutatják meg.

Programjavaslatok: Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark, Bugac-pusztá, pusztaprogramok, kiskunmajsai 56-os Múzeum, Konecsni György Múzeum, kiskunhalasi csipkeház.

Kiskunmajsa – Gyógy- és Élmenyfürdő

6120 Kiskunmajsa, Kőkút 26.

Tel.: (+36) 77/481-052 • Fax: (+36) 77/481-013

E-mail: jonathermal-furdo@mail.datanet.hu • Honlap: www.jonathermal.hu

Egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő háromgenerációs fürdő, ahol a család minden tagja felüdülhet a parkosított, sportpályákkal is ellátott környezetben, a kül- és beltéri termál-, csúszdás és élmenymedencékben. Hétvégenként éjszaka is megmártózhatnak a holdfény-fürdőzés hívei. A szórakoztatás és kikapcsolódás mellett a gyógyulás, a felfrissülés is kiemelt szerepet játszik a fürdő életében. Többek között gyögmasszázs, víz alatti vízsugármasszázs és csoportos víz alatti gyógytornát is igénybe lehet venni. A fürdő csarnokában szolárium, szauna és mártózómedence várja a vendégeket.

A Kiskunmajsára érkező vendég a fürdő közvetlen szomszédságában elhelyezkedő motelben és kempingben találhat színvonalas szálláslehetőséget. Családoknak további ideális szálláslehetőséget nyújtanak teljes komforttal ellátott faházaik. A sátorral, lakókocsival érkező vendégeket a mintegy 5 hektáros, ligetes környezetben, 200 lakókocsit egyidejűleg befogadni és kiszolgálni képes kemping várja. A 120 fő befogadására alkalmas, igényesen kialakított rendezvényterme egyéb szolgáltatásokkal magánjellegű, illetve hivatalos rendezvényekre, tréningekre, megbeszélésekre is alkalmas.

Gyógyhatás:

Nátrium-hidrogénkarbonátos gyógyvize mozgásszervi elváltozásokat, lágyrész-reumatizmust és nőgyógyászati panaszokat orvosol, de műtét, csonttörések utáni állapotok, bénulások kezelésére is alkalmas.

A fürdő története:

Kiskunmajsán az 1960-as évek közepén zajló szénhidrogén-kutatások során került feltárára a termálvízkincs, a nátriumhidrogén-karbonátos hévíz. A kiskunmajsai fürdő 1984-ben nyitotta meg kapuit kezdetben szabadtéri, majd a későbbi fejlesztések nyomán fedett medencékkel. A 2001-es év nagy változást jelentett a fürdő életében, hiszen átadtak egy új, 400 m² vízfelülettel rendelkező és több mint 10 élményelemet felvonultató élménymedencét. 2002-ben 120 fő befogadására alkalmas konferencia- és rendezvényterem, 13 db összkomfortos családi nagy faház a fürdő közvetlen szomszédságában, továbbá 15 fő elhelyezésére alkalmas Jonathermál Apartmanház került átadásra az üdülőfaluban. 2004-ben átadták a multifunkcionális medencét, melynek 295 m² vízfelülete helyet biztosít a négy óriáscsúszdát magába foglaló élményelemekkel rendelkező csúszdaparknak és a legkisebbek szórakoztatását ellátni hivatott gyermekmedencének. Szomszédságában európai színvonalú játszótér kapott helyet. 2005-ben régi terv vált valóra: átadásra került a mintegy 560 m² vízfelülettel, élményelemekkel rendelkező hullámmedence.

Az elmúlt években a gyógyászati épületek rekonstrukciója mellett egy új épületszárny átadása is megtörtént, és sikerült megvalósítani néhány gyógyászati eszköz beszerzését is (iszapkezelő blokk, állítható manipulációs padok, multifunkcionális fizioterápiás készülékek, hidraulikus betegemelő, kombinációs gyógykádak, négyrekeszes galvánkád, krioterápiás készülék).

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Jonathermál Rt.

6120 Kiskunmajsa, Kőkút 26.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 287/Gyf/1987.

Minősített kút száma, jele: Szank-94 számú gyógyvízkút.

Kültéri terület: 25 hektár parkosított terület.

Kültéri medencék: termál körmedence (364 m²), élménymedence (400 m²) 14 élményelemmel (pl.: dombcsúszda, vadvízi sodrófolyosó, pezsgőágyak, dögönyözők, barlang, buzgárok, gejzírek stb.), „szabadstrand” (7500 m²) hatalmas vízfelülettel rendelkező természetes fürdőhely úszó aqua-parkkal, „jéghegygyel”), négy óriáscsúszdával (Anaconda, Kamikaze, Hidorcsó, Rafting) és több élményelemmel rendelkező csúszdapark és gyermekmedence (295 m²), több élményelemmel rendelkező hullámmedence (530 m²). Összesen: 9089 m².

Fedett terület: fürdőépület (400 m²), fürdőcsarnok (1000 m²). Összesen: 140 m².

A régi gyógymedence

Az új élményfürdő

Beltéri medencék: két ülő-gyógymedence (66 + 35 m²), gyógy-úszómedence (337,5 m²). Összesen: 438,5 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 1890 fő, nyáron 8860 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* orvosi gyögmasszázs, víz alatti vízszugármasszázs, csoportos víz alatti gyógytorna.
- *Sportolási lehetőségek:* asztalitenisz, kosárlabda, minigolf, tenisz, futball.
- *Egyéb szolgáltatások:* szezonális és állandó jelleggel működő éttermek, büfék.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 250 000 vendég/év.

A fürdőhöz közvetlenül kapcsolódó szálláshely:

Thermál Motel és Kemping (II. osztályú üdülőház és kétszobos kemping)
6120 Kiskunmajsa, Kőkút 26.

Tel.: 77/481-245 • Fax: 77/481-013

E-mail: jonathermal@mail.datanet.hu

Honlap: www.jonathermal.hu

A fedett fürdő

Ásotthalom – Strandfürdő

6783 Ásotthalom, Honvéd u. 8.

Tel.: (+36) 62/291-580, (+36) 62/591-040 • Fax: (+36) 62/591-041

Postacím: Ásott-Telszó Kht., 6783 Ásotthalom, Szabadság tér 1.

A szezonálisan nyitva tartó fürdő alkálihidrogén-karbonátos ásványvízzel rendelkezik.

2003 tavaszán a medencéket vízforgató berendezéssel látták el, így azok fesztített víztükrűek lettek.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Ásotthalom Község Önkormányzata

6783 Ásotthalom, Szabadság tér 1.

Fürdőüzemeltető:

Ásott-Telszó Kht.

6783 Ásotthalom, Szabadság tér 1.

Tel./fax: 66/591-041

Fürdő adatai:

Ásványvíz-minősítés kelte: 1983.

Kültéri terület: egyhektáros fásított, füvesített terület.

Kültéri medencék: egy termálvizes medence és egy termálvizes gyermek medence. Összesen: 525 m².

Fedett terület: pénztár, öltöző, vizesblokk, büfé.

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 500 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

– *Sportolási lehetőségek:* strandröplabda, labdarúgás, fejelés, asztalitenisz, teke.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 2500 vendég, 2005-ben 2500 vendég.

Battonyai Strand- és Termálfürdő

5830 Battonya, Bajcsy-Zs. u. 72.

Tel./fax: (+36) 68/456-048

E-mail: zsilka@westel900.net • Honlap: www.myland.hu

A nátrium-hidrogénkarbonátos gyógyvízű, szezonálisan nyitva tartó fürdőt nyugodt vidéki hangulat, városi szintű szolgáltatások jellemzik. Az elmúlt években megtörtént a tanmedence felújítása és egy „dögönyöző” kialakítása a termálmedencében.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Battonya Város Önkormányzata

Battonya, Fő utca

Fürdőüzemeltető:

MyLand Kft.

5830 Battonya, Állomás u. 140. • Tel./fax: 68/456-048 • Mobil: 30/9439-242

E-mail: zsilka@westel900.net • Honlap: www.myland.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 8/Gyf/2004., 2004. január 29.

Kültéri terület: 7500 m².

Kültéri medencék (víz-visszaforratásos medencék): pancsoló (30 m²), tanmedence (175 m²), úszómedence (495 m²), termálvizes medence, feszített víztükrű és vállveregető sugármasszázs (210 m²). Összesen: 1000 m².

Fedett terület: 800 m² (egy nagy egységes területen belül található az egész épület).

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 1500 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- Sportolási lehetőségek: lábtenisz, füves kispályás focipálya, homokos röplabdapálya.
- Egyéb szolgáltatások: a benti területen több büfé.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 4700 vendég, 2005-ben 5000 vendég.

● ● ●

Békés város nevezetessége a református templom, a Békés-dánfoki üdülőközpont (Kettős-Körös), a Békés-Tarhosi Zenei Fesztivál, valamint a Madzagfalvi Napok rendezvénysorozat szeptemberben.

Gyógyfürdő

5630 Békés, Kőrösi Cs. S. u. 6/14. • T: (+36) 66/411-455 • F: (+36) 66/411-754

A nagy hagyományokkal rendelkező, fizioterápiás kezeléseket nyújtó gyógyfürdő már a múlt század vége óta közkedvelt és közsímet volt. Elsősorban mozgásszervi betegek, továbbá nőgyógyászati betegek és bizonyos bőrbántalmakban szenvedők vették igénybe. 1990-ben megtörtént a fürdő belső átalakítása, reumatológiai szakrendelést és a hozzákapcsolódó fizioterápiás gyógyászati ellátást biztosító részleget alakítottak ki.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Békés Város Önkormányzata, 5630 Békés, Petőfi u. 2. • Tel.: 66/411-011

Fürdőüzemeltető: Egyesített Egészségügyi Intézmény és Rendelőintézet
5630 Békés, József A. u. 5. • Tel.: 66/411-022 • Tel./fax: 66/411-754

A fürdő adatai:

Minősített kutak: B-112 és B-155 kataszteri számú hévízkutak. A B-112 kataszteri számú kút vizét 1996-ban, a B-155 kataszteri számú kút vizét 2005-ben nyilvánították gyógyvízzé.

Beltéri medencék: három gyógymedence (14 m², 35 m² és 10 m²). Összesen: 59 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: 183 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* gyógyvizes kádfürdő, orvosi gyógymasszázs, víz alatti zuhany, gyógytorna, elektroterápia, hidrogalván, gyógyúszás, szelektív ultrahang, mikrohullám, elektromágneses kezelések, szénsavas fürdő.
- *Egyéb szolgáltatások:* fodrászat, italautomata.

Látogatottsági adatok: 2000-ben 39 761 vendég, 2004-ben 39 479 vendég.

Békéscsaba a magyarországi szlovákság fővárosa. Itt található az ország legnagyobb evangélikus temploma. E helyütt tanonckodott a híres festő, Munkácsy Mihály. A szlovák hagyományok nyomán készülő ízletes csabai szárazkolbász és más ételek igazi gasztronómiai csemegék.

A város a következő programokat kínálja: kirándulások a Körösök völgyében, Városházi Esték (június–július), Csabai Kolbászfesztivál (október).

Árpád Fürdő

5600 Békéscsaba, Árpád sor 3.

Tel.: (+36) 66/549-800

E-mail: arpadfurdo@bekesvizmu.hu

A fürdő a város szívében helyezkedik el törökfürdő-hatást keltő, impozáns épületben. A gyógyászati részleggel és a különböző generációk számára fenntartott kültéri és beltéri medencékkel, élményelemekkel egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) várja a látogatókat. A csabai gyógyvíz mozgásszervi megbetegedések esetén hatásos.

A fürdő története:

Az Árpád Strandfürdő az 1912-ben telepített Árpád-liget szomszédságában, Illés Dávid tervei alapján épült a 1922-ben. A strandfürdő kezdetben egyetlen nyitott vasbeton úszómedencéből állt, mely mind a mai napig üzemel. A meglévő strand Élővíz-csatorna felőli részén az eredeti fedett, törökfürdő-jellegű épület a századelőn, 1927-ben épült. A gőz- és tisztasági fürdő folyamatosan bővült, és egyre inkább jellegét veszti, nagyvárosi strand lett. Az első sikeres hévízkút 1959-ben, a második 1978-ban létesült. Az 1960-as évek közepén az uszoda és a lelátó megépítésével kapcsolódott össze a liget és a fürdő. 1964-ben új, 50 m-es úszómedence létesült, amelyet 1970-ben víz-visszaforgató berendezéssel láttak el.

2002–2003-ban megtörtént a strand- és termálmedencék teljes átalakítása, átépítése.

Fürdőtulajdonos és üzemeltető:

Békés Megyei Vízművek Rt., Békéscsaba, Dobozi út 5.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 130/Gyf/2001. és 244/Gyf/2002.

Kültéri terület: 23 684 m² parkosított terület.

Kültéri medencék: két termálvizes medence vállveregető sugármasszázsral, egy gyermekmedence csúszdával és vízigombával, egy élménymedence, örvényfürdő.

Beltéri medencék: két gyógymedence, két pezsgőmedence, hideg vizes medence szaunával, uszoda elbontható tetőszerkezettel (nyáron nyitott).

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 515 fő, nyáron 1812 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

– Sportolási lehetőségek.

– Egyéb szolgáltatások: vendéglátás, szórakoztatás, télen és nyáron büfé.

Látogatottsági adatok: 2000-ben 242 360 vendég, 2005-ben 256 671 vendég.

A felújított versenyuszoda, a gyógyfürdő és lent az élménymedence

Csongrád a Tisza és a Körös folyók találkozásánál fekszik (Körös-torok). Belső városa (vagy régi belvárosa) 200–300 éves, nádtetői házaival védett építészetű emlékek. A város rangos augusztusi rendezvénye a Körös-toroki Napok

Városi Gyógyfürdő és Strand

6640 Csongrád, Dob u. 3.

Tel.: (+36) 63/481-918 • Tel./fax: (+36) 63/483-631

E-mail: idegenforgalom@vnet.hu

A város szívében elhelyezkedő beach-szerű folyóparti strand és üdülőtérület fiatalos hangulatot áraszt. Az egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő fürdő fedett és nyitott medencéi gyógyulásra, egészségmegőrzésre, pihenésre vagy sportolásra alkalmasak. A gyógyászati részlegben a nátrium-hidrogénkarbonátos gyógyvíz felhasználásával gyógyító, megelőző, orvosilag támogatott kezeléseket végeznek a mozgásszervi rendellenességek megszüntetése érdekében.

A fürdő története:

A város strandfürdőjének melegvízellátására 1960-ban készült el a hévízkút, és még azon a nyáron feltöltötték a fürdő területén létesített 50 méteres és kör alakú gyermekmedencét hévízzel. A melegvíz hasznosítására 1962-ben megépítették a tisztasági fürdőt, melyből később kialakították a tisztasági gyógyfürdőt. 1966-ban a fedett fürdőrészeletet átalakították. 1974-ben kádfürdő részleg és három kis, fedett medence létesült. Az 1980-as évek elején megépült a fedett fürdőépület mellett a tanmedence (mely télen sátorral fedett), majd az 1980-as évek végén az U-alakú gyermekpancsoló medence. Szintén az 1980-as évek elején építettek 2 tangenter kádat és súlyfürdő medencét, ezzel a betegek balneoterápiás kezelése teljessé vált.

Az elmúlt öt évben megtörtént a 20 x 50 m-es nagymedence vízforgatóval való felszerelése, a 10 m átmérőjű medence felújítása, a belső medencetér zuhanyzóinak teljes felújítása, valamint a wellness-szolgáltatások (infra-szauna és álló szolárium) kialakítása. A gyógyászatra 2003-ban új balneoterápiás kezelésekre szükséges gépek, berendezések beszerzése történt meg. Mozgássérültek részére akadálymentes közlekedési feljárt építettek.

Fürdőtulajdonos/fenntartó: Csongrád Város Önkormányzata
6640 Csongrád, Kossuth tér 7. • Tel.: 63/571-900 • Fax: 63/571-901

Fürdőüzemeltető:

Csongrádi Idegenforgalmi Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
6640 Csongrád, Fő u. 3. • Tel./fax: 63/483-631
E-mail: idegenforgalom@csongrad.hu • Honlap: www.csongrad.net/ih
Fürdőorvos: dr. Zsoldos Gábor

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 532/Gyf/1976.
Ásványvíz-minősítés száma, kelte: V.53331/2002., 2202. december 30.
Minősített kút száma, jele: B-72
Kültéri terület: 17 130 m² zöldfelület.
Kültéri medencék: gyógymedence (78 m²), télen sátorral fedett tanmedence (128 m²), 2 részes pancsolómedence (180 m²), úszómedence (1050 m²). Összesen: 1436 m².
Fedett terület: 800 m².
Beltéri medencék: gyógymedence (35 m²), ülőmedence (5 m²), hideg vizes szauna (5 m²), súlyfürdő medence (3,92 m²). Összesen: 43,92 m².
Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 372 fő, nyáron 500–600 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* súlyfürdő, szénsavas fürdő, víz alatti vízszugármasszázs, orvosi gyógymasszázs, reumatológiai szakrendelés és fizioterápiás kezelések.
- *Fitness- és wellness-szolgáltatások:* infra- és finn szauna, álló szolárium, konditerem.
- *Egyéb szolgáltatások:* étterem, büfé, pedikűr.

Látogatottsági adatok: 2000-ben 38 802 vendég, 2005-ben 68 602 vendég.

A régi fürdőépület

Az úszómedence

Dávod – Fürdő

6524 Dávod, Béke tér 1.

Tel.: (+36) 79/481-799 • Fax: (+36) 79/481-343

Mobil: (+36) 30/2000-998

A szezonálisan működő fürdő területén sportolásra alkalmas és gyógyvizes ülő-medencék találhatók. Fluoros gyógyvize a „fogak megmentője”.

Fürdőtulajdonos és -üzemeltető:

Sztancsik László

Dávod, Petőfi S. u. 7.

Mobil: 30/2000-998

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés kelte: 1989.

Minősített kútak száma, jele: K-47 és K-49

Kültéri terület: 8 hektár campinggel együtt.

Kültéri medencék: egy 720 m³-es feszített víztükrű víz-visszaforgató medence, két 250 m³-es és egy 30 m³-es töltő-ürítő medence.

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 500 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén: büfé és pecsenyesütő.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 6000 vendég,

2005-ben 8000 vendég.

Szálláshelyként kemping és panzió ajánlható.

Dévaványa a Körös és a Berettyó által körülhatárolt síkságon fekszik. Fő nevezetessége a tűzokrezervátum, ahol Európa legnagyobb testű madara jelentős populációban él.

Városi Önkormányzat Strandfürdő és Gyógyászat

5510 Dévaványa, Sport u. 5.
Tel./fax: (+36) 66/483-127
E-mail: dvfurdo@bekesnet.hu

Az egész évben munkanapokon nyitva tartó gyógyászat és a szezonális strandfürdő parkosított zöldterülettel, kültéri medencékkel és beltéri termálmedencékkel, valamint sportterülettel várja a fürdőzőket. Nátrium-hidrogénkarbonátos gyógyvize ízületi és gerincropásos betegségekre, idült reumatikus gyulladások kezelésére javallott.

A fürdő története:

Dévaványán 1965. óta működik a strandfürdő. Ekkor a medencék száma három volt, és mindhárom töltő-ürítő rendszerrel működött. Az 1986-ban vízforgatós rendszerűvé átalakították az úszómedencét. A fürdőhöz 1999-ben gyógyászati részleget építettek. 2004 tavaszán a termálvizes, ülőpadkás termálmedencét teljesen új burkolattal, túlfolyórendszerrel látták el. 2005 tavaszán a pancsolómedence öltött teljesen új formát.

Fürdőtulajdonos és -üzemeltető:

Városi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
5510 Dévaványa, Hősök tere 1.
Tel.: 66/483-100 • Fax: 66/484-100
E-mail: dpolghiv@axelero.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 137/Gyf/2003., 2003. május 15.
Minősített kút száma, jele: K-59/A
Kültéri terület nagysága: közel 2000 m².

Kültéri medencék: 25 méteres úszómedence (525 m²), tanmedence (183 m²), ülőpadkás termálmedence (225 m²), kör alakú gyermekmedence (39,68 m²). Összesen: 972,68 m².

Fedett terület: a gyógykomplexum, a fürdőhöz tartozó vizesblokk és az öltözők.

Beltéri medencék: két fedett termálmedence (25 m² és 7,5 m²). Összesen: 32,5 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 100 fő, nyáron 1200 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* elektromos kezelések, hydro- és balneoterápia, mechanoterápiás kezelések, gyógytornás kezelések.
- *Sportolási lehetőségek:* strandröplabda, tollaslabda, kis- és nagypályás futball.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 12 600 vendég,

2005-ben 14 500 vendég.

A tan- és úszómedence, fent pezsgőfürdő

Kastélypark Fürdő Füzesgyarmat

5525 Füzesgyarmat, Kossuth u. 88. • Tel.: (+36) 66/491-148
E-mail: fuirdofgy@freemail.hu • Honlap: www.fuzesgyarmat.hu
Postacím: 5525 Füzesgyarmat, Szabadság tér 1.

Az ősi kastélyparkból kialakított csendes környezetben gyógy-, gyermek-, úszó- és tanmedence várja egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) a vendégeket. A nátrium-hidrogénkarbonátos termálvíz mozgásszervi és nőgyógyászati megbetegedések kezelésében hatásos.

A fürdő története:

A fürdő története 1965-ig nyúlik vissza, amikor egy fúrás alkalmával 1198 méter mélyen termálvizet találtak. Az első medencék az 1970-es években épültek töltő-ürítő rendszerrel. 1994-ben adták át a felújított, víz-visszaforgatásos rendszerű, fészített víztükrű úszómedencét. 2004-ben kezdődött el és 2005-ben fejeződött be a strand gyógyfürdő részlegének téliesítése, a gyermekmedence is ekkor készült el. A gyógymedencék szintén 2005-ben készültek el, az oldal-falak mellett ülőpadokat alakítottak ki. Az új beruházás során épült egy kiszolgáló-épület öltözőkkel, szaunával, elkészült a beltéri termálmedence és a me-rülőmedence is.

Fürdőtulajdonos és -üzemeltető:

Polgármesteri Hivatal, Füzesgyarmat, Szabadság tér 1.
Borlik Tiborné jegyző
Tel.: 66/491-956 • Fax: 66/491-361
E-mail: fgy.phiv@globonet.hu • Honlap: www.fuzesgyarmat.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 337/Gyf/2003.

Ásványvíz-minősítés száma: 26/Gyf/1992.

Minősített kút száma, jele: B-34

Kültéri terület: 2541 m² parkosított terület.

Kültéri medencék: gyermekmedence (50 m²), úszómedence (700 m²), tanmedence (275 m²). Összesen: 1025 m².

Füzesgyarmat

Fedett terület: 544 m² fedett fürdő (öltözők, zuhanyzók, masszázs, szauna, medencetér, medence).

Beltéri medence: 58 m² vízfelülettel.

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 236 fő, nyáron 3368 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelés:* gyógymasszázs.
- *Fitness- és wellness-szolgáltatások:* frissítő masszázs, szauna merülő medencével.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 65 000 vendég, 2005-ben 63 500 vendég.

A fürdőhöz közvetlenül kapcsolódó szálláshely:

Motel • Tel.: 66/491-148 • Fax: 66/491-148

E-mail: kastelyparkfurdogy@freemail.hu

Kül- és beltéri medencék: tanmedence, ülőfürdő, úszómedence

Gyomaendrőd Békés megye északi részén, a Hármas-Körös bal partján terül el. A folyó és a város a vendégeket és az üdülő családokat a strand- és gyógyfürdőzés élményével gazdagítja. A Kner Múzeum a híres famíliának és a mesterség történetének állít emléket.

Gyomaendrődi Liget Fürdő

5500 Gyomaendrőd, Erzsébet liget 2.

Tel.: (+36) 66/283-750, (+36) 66/386-039

E-mail: ligetfurdo@bekesnet.hu

Információs pont: Tourinform Iroda, Fő út 173–179., tel.: 66/386-851

Az egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő, árnyas Liget Fürdő modern gyógyászati részleggel, stranddal, uszodával és kempinggel rendelkezik. Masszázs, elektro- és fizikoterápiás kezelések is igénybe vehetők egész évben.

Gyógyhatás:

A jelentékeny fluoridtartalmú alkálihidrogén-karbonátos víz jótékony hatást fejt ki az idült reumatikus, köszvényes bántalmak, idegzsába, isiász ellen, valamint a törések, zsugorodások és idült gyulladások esetén. A gyógyvíz ivókúrára is alkalmas hurutok és emésztőrendszeri panaszok esetén.

A fürdő története:

A fürdőt 1959-ben kezdték építeni. Több évtizedes működés után, az 1990-es években jelentős fejlesztéseket hajtottak végre, többek között vízforgató berendezéssel látták el a medencéket. 1994 és 1998 között a külső medencéknél vízforgató berendezés kiépítése történt meg, illetve a teljes kabinsort felújították. A fürdő gyógyszolgáltatásainak bővítésére sikeren pályázott, így megvalósult egy új, fedett uszoda építése, valamint a korábbi gyógyászati épület rekonstrukciója és új üzemviteli épület kialakítása. A beruházás részeként a fürdő egész területén és körülötte új térburkolat készült.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Gyomaendrőd Város Önkormányzata, 5500 Gyomaendrőd, Szabadság tér 1.

Kül- és beltéri úszómedencék, a háttérben élményfürdő

Fürdőüzemeltető:

Gyomaendrődi Liget Fürdő Szolgáltató Kft.

5500 Gyomaendrőd, Erzsébet liget 2. • Tel./fax: 66/283-750, 66/386-039

E-mail: ligetfurdo@bekesnet.hu • Honlap: www.ligetfurdo.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: EÜ min. 35. 942/1960. (II. 1.) számú rendelete
Minősített kút száma, jele: B-4/A

Kültéri terület: 2,7 hektár parkosított terület játszótérrel, vendéglátó egységekkel.

Kültéri medencék: gyógymedence (98 m²), úszómedence (400 m²), pancsolómedence (57 m²), strandmedence (620 m²). Összesen: 1175 m².

Beltéri medencék: mélyülő úszómedence (275 m²), egy élményelemekkel gazdagított 52 m²-es medence, a gyógyászati részben két gyógymedence (14 m² és 25 m²), szaunás merülőmedence (2,5 m²). Összesen: 368,5 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 1260 fő, nyáron 3789 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* gyógymasszázs, tangenter, elektro- és fizioterápia.
- *Sportolási lehetőségek:* strandröplabda-pálya.
- *Egyéb szolgáltatások:* tíz vendéglátó egység, pedikűr, manikűr és kozmetika.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 80 000 vendég, 2005-ben 115 000 vendég.

A fürdőhöz közvetlenül kapcsolódó szálláshely:

300 fő befogadóképességű kemping, 5500 Gyomaendrőd, Erzsébet liget 2.

Tel.: 66/283-750, 66/386-039 • E-mail: ligetfurdo@bekesnet.hu

A fedett fürdő régi és új bejárata

Hódmezővásárhely környékén az alföldi táj vonzza a nyugalmat és ihletet áhító művészeket. A Csúcsi Fazekasház a népi mesterség magas szintű művelésének állít emléket. Jelentős rendezvény tavasszal az Alföldi Állattenyésztési Napok és a Szent György-napi Juhászverseny, valamint nyáron a Mártélyi Kavalkád. Tartalmas és tanulságos kirándulást ígér az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark.

Városi Strandfürdő és Sportuszoda

6800 Hódmezővásárhely, Ady E. u. 1.

Tel./fax: (+36) 62/244-238, (+36) 62/249-363, (+36) 62/249-364

Információs pont:

Tourinform Hódmezővásárhely

6800 Hódmezővásárhely, Szegfű u. 3. • Tel./fax: 62/249-350

E-mail: hodmezovasarhely@tourinform.hu (angol)

Minden korosztály megfelelő pihenési és sportolási igényét kielégítő, egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő modern létesítmény, amely árnyas területen, a város központjában fekszik. Szomszédságában kempingezésre is van lehetőség. Az alkáli-hidrogénkarbonátos gyógyvíz mozgásszervi betegségek esetén hatásos

Az elmúlt években sor került a strand- és termálmedencék teljes körű felújítására, ezen belül élményelemek elhelyezésére a medencékben. 2003 augusztusában nemzetközi szintű sportversenyek megrendezésére alkalmas, korszerű városi fedett sportuszoda került átadásra. Szauna, gőzkamra, merülőmedence, szolárium, jakuzzi, aquafitness, fitneszterem létesült.

Fürdőtulajdonos és -üzemeltető:

Hód-Strand Sport- és Fürdőszolgáltató Kft.

6800 Hódmezővásárhely, Ady E. u. 1.

Tel./fax: 62/244-238 • Tel.: 62/249-363

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 15722/1., 1986. június 15.

Minősített kút száma, jele: B-71

Kültéri terület: 75 000 m², ebből 15 000 m² kemping.

Kültéri medencék: sportmedence (1000 m²), ülőmedence vízzuhataggal (460 m²), két tanmedence (750 m²), két gyermekmedence (350 m²), melegvizes gyógymedence (460 m²), nyugdíjasmedence (130 m²). Összesen: 3150 m².

Fedett terület: fedett uszoda (8758 m²), öltözőépület (300 m²), gyógyászat (80 m²). Összesen: 9138 m².

Beltéri medencék: sportmedence (1250 m²), tanmedence (231 m²), jakuzzi (15 m²). Összesen: 1496 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 1890 fő, nyáron 3840 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* fürdőmasszázs, víz alatti vízszugármasszázs, víz alatti csoportos gyógytorna, 18 éven aluliak gyógyúszása
- *Fitnesz- és wellness-szolgáltatások:* szauna, gőzkamra, szolárium, svéd- és talpmasszázs, fitnesz, aquafitness.
- *Sportolási lehetőségek:* asztali foci, lábtenisz.
- *Egyéb szolgáltatások:* büfé, nyáron meleg étel, éjszakai fürdőzés, játék-, ajándék- és sporteszköz-árusítás.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 161 000 vendég, 2005-ben 190 000 vendég.

Közvetlenül a fürdőhöz kapcsolódó szálláshely:

Termál Camping – 14 szálláshely faházakban, 50 db lakókocsihely és 25 db sátorhely. A kempingben férfi- és női tusoló, WC, mosógépek és jól felszerelt konyha áll a vendégek rendelkezésére.

A strand közvetlen közelében hotel is található.

Régi képeslap a fürdőről

Az új uszoda

A Duna-parti település érseki székhely, kiemelt rendezvénye a Kalocsai Paprika Napok.

Kalocsa – Csajda kert Uszoda és Termálfürdő

6300 Kalocsa, Csajda kert

Tel.: (+36) 78/461-075 • Mobil: (+36) 30/603-4006

Az egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő gyógyfürdő vize nátrium-kloridos, bromidos, jodidos kémiai összetételű, magas ásványianyag-tartalmú. Kitűnően alkalmas mozgásszervi és izületi betegségek kezelésére, gyógyítására.

A város területén már 1927-től strandfürdő működött, amelyet 35 °C-sos termálvíz táplált. A világháborút megelőzően már több melegvizes kút üzemelt, és uszodát is működtettek, de fejlesztés helyett a kutakat lezárták és az uszodát is elbontották. A '80-as évek közepén az uszoda újjáépült, azonban a termálvíz hasznosítására az évezred végéig várni kellett. Jelenleg a Csajda Fürdő területén a város termálfürdőt működtet.

Az elmúlt években valósult meg 2 új termálmedence kialakítása.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Kalocsa Város önkormányzata • Tel.: (+36) 78/462-262

Fürdőüzemeltető: Kalocsavíz Kft., 6300 Kalocsa, Hősök útja 38.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminőség száma: 110/Gyf/2002.

Ásványvíz-minőség száma: 281/Gyf/2001.

Minősített kút száma, jele: B-151

Kültéri terület: 12 000 m² parkosított terület sportolási lehetőséggel.

Kültéri medencék: az egyik gyógyvizes medence részben nyitott.

Fedett terület: két épület 1200 m² medencével.

Beltéri medencék: három teljesen fedett medence (487 m²) és egy részben fedett medence (100 m²).

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen és nyáron 600 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

– Gyógykezelések: orvosi gyögmasszázs, galvánfürdő, elektroterápia.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 41 384 vendég, 2005-ben 64 993 vendég.

A termálvizes ülőfürdő (fent) és a fedett uszoda (lent)

Kecskemét a Duna–Tisza-köze és Bács-Kiskun megye „fővárosa”. Szecessziós főtere az öt vallás templomával nyári fesztiválok színhelye. A Kodály Intézet zenei oktatása világhírű, sok szakmai látogatót vonz.

Kecskeméti Élmenyfürdő és Csúszdapark (Széktói Strand)

6000 Kecskemét, Csabay G. krt. 2.

Tel.: (+36) 76/481-724 • Fax: (+36) 76/418-910

E-mail: info@csuszdapark.hu • Honlap: www.csuszdapark.hu

A szezonálisan működő fürdőben egy létesítményen belül megtalálható az élmenyfürdő, a látvány- és az úszómedence, a csúszdapark és a gyógyhatású termálvizes fürdő hat kültéri medencével és egyéb szolgáltatásokkal. Nyaranta mediterrán hangulatú, homokos napozópart és csónakázási lehetőség is várja a vendégeket. A verseny- és szabadidős úszósport mellett egyidejűleg gyógyászati ellátás igénybe vételére is lehetőséget nyújt a fedett létesítmény, melynek

A Széktói Strand csúszdaparkja

uszodakertjében kültérim gyógyhatású termál- és strandmedencék biztosítják a gyógyulást és a kikapcsolódást.

Gyógyhatás:

Gyógyvize alkalmas mozgásszervi betegségek (ízületi betegségek, Bechterew-kór, gerincbántalmak), utókezelések, krónikus nőgyógyászati betegségek kezelésére.

A fürdő története:

A strand története a régmúlt időkbe nyúlik vissza. Helyén tó volt, mely a Széktó nevet kapta. A tó egy része még most is megtalálható. Nagy előrelépést jelentett a strand kiépítése 1925-ben, ahol fogadó épület, öltözőkabinok létesültek. Felkapott fürdőhellyé vált szép természeti környezete és olcsósága miatt. A tóból leválasztott rész oldalait lebetonozták, az aljára agyagot terítettek. Később az így kialakított medencét tovább osztották és alakult ki folyamatosan a mai formája. Előrelépést jelentett a termálvíz megjelenése. Az 1977-ben fúrt kút közelében egy három, különálló szekcióra osztott termálmedencét építettek. A létesítmény 2003 nyarára 360 millió forint ráfordítással megújult. Alapterülete jelentősen növekedett, szolgáltatási bővültek. Az európai követelményeknek megfelelő, modern, színvonalas élményfürdő és csúszdapark 3315 m² temperált vízfelülettel rendelkezik. Hat medence, hatpályás csúszda, mediterrán hangulatú homokos plázs és csónakázási lehetőségek biztosítják a kényelmet és felhőtlen kikapcsolódást. A pihenni vágyók kedvence az élménymedence, melyben a pezsgőzóna, a vízhenger, a vízesés, a jacuzzi, a pezsgőpad és a buzgár biztosítja a teljes kikapcsolódást. Az úszósport kedvelői között a legnépszerűbb a 70-140 cm mélységű aktív medence és az 50 m-es feszített víz-tükrű úszómedence.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata
6000 Kecskemét, Kossuth tér 1.
Tel.: 76/483-683

Fürdőüzemeltető:

Kecskeméti Sportlétesítményeket Működtető Közhasznú Társaság
6000 Kecskemét, Olimpia u. 1/a
Tel.: 76/481-724 • Fax: 76/418-910
E-mail: kecskemetisportkht@axelero.hu, info@csuszdapark.hu
Honlap: www.csuszdapark.hu

Tóparti részlet és élményfürdő

Fürdő adatai:

Kültéri terület: 28 914 m² teljesen parkosított terület.

Kültéri medencék: csúszdás medence (144 m²), élménymedence (745 m²), gyermekmedence csúszdával (308 m²), strandmedence (813 m²), háromrészes termálmedence (3 x 85 m²), úszómedence (1050 m²). Összesen: 3315 m².

Fedett terület: Öltözők, zuhanyzók, WC-k és a gépészeti berendezések épülete.

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 2400 fő.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 47 945 vendég, 2005-ben 66 325 vendég.

Fedett uszoda

6000 Kecskemét, Izsáki út 1.

Tel.: (+36) 76/482-152

Az uszoda parkjában szezonálisan termálvízű gyógymedencék találhatók. Az elmúlt években a termálmedence alsó vízbefűtésének üzembe helyezését valósították meg. Az uszodában gyógyító- és wellness szolgáltatásokkal egyaránt szolgálnak.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminőség száma: 285/Gyf/1987.

Kültéri terület nagysága: 15 183 m² parkosított terület.

Kültéri medencék: két termálmedence (2 x 200 m²), két hideg vizes, nyári időszakban üzemelő medence (180 m² és 72 m²). Összesen: 652 m².

Fedett terület: 3200 m².

Beltéri medencék: két úszómedence (1050 m²) és egy tanmedence (114 m²). Összesen: 1164 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 296 fő, nyáron 536 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- Gyógykezelés: gyógyfürdő
- Fitnesz- és wellness-szolgáltatások: masszázs, szauna, szolárium.
- Egyéb szolgáltatások: büfé, úszásoktatás.

Látogatottsági adatok (csak adatbázis számára):

2000-ben 201 089 vendég, 2005-ben 182 466 vendég

Kiskőrös a magyar nemzet nagy költőjének, Petőfi Sándornak a szülőhelye, a szőlő és a bor városa. A Petőfi Szülőház és Emlékmúzeum meghatározó emléket állít a költőnek.

Kiskőrösi Termál Gyógyfürdő és Kemping

6200 Kiskőrös, Erdőtelki u. 17.

Tel.: (+36) 78/311-524

Információs pont: Kőrösvíz Kft., tel.: 78/312-077, fax: 78/312-766

Nyugodt, csendes, füves, árnyas kempinggel egybeépített, szezonálisan nyitva tartó nyári fürdő. Nátrium-kloridos (sós), jódos-brómos gyógyvize a reumás és a nőgyógyászati megbetegedések gyógyítására alkalmas. A fürdő mellett található Imperiál Gyógyszálló egész évben terápiás és rekreációs lehetőségekkel várja a vendégeket.

A termálfürdő ülőmedencéi

A strandfürdő úszómedencéje

A gyógyszálló belső tere

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Kiskőrös Város Önkormányzata

6200 Kiskőrös, Petőfi tér 1. • Tel.: 78/311-122 • Fax: 78/312-160

E-mail: polgarmester.kkoros@emitelnet.hu • Honlap: www.kiskoros.hu

Fürdőüzemeltető:

Körösvíz Kft., 6200 Kiskőrös, Dózsa Gy. u. 43.

Tel.: 78/312-077 • Fax: 78/312-766 • E-mail: korosvizkft@emitel.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 5/Gyf/1994., 1994. február 16.

Minősített kút száma, jele: 3. számú, B-1114. kateszteri számú termálkút.

Kültéri terület: 25 000 m².

Kültéri medencék: két ülőpados termálmedence (2 x 100 m²), egy úszómedence (375 m²), egy tanmedence (100 m²). Összesen: 675 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 1500 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

– Sportolási lehetőségek: tenispálya, futballpálya.

– Egyéb szolgáltatások: büfé.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 42 930 vendég, 2005-ben 39 300 vendég.

Közvetlenül a fürdőhöz kapcsolódó szálláshely:

Hotel Imperiál Gyógyszálló

Erdőtelki u. 21. • Tel.: 78/514-400 • E-mail: info@hotelimperial.hu

Kiskunfélegyháza több száz éves múltra visszatekintő mezőváros, melynek tekintélyét a vásári jog mellett a Mária Terézia rendelkezése nyomán alapított bíróság és börtön (ma Kiskun Múzeum) is gyarapítja.

Kiskunfélegyháza – Városi Strand és Uszoda

6100 Kiskunfélegyháza, Blaha L. tér. 1.
Tel./fax: (+36) 76/463-201

Az egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő fürdő családi hangulatú, füvesített, fűzfákkal teli környezetben négy kültéri medencével, a beltéren úszó-, gyógy- és tanmedencével várja vendégeit. Az idelátogatók jólétéről a vendéglátás, a salakos tenispálya, a szabadterei strandröplabda-pálya és az éjszakai fürdőzési lehetőség gondoskodik egész évben.

Gyógyhatás:

Alkáli-hidrogénkarbonátos gyógyvizének metakovasav tartalma jelentékeny, reumás megbetegedések kezelésére javasolt.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Kiskunfélegyháza Város Önkormányzata

Fürdőüzemeltető:

Aranypáva Sport Kft. • Tel.: 76/463-201
E-mail: aranypava@freemail.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 4/Gyf/1994.

Minősített kút száma, jele: B-93

Kültéri terület: 2,5 hektár (füves, örökzöldekkel, 25-30 éves lombhullató fákkal).

Kültéri medencék: két ülőmedence, gyermekmedence, úszómedence.

Beltéri medencék: tanmedence (17,2 m²), gyógymedence (85 m²), úszómedence (300 m²). Összesen: 397,2 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 400 fő, nyáron 1200 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- Fitnesz- és wellness-szolgáltatások: masszázs, szauna.
- Egyéb szolgáltatások: büfé, kozmetika, fodrászat, éjszakai fürdőzés.

Kellemes a fürdőzés a szép parkban, fent az úszómedence

Kiskunhalas a Homokhátságon elterülő mezőváros. Kecskeméttől, Bajától és Szegedtől 60 km-re található, az 53-as út mellett. Világhírű és technológiájában egyedülálló a Halasi Csipke és múzeuma. A környékbeli Bugaci pusztán lovaglásra, túralovaglásra és gyalogtúrákra, a Szíki tavaknál (Sóstó, Kunfehértó) tavi fürdőzésre és horgászatra van lehetőség.

Halasthermál Fürdő

6400 Kiskunhalas, Nagy Szeder István u. 1.

Tel./fax: (+36) 77/427-700 • Honlap: www.kiskunhalas.hu

Információs pont: Halasthermál Kft.

Tel.: 77/422-590, tel./fax: 77/427-700

e-mail: halasthermal@emitelnet.hu, honlap: www.halasthermal.hu

Az egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) üzemelő fürdőben ülő-, játszó- és sportmedencék is megtalálhatók. Az alkáli-hidrogénkarbonátos gyógyvíz degeneratív ízületi megbetegedések kezelésére, porckopásos problémákra, műtéti utókezelésekre és egyes nőgyógyászati betegségekre kezelésére alkalmas.

2003-ban készült el a fürdőhöz tartozó Napfény Kempingben egy új vizesblokk.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Kiskunhalas Város Önkormányzata

Fürdőüzemeltető:

Halasthermál Fürdő és Idegénforgalmi Kft.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 465/Gyf/2003., 2003. december 23.

Minősített kút száma, jele: K-136

Kültéri terület nagysága: 20 000 m².

Kültéri medencék: műanyag termálmedence vízforgatóval, 50 m-es úszómedence vízforgatóval, pancsolómedence.

Fedett terület: 1150 m².

Beltéri medencék: ülő termálmedence (129 m²), úszómedence (157 m²), tanmedence (180 m²). Összesen: 466 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 1941 fő, nyáron 6785 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- Gyógykezelés: gyógyúszás
- Fitnesz- és wellness-szolgáltatások: frissítő masszázs, szauna, szolárium.
- Sportolási lehetőségek: strandfoci, strandröplabda.
- Egyéb szolgáltatások: bébiúszás, úszótanfolyamok, iskolai úszásoktatás, büfé, manikűr, pedikűr.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 100 000 vendég, 2005-ben 100 000 vendég.

Termálvízű medence, látkép a fürdőből (fent), az úszómedence (lent)

Kunszentmiklós – Miklóssy János Sportközpont Tanusodája

6090 Kunszentmiklós, Marx tér 1/e.

Tel.: (+36) 76/351-336, (+36) 76/351-255 • Tel./fax: (+36) 76/550-223

E-mail: robertos@freemail.hu

Budapestről a Duna mentén az Alföldön délre haladva először Kunszentmiklósra találunk termálfürdőt. Az úszó-, ülő- és gyermekmedencékkel rendelkező fürdő vonzereje a családi hangulat. A gyógyvíz ízületi és gerincbetegségek, nőgyógyászati panaszok enyhítésére alkalmas.

Az elmúlt években gyermekpancsoló medence, szabadtéri WC és parkoló épült, valamint kialakítottak WC-t mozgássérülteknek is.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Kunszentmiklós Város Polgármesteri Hivatala

6090 Kunszentmiklós, Kálvin tér 12.

Tel.: 76/551-010 • Fax: 76/550150

E-mail: kunszent@mail.matav.hu • Honlap: www.kunszentmiklos.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 151/Gyf/2001., 2001. március 21.

Ásványvíz-minősítés száma, kelte: V.1392/99., 1999. június 24.

Minősített kút száma, jele: B-103

Kültéri terület: a fürdőhöz tartozik egy körülbelül 4000 m²-es füves terület, egy játszótér és egy homokos sportpálya.

Kültéri medencék: egy vízvisszaforgató úszómedence (693 m²), egy termálmedence gyógyvízzel (96 m²) és egy gyermekpancsoló medence (20 m²).

Fedett terület: egy kisméretű öltöző, pénztár (100 m²), illetve egy szabadtéri WC (30 m²) mellett egy 12 m²-es büfé.

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 0 fő, nyáron 350 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

– *Sportolási lehetőségek:* lengőteke, játszótér, strandröplabda, strandfoci.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 13 645 vendég, 2005-ben 13 766 vendég.

Lakitelek rejt a Kiskunsági Nemzeti Park egyik gyöngyszemét, a Tőserdőnek nevezett ligetes természetvédelmi és üdülőterületet.

Tősfürdő

6065 Lakitelek-Tőserdő

Tel.: (+36) 76/449-006 • Fax: (+36) 76/449-001

A csodálatos környezetben fekvő szezonálisan (május 1. és augusztus 31. között) nyitva tartó strandfürdő termálvizes medencékkel és családi medencékkel fogadja a vendégeket.

A víz alkáli-hidrogénkarbonátos, melyet vegetatív idegrendszeri panaszok és mozgásszervi megbetegedések kezelésére, illetve baleseti rehabilitációra javasolnak.

A fürdő története:

A lakiteleki fürdő immáron több mint 30 éve áll vendégeinek szolgálatában. A fürdőt tápláló termálvizet egy 1970-es fúrás alkalmával találták ivóvíz helyett. 2004-ben a strandmedencénket vízforgató rendszerrel szerelték fel. A 2006-os idényre elkészül a pancsolómedence felújítása (vízforgatóval történő ellátása), valamint egy új, vízforgató berendezéssel ellátott gyermekmedence, élményelemekkel gazdagítva.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Polgármesteri Hivatal

6065 Lakitelek, Széchenyi krt. 48. • Tel.: 76/449-011 • Fax: 76/449-055

E-mail: lakitelph@axelero.hu • Honlap: www.lakitelek.hu

Fürdőüzemeltető:

Lakitelki Önkormányzat Falugondnoksága

6065 Lakitelek, Széchenyi krt. 104. • Tel.: 76/449-001

Fürdő adatai:

Kültéri terület: 40 000 m² parkosított, ligetes terület, ahol labdajáték-pályák és játszótér is található.

Lakitelek

Kültéri medencék: három termálmedence (180 m²), egy strandmedence (660 m²), egy gyermek élménymedence (110 m²), egy gyermekpancsoló (25 m²).
Összesen: 1335 m².

Fedett terület: összesen 300 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 1386 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Fitnesz- és wellness-szolgáltatás:* masszázs.
- *Sportolási lehetőségek:* labdajátékok, teke, légvár.
- *Egyéb szolgáltatások:* büfé, fagyizó.

Látogatottsági adatok: 2000-ben 96 337 vendég,
2005-ben 56 355 vendég.

A fürdőhöz kapcsolódó szálláshely:

Autós Kemping ★★

6065 Lakitelek, Zalán u. 2.

Tel.: 76/449-012 • Fax: 76/449-001

Honlap: www.lakitelek.hu

Termálvizű ülőmedencék és strandmedence (fent)

A honfoglalás előtt már lakott Makó a reformáció idején igazi szellemi központtá vált, a Maroshát meghatározó települése. A kedvező fekvésű Marosparti átkelőhely ma a hagymatermesztésről és a gyógyiszapról nevezetes. Nyáron az Operettfesztivál, ősszel a Hagymafesztivál kínál színes programokat.

Makó – Termál- és Gyógyfürdő

6900 Makó, Marczibányi tér 6.
Tel./fax: (+36) 62/212-590

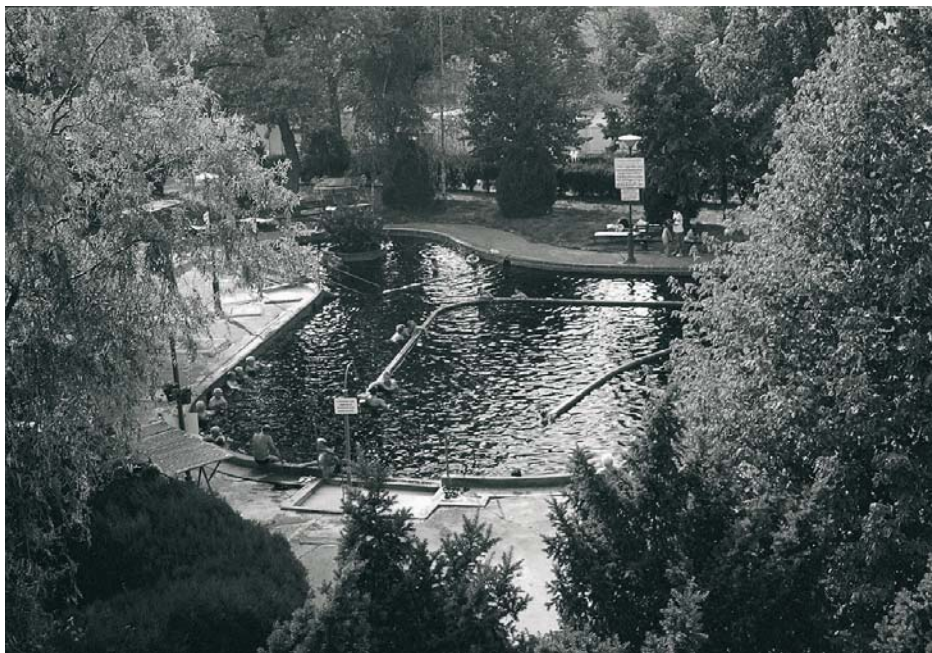
A makói gyógyvíz, a marosi gyógyiszap komplex gyógyfürdősi és terápiás lehetőségeket biztosít. Az aktív kikapcsolódásról a hullámozó élmény-, gyermek- és úszómedence gondoskodik. A vendégek lazíthatnak a szaunában és sportolhatnak is az egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő fürdő területén.

Gyógyhatás:

A gyógyvíz alkalmazható reumás megbetegedésekre, törések, sérülések utáni utókezelésekre, nőgyógyászati, ideg- és belgyógyászati panaszok és egyes bőrbetegségek esetén.

A fürdő története:

Makón már az ötvenes évek elején felismerték a marosi iszap és a termálvíz gyógyító erejét. Az iszapot dr. Batka István kezdeményezésére 1961-ben gyógyiszappá nyilvánították. Két évvel később megnyílt a városban a hévízzel táplált tisztasági strandfürdő. 1982-ben indult be a gyógyrészleg. Az Egészségügyi Minisztérium a makói termálvizet 1988-ban gyógyvízzé nyilvánította. Az elmúlt években vízforgató, télen sátorral fedett úszómedence került kialakításra és gyógymedence, pancsolómedence, vízhidraulika kiépítése történt meg. Az élményfürdőben hullámfürdő, sodrófolyosó, gombafürdő (2 db), fekvő, álló és ülő hidromasszázs (8 db), nyakzuhany (4 db), dögönyöző (4 db), továbbá egy óriáscsúszda (10 x 20 m-es érkezőmedencével) épült meg. 2006 szeptemberében kerül átadásra a fedett tanmedence, amelyben lesz három beltéri és három kültéri vízforgató medence. A fürdő alapterülete ezzel közel 2000 m²-rel bővül.

A hangulatos ülőfürdő (fent) és az élménymedence (lent)

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Makó Város Önkormányzata

Fürdőüzemeltető:

Makó Termál- és Gyógyfürdő
6900 Makó, Marczibányi tér 6.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 334/Gyf/1988.

Minősített kút száma, jele: B-57

Tervezett kútfúrás: 1 termálkút.

Kültéri terület: 13 000 m², melynek háromnegyed része zöldterület, napozó, park, játszótér, sportterület.

Kültéri medencék: élménymedence (416 m²), óriáscsúszda érkezőmedencével (200 m²), 50 m-es feszített víztükrű úszómedence, ülőpados gyógymedence (270 m²), pancsolómedence (25 m²).

Fedett terület: beépített terület 2500 m², a gyógyászati részleg alapterülete 600 m².

Beltéri medence: az úszómedence télen sátorral fedett.

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 2332 fő, nyáron 3255 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* termál kádfürdő, gyögmasszázs, szénsavfürdő, iszappakolás, tangenteros kezelés, víz alatti csoportos gyógytorna, csoportos gyógyúszás, bioptron fényterápia, négyrekeszes galvánfürdő, elektromos kádfürdő, ultrahang, dia-dinamic, ingeráram
- *Fitnesz- és wellness-szolgáltatások:* szolárium, szauna, konditerem.
- *Sportolási lehetőségek:* lábténisz-pályák, strandröplabda-pálya, asztalitenisz.
- *Egyéb szolgáltatások:* büfék, manikűr, pedikűr, fodrász.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 271 946 vendég, 2005-ben 244 471 vendég.

Mezőberény – Kálmán fürdő

5650 Mezőberény, Tessedik tér.1.

Tel.: (+36) 66/352-566, (+36) 66/352-307 • Fax: (+36) 66/352-582

Információ: Mucsi Gáborné, 5650 Mezőberény, Békési u. 3., tel.: 66/515-543

A Kettős-Köröshöz közel fekvő szezonálisan működő strand kültéri úszó-, ülő- és gyermekmedencével rendelkezik. Lovaglásra és kerékpártúrázásra is van lehetőség.

Az elmúlt években feszített víztükrű úszómedencét és gyermekmedencét alakítottak ki, és elhelyeztek egy zuhanyzókonténert is.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Mezőberény Város Önkormányzata

5650 Mezőberény, Kossuth tér 1. • Tel.: 66/515-515

Fürdőüzemeltető:

Városi Közszolgáltató Intézmény

5650 Mezőberény, Békési u. 3. • Tel.: 66/515-545

Fürdő adatai:

Minősített kútak száma, jele: B-55 és B-59

Kültéri terület: 3,5 hektár

Kültéri medencék: úszómedence (strandmedence), meleg vizes ülőmedence, gyermekpancsoló.

Fedett terület: 60 m²-es öltöző.

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 1517 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

– *Sportolási lehetőség:* röplabda-pálya.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 23 000 vendég, 2005-ben 16 000 vendég.

Szállásajánlat:

Tópart Hotel

A homokháti kisváros Szeged határából önállósult „Móra Halma” néven. A környéken a tavasszal vízzel borított hosszúkás mélyedések („semlyék” vagy „sömjék”) ritka madarak otthonául szolgálnak.

Programjavaslatok: kerékpártúrák, sétakocsikázás, borkóstolás, kézműves foglalkozások, kirándulás Szegedre, Ópusztaszerre.

Mórahalmi Erzsébet Gyógyfürdő

6782 Mórahalom, Szent László park 4. • Tel.: (+36) 62/281-039.

Postacíme: 6782 Mórahalom, Millenniumi sétány 2.

Információs pont: Tourinform Iroda, 6782 Mórahalom, Röszei út. 1.,
tel./fax: 62/280-294, e-mail: tourinform@morahalom.hu, honlap:
www.morahalom.hu

Az egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő gyógyfürdő árnyas, kültéri és modern fedett fürdője, uszodája egész évben várja a vendégeket, gyógyvizes ülő-pihentető és aktivitásra csábító (élmény-) medencéket kínálva. Gyógyulás, sport és fitness egy helyen. Kiemelt váll- és térdgyógyászati centrum.

Gyógyhatás:

A minősített alkálilhidrogén-karbonátos gyógyvíz mozgásszervi megbetegedések kezelésére alkalmas.

A fürdő története:

1964-ben Beszédes Kornél építészmérnök tervei alapján kezdték el építeni a parkban az állandó (téli-nyári) üzemű fürdőt. Az 1970-es évek elején egy kültéri, 25 méteres gyógymedence és egy kültéri gyermekpancsoló épült meg. Kószó Dezső 2 millió forintos adománya révén 1986-ban valósult meg a 33,3 x 21 m-es 2 méter mélységű, szabványos méretű versenysport-medence. 35 év után 1999-ben és 2000-ben kezdődtek meg a tervszerű, ütemezett felújítások. Megtörtént a termálvíz gyógyvízzé nyilvánítása. 2000-ben felújították a fürdő előtti Szent László parkot és egy új, esztétikus Millenniumi sétány épült a városközpontban. A régi gyógyfürdő épületéhez egy fedett fürdőszárnyat építettek, amelyben egy tanmedence és egy gyógymedence került kialakításra, vala-

mint elkészült a kültéri úszómedence új csempeburkolata és a szűrőberendezések. 2002-ben a létesítmény megkapta a gyógyfürdő minősítést (országos szinten negyvenegyedikként). 2003-ban a kültéri gyógy- és élménymedence került átadásra. Az új fürdőépületben gyógyászati és wellness-szolgáltatások, további gyógymedencék, szauna, szolárium, fitneszterem, fodrászat, kozmetika, pedikűr-manikűr várja a vendégeket. A tetőtérben két előadótermet alakítottak ki. 2004-ben átadtak egy családi csúszdás élménymedencét, a csúszdás gyermek- és bébipancsolót, valamint a gyógy élmény- és tanmedencét. 2005 augusztusában adták át a fürdő legújabb medencéjét. 2006 júliusára elkészül egy új beléptető épület öltözőblokkokkal, vendéglátó egységgel.

Fürdőbejárat, fedett úszómedence (fent), termálfürdő élményelemekkel (lent)

Fürdőtulajdonos és üzemeltető:

Mórahalom Város Önkormányzata

6782 Mórahalom, Millenniumi sétány 2.

Tel.: 62/281-022 • Fax: 62/281-244

E-mail: info@morahalom.hu • Honlap: www.morahalom.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 53/Gyf/1998.

Ásványvíz-minősítés száma: 71/Gyf/1994.

Minősített kút száma, jele: B-13

Kültéri terület: 10 000 m² parkosított terület.

Kültéri medencék: egy gyermekpancsoló csúszdával, egy 33,3 x 21 m-es úszómedence, egy kültéri gyógyvizes élménymedence, egy családi csúszdás élménymedence sodrófolyosóval, egy élményelemekkel, csúszdával, vízi állatfigurákkal rendelkező gyermekpancsoló, egy termálvizes élmény- és tanmedence, és egy tengerparti hangulatot idéző felszerelt élménymedence.

Fedett terület: Egy épületből áll a fürdő, amelynek alapterülete az újjáépítés után 2400 m². A szállodával, étteremmel összekötött épületkomplexum összesen 4000 m² alapterületű.

Beltéri medencék: tanmedence, egy gyógyvizes, súlyfürdős medence, 2 gyógyvizes ülőmedence víz alatti masszírozó elemekkel.

Engedélyezett befogadó kapacitás:

– Egyidejű befogadó kapacitás télen 146 fő, nyáron 1228 fő.

– Napi befogadó kapacitás télen 866 fő, nyáron 6539 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

– Fitnesz- és wellness-szolgáltatások: szauna, szolárium, fitnesz.

– Sportolási lehetőségek: két strandröplabda-pálya, trambulín, vízilabda.

– Egyéb szolgáltatások: vendéglátó egységek, rendezvénysátor, kerékpárkölcsonzés, kozmetika, fodrászat.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 29 868 vendég, 2005-ben 197 815 vendég.

A fürdőhöz közvetlenül kapcsolódó szálláshely:

Termál Panzió★★★

6782 Mórahalom, Szegedi út 1/b.

Tel.: 62/580-242 • Fax: 62/580-243

E-mail: panzio@morahalom.hu • Honlap: www.morahalom.hu/panzio

Nagybaracska – Termálfürdő

6527 Nagybaracska, Mohácsi u. 613/1.

Információs pont: Grébec Kft., 1074 Budapest, Rákóczi u. 54., tel.: (+36) 1/460-9836, fax: (+36) 1/460-9837

A szezonálisan nyitva tartó fürdő területén termálvizes medencék találhatók. A víz reumatikus és nőgyógyászati panaszok kezelésére egyaránt alkalmas. Az elmúlt években részleges felújításra került sor, és új szociális létesítmények (hideg-meleg vizes tusolók, büfé) épültek.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Grébec Kft.

8638 Balatonlelle, Honvéd u. 72.

Fürdőüzemeltető:

Schneider Attila fürdővezető

Tel.: 79/361-470 • Mobil: 30/456-8007

Fürdő adatai:

Gyógyvízminőség száma: 220/Gyf/2003.

Minősített kutak száma, jele: B-27 és B-28

Kültéri terület: 5000 m².

Kültéri medencék: két termálvizes, ülőpados medence és egy gyermekmedence.

Fedett terület: Két épület, kb. 50 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 200-400 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén: büfé.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 10 000 vendég, 2005-ben 9 500 vendég.

Nagyszénás – Parkfürdő

5931 Nagyszénás, Táncsics u. 1.

Tel.: (+36) 68/443-255

Gyógyhatás:

Alkálihidrogén-karbonátos hévíz, ami mozgásszervi bántalmak enyhítésére alkalmas.

Programjavaslatok:

Kirándulás, gyalogos- és kerékpártúrák

A fürdő rekonstrukciós terve

Soltvadkert a Duna–Tisza közén, a Kiskunság déli részén, az 53-as és az 54-es főút kereszteződésében fekvő kisváros. Megközelíthető Budapestről vonattal (két óra) és busszal szinte az ország bármely területéről közvetlenül. Fő vonzereje a Vadkerti tó.

Vadkerti Tó Strand

6230 Soltvadkert, Vadkerti tó strand • Postacím: 6230 Soltvadkert, Kossuth u. 6.
Információs pont: Vadkert Komszolg Kft.
Tel./fax: 78/581-845, kemping: 78/480-350

Gyönyörű környezetben, füves, részben árnyékos, parkosított, kivilágított sétánnyal, padokkal, 50 hektár vízfelülettel rendelkező, homokos, sekély vízű, szezonálisan (június 1-jétől augusztus 31-ig) nyitva tartó strand. Partja lassan mélyülő, vize könnyen felmelegszik, gyerekeknek is ideális.

Fürdőtulajdonos és -üzemeltető:

Vadkert Komszolg Kft. • Tel./fax: 78/581-845

Fürdő adatai:

Kültéri terület nagysága: 42 000 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 4200 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Sportolási lehetőségek:* golfpálya, vízibicikli, ugráló, minigolf.
- *Egyéb szolgáltatások:* büfé, étterem (évente megrendezett programokkal: bor-fesztivál, sörfesztivál), csónakkölcsönző, játéktér.

Látogatottsági adatok: 2000-ben 82 000 vendég, 2005-ben 56 000 vendég.

Közvetlenül a fürdőhöz kapcsolódó szálláshelyek:

Üdülőház (a strand területén) 52 fő részére.

9 db 2 ágyas szoba, 2 db 3 ágyas szoba és 7 db 4 ágyas szoba

Kétcsillagos kemping • Tel.: 78/480-350, 78/581-845 (német)

Üdülőház (III. osztályú) • Tel.: 78/480-350, 78/581-845

Szarvas a Körös 36 km-es holtágának lüktető szíve, rangos iskolaváros, a valamikori Magyarország földrajzi centrumában. A Körös–Maros Nemzeti Park központja, és a Pepi-kert, az egyik legszebb arborétum található a „szigeten”. A városban érdemes megtekinteni a Tessedik Múzeumot, a Szárazmalmot, a Körös–Maros Nemzeti Park Körösvölgyi Látogatóközpontját, valamint a nyári Körös Napokat és az őszi Szilvanapot.

Városi Gyógyfürdő és Sportuszoda

5540 Szarvas, Kossuth u. 23. • Tel.: (+36) 20/9814-820

Törökös hangulatú gyógyfürdő, mely a 21. századi rekreációs igényeket elégíti ki uszodával, élményfürdővel, tanmedencével, két gyógyvizes medencével, súly- és pezsgőfürdővel. Egész évben folyamatosan, a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással működik. A pihenni vágyókat illat- és szinterápia, természetgyógyászat, szauna, szolárium, masszázs várja. Gyógyvize reumatikus és nőgyógyászati panaszok kezelésére alkalmas.

100 éves kád- és gyógyfürdjét – megőrizve műemlékjellegét – a 21. század igényeinek megfelelően újjátöltötték fel és bővítették. Megújult a 16 x 25 méteres úszómedence, a tanmedence, a gyógymedencék, a pezsgőfürdő.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Szarvas Város Önkormányzata, 5540 Szarvas, Szabadság u. 25–27.

Fürdőüzemeltető:

Szarvasi Gyógy-Termál Kft. • 5540 Szarvas, Kossuth u. 23.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 210/Gyf/2000., 2000. szeptember 28.

Minősített kút száma, jele: B-57

Kültéri terület: 500 m² zöldövezeti terület.

Fedett terület: 2000 m².

Beltéri medencék: 16 x 25 m-es uszoda (400 m²), tanmedence, két gyógyvizes medence (2 x 16 m³), súlyfürdő, pezsgőfürdő.

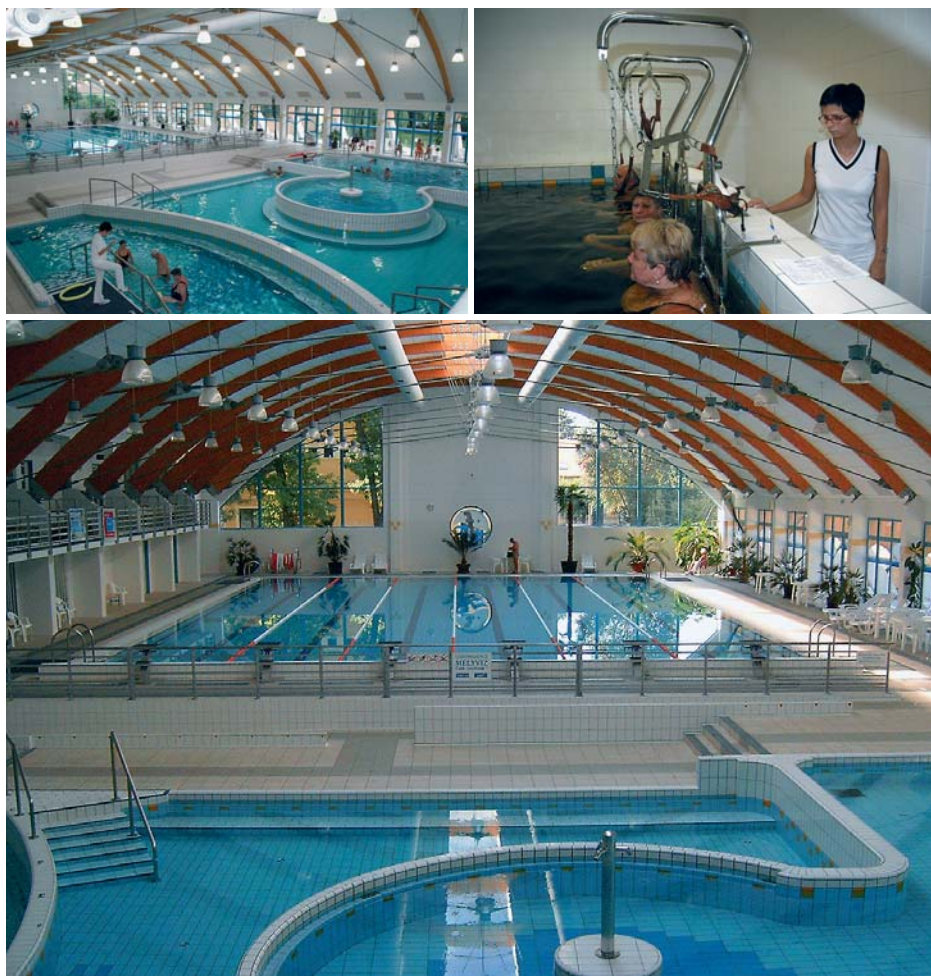
Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 300 fő, nyáron 300 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* az összes vizes kezelés, ami beutaló nélkül is igénybe vehető, természetgyógyászat.
- *Fitnesz- és wellness-szolgáltatások:* step-aerobik, jóga.
- *Egyéb szolgáltatások:* büfé, úszótanfolyam, babaúszás, éjszakai úszás.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 13 871 vendég, 2005-ben 38 033 vendég.

Élményfürdő és úszómedence (lent), ülőfürdő és súlyfürdő kezelés (fent)

Szentes egy dinamikus életformát sugárzó sportváros. A város ütőere, a Kurcasatorna kenuútvonalaként, partja sétányként szolgál. A jellegzetesen alföldi város Európa legsűrűbb geotermikus mezője felett terül el. A termálvíz adta lehetőségeket a fürdők és a zöldségtermesztés hasznosítja a „vitamin városában”, két fürdője van, a belvárosban a gyógyfürdő, a ligetben termálfürdő, strand és sportuszoda.

Programjavaslatok: túracsomagok, sportrendezvények, fesztiválok

Széchenyi ligeti Strandfürdő

6600 Szentes, Csallány Gábor part 4., Széchenyi liget

Tel.: (+36) 63/400-100 • Honlap: www.szentesinfo.hu/mozaik

A strand lehetőséget nyújt az aktív és a passzív pihenésre egyaránt. A nyugalmat kedvelők a termál-, a kisgyermekkel érkezők a pancsoló-, az úszni vágyók a sportmedencét, a szórakozást keresők a csúszdákat vehetik igénybe.

Gyógyfürdő

6600 Szentes, Ady E. u. 44. • Tel.: (+36) 63/313-244 295-ös mellék

A gyógyfürdő története:

A régi artézi uszoda 1931-ig működött, majd 1932-ben adták át rendeltetésének az 50 m-es uszodát. A létesítmény közelében 1972-ben a nemzetközi szabványokhoz igazodó 33 1/3-os versenymedence, 1975-ben pedig termálvizes gyermekpancsoló épült. A strand 1985-ben az úszásoktatásra kiválóan alkalmas 25 méteres tanmedencével bővült. 2001-től kezdődően több mint 460 millió forintos beruházás valósult meg: új öltözőépület kabinokkal, termálmedence, gyermekmedence csúszdával, csúszdarendszer és játszótér épült a strandon.

A gyógyfürdőben a gyógyászati tevékenység a domináns. Gyógyvize ízületi, mozgásszervi és krónikus nőgyógyászati betegségek kezelésére alkalmas.

Az elmúlt években felújították a medenceburkolatokat, új gyógyászati berendezéseket vásároltak és egy nappali szanatórium került kialakításra. A strandfür-

dőben 2001–2002-ben három termálmedence létesült. Az egyik termálmedencében sugármassázs, vállveregető masszáz és pezsgőpad található. Három csúszdából álló élménymedence és két gyerekmedence is épült. Felújították a fürdő parkját, új közművek épültek, és a járőfelületek díszburkolatot kaptak.

Információs pont:

Üdülőházak – Recepció: Szentes, Csallány G. part 4.

Fax: 63/314-167 • E-mail: udulohazak@szentes.hu

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Mindkét fürdő tulajdonosa Szentes Város Önkormányzata

6600 Szentes, Kossuth tér 6. • Tel.: 63/510-307 • Fax: 63/510-341

Fürdőüzemeltető:

A gyógyfürdő esetében:

Csongrád Megyei Önkormányzat Szentesi Területi Kórház

6600 Szentes, Sima Ferenc u. 44–54. • Tel./fax: 63/313-972

A strandfürdő esetében:

Szentes Város Önkormányzata Sportközpontja

6600 Szentes, Csongrádi út 2. • Tel.: 63/311-032 • Fax: 63/314-167

A ligeti fürdő csúszda együttese

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: Kórház I. számú kútjának vize 505/Gyf számon gyógyvíz. A strandfürdő termálvizét a városi távfűtő-rendszerrel kapja, nem minősített gyógyvíz.

Kültéri terület: a strandfürdő jelentős területtel rendelkezik a Kurca-folyó által övezve, a Széchenyi ligetben.

Kültéri medence:

A gyógyfürdőben: udvari medence (125 m²), mely télen sátorral fedett.

A strandfürdőben: 33 m-es sportmedence (700 m²), 50 m-es sportmedence (1000 m²), 25 méteres tanmedence (400 m²), három termálmedence (14 m², 28 m² és 180 m²), két gyermekmedence (113 m² és 40 m²), csúszdás élménymedence (60 m²). Összesen: 2535 m².

Beltéri medencék: a gyógyfürdő kupola medencéi (4 x 8 m²), középső ülőmedence (42 m²). Összesen: 74 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás:

A gyógyfürdőben 350 fő.

A strandfürdőben télen 1500 fő, nyáron 3000 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* balneo- és fizioterápia.
- *Fitness- és wellness-szolgáltatások:* mindkét fürdőben szauna.
- *Sportolási lehetőség:* a strandfürdőben tenisz és kenu-kölcsönzés.
- *Egyéb szolgáltatások:* mindkét fürdőben fodrászat, kozmetika, büfé, fürdőruha-kölcsönzés működik.

Látogatottsági adatok:

A Termál Gyógyfürdőben 2000-ben 50 000 vendég.

A strandfürdőben 2000-ben 100 000 vendég, 2005-ben 186 658 vendég.

Strandfürdőhöz közvetlenül kapcsolódó szálláshely:

Termál üdülőházak

Szentés, Széchenyi liget, Csallány Gábor part 4.

Tel.: 63/314-167 • E-mail: udulohazak@szentés.hu

Komfortos és komfort nélküli faházakban (2-4 ágyas), komfortos kőházakban (II. osztály) és kempingben (kétszallagos) szállhatnak meg az idelátogató vendégek.

Tv, hűtőszekrény, főzési lehetőség, ingyenes uszodahasználat, 50 méterre étterem, sportolási lehetőségek.

Kerekdombi Termálfürdő

6060 Tiszkécske, Kerekdomb 1.

Tel.: (+36) 76/440-995 • Fax: (+36) 76/441-568 • Mobil: (+36) 20/9441-751

Fás-füves területen elterülő szezonálisan nyitva tartó fürdő. Ízületi és gerincbántalmakat gyógyító hévizét a külföldiek is kedvelik. Kempingje közvetlenül a fürdő mellett fekszik.

Fürdőtulajdonos/üzemeltető:

Szántó 2002 Kft.

Tiszkécske, Kerekdomb 1.

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma, kelte: 210/Gyf/2003. 2003. június 17.

Ásványvíz-minősítés száma, kelte: 149/Gyf/2001. 2001. április 4.

Minősített kút száma, jele: K-68

Kültéri terület: 23 167 m² füves, fás terület.

Kültéri medencék: négy medence (140 m², 480 m², 594 m² és 6 m²). Összesen: 1220 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: nyáron 1377 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- Gyógykezelés: gyógymasszázs.
- Sportolási lehetőségek.
- Egyéb szolgáltatás: vendéglátás.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 38 500 vendég, 2005-ben 25 000 vendég.

Közvetlenül a fürdőhöz kapcsolódó szálláshelyek:

Turistaház (B besorolás)

Nyaralóház (III. osztály)

Kemping (kétszallagos)

TiszaKécske a dél-alföldi régióban, Bács-Kiskun megye észak-keleti területén, a Tisza egyik nagyobb kanyarulatában fekszik. A közel 12 ezer lakosú város, három nagy település Kecskemét, Nagykőrös és Szolnok tözsomszédságában található. TiszaKécske kiemelkedő turisztikai, idegenforgalmi vonzereje a Tisza. A környék természeti adottságait a Hortobágyi Nemzeti Park védett növény- és állatvilága, az élő Tisza és a holtágak vadregényes tájai gazdagítják. A települést 22,5 km hosszan határolja a költőien szép folyó. TiszaKécske – a vizek városa – üdülésre, pihenésre, horgászatra és vízisportokra kiválóan alkalmas.

Tisza-parti Termálfürdő Camping Étterem

6060 TiszaKécske, Tiszapart

Tel./fax: (+36) 76/540-363, (+36) 76/441-363

E-mail: thermal@thermaltiszapart.hu • Honlap: www.thermaltiszapart.hu

A fürdő egész évben folyamatosan, a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással várja vendégeit. A nátrium-hidrogénkarbonátos hévíz, amely jelentős metakavasavat és fluoridot tartalmaz, reumatikus, ízületi, mozgásszervi megbetegedésekre, műtétek utáni rehabilitációkra, baleseti utókezelésre, nőgyógyászati problémák gyógyítására alkalmas, gyomorsav túltengésben szenvedők számára ivókúráként ajánlott.

A fürdő története:

A Termálfürdő 1971-ben nyitotta meg kapuit a nagyközönség előtt. 1980-ban készültek el a hideg vizes medence befedésére vonatkozó tervek, melyek 1983-ban valóra is váltak. 1984-ben a néhai Szabó István előbb bérbe vette, majd később (1999-ben) a család tulajdonába került a fürdő. Az ezt követő beruházásoknak köszönhetően a fürdő a város gyöngyszemévé, illetve annak legfőbb turisztikai vonzerejévé vált.

2001-ben a fürdő öt kültéri medencéjét alakították át (két gyógymedence, élmenymedence, óriáscsúszdás strandmedence, bábimedence). 2003-ban a fedett uszoda és a jacuzzi-medence készült el. 2004-ben a kempingben új, téli-esített vizesblokkot alakítottak ki. 2002-ben gyógyászati eszközök (tangentor, bioptron lámpa) beszerzése történt meg. Bővült a szállásférőhelyek száma a kemping területén.

A gyógyfürdő ülőmedencéi és az úszómedence

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 346/Gyf/1987.

Minősített kút száma, jele: K-70

Kültéri terület: kb. 4 hektár.

Kültéri medencék: gyógyvizes medencék (2 x 197 m² és 396 m²), strandmedence (573 m²), bébimedence (32 m²), pezsgőmedence, jacuzzi-medence. Összesen: 1395 m².

Fedett terület: főbejárat, öltözők (1000 m²), fedett uszoda (1500 m²). Összesen: 2500 m².

Beltéri medencék: fedett úszómedence (360 m²), beltéri pezsgőmedence (8 m²). Összesen: 368 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 500 fő, nyáron 2500 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- Gyógykezelések: tangenter, biopton lámpa, gyógyúszás, gyógyvízi torna.
- Fitnesz- és wellness-szolgáltatások: finn szauna zeneterápiával, infrasauna fény-, zene- és aromaterápiával, masszázs, aquafitness.
- Sportolási lehetőségek: strandfoci-pálya, strandröplabda-pálya.
- Egyéb szolgáltatások: önkiszolgáló étterem, söröző, lángossütő, halsütő, hot-dog, hamburger, palacsinta, ajándékbolt, kávézó, pedikűr, manikűr, úszásoktatás, játszótér.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 40 000 vendég, 2005-ben 120 000 vendég

Közvetlenül a fürdőhöz kapcsolódó szálláshely:

Háromcsillagos kemping

Fedett uszoda

Gyermekepancsoló medence

Tótkomlós 250 éves kisváros, jelentős szlovák nemzetiséggel, építészeti és kulturális örökséggel (evangélikus templom, népi tájházak). Fürdője több mint 60 éve működik. Programjavaslatok: Lovas programok, vadászat, Szlovák Tájház, kirándulás Mezőhegyesre.

Rózsafürdő

5940 Tótkomlós, Kossuth u. 2.

Tel./fax: (+36) 68/462-172 • Mobil: (+3 6) 30/6383-214

E-mail: rozsafurdo@mail.datanet.hu • Honlap: www.rozsafurdo.hu

Információs pont: Tourinform Iroda, 5940 Tótkomlós, Kossuth u. 2.,
tel./fax: 68/462-908, e-mail: turizmus@totkomlos.hu

Hagyományos építészeti megoldásokkal kialakított, nyári stranddal is rendelkező, egész évben folyamatosan (a nyári és téli szezonban változó nyitva tartással) működő családi jellegű gyógyfürdő a „rózsák attrakciójával”, igényes gyógy- és wellness-szolgáltatásokkal, aromabarlanggal (ami a gyógyvíz és illóolajok együttes alkalmazását biztosítja).

Ülőmedencék a Száraz-ér partján

A fürdő története:

Tótkomlós elöljárósága a 20. század elején elhatározta, hogy a településen köz-kifolyót létesít, melynek célja a lakosság ivóvízzel történő ellátása. Az elhatározást tett követte, így 1939-ben a kút fúrása meg is valósult. 1942-ben már állt a fürdő épülete és két medence, valamint egy 10 x 10 méteres gyermekmedence. A Rózsa Fürdő a nevét a területén pompázó rózsakertekről kapta. Az 1960-as évek végén valósult meg a reumatológiai és fizioterápiás szakrendelés. Az 1970-es évek végén történt nagyobb fejlesztés keretében megépült a gyógymedence. Ezzel a fürdőben három olyan medence volt, amelyek funkcionálisan minden réteget ki tudtak szolgálni. 1986–87-ben nagy fejlesztés történt a fizioterápiás részlegen. Modern elektroterápiás egység, valamint új balneoterápiás részleg került kialakításra, gyógyszolgáltatásokkal (gyógymasszázs, víz alatti sugármasszázs, súlyfürdő, rekeszes galvánfürdő, csoportos víz alatti gyógytorna, gyógyúszás, gyógy ülőfürdő).

A Széchenyi Terv keretében 2002–2003-ban a Fürdő teljes rekonstrukciója megvalósult. A játszótér és a különböző sportolásra alkalmas pályák kialakítása folyamatban van.

Gyógyhatás:

A fürdő hidrogénkarbonátos gyógyvízzel rendelkezik, mely reumatikus és mozgásszervi betegségek kezelésére alkalmas. A hagyományos fizioterápia mellett iszapgöngyölés, hőléghkamra, galván- és fénykezelések, elektroterápia áll rendelkezésre.

Fürdőtulajdonos/fenntartó:

Tótkomlós Város Önkormányzata

5940 Tótkomlós, Fő u. 1. • Tel: 68/462-122 • Fax: 68/462-996

Honlap: www.totkomlos.hu

Fürdőüzemeltető:

Rózsa Fürdő Kft.

5940 Tótkomlós, Kossuth u. 2.

Tel.: 68/462-172 • Fax: 68/462-996 • Mobil: 30/6361544.

E-mail: rozsafurdo@mail.datanet.hu • Honlap: www.rozsafurdo.hu

Fürdő adatai:

Gyógyvízminősítés száma: 109/Gyf/2005.

Minősített kút száma, jele: B-156

Kültéri terület: közel 3,2 hektár.

Tótkomlós

Kültéri medencék: 33 1/3 m-es medence (610 m²), gyógymedence (168 m²), gyermekmedence (100 m²).

Fedett terület: két épület (800 m²).

Beltéri medencék: 25 m-es medence (187 m²), aromamedence (20 m²), súlyfürdő (10 m²), víz alatti gyógytorna- és gyógymedence (20 m²), merülőmedence (8 m²). Összesen: 1123 m².

Engedélyezett befogadó kapacitás: télen 250 fő, nyáron 921 fő.

Szolgáltatások a fürdő területén:

- *Gyógykezelések:* szénsavas kádfürdő, víz alatti sugármasszázs, hagyományos iszapgöngyölés, galvánkezelések, elektroterápia, ultrahang, iontoforézis, ingeráram, interferenciakezelés, fénykezelések, gyógymasszázs, hőléggamra, gőzkamra, aromakezelések.
- *Fitnesz- és wellness-szolgáltatások:* szauna, konditerem.
- *Egyéb szolgáltatások:* pedikűr.

Látogatottsági adatok:

2000-ben 26 518 vendég, 2005-ben 30 228 vendég.

A fedett uszoda

A Dél-alföldi Termálklub tagjai

1. Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők, Strandok

- Békés Gyógyfürdő
- Csongrád Városi Gyógyfürdő és Strand
- Dévaványa Strandfürdő és Gyógyászat
- Fürdővizek Szeged Kft. fürdői
- Kastélypark Fürdő, Füzesgyarmat
- Gyomaendrődi Liget Fürdő
- Gyulai Várfürdő
- Kiskörösi Termál Gyógyfürdő és Kemping
- Kecskemét Sport Kht. fürdői
- Kiskunfélegyháza Városi Strand és Uszoda
- Kiskunhalas, Halastermál Fürdő
- Kiskunmajsa, Gyógy- és Élményfürdő,
- Lakitelek – Tősfürdő
- Szarvas Ligetfürdő és Kemping
- Makó Termál- és Gyógyfürdő
- Mezőhegyes – Strandfürdő
- Mezőkovácsházi Parkfürdő
- Mórahalmi Erzsébet Gyógyfürdő
- Nagyszénás Parkfürdő
- Orosháza–Gyopárosi Gyógy-, Strand- és Élményfürdő
- Szarvas Városi Gyógyfürdő és Sportuszoda
- Szentes Gyógyfürdő és Széchenyi ligeti Strandfürdő
- Tiszakécske Kerekdombi Termálfürdő
- Tiszakécske Tisza-parti Termálfürdő
- Tótkomlós, Rózsa Fürdő

2. Termál Hotelek és Panziók, kempingek

- Szarvas Liget Wellness és Konferencia Hotel
- Forrás Hotel, Szeged
- Gara Hotel, Füzesgyarmat
- Újszentiváni Termálfürdő és Panzió
- Tisza-kécske Tisza-parti Termálfürdő és Kemping
- Kiskunmajsai Termálfürdő, Motel és kemping
- Móraalmi Gyógyfürdő és Termál Panzió
- Gyomaendrőd Ligetfürdő és Kemping
- Gara Hotel és Gyógyászati Központ

3. Gazdasági társaságok

- IR Intelligens Régió, Üzleti Kommunikációs Kft.
- Békés Megyei Általános Építőipari és Vállalkozási Részvénytársaság
- Unicon Ruházati és Szolgáltató Rt. (Unicon Rt.)
- Hőforrás Gyógyászati Kft.
- U + N Hungária Kft.
- Liget Tours Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
- Patyolat-Chemicals Kft.
- Kardos Uszoda- és Víztechnikai Kft., Kecskemét
- Aquaprofit Műszaki, Tanácsadási és Befektetési Rt.
- Fürdőmester – Fürdőkultúra-, Wellness és Uszodatechnikai Magazin

4. Oktatási intézmények

- Tessedik Sámuel Főiskola
- Eötvös József Iskolaalapítvány Szakközépiskolája
- Békés Megyei Művelődési Központ és Művészeti Szakiskola
- Regionális Munkaerőképzési Központ, Békéscsaba

5. Egészségügyi intézmények

- Békés Megyei Pándy Kálmán Kórház, Gyula
- Gara Hotel, Mozgás- és Egészségterápiás Centrum
- Forrás Hotel, Gyógyászati és Wellness Centrum

Békés Megyei Általános Építőipari és Vállalkozási Rt.

Magyarország délkeleti régiójának meghatározó építőipari vállalkozása. Fővállalkozásban és generál kivitelezésben épít magas és mélyépítményeket, oktatási, kulturális, egészségügyi, szociális, kereskedelmi és szolgáltató létesítményeket, valamint lakásokat.

Az építésszerelés kiegészül ács és asztalos termékek gyártásával, építőanyag-kereskedelmi, ingatlan-forgalmazási és egyéb építőipari tevékenységgel, amelyet leányvállalatain keresztül végez.

Az elmúlt években a kórházak és a szociális intézmények, valamint a lakásépítés mellett különösen a Széchenyi Terv egészségturizmus-fejlesztési projektjének keretében megvalósult beruházások képviseltek jelentős arányt.

A BÁEV Rt. a 2000 és 2004 közötti években a gyulai Várfürdő I. és II. ütemének megépítésével, a békéscsabai Árpád Fürdő rekonstrukciójával, valamint Orosházán, a Gyopárosi Élmenyfürdő építésével a Dél-Alföld legjelentősebb fürdőfejlesztési projektjeit valósította meg.

A fürdőépítések és -rekonstrukciók során olyan speciális szakmai tapasztalatra tett szert, amely alapján a jövőbeni megrendelők részére biztosítható a fürdőépítés műszaki szakmai színvonala.

A cég vezetése aktívan részt vesz a magyar gazdaság különféle fejlesztési programjainak kidolgozásában. Elkötelezett híve az egészségturizmus dél-alföldi fejlesztésének, beleértve a különféle kapcsolódó szolgáltatásokat is.

Cím: 5600 Békéscsaba Kazinczy u. 4. • **Levélcím:** 5602 Pf: 4
Telefon: 66/530-800 • **Fax:** 66/44-621
E-mail: baev@baev.hu • **Honlap:** www.baev.hu

EÖTVÖS JÓZSEF ISKOLAALAPÍTVÁNY SZAKKÖZÉPISKOLÁJA BÉKÉSCSABA

Az Eötvös József Iskolaalapítvány Szakközépiskolájában 1994 óta folyik idegenforgalmi képzés. A szakközépiskola elkötelezett a magas szintű szakmai képzés mellett. Célja megvalósításához a pedagógus szakmában nagy tapasztalattal rendelkező, kiváló pedagógusokat alkalmaz, magas szintű technikai felteleket biztosít.

Képzéseink gyakorlatorientáltak. Idegenforgalmi technikus szakon hallgatóink közel fele vesz részt svájci, németországi, angliai gyakorlaton. Hallgatóink a két éves képzési idő alatt több szakmai kiránduláson is részt vesznek – Békés megyei körutazáson, Debrecen–Hajdúszoboszló–Hortobágy körúton, Budapesten, Erdélyben –, hogy megismerjék az országot, a régió idegenforgalmi adottságait, nevezetességeit.

Az iskola minden szakán heti 12 órában tanítjuk az idegen nyelvet, felvállalva az ezzel járó jelentős többletköltséget. A szakmai képzés mellett, annak részeként nagy hangsúlyt helyezünk az informatikai képzésre.

A 2006/2007-es tanévben induló képzéseink:

Képzés megnevezése	OKJ-száma	Szakképesítés szintje	Képzési idő	Tagozat
Idegenforgalmi ügyintéző	52 7872 03	középfokú	1 év	nappali
Idegenforgalmi technikus	52 7872 02	középfokú	2 év	nappali
Marketing- és reklámügyintéző	52 3435 04	középfokú	1 év	nappali
Irodavezető	54 3439 01	emelt szintű	1 év	nappali és esti
Idegenvezető (angol nyelven)	54 7872 02	emelt szintű	1 év	esti

Végzett tanulóink a szerzett értékes ismeretek birtokában képessé válnak tanulmányaik folytatására, társadalmi beilleszkedésre.

5600 Békéscsaba, Andrásy út 11–17.

Telefon/fax: 66/446-220

E-mail: eotvos@eotvos.bmk.hu • Honlap: <http://eotvos.bmk.hu>

KÜLÖNLEGESSÉG – PARTNERSÉG – MEGBÍZHATÓSÁG

Az **EuroSpa Kft.** komplex megoldásokat biztosít megrendelői számára a fejlesztések sikeressége érdekében az ötlettől a tervezésen és kivitelezésen keresztül a sikeres és eredményes üzemeltetésig.

TEVÉKENYSÉGEINK:

- turisztikai és pályázati tanácsadás;
 - fejlesztési koncepciók, üzleti és marketing tervek, megvalósíthatósági tanulmányok készítése;
 - pályázati anyagok összeállítása (Nemzeti Fejlesztési Terv pályázatai, turisztikai témájú és egyéb minisztériumokhoz tartozó pályázatok);
 - pályázatok, projektek utógondozása a szerződéskötéstől az elszámolásig;
- befektetési és fejlesztési tanácsadás;
- marketing és humán erőforrás (HR) menedzsment tanácsadás.

ÚJ SZOLGÁLTATÁSUNK a HR tanácsadás, melynek keretében vállaljuk fürdők és szállodák:

- teljes körű HR auditját,
- motivációs rendszerek bevezetését és
- oktatási-képzési programok összeállítását.

ELÉRHETŐSÉGEINK:

Iroda: 1024 Budapest, Keleti Károly u. 6.
Telefon: 06-1-213-5905 • Fax: 06-1-225-1405
Központi e-mail: eurospa@eurospa.hu
Honlap: www.eurospa.hu

Tessedik Sámuel Főiskola Gyulai Egészségügyi Intézete

A gyulai intézet munkája

Az 1993-ban Gyulán indított egészségügyi főiskolai képzés 2003-tól irányt váltott, a hagyományos ápoló képzésen túl a kiépülő egészségipar szakembereinek a képzésére szakosodott. Előbb egy felnőtt-képzési, akkreditációval rendelkező, 3 éves **egészségügyi terapeuta** program indult, 2006 szeptemberében pedig BSc-szintű **egészségturizmus-szervező** képzés kezdődik. 2006 februárjában indulnak a három szemeszteres speciális szakirányú továbbképzések, **az egészségügyi prevenció és a wellness**, illetve az **egészség- és személyiségfejlesztés területén**.

Elkészült az Aradi Vasile Goldis Egyetemmel közös határmenti turizmusszakértő képzés programja is, és a főiskola kiadásában megjelent az első magyar-román regionális turisztikai térkép is.

A főiskolai intézet sikeres PHARE-CBC pályázaton elnyerte a hazai és a romániai kis- és középvállalkozók **E-learning képzésének** megszervezéséhez és lebonyolításához szükséges pénzügyi fedezetet is. (Téma: Vállalkozási pénzügyek az Unióban.)

A padovai egyetemmel kötött megállapodás szerint napirenden van az „Európai gyógyturizmus-szervező” mester szintű program elkészítése és akkreditációja.

Az egészségügyi alapképzések (az ápoló és az egészségturizmus szakokon) igénylik a megfelelően felszerelt laborokban folyó egyéni kutatómunkát. A gyógyvizek hatásvizsgálata része az oktatási programoknak.

Cím: 5700 Gyula, Szent István u. 17–19.
Telefon: 66/561-620 • **Fax:** 66/561-620
E-mail: eukart@eukar.gyula.kf.hu

HUNGUEST HOTEL
FORRÁS

S Z E G E D

A Hunguest Hotel Forrás***

Gyógy- és Wellness Szálloda
Szegeden, a Tisza partján,
csodálatos kertvárosi zöldövezetben
található, a hangulatos belvárostól
alig tízpercnyi sétára.

A 177 szobás szállodában
5 apartman, 46 superior, 98 classic
szoba áll vendégeink rendelkezésére.

A szállodát fedett,
fűthető folyosó köti össze
a szomszédos fürdőkomplexummal
(a gyógyfürdővel, a Liget-
és a Partfürdővel), így a vendégek
4 gyógyvizes, 3 strand-, 2 úszó-,
1 élménymedencét, és a családok
gyermekpancsolókat vehetnek
igénybe.

Hunguest Hotel Forrás***

Gyógy- és Wellness Szálloda

6726 Szeged, Szent-Györgyi Albert u. 16-24.

Telefon: +36 62/430-130 • Fax: +36 62/430-866

E-mail: reserve@hotelforras.hunguesthotels.hu

Honlap: www.hotelforras.szeged.hu, www.hunguesthotels.hu

Hőforrás Hotel

5700 Gyula, Rábai M. u. 2.
Telefon: 66/463-722
Fax: 66/462-246
E-mail: hotelhoforras@bhn.hu
Honlap: www.hoforrasotel.hu

Családi üdülés otthonos környezetben

A Hőforrás Hotel a gyulai termál- és strandfürdő közelében, egy négyhektáros gyönyörű parkban helyezkedik el. Vasútállomás, orvosi rendelő, gyermekorvos, gyógyszerár, két játszótér, kerékpárkölcsönző, csónakkölcsönző, jelzett turista-utak, múzeumok, bank és bankautomata, uszoda, strand, buszmegálló (transzfer térítés ellenében), élelmiszerbolt, étterem található a közelben. Az egész évben nyitva tartó háromcsillagos szállodában 267 szoba (700 férőhellyel) és egy konferenciaterem található. A teraszos szobákban fürdőszoba, tévé, telefon, hűtőszekrény van. A hotel saját, részben őrzött parkolóval rendelkezik. Németül, angolul és oroszul beszélnek.

- **Szolgáltatások:**

gyermekágy, etetőszék, biztonsági konnektor, lázmérő, sporteszköz-kölcsönzés, a kertben kijelölt tűzrakóhely, internet-hozzáférés (a közelben).

- **Programlehetőségek:**

városnézés, lovaglás, horgászat, tenisz, ping-pong, tollaslabda.

Hőforrás Gyógyászati Kft.

A Hőforrás Gyógyászati Kft. 1996-ban alakult. Székhelye a gyulai Hőforrás Üdüléscsoport területén található. Jelenleg 18 alkalmazott dolgozik a cégnél, és 8 kezelőhelyiségben folynak a kezelések. A gyógyászon lehetőség nyílik a Hőforrás Üdüléscsoport tagjainak és vendégeinek, hogy helyben igénybe tudják venni az orvos által kiírt kezeléseket (orvosi gyögmasszázs, iszapkezelés, tangutor, szénsavfürdő, négyrekeszes galván- és fizioterápiás fürdő). Exkluzív szolgáltatása a térségben egyedülálló amerikai vízmasszázs, infrasauna, talpmasszázs. A Hőforrás Gyógyászati Kft. a holland gyártmányú AquaCruiser és AquaSlider kizárólagos magyar forgalmazója. A kft. a Dél-alföldi Fürdőklub egyike alapítótagja.

PÁNDY KÁLMÁN MEGYEI KÓRHÁZ, GYULA

Postacím: 5700 Gyula, Semmelweis u. 1. Pf. 46

Telefon: +36 66/526-526 • Fax: +36 66/526-544

E-mail: hospital@pandy.hu

Békés megye vezető egészségügyi intézménye a gyulai Pándy Kálmán Megyei Kórház. Működésének elmúlt 160 éve alatt orvosok százai – közöttük számos kiemelkedő egyéniség – fáradoztak azon, hogy a gyulai kórházban az orvostudomány korszerű gyógyszereivel gyógyítsák és ápolják a betegeket. A hagyomány és korszerűség jegyében a kórház jelenlegi vezetősége és munkatársai arra töreksenek, hogy a kórház megfeleljen az egészségügy megújulási terveinek és a kor követelményeinek. Az 1503 ágygal működő megyei kórházban mintegy 2200 munkatárs várja a kezelésre szorulókat. Szinte valamennyi orvosi szakterület önálló osztállyal rendelkezik, jelentős részük speciális igényeket is ki tud elégíteni (pl.: CT, MRI, sugárterápia, művesekezelés). A kórház munkatársai a gyógyításon kívül fontos feladatnak tekintik a megelőzést és az egészségügyi felvilágosítást is.

Gyulán szerencsésen találkozhatnak és ötvöződnek a történelmi múlt értékes emlékei, a nem mindennapi természeti szépségek, a gyógyhatású termálvíz, illetve a járó- és fekvőbeteg-ellátás megyei szintű intézménye.

A gyógyturizmus megvalósításához nélkülözhetetlen a hagyományos orvoslási háttér, amelynek magas szintű megvalósulása csak a testi, a lelki és a szociális szükségletek egyidejű figyelembevételével képes a szervezet rehabilitációját, regenerációját biztosítani.

Az emberi életkor meghosszabbodása együtt jár a degeneratív gerinc és végtagizületi megbetegedések számának növekedésével. A civilizációs ártalomként emlegetett mozgáshiány következtében kialakuló elváltozások ma már szinte minden korosztályt érintenek. A mozgásszervi degeneratív megbetegedések kezelésében elsődleges szerep jut a fizioterápiának és ezen belül a balneoterápiának, melyet kórházunk Reumatológiai Osztályán, a Mozgásszervi Rehabilitációs Egységben, valamint a Gyulai Várfürdő területén elhelyezkedő járóbeteg-rendelésén lehet igénybe venni.

*A Mozgásszervi
Rehabilitációs Egység*

*A reumatológiai szakrendelés átadása
a Várfürdő területén*

WEBDESIGN, WEB-FEJLESZTÉS, SZERVERHOSTING

6725 Szeged, Kálvária sgt. 88–90.

Telefon: 62/444-188

E-mail: info@intelligensregio.hu

Honlap: www.intelligensregio.hu

**A Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők Közhasznú Egyesület
Informatikai partnere az IR Intelligens Régió® Üzleti Kommunikációs Kft.**

IR Intelligens Régió® Üzleti Kommunikációs Kft. 2000-ben kezdte meg működését. A cég több projekten keresztül részt vállalt a három dél-alföldi megyében az információs társadalom kezdeti lépéseinek kialakításában, külföldi tapasztalataik adaptálásával is segítették a régió fejlődését.

A kft. alapítóinak a fentiekből adódóan széleskörű korábbi partneri kapcsolatai vannak, amit egy társaságba koncentrálva hatékonyan fel lehet használni a célok elérésére.

Az IR Intelligens Régió® Üzleti Kommunikációs Kft. célja napjainkban a hét statisztikai tervezési régióban a dél-alföldivel megegyező regionális információs internetes adatbázisok kialakítása, és meghatározó tartalomszolgáltatóvá válni. Internetes információt adni az EU-s csatlakozáshoz Magyarországról, a régiókban levő intézményekről, vállalatokról, eseményekről.

A cég egyik fő üzletága az internetesportál-szoftverek fejlesztése és mindezen, ami az Interneten történő megjelenéseket támogatja.

Mindezek ismeretében biztosítani tudjuk:

- a professzionálisan tervezett és összehangolt, részekben kivitelezett minőségi munkát;
- az egyedi testreszabott szoftverfejlesztéseket;
- az igényes, grafikailag tervezett, egyedi megjelenést;
- a rugalmas projektmegoldásokat;
- a szakmai felügyeletet.

**WEBHOSTING, SZERVERHOSTING,
WEBDESIGN, WEB-PROGRAMOZÁS, DNS,
REGISZTRÁCIÓ-SERVICE**

KARDOS Kft.

A Magyar
Úszodatechnikai Egyesület
alapító tagja

Cégnév: Kardos Úszoda- és Víztechnika Kft.
Cím: 6000 Kecskemét, Ceglédi út 22.
Telefon: 06-76/509-700
Fax: 06-76/509-700
E-mail: info@kardosuszodatechnika.hu
Honlap: www.kardosuszodatechnika.hu

Cégadatok:

Alapítás éve: 1999
Cégjegyzékszám: 03-09-108930
Tulajdonosok: Kardos László, Kardos Lászlóné
Cégvezetős: Kardos László, Kardos Gábor,
Soós Leonóra

Alkalmazottak száma: 14 fő

Tevékenységi kör: Úszodatechnikai felszerelések forgalmazása, magán és nyilvános úszómedencék kulcsrakész kivitelezése, tervezése. Szaunák, gőzkabinok, masszázsmedencék forgalmazása. Vízkezelő berendezések (vastalanítás, vízlágyítás, mangántalanítás) ipari és háztartási kivitelben, akár speciális feladatokra is.

A cégről röviden: A családi vállalkozásból Kft.-vé alakult vállalat több mint másfél évtizede dolgozik a vízkezelés területén. A Kardos Kft. úszómedencék és úszodatechnikai berendezések tervezésével, építésével és kereskedelmével foglalkozik. Egyre bővülő nemzetközi kapcsolatainak köszönhetően ma már több európai hírű úszodatechnikai vállalat hazai képviselőjét látja el. A minden igényt kielégítő medenceszerkezet választékában szabályos és szabálytalan vízfelülettel rendelkező beton, fólia és műanyagmedencék találhatók, melyek változatos látvány- és élményelemekkel szerelhetők fel. A cég termékpaletáján az elmúlt években megjelentek a hidro- és levegőmasszázsos, ózonterápiás exkluzív fürdőszobai kádak, dögönyöző és gőzkabinok, valamint szaunák és infrakabinok. A Kardos Kft. forgalmaz vízlágyítót, vastalanítót, vízsűrű és egyéb víztechnikai berendezéseket is.

Referenciák: **Cegléd:** élményfürdő • **Cserkeszőlő:** hullám- és élménymedence, úszómedence, termál ülőmedence élményelemekkel, csúszda fogadómedence • **Gyomaendrőd:** a Thermál Hotel ülő- és élménymedencéje • **Sikszó:** a városi tanuszoda úszó- és tanmedencéje • **Nagykovács:** az Arany János Református Gyakorló Iskola sülyyesített víztükrű tanmedence vízgépészeti berendezéseinek kiépítése • **Budapest:** a Fővárosi Növény- és Állatkert foka-, pingvin- és aligatormedencéje • **Túrkeve:** melegvízes ülőmedence • **Jászárokszállás:** a strand úszómedencéje • **Kiskunmajsa:** hullámfürdő • **Kiskunfélegyháza:** kórházbővítés, úszómedence, két ülőmedence (kivitelezés alatt) • **Ballószög:** kül- és beltéri medence élményelemekkel, beltéri ülőmedence, sauna, gőzkabin.

Termékek: **Képviselet:** Praher, Astral, Opicolor üvegmozaik, Dinotec

Beszállító partnerek: **Belföldről:** Hayward, Kripsol, MTS, Calpeda, Espa, Astral, Pannonpipe. **Külföldről:** Hugo Lahme GmbH, Praher GmbH, Sera Pool, Dinotec, KM System, Interhiva Trading

Specialitások: Egyedi vízkezelési megoldások

Liget

★★★★
WELLNESS HOTEL

2006

CSALÁDBARÁT SZOLGÁLTATÁSOK • WELLNESS SZOLGÁLTATÁSOK • KONFERENCIA SZOLGÁLTATÁSOK

20 új szoba, így összesen 38 szoba és 2 lakosztály

Játszószoba
200 fős étterem
Kávézó • Biobár
Konferencia termek
Internet szoba
Beltéri élményfürdő medence

Masszázs
Tornaterem
Fitnesssterem
Aroma kabin
Orvosi szoba
Szolárium • infra szauna

2006-ban már ide jövünk nyaralni...

Liget Wellness & Conference Hotel ****
5540 Szarvas, Erzsébet liget Pf. 16
Telefon/fax: 66/311-954, 66/216-141
E-mail: liget@szarvas.hu • Honlap: www.ligetpanzio.hu

BÉKÉS MEGYEI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

Kézműves Szakiskola és Alapfokú Művészeti Iskola

5600 Békéscsaba, Luther u. 6. • Telefon: 66/442-122 • Fax: 66/445-765

E-mail: mmkmail@bekes-mmk.hu • Honlap: www.bekes-mmk.hu

Intézményünk Békés megye, valamint Békéscsaba kulturális életének meghatározó szereplője.

A szervezet **elsődleges feladata** a közművelődésben a megye településein dolgozók továbbképzése, ezen a területen koordináló, szaktanácsadó, információkövetítő és egyéb szolgáltatómunkát végez, ami többnapos továbbképzések, szakmai, módszertani napok szervezését, országos rendezvényekre, konferenciákra történő közvetítést is jelent.

A megyei művelődési központ tevékenységében kiemelkedő az intézmény által szervezett **országos és nemzetközi nagyrendezvények** száma, úgymint az országos szőlőtáncfesztivál, a nemzetközi bábfesztivál, az országos textiles konferencia. A regionális események közül kiemelkedik a körös-völgyi sokadalom, amely a régió élő népművészetét – néptánc, népzene, kézművesség – mutatja be.

Hangsúlyos elem az **amatőr művészeti tevékenység** szinte minden ágának menedzselése, ami a szakmai táborok, továbbképzések szervezése mellett megyei és országos találkozók, kiállítások, konferenciák lebonyolítását is magába foglalja (képzőművészet, kórus, népdal, népzene, néptánc, báb, népművészet, színjátszás stb.).

Említésre méltó még a **megyei műsorszolgáltatás** programsorozat, amely nívós előadóművészeti műsorokat közvetít számos hátrányos helyzetű Békés megyei kistérségre, valamint intézményünk tartja fent a **szimfonikus zenekart**, a megye zenei életének legrepresentatívabb képviselőjét.

A Közösségfejlesztők Békés Megyei Egyesületével közösen működtetett **Megyei Civil Szolgáltató Központ** keretében gondoskodunk a megyei társadalmi szervezetek vezetőinek képzéséről.

A megyei művelődési központ **oktatási tevékenysége**

három alappilléren nyugszik:

- iskolarendszerű szakképzés,
- a művészeti alapiskolai forma, valamint
- a felnőttoktatás, amelyen belül diplomát, szakképesítést és tanúsítványt is szerezhetnek hallgatóink.

A kézműves szakmák oktatására létrehozott felnőttképzési rendszer az ország legnagyobb vidéki centruma.

Patyolat Chemicals Kft.

Patyolat Chemicals Kft.

7100 Szekszárd, Keselyűsi u. 120.

Tel./fax: +36 74/311-046

Mobil: +36 20/961-6270

www.patyolatchemicals.hu

Kilenc esztendeje vagyunk jelen a magyarországi ipari tisztítószer piacon. Termékeink Olaszország legnagyobb vegyipari termékeket gyártó üzemében készülnek több mint 60 éves tapasztalattal. **Termékpalettánkon több mint 500 fajta termék található** – részletesen a weboldalunkon – a tekepályaolajtól a szállodai tusfürdőig, így minden igényt módunkban áll kielégíteni. Az említett termékeken kívül a hatékony takarítási-tisztítási technológiákhoz szükséges kiegészítőkkal, eszközökkel, higiéniai papíráruval gépekkel is állunk vásárlóink rendelkezésére.

Cégünk fontosnak tartja a minél magasabb színvonalú üzemeltetést, mert felismertük, hogy hazánk fontos gazdasági pillérévé válhat a gyógy- és termáلتurizmus. Ezért eltökélt szándékunk olyan közös, vásárlóink számára is előnyös kapcsolatok kialakítása, mely partnereink számára segítséget nyújt a minél gazdaságosabb és magasabb színvonalú üzemeltetéshez.

A klaszterhez való csatlakozásunk fő motiváló gondolata az volt, hogy egy korrekt együttműködés kialakításához és a **partnereink valós igényeinek, problémáinak** megismeréséhez ebbe a szervezetbe történt belépés a megfelelő út.

Mészáros Miklós
üzgyvezető tulajdonos

www.patyolatchemicals.hu

Szentiván
★★★★
THERMAL HOTEL
WELLNESS, SPORT ÉS PIHENŐKÖZPONT

Újszentiván, Rózsa utca • Telefon: +36 30/383-1306
E-mail: hotel@szentivanthermal.hu • Honlap: www.szentivanthermal.hu

Termálhotel Újszentivánon

A befektetők ígérete szerint jövő év végén állni fog az a termálhotel, amelynek alapkövét a napokban tették le Újszentivánon. Az alapkövetést hároméves előkészítő munka előzte meg, a volt laktanya melletti háromhektáros telket egy forintért adta át az önkormányzat a Tisza-Maros 2005 Kft.-nek. A falu melletti háromhektáros telken a tervek szerint 2006 végén már állni fog egy wellness-, sport- és pihenőközpont, amely a tervezett beruházás első ütemét jelenti majd. A hotelkomplexumban több mint ötven szoba, három medence, pezsgőfürdő és különböző relaxációs egységek állnak majd a vendégek rendelkezésére. Az ezeket tartalmazó első ütem másfél milliárd forintba kerül, és főként magántőkéből és banki hitelből kívánják finanszírozni. További négy ütemben tervezik a továbbépítést, és a következő hét évben 4,5 milliárd forintot kívánnak a Szentiván Thermal Hotel felépítésére fordítani. A beruházás hatvan új munkahelyet teremt Újszentivánon.

MOHOS LÁSZLÓ,
a beruházó Tisza-Maros 2005 Kft.
ügyvezető igazgatója

*Thermal Hotel Gara Gyógy szálló****

A füzesgyarmati Thermal Hotel Gara Gyógy szálló nyugodt környezetben, családi hangulattal, színvonalas szolgáltatásokkal és rendkívül kedvezményes program-csomagokkal várja Önt az év bármely szakaszában!

A gyógy szálló területén működő Gara Mozgás- és Egészségterápiás Centrumban teljeskörű gyógyfürdő szolgáltatások (iszappakolás, gyógymasszázs, súlyfürdő, hydroxur, tangenter, stb.) vehetők igénybe az Országos Egészségpénztár által támogatottan, valamint wellness kezelések (masszázsok, természetgyógyászati kezelések, mozgásterápiák, kozmetikai kezelések, pedikűr, manikűr, stb.) várják a Kedves Vendégeket!

5525 Füzesgyarmat, Kossuth u. 92. Tel.: 66/590-230 E-mail: hotel@hotelgara.hu www.hotelgara.hu

Unicon Ruházati és Szolgáltató Rt.

Az Unicon Rt. neve jól ismert a ruházati kereskedelemben. Modelljeinket FRAXINI® márkanéven hozzuk forgalomba. Kollekciónk folyamatosan követi a divat változásait és vevőink igényeit. A szín, az alapanyag és a forma megfelel a nemzetközi trendnek. A különlegesen finom, könnyen kezelhető alapanyagokat cégünk kiemelkedően magas műszaki színvonalú üzemeiben nagy hozzáértéssel, igényesen készítjük. Hagyományaink szerint több évre szóló modellekkel szeretnénk hozzájárulni a mindennapokhoz.

MINŐSÉG, STÍLUS, ELEGANCIA!

Márkaboltjaink:

5600 Békéscsaba, Illésházi u. 5. • Telefon: 66/450-155

5900 Orosháza, Előd u. 1. • Telefon: 68/413-066

Nagykereskedelmi raktárunk:

1026 Budapest, Árpád fejedelem útja 39. • Telefon: 06-1/326-0903

UNBESCHIEDEN NEM ELECTRON PHYSIOMED

Tervezés

Gyártás

Berendezés

U+N Hungaria Kft.
5600 Békéscsaba,
Árpád sor 124.
Telefon/fax: 66/328-015
Mobil: 06-30/9356-535
E-mail: unh@enternet.hu
Honlap: www.unh.hu

Szerviz

A jövő környezetét fejlesztjük

Tevékenységeink, referenciáink:

- Egészségturisztikai projektek, fürdőfejlesztések komplex kidolgozása és megvalósítása. (Sárvári Gyógyfürdő, Szent András Kórház (Hévíz), Gyulai Várfürdő)
- Kereskedelmi szálláshelyek tervezése, fejlesztése. (Sárvár Park Inn Hotel****)
- Víziközmű- és fürdő-vízgépészeti rendszerek kiépítése. (Diósgyőri Várfürdő, Harkányi Gyógyfürdő, Letenyei Termálfürdő)
- Komplex területfejlesztési projektek előkészítése, megvalósítása. (Ős-Dráva Program)
- Turisztikai koncepciók kidolgozása. (Tiszai víziturizmus-fejlesztési program, a Sió-csatorna komplex fejlesztési programja)

Miért éppen az Aquaprofit?

- Mert szakértelmünk segítségével már számos sikeres fejlesztést vittünk végig az egész országban.
- Mert ügyfeleinknek nem csak tanácsot adunk, hanem a tervezésben, megvalósításban is felelősséget vállalunk.
- Mert ha anyagi forrásra van szükség, segítünk pályázatot írni és nyerni, vagy megfelelő finanszírozót találni.
- Mert nemcsak a hazai, hanem az Európai Uniók lehetőségeiből is felkészültek vagyunk.
- Mert munkánk nyomán a legtöbb támogatást nyerték partnereink.
- **MERT A TERVEKBŐL MINDIG VALÓSÁG LETT.**

Műszaki, Tanácsadási és Befektetési Rt.
www.aquaprofit.com

1051 Budapest, Hercegprímás u. 11. • Telefon: +36 1 472 2130
8800 Nagykanizsa, Erzsébet tér 19. • Telefon: +36 93 516 000
7621 Pécs, Rákóczi út 1. • Telefon: +36 72 525 364

Beszámoló a Dél-alföldi Termálklaszter németországi tanulmányútjáról (2004. szeptember 13–16.)

Szeptember 13-án a kölni repülőtérre érkeztünk, ahol Günter Göpfert, a Wiesbaden Congress und Tourist Service igazgatója várt bennünket. A repülőtérrel autóbusszal Bad-Homburgba (Hessen tartomány) mentünk, ahol Burghard Bigalke marketingigazgató vezetésével megtekintettük a Vilmos Császár fürdőt, a Kur-Royal-t és a Taunus-Therme-t. Az éjszakát a Landhotel Hessenpark és a Hotel Erbismühle szállodákban töltöttük.

A második napon (kedden) a Bad Emstal-i termálfürdő szép parkját és modern kezelőit láttuk, majd az Emstaler Höhe Parkhotelben a város polgármestere ebéddel kínált bennünket. Délután a Bad Wildungen Reinhardshausen, Werner Wicker klinika (Német Gerincklinikai Központ) megtekintése következett. A gyógyvízéről híres Bad Wildungen-i Naturquelle (ösforrás) megtekintése után rövid sétát tettünk a történelmi szanatóriumi parkban, és megnéztük az építés alatt álló Vulkan Sziklafürdőt. A vacsorára szálláshelyünkön, a Hotel Schwanenteich szállodában került sor, csoportunkat a Hesseni Termálfürdő Szövetség látta vendégül, és megjelent a város polgármestere is.

Csoportkép Vilmos császár fürdője előtt

A Dél-alföldi Termálklaszter

A harmadik napon Königstein im Taunus fürdővárosba indultunk, ahol kísérőnk Heike Bergmeier asszony volt. Az egészségcentrumban a magyar származású Elisabeth Gabli asszony tájékoztatt bennünket. Megtekintettük a königsteini gyógyfürdőt és a közelben lévő klinikát, ahol a kórház vezetői ebédre láttak vendégül. Délután Wiesbadenben Günter Göpfert elnök (Hesseni Fürdőszövetség) vezetésével az Aukammtal termálfürdőt tekintettük meg, és persze fürödtünk is.

Az utolsó napon a Hesseni Gazdasági, Közlekedési és Területfejlesztési Minisztériumban konferenciára, tapasztalatcsere került sor a német kollégákkal a tartományi turisztikai főosztályvezető és más szakemberek társaságában.

Csoportunk tagjai a császári fürdő vizében pihennek

Csoportkép a Taunus-Therme parkjában

Köszönettel tartozunk a Magyar–Német Kereskedelmi Kamarának és személy szerint Szinte Zsolt-nak, valamint dr. Ruzinkó Ádám-nak, akik megszervezték és vezették utunkat. Köszönet Günter Göpfert úrnak a szívélyes fogadtatásért és szakmai programunk megszervezéséért, lebonyolításáért, valamint Bács-Kiskun megye önkormányzati hivatalának, személy szerint Szabó Károly alelnöknek az anyagi támogatásért.

Beszámoló a Dél-alföldi Termálklub olaszországi szakmai útjáról (2005. május 23–29.)

Dr. Albel Andor elnök vezetésével 18 fürdővezető és szolgáltató egyhetes olaszországi tanulmányúton vett részt 2005 májusában. A tanulmányút első állomása Sárvár volt, ahol egy jól sikerült „zöldmezős” beruházást ismertek meg az alföldi fürdővezetők.

Az út sikeréhez nagyban hozzájárult az olasz Federterme Szövetség és tagjainak segítsége, Friuli, Veneto, Emiglia és Toscana tartományok fürdőinek és az önkormányzatok, a tulajdonosi társaságok fogadókészsége. Átalluk vált lehetővé, hogy a szakmai út résztvevői megismerhették Abano Terme gazdag gyógyturisztikai kínálatát, kiemelten a fangoterápiát, és egy nagy múltú gyógy szálló, a Terme Massaggio szolgáltatásait, Castel San Pietro határában a Villaggio della Salute Piú működő, de fejlesztés alatt álló Aquaparkját, amely agroturisztikai szolgáltatásokkal együtt kínál gyógyító, pihentető szolgáltatásokat és persze a gyerekeknek a Bimbolandiát.

Fürdővezetőink Sárváron, a fürdő bejárata előtt Vörös Imre társaságában

A fürdőkörút következő állomása Porretta Terme volt, a Bologna provincia egyik legrégebbi gyógyhelye, ahol elsősorban légúti betegségeket és mozgásszervi bajokat gyógyítanak, de a Hotel Castanea számtalan a testet-lelket kényeztető szolgáltatásokkal is várja vendégeit. Az intézmény főorvosa részletes tájékoztatást adott a szolgáltatásokról, kúrákról és a betegbiztosítás rendszeréről, valamint megismerhették az út résztvevői a Circuite Termale további állomásait.

A következő helyszín Montecatini Terme volt, egy igen szép 12. századi település, melynek ókori, római emlékei és a 18. századi „K und K” hangulatát idéző építményei és 8 termálfürdője – köztük a felejthetetlen Tettuccio – számtalan hasznos élményt és új ismeretet adott a résztvevőknek.

A visszaútban, Friuli tartományban, az Alpokban megbúvó Arta Termét ismerhették meg. A Hotel Gardel gyógyító szolgáltatásait, a települést és fürdőjét a szálló tulajdonosa, a városka volt polgármestere mutatta be.

A tanulmányutat a Klaszter a GVOP pályázatának támogatásával és a Magyar Turisztikai Hivatal segítségével szervezte. Az út szakmai tapasztalatainak feldolgozására a Klaszter kétnapos szemináriumot tartott 2005. szeptember 15-én, Tiszakécskén.

Csoportunk a Hotel Castanea parkjában, az intézmény tulajdonos-igyevezetőjének társaságában

Montecatini írócsarnokának előterében

Arta Terme-i pihenő (balról: Mariann, Marika, Gabriella, Tünde és Ádám)

Köszönettel tartozunk az olasz fürdőszövetségnek (Federeterme), személy szerint is Ennió Gori úrnak, a Terme di Montecatini Spa menedzserének, Massimo Giovanettinek és Montecatini alpolgármesterének, dott. Arch. Gian Luca Calzolari úrnak, valamint Cesari Giorgionak, Gyula város díszpolgárának és további kedves olasz kollégáknak a fogadás, a szakmai programok megszervezéséért.

Klaszter-szeminárium Tiszaekésken

Mellékletek

2. Fogalmak

Alternatív mozgás- és masszázsterápia:

A távol-keleti mozgás és masszázs kezelések alkalmazása.

Akupresszúra:

Nyomás gyakorlás a test meridián csatornáira.

Akupunktúra:

A meridián csatornákra tűvel hatnak a kezelés során.

Antropofozus gyógyítás:

Az antropofozus gyógyítás elmélete szerint a testi működést éteri, szellemi és asztralis központ irányítja, a megbetegedés lehet gyulladásos vagy sorvadásos. Gyógyításában ásványi anyagok, növényi és állati eredetű homeopátiás szerek mellett a gyógyszerek is helyt kapnak.

Aromaterápia:

Illóolaj tartalmú gyógynövények (kivonatok) felhasználása.

Árjuvéda:

A hosszú élet megvalósítása (ajus = élet, véda = tudás). A test, a lélek és a szellem harmóniájának elérésére törekvés.

Ásványvíz:

A felszín alatti víz, amely oldott ásványianyag-tartalma a 1000 mg/litert meghaladja vagy kevesebb, de biológiai szempontból fontos ionokat, például jodid molekulát (CO₂), metakavasavat vagy radonaktivitást mutat. (1139 Magyar Szabvány)

Bach virágterápia:

Virágesszenciák felhasználása a gyógyításban, (dr. Edward Bach) az esszenciák által kibocsátott rezgések közeliek az emberi test energiáinak rezgéseéhez.

Balneoterápia:

Termális ásványvíz felhasználásával (minősített gyógyvíz is!) történő kezelése, ivókúrák, fürdőkúrák és iszapkezelések.

Bioenergetika:

A terapeuta a saját energiájának felhasználásával a beteg energiamezőjének befolyásolására törekszik.

Biológiai fogászat

A biológiai fogászat a betegségek megelőzése, a fogászati anyagok, eszközök okozta ártalmak elkerülése, a gyógyítás során homeopátiát is gyakorol.

Biorezonancia:

A szervezet elektromágneses rezgéseit felfogja, érzékeli a kóros rezgéseket, diagnosztizál, majd megfelelő elektromágneses rezgések visszavezetésével próbálja a szervek működését javítani.

Diéta vagy étrendi kezelés:

A gyógyászatban is igen fontos, de a wellness is nagy gondot fordít a helyes étkezésre.

Egészségfilozófia (holistic philosophy):

Az egészség jobbítására és megőrzésére irányuló gondolkodásmód.

Elektroterápia:

Elektromos áram (kis-, közép- és nagyfrekvenciás áramok) felhasználásával elektromágneses kezeléssel vagy az áram és az ásványvíz együttes alkalmazásával (hidrogalván) történik.

Életmód-tanácsadás:

A természetes gyógymódok hagyományokra alapozott gondolat- és eljárás-rendszere, amely az élettani folyamatokba a szervezet ellenálló, öngyógyító erejének fokozásával avatkozik be.

Fitoterápia:

A növényekkel, gyógynövényekkel, illetve gyógynövénykészítményekkel történő kiegészítő kezelés.

Fizikoterápia:

Kizárólag fizikai energiát használó kezelések.

Fizioterápia:

A „fűzős” görög és „terápia” latin szóösszetétel, amely a természet energiáinak felhasználását jelenti a gyógyászatban (akkor is, ha azt az energiát mesterségesen állítjuk elő).

Fototerápia:

A napfény komponenseit használja (helioterápia), mesterségesen előállítja az ultraibolya sugárzást, a látható fényt, az infravörös sugarakat, a lézersugárzást.

Geotermikus gradiens:

A föld belseje felé haladva a hőmérséklet 1 °C-kal történő emelkedéséhez hány métert kell lefelé haladni (a Kárpát-medencében 20 m, az Alföldön még kevesebb).

Gőzkamra (lásd termoterápia):

Magas páratartalom 40-45 °C hőmérséklettel.

Gyógyhely:

Természetes gyógytényezővel rendelkezik, melyhez a betegek számára megfelelő infrastruktúra és környezet is járul.

Gyógyvíz:

Felszín alatti ásványvíz, melynek igazolt gyógyító hatása van. (Bakteriológiai és vegyi szempontból is kifogástalan ásványi vizet lehet orvosi kísérlettel igazoltan gyógyvízzé nyilvánítani.)

Gyógytértség vagy termál tértség:

Olyan funkcionális kistérség, amely egy (természetes vagy speciális) gyógyító tényező jobb kihasználása érdekében összehangoltan fejleszti az egészségügyi és ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat, valamint a turisztikai szolgáltatásokat, és a desztináció-menedzsment elemeit.

Hidroterápia:

A víz ásványi anyag tartalma csekély, nem meghatározó, a víz fizikai tulajdonságain alapuló terápia, sokszor mechanikai energiával társítják (pl.: a víz alatti sugármassázs).

Holiszta:

Az egységben, egészben gondolkodó. Megvalósítja a test, a lélek, a szellem, a környezet mint élettér harmóniáját, és ezt jelen időben hajtja végre.

Holisztikus medicina:

A holisztikus egyensúly alapvető szintje az ember egészsége. Ennek megőrzése, megteremtése, fejlesztése és menedzselése, valamint visszaállítása a gyógyítás stratégiai célkitűzései.

Hőléghkamra (lásd termoterápia):

Alacsonyabb hőmérsékletű a finn szaunánál, maximum 80 °C.

Inhalációs terápia:

A gyógyvizet vagy gyógyszeroldatot a légúton keresztül juttatjuk a szervezetbe (aerosol és aerion kezelések).

Iszap (peloid):

Szerves, szervetlen anyagokat külön és együtt is tartalmazó, a szemcsenyagság és az összetartás alapján különböző minőségű anyag (alga, ásvány, gyógyföld, lúp, tőzeg).

Jacuzzi fürdő:

Vízszugárral kevert légbuborék fürdő (hidroxeur kád).

Kineziológia:

A távol-keleti gyógyászatra épülő gyógyító módszer, amely koordinációs gyakorlatok alkalmazásával próbálja megszüntetni a szervezet energiarendszerében kialakult zavarokat.

Klímaterápia:

Mikroklíma hatás (egy adott földrajzi hely klímájának jótékony hatása, lehet barlang is, akkor speleoterápiának nevezzük).

Kombinált kezelés:

A balneoterápia együttesen más terápiákkal (fizioterápia).

Komplex kezelés:

Amikor a fizioterápiát gyógyszeres kezeléssel együtt alkalmazzák.

Komplementer medicina:

A természetes gyógymód, kiegészítő gyógymód.

Manuálterápia:

A tartó- és mozgatóapparátus reverzibilis zavarainak helyreállítása mechanikai úton.

Mechanoterápia:

Mechanikai hatások alkalmazása (a gyógytorna és az ultrahang is).

Meridián pontok:

Az egyes szervekkel kapcsolatban álló energiacsatornák.

Méregtelenítés:

A kóros anyagcseretermékek eltávolítása a szervezetből.

Mofetta:

A mélyből szabadon feltörő száraz szénasav gáz (CO₂).

Nappali kórház:

A beteg számára kórházi ellátást biztosít a fizioterápiás kúra idejére.

Neurálterápia:

Helyi és szegmentális érzéstelenítéssel történő fájdalomcsillapítás, reflexív-megszakítás, illetve gyengített baktériumkivonattal az immunrendszer stimulálása.

Parafango kezelés:

Fango (olaszul) = iszap. Iszap és paraffin keverékével történő kezelés.

Paraffin kezelés:

Hasonló az iszapkezeléshez, a vegyületet kb. 60 °C-on a testrészeire hordják fel.

Reflexológia:

A reflexzónákban (kézen, a lábon, a fülben elhelyezkedő zónák) speciális fogással végzett kezelés.

Mellékletek

Skót zuhany (lásd termoterápia):

Váltott hőmérsékletű víz áramoltatása a betegre minden irányból (vérkeringést javító hatás).

Szauna (lásd termoterápia):

Finn szauna, infrasauna.

Termálvíz:

Európában a 20 °C feletti vizek, Magyarországon a 30 °C feletti hőmérsékletű ásványvizek.

Termoterápia:

Hőenergia felhasználásával történő kezelés. A hideg, a 0 °C alatti kezelést kryoerápiának nevezik.

Thalossoterápia:

Tengervízzel és egyéb szerves anyagrészecskékkel együttesen használjuk fel.

Tibeti orvoslás:

Buddhista kezelésen alapul, a „négy tantra” szerint (az alap tantra a gyógyítással, a magyarázó tantra az anatómiával és betegségekkel foglalkozik, a száj-hagyományon alapuló tantra a megbetegedések okát és gyógyíthatóságát vizsgálja, míg a végső tantra a diagnosztikával foglalkozik).

3. Forrásjegyzék

- A dél-alföldi régió geotermál vízkincshasznosítás koncepciója és középtávú stratégiai programja. Témavezető: *dr. Unk Jánosné*. Budapest, 1999. A Dél-alföldi V.I.D.É.K.I. Szövetség megbízása alapján: PYLON Kft.
- A dél-alföldi régió területfejlesztési koncepciója, I–IV. kötet. Szerkesztők: *Tímár Judit és Vélkey Gábor*. Békéscsaba–Kecskemét–Szeged, 1999. (MTA RKK, ATI)
- A dél-alföldi régió turisztikai kézikönyve. Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők Közhasznú Egyesülete, Gyula, 2000.
- A dél-alföldi régió turisztikai kézikönyve. Vázlat. Megakom Kft. Nyíregyháza, 1999.
- Alföld program (Flamand tanulmány, 1996)
- Alföldi Tanulmányok 1992–1998.
- Az Alföld Kutatási Program, VIII. kötet. *Csordás László*: Az Alföld turizmusa (1992)
- Bács-Kiskun megye és kilenc kistérsége területfejlesztési koncepciója és fejlesztési javaslatai. Témavezető: *Csatári Bálint és Zala György*. Kecskemét, 1998. (VÁTI, MTA RKK, ATI)
- Békés megye területfejlesztési koncepciója. Témavezető: *Tímár Judit és Vélkey Gábor*. Békéscsaba, 1997. (MTA RKK, ATI Békéscsabai Osztály)
- *Cathy Hopkins*: Aromaterápia
- *Cseke László*: Észak-Magyarország gyógyfürdői és fürdői
- Csongrád megye területfejlesztési irányelvei. Témavezető: *Mészáros Rezső*. Szeged, 1997. (JATE Gazdaságföldrajzi Tanszék)
- *Csordás László*: A falusi-tanyai turizmus helyzete az Alföldön és Békés megyében (In.: *Baukó–Markó*, szerk.: „Az újrapolgárosodó Alföld” Nagyatádi Szabó István Alapítvány – MTA RKK)
- *David Grove, Bosznay Anna*: „Magyarország páratlan természeti kincse. A termálvíz üdülési és idegenforgalmi hasznosításának regionális fejlesztési projektje”. Budapest, 1977. UNDP-HUN (71) 511 – VÁTI
- *Mundruczó Györgyné és dr. Szennyessy Judit*: Az egészségturisztikai fejlesztések gazdasági hatásai, 2005.
- *Dr. Albel Andor–Ebergényi András*: Az alföldi turizmusért – Útmutató idegenforgalmi pályázatok készítéséhez. Gyula, 1998. DA-RIB

- *Dr. Albel Andor–Unk Jánosné*: Az Alföld turizmusáért – Gyógyító vizek a Dél-Alföldön (Dél-alföldi RIB, 1999)
- *Dr. Árpási Miklós*: „A geotermális energiahasznosítás koncepciója” Budapest, 1998. M.Gt.E.
- *Dr. Bender Tamás, Prof. dr. Halmy László, dr. Kator Miklós*: Rehabilitációs- és balneoterápia, Wellness, 2004.
- *Dr. Chatel Andor, dr. Fluck István, Horváth József, Matusek Géza*: Budapest gyógyfürdői és fürdői
- *Dr. Csaba József*: „Környezetkímélő villamosenergia-termelési és település-fejlesztési lehetőségek a geotermikus energia hasznosításával a világon, elvi lehetőségek hazánkban” Budapest, OMIKK Környezetvédelmi füzetek, 1994/23.
- *Dr. Csatári Bálint*: „Alföld-kutatás. A térség termál- és gyógyturizmusának tanulmánya.” Budapest, 1996. VÁTI Rt. – MTA RKK ATI
- *Dr. Csatári Erzsébet*: Bács-Kiskun megye idegenforgalmi vonzásadottságai
- *Dr. Csermely Miklós*: Gyógyfürdők és gyógyvizek – Gyógyászati centrumok az orvos szemszögéből
- *Dr. Fekete Iván, dr. Gyurcsovics Lajos, dr. Kontra Jenő*: „Termálvizek komplex hasznosításának vizsgálata.” 1983. ÉVM–VÁTI–BME
- *Dr. Jenkei László*: A turizmus jogi szabályainak kézikönyve. Budapest, 1998. Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskola.
- *Dr. Moser Judit, dr. Gergely Erzsébet, dr. Unk Jánosné*: „Útmutató a megújuló energiák helyi energiagazdálkodási fejlesztéséhez”. Phare HU 9402-01-01-L4 projekt. Budapest, 1998. KTM-ÖKO Rt.
- *Dr. Nemes János*: Gyógyító Budapest
- *Dr. Pápay József*: „Az ország geotermál lehetőségeinek felmérése”. MOL Rt., Budapest, 1994.
- *Dr. Rakonczai János*: Békés megye '94 Tények és képek. Békéscsaba, 1994.
- *Dr. Unk Jánosné*: „Környezetvédelmi koncepció a magyar energiapolitika kialakításához. A hazai energiagazdálkodás és az érvényes magyar energiapolitika értékelése környezetvédelmi szempontok alapján.” Budapest, 1992. november. KTM–PYLON Kft.
- *Dr. Unk Jánosné*: „Magyarország Nyugat Dunántúli Régiójának Területfejlesztési Koncepciója és benne a geotermikus erőforrás hasznosítások programjavaslatai.” Előadás az 1999. szeptember 9-én rendezett regionális konferencián.
- A turizmus kézikönyve (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1998.)
- *Lengyel Márton*: A turizmus általános elmélete – VIVA, 1992.
- *Zákonyi Ferenc*: A Dunántúl gyógyfürdői és fürdői

- *Dr. Unk Jánosné* és szakértői munkacsoportja, dr. Kaboldy Péterné, dr. Árpási Miklós, dr. Pálffy Miklós, Zsuffa László, Böszörményi László, dr. Fehér Ottilia, dr. Varró Gábor: „Megújuló energiaforrás hasznosítását elősegítő magyarországi rendszer.” OMFB T-0010/96.02.06. számú tanulmány. Budapest 1996–97. IKIM–OMFB–PYLON Kft.
- *Dr. Unk Jánosné*: „Megújuló energiaforrások hasznosítási irányelvei a területi tervezéshez” című kutatás-fejlesztési összefoglaló kötet és a hozzá tartozó gyakorlati összefoglaló füzetek (Budapest, 1995. szeptember) KTM–PYLON Kft.
- Gál Mózes: Az Alföld gyógyfürdői és fürdői
- Gyurcsék Tamás: „A Dél-Alföld Stratégiai Programja” FVM–Dél-alföldi Régió Fejlesztési Tanácsa–DARFT Regionális Fejlesztési Ügynökség
- John Lust–Michael Tierra: A természetes gyógymódok bibliája
- Karin Schutt: Víz – a szépség és a jó közérzet forrása
- Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium: „Országos Területfejlesztési Konceptió”. Budapest, 1997. Az országgyűlés 35/1998. (III. 20.) OGY Határozatával elfogadva. Az energiagazdálkodás és -ellátás háttér tanulmánya. Szerző: *dr. Unk Jánosné*
- Lengyel Márton: Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz – Turizmusstratégia. Budapest, 1999.
- Magyar Fürdőkalauz. Főszerkesztő: *dr. Soós Péter*. Budapest, 1997. Magyar Fürdőszövetség
- Magyar fürdőkalauz 1937. Felelős kiadó: dr. Horváth Gábor (A Magyar Fürdőszövetség reprint kiadványa)
- Magyarország nemzeti parkjai és a nemzeti parkok igazgatóságainak működési területe. Szerkesztő: *dr. Kollarik Amália*. Tapolca, 1999. Tapolca Város Önkormányzata
- Magyar Turizmus Rt. pályázati felhívása a gyógy- és termálturizmus fejlesztésére, a pályázatok értékelése. (1998.)
- Molnár György: Agro Start '99 program (BRMK Békéscsaba, 1998)
- Peralta Miguel Angel: Magyarország gyógyító vizei
- Puczkó László–Rátz Tamara: A turizmus hatásai (Budapest, 1998) Aula-Kodolányi János Főiskola.
- Rakonczai János–Szabó Ferenc: A mi Alföldünk. Békéscsaba, 1996. Nagyalföld Alapítvány
- Rechnitzer János: A területi stratégiák. Budapest–Pécs, 1998. Dialóg Campus
- Tények Könyve. Régiók. Szerkesztő: Kereszty András. Budapest, 1998. Gerger-Delacroix
- Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (2005)

- Intézkedési terv a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiához (2006)
- A második Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT II.) országos terve (2006)
- A második Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT II.) régiós terve (2006)
- A Magyar Turizmus Rt. szakmai kiadványai az egészségturizmus az Alföld és Tisza-tó és Dél-Alföld promóciójában
- Nemzeti Területfejlesztési Hivatal: Regionális Operatív Program Nemzeti Fejlesztési Terv Tervezet, 2003. április 11.
- Országos Területfejlesztési Hivatal Kiemelt Programok Főosztálya: Geo-Termál Program, 2005. november
- Turizmus Online
- Weborvos